

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
<i>Statistiska centralbyrån.</i>			
—	—	A 9	4 kontorister
Förste aktuarie	A 24	A 26	Förste aktuarie
<i>Riksräkenskapsverket.</i>			
1 kanslibitråde	A 7	A 9	Kontorist
3 kameralbiträden	A 8	A 9	Kontorister
II. Nedflyttningar.			
<i>Statskontoret.</i>			
Räntmästaren	A 22	A 21	Räntmästare
Kamrerare och kassakontrollant	A 26	A 24	Kamrerare
Å tonde huvudtiteln.			
I. Uppflyttningar. Ändrad be- nämning. Överförande från icke- ordinarie till ordinarie stat.			
<i>Riksarkivet.</i>			
Eldaren	A 5	A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
1 expeditionsvakt	A 5	A 6	Expeditionsvakt
<i>Lands- och länsarkiven.</i>			
6 expeditionsvakter	A 5	A 6	Expeditionsvakter
Landsarkivarierna	A 26	A 27	Landsarkivarier
<i>Kungl. biblioteket.</i>			
3 expeditionsvakter	A 5	A 6	Expeditionsvakter
1 expeditionsvakt, tillika maskinist och eldare	A 7	A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
—	—	A 7	Kanslibitråde
—	—	A 9	Kontorist
<i>Stifts- och landsbiblioteken.</i>			
2 expeditionsvakter	A 5	A 6	Expeditionsvakter
Bibliotekarien vid stifts- och landsbib- lioteket i Linköping	A 26	A 27	Bibliotekarie
<i>Nationalmuseet.</i>			
8 expeditionsvakter och 1 expeditionsvakt, tillika gårdskarlar	A 5	A 5	Museivakter
2 expeditionsvakter (tekniska biträden)	A 5	A 6	♦
1 förste expeditionsvakt (tekniskt bi- tråde vid handtecknings- och gra- vyrvavdelningen)	A 7	A 7	Förste museivakt

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
1 förste expeditionsvakt, tillika port- vakt	A 7	A 7	Förste museivakt
Övereldaren	Eo 8	A 8	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass
<i>Livrustkammaren.</i>			
1 expeditionsvakt	A 5	A 5	Museivakt
1 "	A 5	A 7	Förste museivakt
<i>Vitterhets-, historie- och antikvitets- akademien.</i>			
Riksantikvarieämbetet m. m.			
Värmeledningsskötare, tillika repara- tör	A 8	A 8	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass
<i>Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan.</i>			
Eldaren	A 7	A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
<i>Musikaliska akademien med musik- högskolan.</i>			
Portvakten	A 1	A 5	Portvakt, tillika eldare
Vaktmästaren	A 5	A 6	Expeditionsvakt
Förste vaktmästaren	A 7	A 7	Förste expeditionsvakt
Bibliotekarien	A 22	A 24	Bibliotekarie
<i>Uppsala universitet.</i>			
Biblioteket.			
1 vaktmästare	A 7	A 7	Förste expeditionsvakt
—	—	A 9	Kontorist
Vetenskapliga institutioner och inrättningar, tillhörande medi- cinska och filosofiska fakulte- terna.			
Eldaren, tillika biträdande vaktmäs- tare	A 5	A 6	Eldare av 1:a klass
2 konservatorer	A 21	A 21	Museiassistenter
Kansliet.			
1 vaktmästare	A 7		Förste expeditionsvakt
Drätselverket.			
Maskinisten	A 8	A 8	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
Egendoms- och skogsför- valtningen.			
Skogvaktarna	A 8	A 9	Skogvaktare
<i>Lunds universitet.</i>			
Biblioteket.			
1 vaktmästare	A 7	A 7	Förste expeditionsvakt
Eldaren	A 5	A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
—	—	A 9	Kontorist
Vetenskapliga institutioner och inrättningar, tillhörande medi- cinska och filosofiska fakulte- terna.			
2 konservatorer	A 21	A 21	Museiassistenter
<i>Kansliet.</i>			
Vaktmästaren (kursor)	A 7	A 7	Förste expeditionsvakt
<i>Räntekammaren.</i>			
Portvakten	Eo 5	A 5	Expeditionsvakt
Eldaren	A 5	A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>			
<i>Kansliet.</i>			
Maskinisten	A 8	A 8	Maskinist av 2:a klass
<i>Tandläkarinstitutet.</i>			
Vaktmästaren	A 7	A 7	Reparatör
<i>Karolinska sjukhuset.</i>			
Förste eldarna	A 6	A 6	Eldare av 1:a klass
Andre maskinisterna	A 8	A 8	Maskinister av 3:e klass
Förste maskinisten	A 12	A 12	Maskinist av 1:a klass
<i>Serafimerlasarettet.</i>			
Förste eldarna	A 6	A 6	Eldare av 1:a klass
<i>Farmaceutiska institutet.</i>			
Vaktmästaren, tillika maskinist och eldare	A 7	A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
<i>Tekniska högskolan i Stockholm.</i>			
Kameralbiträdet	A 8	A 9	Kontorist
Bibliotekarien	A 22	A 24	Bibliotekarie

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
<i>Chalmers tekniska högskola.</i>			
Bibliotekarien	Eo 21	A 24	Bibliotekarie
Kamreraren	Eo 22	A 22	Kamrerare
Professorerna	A 28	A 30	Professorer
<i>Skolöverstyrelsen.</i>			
2 sekreterare (sekreterarna å läroverks- och folkskoleavdelningarna)	A 24	A 26	Sekreterare
Förste bibliotekskonsulenten	A 26	A 27	Förste bibliotekskonsulent
1 arvodesbefattning	—	A 24	Konsulent för husligt arbete
<i>Vårdanstalten för blinda med kompli- cerat lyte.</i>			
Maskinisten	A 8	A 9	Maskinist av 2:a klass
<i>Dövstumskolorna.</i>			
1 arvodesbefattning (såsom vaktmä- stare vid läroanstalten i Växjö) ...	—	A 6	Vaktmästare
<i>Statens biografbyrå.</i>			
Maskinisten, tillika vaktmästare	A 7	A 8	Maskinist
Maskinisten	A 8	A 10	»
<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>			
2 lärarinnor	A 21	A 24	Lärarinnor
II. Nedflyttningar. Övertörande från ordinarie till icke-ordinarie stat.			
<i>Nationalmuseet.</i>			
2 förste expeditionsvakter	A 7	A 6	Museivakter
<i>Naturhistoriska riksmuseet.</i>			
Maskinisten	A 10	A 9	Maskinist av 2:a klass
<i>Uppsala universitet.</i>			
<i>Biblioteket.</i>			
3 vaktmästare	A 7	A 6	Expeditionsvakter
<i>Kansliet.</i>			
1 vaktmästare	A 7	A 5	Expeditionsvakt
<i>Drätselverket.</i>			
Vaktmästaren	A 7	A 5	Expeditionsvakt

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
<i>Lunds universitet.</i>			
<i>Biblioteket.</i>			
2 vaktmästare	A 7	A 6	Expeditionsvakter
<i>Räntekammaren.</i>			
Universitetsvaktmästaren	A 7	A 5	Expeditionsvakt
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>			
<i>Kansliet.</i>			
Vaktmästaren	A 7	A 5	Expeditionsvakt
<i>Serajimerlasaretet.</i>			
Maskinmästaren	A 14	A 13	Maskinmästare av 2:a klass
Maskinisten	A 10	A 9	Maskinist av 2:a klass
<i>Farmaceutiska institutet.</i>			
Laboratorerna	A 22	Eo 24	Laboratorer
<i>Skolöverstyrelsen.</i>			
Registrator och aktuarie	A 21	A 14	Registrator
<i>Läroanstalterna för blinda.</i>			
Maskinisten (vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodan)	A 10	A 9	Maskinist av 2:a klass
<i>Dövstumskolorna.</i>			
Maskinisten (vid läroanstalten i Vänersborg)	A 10	A 9	Maskinist av 2:a klass
<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>			
Kansliskrivare, tillika registrator	A 11	A 9	Kontorist
Expeditionsvakt, tillika eldare	A 5	Eo 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass
Nionde huvudtiteln.			
I. Uppflyttningar. Ändrad benämning. Överförande från icke-ordinarie till ordinarie stat.			
<i>Lantbrukshögskolan.</i>			
Snickaren	A 5	A 6	Hantverkare
Maskinisten	A 8	A 8	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass
<i>Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.</i>			
Eldaren	A 5	A 5	Eldare av 2:a klass
1 vaktmästare	A 5	A 7	Förste vaktmästare

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
<i>Veterinärhögskolan.</i>			
Sjukvårdare	A 5	A 5	Djurskötare
2 sjukvårdare	A 7	A 7	Förste djurskötare
2 värmeledningsskötare	Eo 6	A 6	Eldare av 1:a klass
<i>Veterinärstaten.</i>			
Länsveterinärerna	A 22	A 24	Länsveterinärer
<i>Statens centrala frökontrollanstalt.</i>			
Kansliskrivaren (registrator och kassör)	A 11	A 14	Kassör
<i>Skogshögskolan.</i>			
Kamreraren	A 20	A 22	Kamrerare
<i>Rikets allmänna kartverk.</i>			
2 gravörer	A 15	A 17	Förste gravörer
Kassör och registrator	A 14	A 17	Kassör
<i>Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.</i>			
1 kartriterska	Eo 6	A 9	Kontorist
Kansliskrivaren	A 11	A 14	Registrator
Assistent och radioföreståndare	A 13	A 15	Assistent och radioföreståndare
II. Nedflyttningar.			
<i>Veterinärhögskolan.</i>			
Maskinisten	A 10	A 9	Maskinist av 2:a klass
<i>Lantmäteristyrelsen.</i>			
Registratorn	A 14	A 11	Kansliskrivare
Tionde huvudtiteln.			
Uppflyttningar. Överförande från icke-ordinarie till ordinarie stat.			
<i>Kommerskollegium.</i>			
1 kanslibiträde	A 7	A 9	Kontorist
Sjöteknisk konsulenten	A 24	A 26	Sjöteknisk konsulent
<i>Sprängämnesinspektionen.</i>			
Sprängämnesinspektören	A 28	A 29	Sprängämnesinspektör

	Nuvarande lönegrad	Blivande lönegrad	Blivande benämning
<i>Sveriges geologiska undersökning.</i>			
8 statsgeologer	A 26	A 27	Statsgeologer
<i>Statens provningsanstalt.</i>			
Expeditionsvakten	A 5	A 6	Expeditionsvakt
Eldaren	Eo 6	A 8	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass
<i>Lotsstyrelsen.</i>			
Byggmästaren	A 20	A 24	Byråingenjör
Byråingenjören	Eo 24	A 24	»
<i>Lots- och fyrstaten.</i>			
Distriktsbefäl och personal å distriktsexpeditionerna.			
6 expeditionsbiträden	A 8	A 9	Kontorister
6 lotslöjtnanter	A 20	A 21	Lotslöjtnanter
<i>Fyrpersonal.</i>			
49 fyrbiträden	A 5	A 6	Fyrbiträden
24 fyrvaktare å 1:a klass fyrskepp ..	A 7	A 8	Fyrvaktare å 1:a klass fyr- skepp
9 fyrvaktare å 1:a klass fyr	A 7	A 8	Fyrvaktare å 1:a klass fyr med radiofyr
<i>Personal å tjänstefartyg.</i>			
2 maskinister	A 10	A 11	Maskinister
<i>Patent- och registreringsverket.</i>			
1 expeditionsvakt	A 5	A 7	Förrådsförman
Eldare och maskinist	A 7	A 8	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass
2 kanslibiträden (å bolagsavdelningen)	A 7	A 11	Kansliskrivare
1 kanslibiträde (varumärkesgransk- ningen)	A 7	A 9	Kontorist
Kassör och räkenskapsförare	A 21	A 22	Kamrerare
<i>Försäkringsinspektionen.</i>			
Expeditionsvakten	A 5	A 6	Expeditionsvakt

Bihang 2.

Översikt

över besparingsberedningens arbete.

Det av besparingsberedningen *hitintills framlagda arbetsresultatet* föreligger till väsentlig del i ett antal av beredningen avgivna eller med dess yttrande överlämnade promemorior. Redogörelse för de olika ämnesgrupper, som beröras av de avgivna förslagen, ävensom för de i anledning av dessa vidtagna eller planerade åtgärderna lämnas här nedan för varje särskilt departements arbetsområde, med angivande av datum för respektive promemorior eller yttranden.

Socialdepartementets område.

- 1) Den 16 juni 1941 angående länsnykterhetsnämnderna m. m.
Remissförfarande pågår; framställningen är avsedd att behandlas i särskild proposition.
- 2) Den 16 juni 1941 angående arbetsrådet.
Remissförfarande pågår; framställningen är avsedd att behandlas i särskild proposition.
- 3) Den 28 juni 1941 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.
Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (V H. T. punkt 162).
- 4) Den 28 juni 1941 angående bidrag till driften av Welanderhem.
I enlighet med beredningens förslag har anslag för ändamålet ej upptagits i statsverkspropositionen.
- 5) Den 28 juni 1941 angående anslaget till skyddskoppypningen.
Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (V H. T. punkt 163).
- 6) Den 12 augusti 1941 angående arbetsdomstolen.
Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (V H. T. punkt 9).
- 7) Den 26 augusti 1941 angående folktandvården.
Framställningen är avsedd att behandlas i särskild proposition.
- 8) Den 11 september 1941 angående statens bosättningslån.
Remissförfarande pågår; framställningen är avsedd att behandlas i särskild proposition.
- 9) Den 11 september 1941 angående kostnaderna för bidragsförskott.
Framställningen har överlämnats till socialvårdskommittén för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommitténs uppdrag att verkställa översyn av lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn.
- 10) Den 8 oktober 1941 angående socialstyrelsens utlänningsbyrå.
Framställningen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Socialstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag äro avsedda att behandlas i särskild proposition.
- 11) Den 8 oktober 1941 angående spetälskevården.
Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (V H. T. punkt 164).
- 12) Den 8 oktober 1941 angående sjuktransporter med flygplan.
Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (V H. T. punkt 166).
- 13) Den 6 november 1941 angående bidrag till resor för dels vissa patienter vid kustsanatorierna m. m., dels patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m., dels vanföra m. m.

Socialstyrelsens yttrande i ärendet har inforrats; framställningen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

14) Den 6 november 1941 angående skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn.

Framställningen är avsedd att behandlas i särskild proposition.

15) Den 6 november 1941 angående anslaget till behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten.

Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (V H. T. punkt 129).

16) Den 6 november 1941 angående lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.

Remissförfarande pågår.

17) Den 6 november 1941 angående förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

I enlighet med beredningens förslag kommer något anslag för ändamålet icke att äskas för budgetåret 1942/43; i övriga delar är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

18) Den 20 november 1941 angående medicinalstyrelsens förslag till ny sjukkassetaxa.

Författning i ämnet har utfärdats den 19 december 1941.

19) Den 20 november 1941 angående sjukersättning åt sjukkasemedlemmar under militärtjänstgöring.

Remissförfarande pågår.

20) Den 25 november 1941 angående behovet av förhandlingar mellan de erkända sjukkassorna och privata försäkringsgivare i överförsäkringsfrågan.

Uppdrag har lämnats pensionsstyrelsen i enlighet med beredningens hemställan.

Kommunikationsdepartementets område.

1) Den 26 september 1941 angående slopande av värdebrevbäringen.

Framställningen är remitterad till generalpoststyrelsen, som ännu ej avgivit utlåtande. I avvaktan på slutligt beslut i ärendet lämnas vakanta värdebrevbärartjänster tills vidare obesatta. Eventuella ytterligare åtgärder komma att vidtagas i administrativ ordning.

2) Den 8 oktober 1941 angående arbetsstudier å vägunderhållets område.

Framställningen har föranlett proposition till 1941 års riksdag (nr 305, bil. 4, punkt 2), som anvisat 20,000 kronor för arbetsstudier å vägunderhållets område under innevarande budgetår. Åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har uppdragits att vidtaga åtgärder för studiernas igångsättande. Medel för arbetsstudier under budgetåret 1942/43 äskas i statsverkspropositionen (VI H. T. punkt 10).

Inom *statens järnvägars förvaltning* ha under samverkan mellan järnvägsstyrelsen och särskilda sakkunniga, tillkallade av besparingsberedningen (besparingsberedningens järnvägssakkunniga), genomförts vissa besparingar, uppskattade till sammanlagt 4 milj. kronor, vilka avse statistik- och redovisningsarbetet, sänkt standard i fråga om husbyggnader, anläggningar samt personvagnarnas utrustning, städning och puts ävensom underhåll av rullande materiel.

Finansdepartementets område.

1) Den 28 juni 1941 angående ändring i stämpelförordningen.

Statskontoret och socialstyrelsen ha avgivit infortrade utlåtanden. Särskild proposition är under utarbetande.

2) Den 26 augusti 1941 angående besparings- och rationaliseringsåtgärder inom rusdrycksförsäljningens område.

Framställningen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

3) Den 26 september 1941 angående anordnande av inhägnade bevakningsområden inom tullhamnar.

Framställningen är avsedd att behandlas i särskild proposition.

4) Den 6 november 1941 angående inrättande av en upphandlingsnämnd.

Framställningen torde föranleda tillkallande av särskilda sakkunniga inom finansdepartementet.

5) Den 18 december 1941 angående nattvaktstjänsten vid lokaltullförvaltningen m. m.

Remissbehandling pågår.

Ecklesiastikdepartementets område.

1) Den 5 maj 1941 angående besparingsåtgärder inom dövstumundervisningsväsendet.

Remissbehandling pågår. Framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.

2) Den 5 maj 1941 angående besparingsåtgärder vid nationalmuseet.

Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkt 17).

3) Den 5 maj 1941 angående besparingsåtgärder vid kungl. biblioteket.

Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkterna 11—13).

4) Den 9 juni 1941 angående högre lärarinneseminariet m. m.

Framställningen har remitterats till 1940 års skolutredning. Remissbehandlingen är ännu icke avslutad. Ärendet torde komma att behandlas i särskild proposition.

5) Den 28 juni 1941 angående besparingsmöjligheter vid riksantikvarieämbetet och statens historiska museum.

Kungl. Maj:t har den 17 oktober 1941 anbefallt byggnadsstyrelsen att i samråd med riksantikvarieämbetet vidtaga åtgärder för begränsning av uppvärmningen av lokalerna för statens historiska museum i enlighet med visst förslag av beredningen. I övrigt behandlas framställningen i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkterna 17, 46 och 47).

6) Den 28 juni 1941 angående nybyggnad för den neuro-kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet.

Kungl. Maj:t har den 4 juli 1941 meddelat föreskrifter rörande utförandet av byggnadsföretaget i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits i proposition till 1941 års riksdag (beredningen hade meddelat, att beredningen icke hade för avsikt att framlägga något förslag i frågan).

7) Den 26 september 1941 angående vissa rationaliserings- och besparingsåtgärder vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Kungl. Maj:t har den 14 november 1941 anbefallt direktionen för karolinska sjukhuset att verkställa skyndsamt utredning angående de i framställningen berörda frågorna samt att efter slutförandet av utredningen till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill utredningen må giva anledning. Ärendet torde komma att behandlas i särskild proposition.

8) Den 26 september 1941 angående besparingsåtgärder vid arkivväsendet.

Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkterna 3—10).

9) Den 26 september 1941 angående besparingsåtgärder vid konsthögskolan.

Ärendet behandlas i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkt 51).

10) Den 26 september 1941 angående besparings- och rationaliseringsåtgärder vid universiteten m. m.

Framställningen har i vissa delar överlämnats till utredningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande och till biskopen Y. Brilioth i egenskap av sakkunnig rörande ändring av gällande bestämmelser i fråga om prästutbildningen, att av dessa sakkunniga tagas i övervägande vid fullgörande av deras respektive utredningsuppdrag. Delvis behandlas ärendet i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkt 59). I övrigt pågår remissbehandling.

11) Den 8 oktober 1941 angående besparingsåtgärder vid de allmänna läroverken.

Remissbehandling pågår; framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.

12) Den 6 november 1941 angående den å sjukhus, barnhem m. fl. anstalter bedrivna undervisningsverksamheten.

Framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.

13) Den 20 november 1941 angående läroanstalterna för blinda.

Framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.

14) Den 20 november 1941 angående besparingsmöjligheterna vid universitetsbiblioteken.

Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (VIII H. T. punkt 59).

15) Den 18 december 1941 angående ersättning av statsmedel åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet.

Remissförfarande pågår; framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.

16) Den 18 december 1941 angående besparingsmöjligheterna vid musikaliska akademien och musikhögskolan.

Remissförfarande pågår; framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.

Jordbruksdepartementets område.

1) Den 28 juni 1941 angående den statsunderstödda torrlägningsverksamheten.

Remissförfarande pågår.

2) Den 26 augusti 1941 angående den statliga arrendeegnahemsverksamheten.

Framställningen anmäles i statsverkspropositionen (Utgifter för kapitalökning: Diverse kapitalfonder: Jordfonden).

3) Den 8 oktober 1941 angående fraktlindring för kalk samt fraktbidrag för konstgödsel.

Remissförfarande pågår.

4) Den 20 november 1941 angående lantbruksattachéer.

Remissförfarande pågår.

5) Den 20 november 1941 angående statsbidrag till avlönande av mejerikonsulenter.

Remissförfarande pågår.

6) Den 20 november 1941 angående svenska vall- och mosskulturföreningen.

Remissförfarande pågår.

Handelsdepartementets område.

- 1) Den 16 juni 1941 angående standardisering inom byggnadsväsendet. Framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.
- 2) Den 10 december 1941 angående kontroll å krigsmaterieltillverkningen. Framställningen torde komma att behandlas i särskild proposition.
- 3) Den 10 december 1941 angående beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall. Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (X H. T. punkt 65).
- 4) Den 10 december 1941 i anledning av lotsstyrelsens petita i fråga om säkerhetsanstalter för sjöfarten för budgetåret 1942/43. Framställningen behandlas i statsverkspropositionen (X H. T. punkt 52).

Beträffande *pågående eller planerade utredningar* må lämnas följande redogörelse.

Justitiedepartementets område.

Beredningen undersöker besparingsmöjligheterna inom fångvårdsstyrelsen och fångvårdsanstalterna samt i samband därmed vissa spörsmål angående tvångsarbetsanstalterna och tvångsuppfostringsanstalterna.

Särskilda av beredningen tillkallade sakkunniga undersöka frågan om rationaliserings- och besparingsåtgärder inom rättegångsväsendet.

Socialdepartementets område.

Beredningen har påbörjat eller avser att igångsätta undersökningar rörande

- 1) mödrahjälp och moderskapspenning,
 - 2) erkända arbetslöshetskassor,
 - 3) bostadsförbättringsverksamheten,
 - 4) försäkringsrådet,
 - 5) den obligatoriska olycksfallsförsäkringen,
 - 6) tvångsarbetsanstalter och därmed förenade alkoholistanstalter,
 - 7) bidrag till alkoholistvård,
 - 8) semesterlöner m. m. för viss militär tjänstgöringstid, samt
 - 9) dispensärverksamheten.
- Härjämte arbeta särskilda, av beredningen tillkallade sakkunnigutredningar rörande
- 1) olika hälso- och sjukvårdsfrågor,
 - 2) det statsunderstödda sjukkasväsandet,
 - 3) sinnessjukväsendets organisation,
 - 4) vissa spörsmål i fråga om folkpensioneringen samt
 - 5) statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier samt statens institut för folkhälsan.

Kommunikationsdepartementets område.

Beredningen överväger att avgiva ett principutlåtande angående vägväsendet.

Besparings- och rationaliseringsundersökningar bedrivs dels av förenämnda järnvägssakkunniga, dels av tillkallade sakkunniga rörande postverket.

Finansdepartementets område.

Av beredningen ha tillkallats sakkunnigutredningar rörande

- 1) den officiella statistiken,
- 2) redovisningsväsendet och kontorsorganisationen inom tullverket,
- 3) tullverket i övrigt samt
- 4) folkbokföringen.

På initiativ av beredningen har utredning angående fast organisation av en central sakrevision igångsatts inom finansdepartementet.

Ecklesiastikdepartementets område.

Tandläkarinstitutets lärarråd utreder i samråd med beredningen institutets organisation.

Genom en särskild, av beredningen tillkallad sakkunnigutredning bedrivs undersökningar i fråga om besparings- och rationaliseringsåtgärder vid karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet, akademiska sjukhuset i Uppsala och allmänna barnbördshuset i Stockholm.

Jordbruksdepartementets område.

Beredningen har påbörjat eller avser att igångsätta undersökningar rörande

- 1) den högre undervisningen å jordbrukets, skogsskötselns och veterinärväsendets område ävensom forsknings- och försöksverksamheten å dessa områden,
- 2) den statliga låne- och bidragsverksamheten å jordbrukets område,
- 3) prisreglerande åtgärder å jordbrukets område,
- 4) prisreglering å fiskets område,
- 5) svenska smörprovningarna,
- 6) rikets allmänna kartverk samt
- 7) lantmåteriväsendet.

Allmänna frågor.

Inom beredningen pågå undersökningar rörande

- 1) sjukledigheten inom vissa verk,
- 2) arbetstiden vid olika verk,
- 3) underhållskostnaderna för statens fastigheter,
- 4) hyressättningen i statens fastigheter,
- 5) besparingsmöjligheter vid en höjning av tjänstepensionsåldern samt
- 6) statlig kollektivavtalsbyrå.

Inom beredningen inrättad *organisationsavdelning* har igångsatt organisationsundersökningar rörande socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, medicinalstyrelsen, tullverket, skolöverstyrelsen, kommerskollegium samt patent- och registreringsverket. Inom den närmaste framtiden torde sådana undersökningar komma att påbörjas jämväl i fråga om lantmåteristyrelsen, lotsverket, telegrafverket och statens reproduktionsanstalt.

Bilaga till

1942 års statsverksproposition.

Första huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 janu-
ari 1942.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler här efter de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1942/43 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till hov- och slottsstaterna, och anför därvid följande:

A. Kungl. hovstaten.

[1.] 1. **Kungl. Maj:ts hovhållning.** Anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning bör i riksstaten för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 800,000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. Maj:ts hovhållning* för budgetåret 1942/43
anvisa ett anslag av kronor 800,000.

[2.] 2. **Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.** Då de till Kungl. Maj:ts hovhållning anslagna medlen äro i behov av enahanda förstärkning som för innevarande budgetår eller med ett belopp av 150,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett an-
slag av kronor 150,000.

[3.] **3. Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan.** Ifrågavarande anslag bör i riksstaten för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 192,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag
av kronor 192,000.

[4.] **4. Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m.** Då de till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m. anslagna medlen äro i behov av samma förstärkning som för innevarande budgetår, eller med 125,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 125,000.

[5.] **5. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland.** Anslaget till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland bör i riksstaten för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 26,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 26,000.

[6.] **6. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke.** Jämväl anslaget till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke bör för nästa budgetår liksom i gällande riksstat uppföras med ett belopp av 26,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 26,000.

[7.] **7. Ved och kol för de kungl. hoven.** I skrivelse den 30 augusti 1941 har riksmarskalksämberet, under åberopande av framställning från ståthållarämbetet å Stockholms slott, hemställt, att nämnda anslag måtte för budgetåret 1942/43 anvisas med oförändrat belopp, 50,000 kronor. Med tillstyrkande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ved och kol för de kungl. hoven* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 50,000.

[8.] **8. Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven.** Å riksstaten för budgetåret 1941/42 har liksom för de tre nästföregående budgetåren anvisats anslag å 95,000 kronor till täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven. Därjämte hava å tilläggsstat för budgetåret 1940/41 anvisats sammanlagt 189,600 kronor till täckande av vissa merkostnader för ifrågavarande ändamål under budgetåren 1937/38—1940/41.

Riksmarskalksämberet har i sin skrivelse den 30 augusti 1941, under åberopande av förenämnda framställning från ståthållarsämberet å Stockholms slott, föreslagit att förevarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas med samma belopp som i riksstaten för innevarande budgetår eller alltså med 95,000 kronor. Vidare har ämberet i skrivelse den 18 december 1941 hemställt om anvisande av medel till täckande av dels viss ytterligare merkostnad för budgetåret 1940/41, dels ock merkostnad för det löpande budgetåret. Till sistnämnda framställning torde jag få återkomma vid anmälan senare i dag av fråga om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42.

Med biträdande av riksmarskalksämberets framställning om anslag för nästa budgetår får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 95,000.

[9.] **9. Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.** Med stöd av framställning i ämnet från t. f. chefen för husgerådskammaren har riksmarskalksämberet i sin skrivelse den 30 augusti 1941 hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1942/43 uppföras med oförändrat belopp, 56,400 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 56,400.

[10.] **10. Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.** Riksmarskalksämberet har i sin förberörda skrivelse den 30 augusti 1941, under åberopande av nyssnämnda framställning från t. f. chefen för husgerådskammaren, hemställt, att jämväl ifrågavarande förstärkningsanslag måtte för budgetåret 1942/43 upptagas till samma belopp som i gällande riksstat eller alltså till 25,000 kronor. Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Första huvudtiteln. [10—13.]

att till *Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 25,000.

[11.] **11. Kungl. hovstallets utfodring.** Riksmarskalksämberet har i sin skrivelse den 30 augusti 1941 hemställt, att anslaget till kungl. hovstallets utfodring måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 45,000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. hovstallets utfodring* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 45,000.

B. Kungl. slottsstaten.

[12.] **1. Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.** I förut omförmälda skrivelse den 30 augusti 1941 har riksmarskalksämberet, med överlämnande av en av ståthållarämberet å Stockholms slott gjord framställning i ämnet, hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 63,000 kronor. Jag tillstyrker, att anslaget upptages till det av riksmarskalksämberet sålunda begärda beloppet, och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 63,000.

[13.] **2. Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.** Förevarande anslag är i riksdagen för innevarande budgetår uppfört med ett belopp om 50,000 kronor.

Riksmarskalksämberet har i förenämnda skrivelse den 30 augusti 1941, i enlighet med framställning av ståthållarämberet å Stockholms slott, föreslagit, att å anslaget måtte för budgetåret 1942/43 anvisas ett till 40,000 kronor nedsatt belopp.

I överensstämmelse med riksmarskalksämberets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av .. kronor 40,000.

[14.] **3. Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.** I sin skrivelse den 30 augusti 1941 har riksmarskalksämberet i enlighet med förslag av ståthållarämbetet å Stockholms slott hemställt, att anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott måtte för nästa budgetår upptagas till 33,750 kronor eller således till samma belopp som för innevarande budgetår. Jag tillstyrker riksmarskalksämberets framställning och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag
av kronor 33,750.

[15.] **4. Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.** Riksmarskalksämberet har i skrivelsen den 30 augusti 1941, i enlighet med förslag av ståthållarämbetet å Stockholms slott, hemställt, att förevarande förstärkningsanslag måtte uppföras å riksstaten för nästa budgetår med oförändrat belopp, 34,750 kronor. Med biträdande av denna framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 34,750.

[16.] **5. Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott, reservationsanslag.** För underhåll m. m. av följande kungl. lustslott, nämligen Drottningholms, Gripsholms, Ulriksdals, Haga, Strömsholms, Rosersbergs och Tullgarns slott, är i riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 19,300 kronor. Till detta anslag har, enligt av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens medgivande meddelad föreskrift, av Djurgårdsskassans befintliga överskottsmedel överförts ett belopp av 125,000 kronor.

Därutöver har 1941 års riksdag, på förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 215 angående överlåtelse till Stockholms stad av det s. k. Bellevueområdet i Stockholm m. m., till ytterligare medel till underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott å riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Sistnämnda anslag har anvisats med hänsyn till den på tiden 1 april—30 juni 1942 belöpande inkomstminskning för Haga slottskassa, som blir en följd av att kassan genom Bellevueområdets avstående till Stockholms stad icke längre kommer i åtnjutande av arrendeinkomst för området. För helt år utgör denna inkomstminskning 20,000 kronor.

Förutom slottens övriga inkomster står sålunda under löpande budgetår ett belopp av sammanlagt 149,300 kronor till förfogande för underhåll m. m. av ifrågakvarande lustslott. Fördelningen av detta belopp de olika slotten emellan framgår av följande uppställning:

Drottningholms slott		kronor	50,000
Gripsholms	»	»	25,500
Ulriksdals	»	»	8,000
Haga	»	»	2,000
Strömsholms	»	»	5,600
Rosersbergs	»	»	—
Tullgarns	»	»	58,200
Summa kronor			149,300.

Med sin skrivelse den 30 augusti 1941 har riksmarskalksämberet överlämnat av *ståthållarämbetena för lustslotten* ingivna framställningar om medelsanvisning för nästkommande budgetår. I följande sammanställning angivas de slutsummor, å vilka de av ståthållarämbetena framlagda förslagsstaterna för budgetåret 1942/43 balansera, varvid jämväl upptagits motsvarande siffror för sistlidna och innevarande budgetår.

	Staten för budgetåret 1940/41 kronor	Staten för budgetåret 1941/42 kronor	Föreslagen stat för budgetåret 1942/43 kronor
Drottningholms slott	179,000	179,700	184,000
Gripsholms »	78,500	77,300	88,700
Ulriksdals »	77,450	74,890	83,000
Haga »	74,620	74,000	80,376
Strömsholms »	9,200	9,200	9,600
Rosersbergs »	21,600	25,260	33,560
Tullgarns »	71,200	68,200	68,200
Summa kronor	511,570	508,550	547,436.

För täckande av de i statförslagen för nästa budgetår upptagna underskotten i fråga om de särskilda lustslotten har *riksmarskalksämberet* föreslagit anvisande av följande belopp, nämligen för Drottningholms slott 65,000 kronor, för Gripsholms slott 25,000 kronor, för Ulriksdals slott 29,000 kronor, för Haga slott 20,000 kronor, för Strömsholms slott 6,000 kronor och för Tullgarns slott 58,200 kronor eller alltså sammanlagt 203,200 kronor. Beträffande Rosersbergs slott har räknats med ett överskott å 5,000 kronor, vilket tillförts Gripsholms slottskassa. Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår har riksmarskalksämberet utgått från att för täckande av utgifterna för Ulriksdals slott skulle stå till förfogande ett belopp av 4,000 kronor såsom tillskott från Ulriksdals slotts försäljningsmedels fond, medan nämnda tillskott för innevarande budgetår är bestämt till 25,000 kronor. Därjämte har bland inkomsterna i förslaget till stat för Haga slott under benämningen in-

tressemedel liksom för innevarande budgetår upptagits 11,830 kronor, utgörande ränteavkastning av Haga slotts försäljningsmedels fond. Utöver nämnda räntemedel har i de framlagda statförslagen icke upptagits något tillskott från sistnämnda fond vilket i förhållande till innevarande budgetår betyder en minskning av inkomsterna med 20,000 kronor. Vidare har för nästa budgetår räknats med överföring av 5,000 kronor från Haga till Ulriksdals slottskassa.

Vid riksmarskalksämhetets ifrågavarande skrivelse finnes fogat ett inom Djurgårdsförvaltningen uppgjort statförslag för Djurgårdskassan för budgetåret 1942/43. I förslaget förutsättes, att av kassans överskottsmedel ett belopp av 125,000 kronor skall för budgetåret 1942/43 lämnas såsom bidrag till de kungl. lustlottens underhåll. Under denna förutsättning har i statförslaget beräknats, att Djurgårdskassans behållning den 1 juli 1943 skall utgöra 15,900 kronor.

Under hänvisning härtill har riksmarskalksämhetet hemställt dels att för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av $(203,200 - 125,000 =)$ 78,200 kronor till underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott, dels ock att av Djurgårdskassans överskottsmedel måtte till anslaget överföras 125,000 kronor.

I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär det av riksmarskalksämhetet beräknade medelsbehovet för nästa budgetår en ökning med 53,900 kronor eller från 149,300 kronor till 203,200 kronor. Emellertid bör hänsyn tagas till det förhållandet, att arrendeinkomsterna för Haga slottskassa minskats genom överlåtelsen till Stockholms stad av det s. k. Bellevueområdet. För utjämning härav erfordras för nästa budgetår ett anslagsbelopp, som med 15,000 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 5,000 kronor. Vidare har riksmarskalksämhetet för nästa budgetår icke medräknat de extra tillskott om tillhoppa 41,000 kronor från Ulriksdals och Haga slotts försäljningsmedels fonder, som anvisats för innevarande budgetår. Dessa omständigheter innebära en ökning av medelsbehovet med $(15,000 + 41,000 =)$ 56,000 kronor. Att riksmarskalksämhetet uppskattat ökningen av medelsbehovet till endast 53,900 kronor beror på beräknade inkomstökningar respektive utgiftsminskningar å vissa poster i de olika slottsstaterna. *Departements-
chefen.*

Mot beräkningarna av utgifterna för de särskilda slotten har jag intet att erinra, och beträffande uppskattningen av intäkterna har jag ingen annan invändning, än att inkomsten av förevisningsmedel vid Gripsholms slott torde kunna beräknas till 1,000 kronor mot föreslagna 100 kronor.

Vad därefter angår medelsanvisningen torde Djurgårdskassan, på sätt Djurgårdsförvaltningen och riksmarskalksämhetet förordat, böra bidraga med oförändrat belopp av 125,000 kronor. Man torde emellertid kunna räkna med högre bidrag från försäljningsmedelsfonderna än vad riksmarskalksämhetet föreslagit. Behållningen å Ulriksdals slotts försäljningsmedels fond utgjorde vid utgången av budgetåret 1940/41 30,546 kronor, varjämte fonden

under innevarande budgetår i grusförsäljningsmedel tillförts omkring 26,000 kronor mot omkring 29,000 kronor under budgetåret 1940/41. Jag föreslår, att denna fond under nästa budgetår bidrar till att täcka utgifterna för Ulriksdals slott med 26,000 kronor eller således med 22,000 kronor utöver vad riksmarskalksämberet föreslagit. Vad beträffar Haga slotts försäljningsmedels fond utgjorde behållningen vid ingången av det löpande budgetåret 253,354 kronor. Fondens intäkter av grusförsäljningsmedel torde under nästa budgetår kunna beräknas till lägst 10,000 kronor, vilket belopp torde bära som inkomst redovisas under Drottningholms slott. Vad sålunda föreslagits innebär i stort sett, att någon fondering å ifrågavarande försäljningsmedelsfonder under nästa budgetår icke kommer att äga rum.

Behovet av anslagsmedel skulle sålunda utgöra (78,200 — 900 — 22,000 — 10,000 =) 45,300 kronor eller avrundat 45,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av kronor 45,000; dels ock medgiva, att av Djurgårdskassans överskottsmedel må under budgetåret 1942/43 till förenämnda anslag överföras ett belopp av 125,000 kronor.

[17.] **6. Vissa byggnadsarbeten vid Drottningholms slott, reservationsanslag.** I skrivelse den 16 september 1939 hemställde riksmarskalksämberet om äskande av anslag till uppförande och förbättring av personalbostäder vid Drottningholms kungsgård. Därvid återopades, att bestämmelserna i lantarbetstidslagen nödvändiggjorde en ökning av arbetarstammen vid kungsgården samt att förbättring av de redan befintliga bostäderna påkallades med hänsyn till gällande hälsovårdsföreskrifter.

Sedermåra överlämnade riksmarskalksämberet med skrivelse den 12 oktober 1939 en av slottsarkitekten Ivar Tengbom verkställd utredning i ärendet. Enligt denna utredning skulle arbetarbostäder om sammanlagt 76 eldstäder anskaffas respektive iordningställas dels genom uppförande av ett antal nybyggnader, dels genom ombyggnad av tre äldre byggnader. Arbetet skulle enligt planen ske i den ordning att nybyggnaderna samt ombyggnaden av en av de äldre byggnaderna, benämnd Orangeriet, skedde först, medan ombyggnaden av de två andra äldre byggnaderna, benämnda Smedjegården och Pagebyggnaden samt avsedda att innehålla sammanlagt 31 eldstäder, skulle uppskjutas till ett kommande år.

För nybyggnaderna samt ombyggnaden av Orangeriet föreslogs i propositionen nr 2 till 1941 års riksdag anvisande å tilläggsstat för budgetåret 1940/41 under första huvudtiteln av ett reservationsanslag (B) av 226,000 kronor, betecknat Vissa byggnadsarbeten vid Drottningholms slott.

Anslagsåskandet bifölls av riksdagen enligt skrivelse den 1 mars 1941, nr 51.

Sedan 1940 års civila byggnadsutredning avgivit yttrande i ärendet och därvid ifrågasatt en mindre jämkning vid utförandet av nybyggnaderna, be- myndigade Kungl. Maj:t, efter vederbörlig prövning av arbetenas lämplighet ur sysselsättningssynpunkt, genom beslut den 6 juni 1941 byggnadsstyrelsen att i samråd med ståthållarämbetet på Drottningholms slott låta utföra de med anslaget avsedda byggnadsarbetena i enlighet med den i ärendet fram- lagda planen med den jämkning, som av byggnadsutredningen förordats, samt med beaktande i övrigt av vad i riksdagens skrivelse uttalats.

Sedermera har slottsarkitekten i skrivelse den 2 september 1941 framhål- lit det synnerligen starka behovet av modernisering av samtliga arbetarbo- städer vid kungsgården. Efter samråd med ståthållarämbetet på Drottning- holms slott har slottsarkitekten hemställt om utverkande av anslag jämväl för ombyggnad av Smedjegården och Pagebyggnaden. Med anledning därav har byggnadsstyrelsen efter samråd med riksmarskalksämbetet i skrivelse den 8 september 1941 hemställt, att för ändamålet måtte äskas ett reservations- anslag av 90,000 kronor för nästa budgetår.

Med hänsyn till behovet av ifrågavarande ombyggnadsarbeten samt till de- ras lämplighet såsom arbetsobjekt under nu rådande förhållanden vill jag *Departements-
chefen.* tillstyrka, att anslag för ändamålet upptages i riksstaten för nästa budgetår. Det synes icke påkallat att nu göra dispositionen av anslaget beroende av sådana särskilda förutsättningar, som uppställdes för dispositionen av det tidigare anslaget. Det nya anslaget torde i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag böra upptagas till 90,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid Drottningholms slott* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservations-
anslag* av kronor 90,000.

Vid bifall till de av mig framställda förslagen kommer första huvudtiteln slutsumma för budgetåret 1942/43 att uppgå till 1,896,900 kronor, innebäran- de i förhållande till riksstaten för budgetåret 1941/42 en ökning av 100,700 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med in- stämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt beha- gar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
William Dickson.

Register

till

Första huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

A. Kungl. hovstaten.

Sid.		Kronor
1	Kungl. Maj:ts hovhållning.....	800,000
1	Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.....	150,000
2	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan.....	192,000
2	Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m.....	125,000
2	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland.....	26,000
2	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke.....	26,000
2	Ved och kol för de kungl. hoven.....	50,000
3	Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven.....	95,000
3	Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.....	56,400
3	Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.....	25,000
4	Kungl. hovstallets utfodring.....	45,000
Säger för kungl. hovstaten		1,590,400

B. Kungl. slottsstaten.

4	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.....	63,000
4	Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.....	40,000
5	Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.....	33,750
5	Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.....	34,750
5	Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott.....	45,000
8	Vissa byggnadsarbeten vid Drottningholms slott.....	90,000
Säger för kungl. slottsstaten		306,500
Summa		1,896,900.

Bilaga till
1942 års statsverksproposition.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, redogör för de frågor som tillhöra regleringen för budgetåret 1942/43 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet, och anför därvid följande:

A. Justitiedepartementet m. m.

[1.] 1. **Avlöningar till statsråden utan departement m. m., förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 150,000 kronor. För budgetåret 1940/41 var det upptaget till 89,000 kronor. Højningen föranleddes av den i mars 1941 genomförda ökningen av de konsultativa statsrådets antal från tre till fem och en i samband därmed såsom nödvändig ansedd förstärkning av de rättsbildade arbetskrafter, som avses till biträde åt nämnda statsråd. Jag tillåter mig att härutinnan hänvisa till innehållet i propositionen nr 35 till 1941 års riksdag.

Anslaget disponeras enligt en av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 för budgetåret 1941/42 fastställd stat (statsliggaren sid. 105). Anledning att för nästkommande budgetår vidtaga förändring i anslagsbeloppet föreligger, så vitt nu

kan bedömas, icke. Jag vill dock erinra om det i nyssberörda proposition (sid. 2) gjorda uttalandet, att vid en försämring av läget på arbetsmarknaden det kunde visa sig behövt att — i likhet med vad numera genomförts beträffande försvars-, finans-, jordbruks-, handels- och folkhushållningsdepartementen — bereda jämväl chefen för socialdepartementet lättnad i arbetsbördan. Skulle detta bli fallet, lär behov uppstå att förordna det sjätte konsultativa statsråd, vartill lagen den 21 februari 1941 (nr 97) om antalet statsdepartement och statsråd utan departement lämnar möjlighet. För sådan händelse kommer följaktligen ifrågavarande anslag att överskridas.

Med påpekande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels förklara att den för innevarande budgetår gällande staten för avlöningar till statsråden utan departement m. m. skall tillämpas tills vidare;

dels ock till Avlöningar till statsråden utan departement m. m. för budgetåret 1942/43

anvisa ett förslagsanslag av kronor 150,000.

[2.] **2. Justitiedepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Justitiedepartementets avlöningsanslag är i gällande riksstat uppfört med 279,000 kronor.

Personalförteckning och avlöningsstat för justitiedepartementet fastställdes av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 (statsliggaren sid. 105 f.).

Såsom framgår av tjänsteförteckningen saknar departementet för närvarande — om man bortser från registratorstjänsten — någon tjänsteman i högre lönegrad än A 7 för bestridande av de göromål som kunna ankomma på icke-rättsbildade befattningshavare. De sakkunniga för revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen (1939 års tjänsteförteckningssakkunniga) hava jämväl uppmärksammat detta förhållande och i sitt betänkande, del I (statens off. utredn. 1941: 17), föreslagit att, i likhet med vad redan nu är fallet inom så gott som samtliga övriga statsdepartement, även för justitiedepartementets del måtte inrättas en befattning såsom kansliskrivare i lönegraden A 11. En kansliskrivarbefattning är i synnerlig grad av behovet påkallad för utförande å statssekreteraravdelningen av vissa särskilt kvalificerade göromål, bland annat en arkivaries och byråregistrators. Inrättandet av en tjänst av det slag de sakkunniga föreslagit måste sålunda anses högeligen angeläget.

Vidare skulle det, med hänsyn till disproportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie kontorsbiträdesbefattningar vara önskvärt att en ökning kunde ske av de ordinarie kontorsbiträdesbefattningarna, vilka för närvarande uppgå till allenast två, medan inom departementet äro anställda fem extra ordinarie kontorsbiträden och ett extra kontorsbiträde. Därest två extra ordinarie kontorsbiträden bereddets ordinarie ställning, skulle på de där-

efter befintliga fyra ordinarie kontorsbiträdesbefattningarna fortfarande komma tre extra ordinarie dylika befattningar, en proportion som synes mig lämplig.

I nuvarande statsfinansiella läge ser jag mig emellertid nödsakad avstå från att framställa något yrkande i de av mig nu berörda hänseendena. Vid sådant förhållande äro för närvarande inga ändringar att vidtaga i fråga om departementets avlöningsanslag.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitiedepartementet: Avlöningar*
för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsan-*
slag av kronor 279,000.

[3.] **3. Justitiedepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Från detta anslag, som av 1940 års lagtima riksdag nedsattes från 75,500 kronor till 71,000 kronor och av 1941 års riksdag med ytterligare 4,000 kronor till 67,000 kronor, bestridas justitiedepartementets, statsrådsberedningens och lagrådets expenskostnader ävensom vissa reseersättningar. Omkostnadsstat för justitiedepartementet har fastställts av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 (statsliggaren sid. 106).

Den senaste anslagsminskningen föranleddes av att departementets — liksom övriga departements — andel i vissa kostnader för kanslihuset överflyttades till anslag under kommunikationsdepartementet. Belastningen å anslaget utgjorde budgetåret 1940/41 omkring 108,600 kronor. Överskridandet hänförde sig huvudsakligen till extraordinära utgifter för publikationstryck och för expenser samt till av kristiden föranledda merutgifter i sistnämnda hänseenden. Uppenbarligen är anslaget, trots att den senaste merbelastningen till stor del berott på engångsutgifter, för sitt ändamål otillräckligt och i behov av förhöjning. Verkställd undersökning har givit vid handen att, med hänsyn bland annat till stegrade kostnader för bränsle och städning, ökningen icke bör sättas till lägre belopp än 10,600 kronor. Anslaget borde i enlighet härmed för nästa budgetår beräknas till 77,600 kronor. Emellertid föreslås, såsom i annat sammanhang angivits, att abonnemangsavgiften för kanslihusets växel skall från och med den 1 juli 1942 bestridas från anslag under sjätte huvudtiteln. Nyssnämnda utgift har under sistförflutna budgetår för justitiedepartementets del utgjort omkring 8,000 kronor. På grund härav kan höjningen begränsas till allenast 2,600 kronor och anslagsbeloppet bestämmas till 69,600 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitiedepartementet: Omkostnader*
för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsan-*
slag av kronor 69,600.

[4.] 4. Justitiedepartementet: *Svensk författningssamling, förslagsanslag*. Detta anslag, som tidigare utgått med 90,000 kronor, höjdes från och med budgetåret 1938/39 till 100,000 kronor samt från och med innevarande budgetår till 150,000 kronor. Belastningen å anslaget växlade starkt redan under budgetåren 1936/37—1938/39. Från en summa av 103,900 kronor under budgetåret 1936/37 stego sålunda utgifterna under påföljande budgetår till 189,700 kronor för att därefter nedgå till 138,600 kronor under budgetåret 1938/39. Då de båda sistnämnda höga belastningssiffrorna till väsentlig del syntes ha berott på omständigheter av tillfällig art samt vissa åtgärder därjämte vidtagits för att nedbringa kostnaderna för författningssamlingen, ansågs någon höjning av anslaget för budgetåret 1940/41 icke behöfelig (jfr II ht. 1940 sid. 4 f.). Enär belastningen å anslaget emellertid fortsatte att stiga och enligt budgetredovisningen för året 1939/40 utgjorde nära 217,700 kronor, blev en höjning av anslagsbeloppet ofrånkomlig. Denna höjning begränsades likväl i avvaktan på ytterligare erfarenheter till, såsom redan angivits, 150,000 kronor.

Den senaste stora kostnadsökningen har sin grund huvudsakligen i en med krisförhållandena sammanhängande ökning såväl av författningssamlingens omfång som ock av antalet från myndigheter och befattningshavare inkommande rekvisitioner av särskilda i författningssamlingen ingående författningar. De avsevärda kostnader, som åsamkats statsverket genom dylika rekvisitioner, föranledde redan i juli 1939 justitiedepartementet att i en med författningssamlingen utsänd promemoria bland annat erinra om att rekvisitioner, varom här är fråga, icke borde ske i större omfattning än behovet oundgängligen krävde för vederbörande myndighets eget bruk eller för utdelning till underlydande, som hade att i tjänsten tillämpa författningen. I en den 9 december 1940 från departementet utsänd ny promemoria framhölls därjämte, hurusom åtgärder för att minska utgifterna för rekvisitioner komme att bli oundgängliga, därest vederbörande myndigheter och befattningshavare icke själva vidtog den största begränsning beträffande rekvisitionerna, samt riktades en erinran till alla, som begagnade sig av rekvisitionsrätten, om skyldigheten att i detta avseende iakttaga den största sparsamhet.

För budgetåret 1940/41 föreligger någon om ock ringa nedgång i kostnaderna för författningssamlingen, i det att utgifterna sagda år belöpte sig till omkring 205,200 kronor. Så länge kristiden fortfar, lärer någon egentlig nedgång i de nuvarande kostnaderna icke vara att räkna med. Vad man därutinnan kan vinna genom minskning i rekvisitionerna, torde uppvägas av ökade framställningskostnader. Jag finner mig därför nödsakad föreslå, att anslaget för nästkommande budgetår uppföres med ett belopp, som något så när motsvarar de sedan kristiden utgående årskostnaderna, eller 200,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Justitiedepartementet: *Svensk författningssamling* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200,000.

[5.] **5. Lagberedningen, reservationsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för löpande budgetår upptaget till ett belopp av 70,000 kronor. Tidigare hade anslaget under en följd av år utgått med 80,000 kronor. Beredningen har numera — efter avslutandet av utredningen rörande ny aktiebolagslagstiftning — enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1941 övergått till att behandla frågan om en reform av jordabalken. I samband härmed har beredningens sammansättning begränsats till att tillsvidare omfatta, förutom ordförande och sekreterare, en ledamot mot tidigare tre ledamöter.

Å anslaget förefanns från budgetåret 1940/41 en reservation å omkring 10,500 kronor. För innevarande budgetår beräknar beredningen en medelsåtgång av omkring 54,000 kronor. Vid ingången av budgetåret 1942/43 skulle sålunda kunna beräknas föreligga en reservation av omkring 26,500 kronor. Beredningen har beräknat, att utgifterna under sistnämnda budgetår skola — under förutsättning att beredningens sammansättning är oförändrad — komma att uppgå till omkring 64,800 kronor. Kostnaderna för beredningens verksamhet torde sålunda under innevarande budgetår komma att betydligt understiga det nuvarande anslagets belopp, och även därefter kunna kostnaderna antagas bli lägre än detta. Med hänsyn härtill och till storleken av den reservation som kan väntas uppstå, synes anslaget för budgetåret 1942/43 böra uppföras med ett till 45,000 kronor nedsatt belopp.

Rörande sin verksamhet under år 1941 har lagberedningen avgivit en redogörelse, vilken torde få såsom bilaga (A) fogas vid statsrådsprotokollet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lagberedningen* för budgetåret
1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 45,000.

[6.] **6. Processlagberedningen, reservationsanslag.** Detta anslag är sedan budgetåret 1939/40 upptaget i riksstaten med 60,000 kronor. Budgetredovisningen för budgetåret 1940/41 utvisar en reservation till innevarande budgetår å omkring 700 kronor. Anledningen till att besparing å anslaget uppstod var emellertid, att en av beredningens ledamöter samt sekreteraren, den förre under två månader och den senare under en månad av budgetåret, togos i anspråk för arbete inom justitiedepartementet, under vilken tid deras avlöningar bestredos från annat anslag. Det anförda visar att anslaget för närvarande är för snävt tillmätt. Processlagberedningen beräknar sina utgifter för budgetåret 1942/43 till 69,000 å 70,000 kronor.

Processlagberedningen har lämnat en redogörelse rörande sin verksamhet under år 1941, vilken torde få såsom bilaga (B) fogas vid statsrådsprotokollet.

Beträffande beredningens återstående arbetsuppgifter tillåter jag mig hänvisa till vad jag anförde till statsrådsprotokollet vid anmälan den 14 mars 1941 av fråga om processlagberedningens fortsatta verksamhet till förberedande av rättegångsväsendets reformering (statens off. utredn. 1941: 7).

Då anledning till erinran mot beredningens beräkning rörande dess anslagsbehov icke synes mig föreligga, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Processlagberedningen* för budget-
året 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 70,000.

[7.] **7. Ombuden för tillsyn å tryckta skrifter, förslagsanslag.** Anslaget till chefens för justitiedepartementet ombud för tillsyn å tryckta skrifter allmängörande har sedan budgetåret 1935/36 varit uppfört med 16,000 kronor. Anslaget har under budgetåret 1940/41 överskridits med omkring 2,300 kronor.

Den vid fjolårets riksdag genomförda lagstiftningen rörande nya ansvarsregler för tryckfrihetsbrott innefattar också vissa ändrade principer beträffande förordnandet av ombud för tryckfrihetens övervakande (jfr statens off. utredn. 1939: 32 sid. 32 f.). Någon nämnvärd förändring med avseende å den sammanlagda kostnaden för ombudsarvodena väntades emellertid, såsom jag i förra årets statsverksproposition anförde, härigenom icke uppstå. Så har hittills icke heller blivit fallet. För innevarande budgetår torde en viss besparing uppkomma därigenom att ombuden å ett stort antal orter, sammanlagt 59, varest endast mindre tryckerier finnas, från och med den 1 juli 1941 indragits. Den övervakning, som dittills ålegat dessa ombud, har genom kungörelse den 27 maj 1941 (nr 294) överflyttats å ombuden i vederbörande länsresidensstäder. Sistnämnda ombud hava därigenom erhållit en i många fall ganska avsevärd ökning i arbetsbördan. Højning av deras arvoden är därför påkallad, detta desto mera som arvodesbeloppen i flertalet fall reglerats genom beslut som ligga avsevärt tillbaka i tiden, de äldsta i samband med tryckfrihetsförordningens tillkomst år 1812. Arvodena utgöra i åtskilliga länsresidensstäder liksom i flertalet andra orter endast 75 kronor om året. Denna arvodesreglering kan, med anlitande av de indragna ombudsarvodena, genomföras inom ramen av nuvarande anslag för ändamålet. Emellertid är en højning av vissa ombudsarvoden, särskilt sådana å större orter med många tryckerier och sådana, vilka fastställts genom längre tillbaka i tiden liggande beslut, jämväl i övrigt påkallad. För detta ändamål samt för erhållande av medel till tillfälliga arvodesförhøjningar, vilka under rådande krisläge visat sig nödvändiga, är en mindre højning av anslaget erforderlig. Ökningen synes kunna begränsas till 4,000 kronor. Med denna højning bör anslagsramen kunna hållas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombuden för tillsyn å tryckta skrifter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20,000.

B. Justitiekanslersämbetet.

[8.] 1. **Justitiekanslersämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.** Justitiekanslersämbetets avlöningsanslag är i riksstaten för budgetåret 1941/42 upptaget med 81,500 kronor.

Personalförteckning för justitiekanslersämbetet har fastställts av Kungl. Maj:t den 31 mars 1939 (statsliggaren sid. 109). Den upptager bland tjänstemän å ordinarie stat en registrator i lönegraden A 21 samt, såsom extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än 20, en sekreterare i lönegraden Eo 26. Den 6 juni 1941 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för ämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 50,300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 20,800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 10,400

Summa kronor 81,500.

I skrivelse den 8 september 1941 har *justitiekanslersämbetet* framlagt förslag till avlöningsstat för ämbetet under nästa budgetår. Därvid har ämbetet — under erinran att den extra ordinarie sekreterarbefattningen funnits inrättad sedan den 1 juli 1937 — underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om samma tjänsts överförande å ordinarie stat. I skrivelsen anföres härutinnan följande:

I skrivelse den 4 september 1936 hade ämbetet hemställt om inrättande av en sekreterarebefattning å ordinarie stat i 26 lönegraden. Vid framläggande i statsverkspropositionen av förslag i ämnet uttalade föredragande departementschefen bland annat, att en förstärkning av arbetskrafterna å justitiekanslersexpeditionen framstode såsom nödvändig och att behovet av förstärkningen utan tvivel vore av stadigvarande natur (jfr II ht. 1937 sid. 9). Emellertid fann departementschefen den nya tjänsten böra upptagas å extra stat, vilket ock blev riksdagens beslut.

I anslutning till vad sålunda i samband med sekreteraretjänstens inrättande blivit upplyst om det bestående behovet av en sådan tjänst och med erinran att tre år förflutit från det framställning om tjänstens inrättande gjorts, hemställde justitiekanslersämbetet i skrivelse den 7 september 1939 angående avlöningsstat för budgetåret 1940/41, att sekreterarebefattningen måtte uppföras å ordinarie stat. Till stöd härför anförde ämbetet bland annat, att erfarenheten under de senaste åren bekräftat riktigheten av uppfattningen om tjänstens behövlighet samt att en återgång till personalorganisationen före 1937 enligt ämbetets uppfattning icke vore tänkbar. Enligt uttalande i statsverkspropositionen till 1940 års riksdag rörande anslag till justitiekanslersexpeditionen fann föredragande departementschefen, vid det för-

hållandet att behov av en sekreterarebefattning hos ämbetet med sannolikhet komme att föreligga även för framtiden, visserligen goda skäl tala för bifall till ämbetets förslag om tjänstens uppförande på ordinarie stat. Departementschefen ansåge sig dock trots detta i dåvarande läge icke kunna förorda, att sekreteraren erhöles ordinarie anställning. Med befattningsens överförande till ordinarie stat syntes alltså tills vidare böra anstå. I statsverkspropositionen upptogs tjänsten som extra ordinarie och riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. När justitiekanslersämbetet nästlidet år avlämnade förslag till avlöningsstat för innevarande budgetår, avstod ämbetet med hänsyn till läget från att förnya sin hemställan.

Justitiekanslersämbetet ansåge sig emellertid nu böra underställa Kungl. Maj:ts bedömande, huruvida skäl alltjämt förelåge att icke till ordinarie stat överföra sekreterarebefattningen. Då befattningen otvivelaktigt vore behövlig för ämbetets verksamhet, hade ämbetet i sina anslagsäskanden utgått från att tjänsten gjordes till ordinarie från och med den 1 juli 1942.

Statskontoret har i utlåtande den 18 oktober 1941, under erinran om departementschefens av justitiekanslersämbetet återgivna yttrande i statsverkspropositionen till 1940 års riksdag, anført, att då läget sedan dess icke undergått någon förändring till det bättre, statsmakterna väl alltjämt torde finna, att med befattningsens omvandling till ordinarie tjänst fortfarande borde tills vidare anstå.

Allmänna lönenämnden däremot har — med åberopande av att nämnden i utlåtanden *dels* den 21 oktober 1936 icke framställt någon erinran mot det då föreliggande förslaget om inrättande av en ordinarie sekreterartjänst i 26 lönegraden hos justitiekanslersämbetet, *dels ock* den 6 oktober 1939 tillstyrkt förslaget om ifrågavarande sekreterartjänsts uppförande å ordinarie stat — under vidhållande av sin sålunda tidigare uttalade uppfattning tillstyrkt justitiekanslersämbetets nu ånyo framförda förslag i sistnämnda hänseende.

Beträffande *registratorn* vid justitiekanslersexpeditionen hava *1939 års tjänsteförteckningssakkunniga*, under hänvisning till vissa i deras betänkande (sid. 53—55) angivna riktlinjer för registratorernas lönegradsplacering, föreslagit tjänstens nedflyttning från lönegraden A 21 till lönegraden A 14.

Justitiekanslersämbetet har i yttrande över förslaget den 5 juli 1941 ifrågasatt, huruvida tillräckliga skäl förelåge att för närvarande vidtaga sådan ändring i tjänsteförteckningen. Den nuvarande innehavaren av registratorstjänsten inginge i pensionsåldern i början av år 1947. Vid denna tidpunkt kunde ämbetets organisation ha rönt inverkan av en processreform och måhända bedömdes då frågan om registratorstjänstens ersättande med ny befattningshavare på annat sätt än nu, möjligen så att tjänsteförteckningen därav påverkades. Av betydelse för frågans lösning kunde även vara vinnande av erfarenhet, huru den beslutade organisationen av landsfiskalsbefattningarna med därav följande nya uppgifter för justitiekanslersämbetet och justitiekanslern påverkade ämbetets arbetsförhållanden. Sådan erfarenhet kunde antagas föreligga vid antydda framtida tidpunkt, då en förändring i tjänsteförteckningen skulle få praktisk betydelse. Till närmare motivering av sin ståndpunkt har ämbetet anført bland annat:

Justitiekanslersämbetet delar den till grund för berörda förslag liggande uppfattningen att de vanliga registratorsgöromålen böra kunna utföras av befattningshavare utan juridisk examen. Därest ämbetets registratorstjänst kunde sägas vara karakteriserad av dylika göromål, skulle därför från ämbetets sida ej vara något att erinra mot de sakkunnigas förslag om en nedflyttning av registratorstjänsten. Den angivna förutsättningen är emellertid icke för handen. Tidigare kunna väl de vanliga registratorsbestyren eller därmed jämförliga göromål sägas hava varit de övervägande tjänsteuppgifterna vid befattningen. Härutinnan har emellertid under senaste tiden inträffat en förändring, som dock ännu icke tagit sig uttryck i instruktionen och därför torde ha varit obekant för de sakkunniga. De registratorn enligt instruktionen åliggande göromålen hava nämligen till väsentliga delar överflyttats på det hos ämbetet sedan den 1 juli 1939 anställda kanslibiträdet, en åtgärd som står i överensstämmelse med de planer, som framlades vid ämbetets begäran om anslag till ett sådant biträde. En del på registratorn rätteligen ankommande göromål med avseende å arkiv och bokförråd, m. m. utföras av expeditivsvakten. Av de vanliga registratorsgöromålen kvarstår för registratorn — förutom meddelandet vid behov av anvisningar rörande utförandet av överflyttade göromål — huvudsakligen att handhava kassan, ombesörja inköp och föra räkenskaperna. Instruktionen enligt biträder registratorn fortfarande med granskning av arbetsförteckningar och andra redogörelser, en uppgift som dock ej torde höra till mera regelmässiga registratorsåligganden och som till en del fordrar juridiska insikter. Den icke obetydliga avlastning, som nyss omförmäts, har givit justitiekanslersämbetet möjlighet att anlita registratorn för att bereda och för justitiekanslern föredraga ärenden av annan art än de förut berörda, en med hänsyn till personalens fåtalighet önskvärd åtgärd, som ock visat sig ändamålsenlig. Justitiekanslersämbetet är därför i behov väl icke av en registrator i 21:a lönegraden men av annan rättsbildad tjänsteman, skickad att bereda och föredraga vissa hos ämbetet förekommande ärenden. En dylik befattningshavare skulle till synes närmast vara placerad i samma lönegrad som nuvarande registratorn eller således i A 21. Med hänsyn till svårigheten på grund av de ringa befodringsutsikterna hos ett litet ämbetsverk att kunna förvärva och behålla en kvalificerad kraft i notaries löneställning vore det måhända lämpligt, att en sådan tjänsteman vore en icke ordinarie befattningshavare, som under någon tid tjänstgjorde hos ämbetet men som tänkte sig sin framtida verksamhet på annat håll. Möjlighet att anlita en dylik anordning synes böra hållas öppen. Skulle en förändring beträffande registratorstjänsten nu vidtagas, torde ämbetet därför vara mest betjänt med att medel ansloges till ämbetet för inrättande av en notarietjänst i lönegraden Eo 22. En minskning av den för ämbetet nu avsedda amanuenshjälpen vore vid sådant förhållande sannolikt genomförbar.

Möjligen låge närmast till hands, att lägga de kvarvarande egentliga registratorsuppgifterna eller redogörarbestyret å en sådan befattningshavare som nyss nämndes. Åt nuvarande kanslibiträdet har emellertid uppdragits att efter hand sätta sig in i redogöraruppgifterna. På grund av de arbetsuppgifter som i övrigt åvila henne har hon emellertid endast i mindre mån varit i stånd att ägna sig häråt. Ett övertagande av redogörarbestyret utan att motsvarande lindring i arbetet i övrigt beredes henne synes icke möjligt. Justitiekanslersämbetet anser emellertid den lämpligaste lösningen av frågan om redogörarbestyrets ombesörjande hos ämbetet såvitt nu kan bedömas vara, att detta bestyr pålägges kanslibiträdet och att kanslibiträdet erhåller hjälp med utförandet av renskrivningsarbetet. En höjning av kanslibiträdets tjänsteställning lär i dylikt fall vara påkallad.

Statskontoret har i sitt förberörda yttrande förordat, att den av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagna omgraderingen av ifrågavarande registratorstjänst måtte genomföras från och med nästa budgetår och att, i avvakten på den nuvarande innehavarens av tjänsten avgång, denne måtte uppföras å övergångsstat i lönegraden A 21.

**Departements-
chefen.**

Det av justitiekanslersämbetet ånyo framförda förslaget om sekreterartjänstens vid ämbetet överförande å ordinarie stat ser jag mig, trots att tveksutan goda skäl tala för bifall till detsamma, i nuvarande läge fortfarande icke i stånd att förorda.

1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om nedflyttning av registratorstjänsten från lönegraden A 21 till lönegraden A 14 anser jag mig ej heller böra, på skäl som anförts av justitiekanslersämbetet, tills vidare biträda. I närvarande stund skulle detta förslag icke kunna föranleda annan åtgärd än att nuvarande innehavaren av befattningen överfördes å övergångsstat, i samband varmed en ny registratorstjänst i lönegraden A 14 borde upptagas å personalförteckningen. Härmed skulle emellertid ett föregripande hava skett av den prövning, som, på sätt justitiekanslersämbetet i sitt yttrande i ämnet närmare utvecklat, vid nuvarande registratorns avgång bör äga rum huru de göromål, som instruktionsenligt och enligt för närvarande meddelade anvisningar fullgöras av registratorn och kanslibiträdet, böra fördelas å befattningshavare i ordinarie och icke-ordinarie ställning. Med hänsyn härtill och då efter processreformens antagande en utredning om justitiekanslersämbetets organisation i varje fall bör äga rum, torde tjänsteförteckningssakkunnigas ifrågavarande förslag böra tagas under omprövning i samband härmed.

Beträffande anslagsberäkningen för instundande budgetår torde med hänsyn till det anförda endast följande vara att iakttaga. Posten i avlöningsstaten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör uppräknas med 600 kronor för att bättre motsvara de vikariatskostnader, som skola utgå från densamma, och sålunda bestämmas till $(50,300 + 600 =) 50,900$ kronor. Jämväl anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, nu 20,800 kronor, torde böra något höjas med hänsyn till den belastning för vikariatskostnader, som kan väntas åvila densamma. Justitiekanslersämbetet har i sin förenämnda skrivelse av den 8 september 1941 angivit det härutinnan ytterligare erforderliga beloppet till 1,900 kronor, därvid ämbetet bland annat räknat med behov av vikarie för justitiekanslern i anledning av partiell ledighet under 45 dagar mot 30 dagar under innevarande budgetår. Då det vill synas, som om även sistnämnda behov skulle kunna tillgodoses utan att posten behöver ökas med större belopp än 1,100 kronor, förordar jag allenast en höjning med sistnämnda belopp. Förevarande anslagspost torde i enlighet härmed böra bestämmas till $(20,800 + 1,100 =) 21,900$ kronor. Posten till rörligt tillägg slutligen torde i enlighet med därom av justitiekanslersämbetet framställt förslag kunna nedsättas från

10,400 kronor till 9,200 kronor. Anslagets slutsumma skulle enligt det sagda bliva (50,900 + 21,900 + 9,200 =) 82,000 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till det nu anvisade beloppet med 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 50,900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 21,900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 9,200
Summa kronor 82,000;	

dels ock till Justitiekanslersämbetet: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av kronor 82,000.

[9.] 2. **Justitiekanslersämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.** Justitiekanslersämbetets anslag till omkostnader, vilket anslag av 1940 års lagtima riksdag nedsattes från 8,200 kronor till 7,700 kronor, bibehölls i riksstaten för innevarande budgetår vid sistnämnda belopp. Därvid ansågs, att detta belopp skulle finnas tillräckligt jämväl för bestridande av de nytillkomna kostnaderna för sjukvård m. m., vilka beräknades till 300 kronor.

I skrivelse den 8 september 1941 angående medelsbehovet till omkostnader under nästa budgetår har *justitiekanslersämbetet* icke ifrågasatt annan förändring i anslaget än att posten för sjukvård m. m. måtte höjas med 200 kronor, i följd varav anslaget i dess helhet borde uppföras med 7,900 kronor.

Då det vill synas, som om ytterligare erfarenhet borde vinnas om de verkliga sjukvårdskostnaderna, innan förändring i den därför avsedda posten vidtages, finner jag mig för närvarande förhindrad tillstyrka någon ökning av anslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Justitiekanslersämbetet: Omkostnader för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av kronor 7,700.

Departementschefen.

C. Domstolarna.

Högsta domstolen m. m.

[10.] 1. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till justitieråden, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 478,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 9 juni 1939 fastställt avlöningsstat för högsta domstolen (statsliggaren sid. 110).

Anledning till ändring för nästkommande budgetår i de i avlöningsstaten ingående posterna föreligger allenast beträffande den avgående posten pensionsavdrag, nu 26,000 kronor. Denna post bör med hänsyn dels till nedgång i antalet justitieråd, som äro befriade från skyldighet att vidkännas pensionsavdrag, dels ock till de nya tjänstepensionsavdragen bestämmas till 29,000 kronor, därvid avlöningsstatens slutsumma blir 475,000 kronor.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för högsta domstolen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

Avlöningar till justitieråden, <i>förslagsvis</i>	kronor 475,000
1 justitieråd	kronor 21,000
23 justitieråd »	483,000
	kronor 504,000
Avgå: pensionsavdrag <i>förslagsvis</i> »	29,000
	Kronor 475,000;

dels ock till Högsta domstolen m. m.:
 Avlöningar till justitieråden för budgetåret
 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 475,000.

[11.] 2. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 649,000 kronor.

Personalförteckning för nedre justitierevisionen har av Kungl. Maj:t fastställts den 9 juni 1939 (statsliggaren sid. 111). Å personalförteckningen finnas upptagna, bland andra befattningshavare, ett kanslibitråde i lönegraden A 7 och femton kontorsbiträden i lönegraden A 4. Ett av kontorsbiträdena tjänstgör hos registratorerna.

Den 6 juni 1941 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 470,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 3,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 91,400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 84,400
Summa kronor 649,000.	

Enligt bestämmelser, som meddelats i samband med avlöningsstatens fastställande, skall från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal utgå avlöning till den som, utan att tjänstgöra såsom vikarierande revisionssekreterare, förordnats att fullgöra revisionssekreterargöromål (extra revisionssekreterare), medan avlöning till den som förordnats att såsom vikarie uppehålla ordinarie revisionssekreterartjänst skall bestridas från den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (jfr II ht. 1941 sid. 15). För ändamålet har under förstnämnda post beräknats ett belopp av 34,000 kronor, vilket möjliggör anställande under hela året av tre extra revisionssekreterare. Under budgetåret 1940/41 fanns i avlöningsstaten för samma ändamål uppförd en särskild post å 45,000 kronor, avsedd för avlönande av fyra tjänstemän med revisionssekreterargöromål.

I skrivelse den 29 augusti 1941 har *nedre justitierevisionen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Däri har nedre revisionen till en början omnämnt, att nedre revisionen — som i skrivelse dels den 29 juni 1939 till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga och dels den 27 juni 1941 till Kungl. Maj:t med utlåtande över det av nämnda sakkunniga avgivna betänkandet angående revision av tjänsteförteckningen framfört vissa önskemål beträffande omprövning av lönegradsplacering för vissa befattningshavare hos nedre revisionen — bortsett från de förändringar, som kunde föranledas av ett bifall till nämnda önskemål.

Med avseende å avlöningsstaten har nedre revisionen icke ifrågasatt ändring i någon annan däri ingående post än den till avlöningar till icke-ordinarie personal. Under sagda post har nedre revisionen hemställt, att ytterligare medel måtte anslås till avlönande av tjänstemän som förordnats att fullgöra på revisionssekreterare ankommande göromål. För bedömande av behovet härav lämnas i skrivelsen en redogörelse angående den dåvarande arbetsbalansen och dennas sammansättning. Härom anföres bland annat:

Till grund för den nedskärning av antalet föredragande i högsta domstolen, som företogs från och med budgetåret 1941/42, förelågo icke några av arbetsförhållandena betingade skäl. De uppgifter, som vid anslagsberäkningen förelågo till bedömande av högsta domstolens arbetsbalans vid ingången av nämnda budgetår, pekade nämligen icke hän mot att denna balans skulle

vara mindre än vid ingången av de närmast föregående budgetåren. Nedskärningen av antalet föredragande ansågs emellertid befogad med hänsyn till nödvändigheten för statsverket av besparingar.

Till belysande av det nuvarande läget må till en början följande tablåer åberopas (siffrorna inom parentes ange minskning resp. ökning i förhållande till nästföregående år).

Inkomna mål under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{8}$.

År	Revisionsmål	Besvär- och ansökningsmål
1939	303	1,152
1940	274 (—29)	1,263 (+111)
1941	239 (—35)	1,043 (—220)

Avgjorda mål under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{8}$.

1939	204	1,072
1940	170 (—34)	1,209 (+137)
1941	138 (—32)	986 (—223)

Högsta domstolens arbetsbalans den $\frac{15}{8}$ (ej veckomål).

År	Revisionsmål	Besvärsmål	Summa
1939	276	251	527
1940	286 (+10)	240 (—11)	526 (—1)
1941	307 (+21)	257 (+17)	564 (+38)

Arbetsbalansen den $\frac{15}{8}$ enbart i fråga om vidlyftiga mål utgjorde år 1939 något över 40, år 1940 inemot 50 och år 1941 något över 50. Av de anförda siffrorna framgår, att tillströmningen av revisionsmål undergått en någorlunda jämn minskning de båda senaste åren. Tillströmningen av besvär- och ansökningsmål ökade däremot under 1940 men minskade under 1941. Antalet avgjorda mål korresponderar i viss mån med antalet inkomna mål. Under 1940 och 1941 minskade antalet avgjorda revisionsmål i ungefär samma grad som tillströmningen av dylika mål nedgick. Beträffande besvär- och ansökningsmålen ökade under 1940 antalet avgjorda mål något mer än som motsvarade den då inträdda ökningen i antalet inkomna mål, medan under 1941 antalet avgjorda mål nedgick med ungefär samma antal som antalet inkomna mål då minskade. Ser man till arbetsbalansen den $\frac{15}{8}$ dessa tre år i vad avser mål, som ej äro veckomål, befinnes denna balans — fränsett besvärsmålen år 1940 — ha undergått ökning. Den $\frac{15}{8}$ visade sålunda antalet balanserade mål en ökning med 38 i förhållande till samma tidpunkt 1940. Av denna ökning hänförde sig 21 mål till revisionsmålen och 17 till besvärsmålen. Det förhållandet att, trots det tillströmningen av mål under senare tid minskat, arbetsbalansen i icke obetydlig omfattning ökat torde väsentligen få tillskrivas stegringen i antalet vidlyftiga mål. Såsom arbetsbalansen enbart i fråga om vidlyftiga mål visar, stannade antalet balanserade dylika mål den $\frac{15}{8}$ 1940 under 50, medan motsvarande antal samma dag 1941 översteg 50. Åtskilliga av de vidlyftiga mål, som voro balanserade den $\frac{15}{8}$ 1940, ha avgjorts under tiden till den $\frac{15}{8}$ 1941. Ett icke ringa antal nya mål av vidlyftig beskaffenhet har sålunda under samma tid tillkommit. Av de vidlyftiga mål, som avgjordes under det senast förflutna året, voro flera av sådan omfattning och beskaffenhet, att föredragningstiden kunde

räknas i veckor. Främst gällde detta ett antal patentmål samt en resningsansökan. Bland sådana mål som krävde längre tid för föredragningen förekommo även mål rörande spioneri. Till följd av den avsevärda tid, som åtgick för föredragningen av här berörda mål, förrycktes föredragningen av de övriga mål, som väntade på sitt avgörande.

Beträffande frågan huru förhållandena kunde väntas utveckla sig under tiden till ingången av budgetåret 1942/43 anför nedre revisionen:

I det 50-tal vidlyftiga mål, som balanserades den $\frac{15}{8}$ 1941, ingå 12 patentmål av svår beskaffenhet. Föredragningen av dessa mål kan därför antagas komma att under nu löpande budgetår taga åtskillig del av högsta domstolens arbetstid i anspråk. Bland de andra mål, som under den närmaste tiden kunna antagas komma att kräva längre tid för föredragningen, finnas ett större mordbrandsmål samt åtskilliga skiftesmål, däribland ett rörande provskifte i Dalarna av synnerligen vidlyftig beskaffenhet. I detta sammanhang bör även framhållas, att krigsrättsmålen under senare år undergått en ständig ökning. Under det att antalet inkomna dylika mål under tiden $\frac{1}{1}—\frac{15}{8}$ 1939 utgjorde 7, var motsvarande antal åren 1940 och 1941 27 resp. 45. Man torde följaktligen icke — även om tillströmningen av mål skulle fortsätta att minska i samma omfattning som under det senast förflutna året — kunna räkna med att, såsom önskvärt vore, högsta domstolens arbetsbalans kan under tiden fram till den 1 juli 1942 nämnvärt nedbringas under nuvarande höga nivå. Emellertid framgår av upplysningar, som införskaffats från hovrätterna, att antalet väjdade mål under tiden $\frac{1}{1}—\frac{15}{8}$ 1941 i förhållande till samma tid 1940 ökat med inemot 8 procent. Under hovrätternas prövning dragna besvärsmål ha däremot alltså minskat något i antal. Sannolikheten talar sålunda för att, åtminstone vad revisionsmålen beträffar, en vändning uppåt ifråga om tillströmningen av mål inträder före den 1 juli 1942.

Nedre revisionen har med hänsyn till sålunda anförda omständigheter funnit att, såvitt nu vore möjligt att bedöma, av arbetsförhållandena betingade skäl skulle kräva att nedre revisionen åter från och med budgetåret 1942/43 bereddes möjlighet att åtminstone tidvis ha fyra extra revisionssekreterare anställda. Härigenom bleve nedre revisionen bättre i stånd att möta den mera forcerade föredragning, som kunde bli nödvändig för ett avarbetande av den jämförelsevis höga balansen. Åt de revisionssekreterare, som anförtrodde föredragningen av de vidlyftiga målen, skulle då kunna anslås en längre förberedelsetid än som eljest kunde bli fallet, vilket skulle medföra en ytterligare koncentring av föredragningsmaterialet med förkortning av föredragningstiden som vinst. I detta sammanhang finge även påpekas, att de vidlyftiga målen i regel krävde en förhållandevis längre förberedelsetid än de normala målen, räknat per föredragningsdag. Det syntes därför nedre revisionen påkallat att — om än det statsfinansiella läget alljämt måste anses fordra största möjliga besparingar — ifrågavarande anslagspost så höjdes, att nedre revisionen under minst halva budgetåret 1942/43 kunde ha fyra extra revisionssekreterare anställda. Denna höjning skulle uppgå till omkring 5,600 kronor. I varje fall torde det vara erforderligt, att Kungl. Maj:t berättigades medgiva det överskridande av anslagsposten, som för här angivet ändamål kunde befinnas nödigt.

I övrigt har nedre revisionen hemställt, att förevarande anslagspost måtte höjas med ytterligare 900 kronor för bestridande av övriga kostnader, som skola bestridas från densamma, därav 750 kronor för gottgörande av tillfälligt anställda skrivbiträden vid anhopning av skrivgöromål. Till stöd för framställningen i sistnämnda hänseende anför nedre revisionen:

Övertidsersättning har ej upptagits. För tillfälligt anställda skrivbiträden vid anhopning av skrivgöromål har emellertid beräknats 750 kronor. De arbetskrafter för skrivgöromål, som stadigvarande stå till nedre revisionens förfogande, äro nämligen otillräckliga vid de anhopningar av skrivgöromål, vilka i jämförelsevis stor utsträckning förekomma och vilka äro ofrånkomliga med de begränsade tider, som anslagits för förberedandet av föredragningen av vissa slag av mål. Det har sedan länge visat sig olämpligt att vid dylik anhopning av skrivgöromål anlita utvägen av övertidsarbete. Till följd av den forcering av skrivearbetet, som måste ske vid utskrivning av promemorian i vidlyftiga mål, särskilt om målen tillika äro brådska, skulle det nämligen bli nödvändigt att efter arbetets utförande bereda skrivbiträdet ledighet för återhämtning under tid motsvarande minst den använda övertiden. Eljest skulle en överansträngning uppkomma, som kunde framtinga sjukledighet av längre varaktighet. Då med utskrift av promemorian i ett mål ej samtidigt kan sysselsättas två skrivbiträden — för utskrivningen måste nämligen handlingarna i målet ständigt anlitas — har vid anhopning av skrivgöromål enda utvägen visat sig vara anordnande av arbetet i tvenne skift.

**Departements-
chefen.**

Enligt vad jag inhämtat har, efter det nedre justitierevisionen avgav sitt förslag till anslagsaskanden, högsta domstolens arbetsbalans, såsom alltid plägar ske efter sommarferierna, något nedgått. Hela antalet balanserade mål utgjorde nämligen vid slutet av 1941 års höstsession 496, därav 282 revisionsmål samt 214 besvärs- och ansökningsmål, vilket innebär en minskning av resp. 68, 25 och 43 mål i förhållande till motsvarande antal den 15 augusti 1941. Härvid är emellertid att märka att antalet balanserade vidlyftiga mål ytterligare stigit, i det att balansen härav numera närmar sig siffran 55. Med hänsyn till sistnämnda måls stora betydelse för arbetsförhållandena i högsta domstolen vore det givets önskvärt att åter kunna öka antalet extra föredragande i högsta domstolen efter den reduktion därav som vidtogs vid sistlidet års riksdag. Den större medelsanvisning som nedre revisionen för sådant ändamål begärt finner jag i och för sig skälig. De alltjämt brydsamma statsfinansiella förhållandena tvinga emellertid till den största återhållsamhet med icke oundgängliga utgifter. För den skull anser jag mig icke kunna för närvarande tillstyrka, att medel till avlönande av extra revisionssekreterare ställas till förfogande utöver vad nu anvisats för sådant ändamål. Den av nedre revisionen begärda förstärkningen av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för mötande bland annat av behovet av ytterligare skrivhjälp torde däremot böra tillmötesgå. Det härför erforderliga beloppet torde, på sätt nedan skall visas, kunna erhållas, utan att för den skull nu ifrågavarande avlöningsanslag behöver höjas.

I övrigt äro beträffande förevarande anslag ej andra förändringar att vid-

taga än dem, som, på sätt chefen för finansdepartementet angivit under för flera huvudtitlar gemensamma frågor, föranledas av den av honom förordade tjänsteförteckningsrevisionen. I fråga om nedre justitierevisionen innebär detta, att, i enlighet med vad 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, det å nedre revisionens registratorskontor tjänstgörande kontorsbiträdet i lönegraden A 4 uppflyttas till kanslibiträde i lönegraden A 7 och att det nuvarande kanslibiträdet i sistnämnda lönegrad utbytes mot en kontorist i lönegraden A 9. Någon ökad medelsanvisning i anledning av tjänsteutbytet å personalförteckningen torde med hänsyn till vederbörande befattningshavares nuvarande löneklassplacering icke erfordras.

I anslutning till det anförda torde följande vara att iakttaga beträffande de i nedre revisionens avlöningsstat ingående posterna.

I posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu 470,000 kronor, torde den ändringen böra vidtagas att densamma, med hänsyn till de från och med den 1 juli 1942 gällande högre tjänstepensionsavdragen, nedsättes med 1,500 kronor till 468,500 kronor. Av det sålunda besparade beloppet synas 1,000 kronor lämpligen böra användas till förstärkning av icke-ordinarieposten för mötande av utgifter till bland annat extra skrivhjälp vid tyngande arbetsanhopning. Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bibehålles vid nuvarande belopp 3,200 kronor. Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas, såsom nyss angivits, med 1,000 kronor, därvid postens slutsumma kommer att uppgå till 92,400 kronor. I detta sammanhang erinras, att en tidigare särskilt uppförd anslagspost å 5,000 kronor, avsedd till avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunde komma att tjänstgöra i högsta domstolen, icke upptagits vare sig i föregående eller i innevarande budgetårs stat (jfr II ht. 1940 sid. 9). Ej heller för nästa budgetår torde medel för detta ändamål behöva beräknas. Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen bibehålles vid oförändrat belopp, 84,400 kronor.

Enligt den sålunda gjorda beräkningen skulle anslagets slutsumma bliva $(468,500 + 3,200 + 92,400 + 84,400 =) 648,500$ kronor eller 500 kronor lägre än det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å personalförteckningen för nedre justitierevisionen vidtaga de ändringar, att däri uppföras fjorton kontorsbiträden i lönegraden A 4 i stället för femton dylika biträden ävensom en kontorist i lönegraden A 9;

dels fastställa följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 468,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 3,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal..	» 92,400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 84,400

Summa kronor 648,500;

*dels ock till Högsta domstolen m. m.: Av-
löningar till befattningshavare vid nedre jus-
titierevisionen för budgetåret 1942/43 anvisa
ett förslagsanslag av kronor 648,500.*

[12.] 3. **Högsta domstolen m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag sänktes av 1940 års lagtima riksdag från 51,600 kronor till 46,600 kronor och av 1941 års riksdag med ytterligare 4,100 kronor till 42,500 kronor. Nettoutgiften å anslaget budgetåret 1940/41 utgjorde omkring 42,700 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 fastställd omkostnadsstat för nedre justitierevisionen hava anvisats — förutom vissa belopp till sjukvård m. m. och reseersättningar — till expenser förslagsvis 36,000 kronor. Beträffande sistnämnda post har Kungl. Maj:t föreskrivit, att förslagsvis 6,000 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten samt högst 30,000 kronor för övriga expenser.

I sin under näst föregående punkt omförmälda skrivelse den 29 augusti 1941 har *nedre justitierevisionen* icke ifrågasatt annan ändring i nu utgående anslagsbelopp än sådan som betingas av en höjning av delposten till övriga expenser. Nedre revisionen har därvid erinrat, att denna post för innevarande budgetår allenast med hänsyn till möjligheten att under viss tid kunna upphöra med nyanskaffning av möbler och inventarier (bland annat skrivmaskiner) sänkts från 36,600 kronor till 30,000 kronor. Att under längre tid än ett år helt upphöra med dylik nyanskaffning låte sig emellertid icke väl göra. Ett belopp, som kunde skattas till minst 2,000 kronor, torde vara erforderligt för inköp av möbler och inventarier under budgetåret 1942/43. Övriga kostnader, som skola bestridas från ifrågavarande delpost, hade under tidigare år med då jämförelsevis låga löne- och prislägen uppgått till något över 30,000 kronor. Med hänsyn till de löne- och prisförhöjningar, som redan inträtt och som kunde förväntas bli ytterligare accentuerade i fortsättningen, belöpande sig till minst 10 procent, torde nämnda kostnader — även med sträng sparsamhet — böra beräknas till 33,000 kronor. Delposten övriga expenser syntes alltså icke böra i omkostnadsstaten för budgetåret 1942/43 maximeras till lägre belopp än 35,000 kronor.

Nedre justitierevisionens förevarande hemställan synes mig böra i så måtto bifallas, att en mindre höjning av anslaget vidtages för möjliggörande av eftersatt utbyte av skrivmaskiner och andra förslitna inventarier. Härför synes ett belopp av 1,500 kronor böra avses. Därutöver torde anslaget böra uppräknas med 1,000 kronor i anledning av höjda priser å bränsle.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högsta domstolen m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45,000.

[13.] 4. **Högsta domstolen m. m.: Bidrag till Nytt juridiskt arkiv.** Till bidrag till utgivande av Nytt juridiskt arkiv är i gällande riksstat uppfört ett anslag å 2,000 kronor. Någon anledning till ändring av det för ändamålet avsedda beloppet torde ej föreligga.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högsta domstolen m. m.: Bidrag till Nytt juridiskt arkiv* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 2,000.

R e g e r i n g s r ä t t e n .

[14.] 5. **Regeringsrätten: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 150,000 kronor.

Personalförteckning för regeringsrätten har fastställts av Kungl. Maj:t den 31 mars 1939 (statsliggaren sid. 112). Vidare har Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 fastställt avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42 (statsliggaren sid. 112).

För dispositionen av den i avlöningsstaten ingående anslagsposten till avlöningar till regeringsråden å 140,700 kronor gäller enligt Kungl. Maj:ts beslut sistnämnda dag följande

S t a t .

1 regeringsråd	kronor	21,000	
6 regeringsråd	»	126,000	kronor 147,000
Avgå: pensionsavdrag, <i>förslagsvis</i>			» 6,300
Summa kronor 140,700.			

Med hänsyn till de nya tjänstepensionsavdragen bör den i nyssnämnda stat upptagna avgående posten pensionsavdrag för instundande budgetår upptagas till 6,600 kronor, därvid statens slutsumma blir 140,400 kronor och hela anslagsbeloppet 149,700 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till regeringsråden, <i>förslagsvis</i>	kronor 140,400
1 regeringsråd	kronor 21,000
6 regeringsråd	» 126,000 kronor 147,000
Avgå: pensionsavdrag, <i>för-</i>	
<i>slagsvis</i>	» 6,600
	Kronor 140,400
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 7,900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1,300
	Summa kronor 149,700;

dels ock till Regeringsrätten: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 149,700.

[15.] **6. Regeringsrätten: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget, som i gällande riksstat är uppfört med 3,300 kronor, torde för nästa budgetår böra höjas med 700 kronor. Højningen motiveras i huvudsak av den inträdda stegringen i bränslekostnaderna.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Regeringsrätten: Omkostnader för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,000.

[16.] **7. Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok, förslagsanslag.** Till bekostande av utgivandet av regeringsrättens årsbok har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 12,000 kronor. Belastningen å anslaget har under budgetåret 1940/41 utgjort icke fullt 12,400 kronor. Åtgärder hava vidtagits för att utgifterna å anslaget skola kunna hållas inom ramen för det nu anvisade beloppet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 12,000.

Hovrätterna.

[17.] 8. **Hovrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Hovrätternas avlöningsanslag har för innevarande budgetår upptagits med ett belopp av 1,958,000 kronor.

Personalförteckning för hovrätterna har fastställts av Kungl. Maj:t den 9 juni 1939 (statsliggaren sid. 113 f.). Å denna upptagas för Svea hovrätt bland annat sju kanslibiträdesbefattningar i lönegraden A 7. Ett av dessa biträden är placerad till tjänstgöring vid hovrättens sekreterarexpedition.

Den 6 juni 1941 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/1942:

Avlöningsstat.

Svea hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	671,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	30,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	202,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	131,100
Summa kronor		1,035,000

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	313,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	14,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	106,400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	63,000
Summa kronor		497,000

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	179,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	55,600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	35,000
Summa kronor		277,000

Hovrätten för Övre Norrland.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	96,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2,900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	30,400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	19,200
Summa kronor		149,000.

Erinras må vidare, att antalet ordinarie ledamöter utgör i Svea hovrätt 41, därav ett krigshovrättsråd, i Göta hovrätt 20, i hovrätten över Skåne och Blekinge 11 samt i hovrätten för Övre Norrland 5. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 oktober 1941 skall ett vid hovrätten över Skåne och Blekinge ledigblivet hovrättsrådsämbete tillsvidare icke återbesättas med ordinarie innehavare utan uppehållas genom förordnande av adjungerad ledamot. Medel för avlönande av extra ledamöter äro från och med den 1 juli 1942 beräknade allenast för Göta hovrätts del, nämligen till en extra ledamot (tidigare funnos vid denna hovrätt medel tillgängliga för två dylika ledamöter). Under närmast föregående budgetår funnos extra ledamotsbefattningar inrättade jämväl vid de övriga hovrätterna, men blevo dessa befattningar indragna med budgetårets utgång (jfr II ht. 1941 sid. 21 o. 27). I detta sammanhang är även att nämna, att Kungl. Maj:t på grund av anhopning av krigsrättsmål medgivit, att de på krigshovrättsrådet ankommande göromålen må tillsvidare under innevarande budgetår fördelas på tre tjänstemän, nämligen förutom på befattningens ordinarie innehavare jämväl på två av Svea hovrätt särskilt förordnade befattningshavare. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 29 augusti 1941 skall avlöningen till sistnämnda befattningshavare — i likhet med vad som äger rum då adjungerad ledamot uppehåller hovrättsrådsämbete (jfr II ht. 1941 sid. 15 o. 27 samt Sv. förf. saml. 1941: 365) — bestridas från anslagsposten i hovrättens avlöningsstat till ordinarie tjänstemän.

Antalet fiskaler, som hovrätterna äga förordna för fullgörande av fiskalsgöromål, utgör enligt Kungl. Maj:ts brev den 6 juni 1941 i Svea hovrätt högst 20, i Göta hovrätt högst 10, i hovrätten över Skåne och Blekinge högst 6 samt i hovrätten för Övre Norrland högst 3, därvid tillika föreskrivits att flera fiskaler icke finge förordnas än som vid varje tidpunkt erfordrades för göromålens behöriga bestridande.

I särskilda skrivelser den 22, den 29 och den 30 augusti 1941 ha hovrätterna avgivit förslag till anslagsaskanden för budgetåret 1942/43.

Till en början torde här få lämnas en redogörelse för vad hovrätterna var för sig anfört rörande behovet av arbetskrafter för den egentliga rättsvårdande verksamheten under nästa budgetår samt möjligheterna till besparingar på detta område.

Svea hovrätt har i sin skrivelse inledningsvis erinrat om den redogörelse för under budgetåret 1939/40 vidtagna besparingsåtgärder, som hovrätten

lämnat i sin skrivelse med anslagsäskanden för budgetåret 1941/42, samt för tillgången på arbetskrafter fram till tiden för sistnämnda skrivelse (se här-om II ht. 1941 sid. 21 o. 22). Rörande motsvarande förhållanden under budgetåret 1940/41 har hovrätten anfört, att under samma budgetår liksom under det närmast föregående hovrättens avlöningsstat i betydande utsträckning tagits i anspråk för avlöning till befattningshavare som fullgjort militärtjänstgöring. Frånsett ett par oväsentliga undantag, hade hovrätten ej utverkat befrielse från militär tjänstgöring för någon av sina befattningshavare. De belopp, som för avlöning åt befattningshavare i militärtjänst belastat hovrättens anslag, hade som följd härav uppgått till en summa av omkring 55,800 kronor, en siffra som något överstege motsvarande utgiftspost för näst föregående budgetår. Den militära försvarsberedskapen hade vidare föranlett avsevärda, vid anslagsbeloppens bestämmande ej beräknade utgifter för stärkande av krigshovrättens arbetskrafter. Oaktat dessa av krisläget föranledda utgifter utvisade anslagen till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och till grundavlöningar till icke-ordinarie personal vid budgetårets utgång besparingar å 10,094 kronor 84 öre och 3,762 kronor 93 öre. Posten avlöningsförhöjningar hade däremot överskridits med ett belopp av 8,643 kronor 1 öre, och posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 1,198 kronor 13 öre. Att trots den extraordinära belastningen för militära ändamål och för förstärkning av krigshovrättens arbetskrafter besparingar uppstått å anslagen till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och till grundavlöningar till icke-ordinarie personal hade sin förklaring däruti, att den yttersta sparsamhet med anlitande av arbetskraft iakttagits. Ledighet för särskilt arbete hade, frånsett något enstaka undantag utan ekonomisk betydelse, icke tagits i anspråk ens då fråga varit om mycket stora och invecklade mål, och på grund av de militära inkallelserna hade hovrätten under allra största delen av budgetåret sett sig nödsakad att arbeta med mer eller mindre starkt reducerat antal fiskaler. Det stora flertalet adjungerade ledamöter och fiskaler hade även fått åtnöjas med avsevärt förkortad semesterledighet. Hovrätten hade sålunda i skilda hänseenden måst vidtaga restriktiva åtgärder av extraordinär natur, vilka icke utan skada för rättsvården kunde upprepas och därför ej finge tagas till utgångspunkt vid beräkandet av anslagsbehovet för framtiden.

Att hovrätten under det gångna budgetåret kunnat arbeta med i vissa avseenden reducerad personal hade, framhåller hovrätten vidare, sin förklaring däruti, att de farhågor för en avsevärt ökad arbetsbelastning på grund av krisläget, som med hänsyn till erfarenheterna från världskriget kunnat hysas, ännu icke besannats. Angående arbetsbördan anföres närmare:

Antalet under år 1940 till hovrätten med krigshovrätten inkomna mål var ungefär detsamma som under näst föregående år. Väl gick antalet vädjade mål i någon mån och antalet kriminella besvärsmål ganska avsevärt tillbaka, men denna minskning uppvägdes av ökning beträffande andra grupper av mål. Särskilt steg antalet krigsrättsmål högst betydligt, nämligen från 99 till 458. Totala antalet till Svea hovrätt med vattenöverdomstolen och krigshovrätten inkomna mål samt sådana ärenden som avse återfående av

stämpelavgift eller stadfästelse av vissa beslut utav utländsk myndighet utgjorde 1939 3,229 och 1940 3,165. Siffran för 1940 var sålunda något lägre, men i själva verket torde arbetsbördan hava stigit, i det att under sistnämnda år till behandling förelegat ett flertal mål av särskilt krävande beskaffenhet. Under den gångna delen av innevarande kalenderår har tillströmningen av mål och därmed jämställda ärenden ökat i jämförelse med näst föregående år; för tiden till och med den 15 augusti var siffran 1940 2,166 och 1941 2,303. År 1939 var motsvarande siffra 2,305, sålunda nästan exakt densamma som 1941. De till krigshovrätten inströmmande målen ökas alltså; siffran per 15 augusti var 1939 47, 1940 225 och 1941 407. Även under den gångna delen av 1941 har till behandling förelegat ett betydande antal mål av särskilt krävande beskaffenhet.

Angående de åtgärder, som den ökade tillströmningen av mål till krigshovrätten medfört, anföres — under erinran om den numera indragna extra ledamotsbefattningen vid hovrätten — särskilt:

Den extra ledamoten har varit placerad på hovrättens sjunde division och utgjort en förstärkning av denna, avsedd att kompensera den förlust i arbetskraft, som divisionen fått vidkännas till följd därav, att ordföranden och en av divisionens ledamöter ägnat en del av sin tid åt tjänstgöring i krigshovrätten. Ökningen av krigshovrättens arbetsbörda har medfört, att nämnda båda befattningshavare numera äro nästan helt och hållet upptagna av sitt arbete i krigshovrätten. Förstärkningen av krigshovrättens arbetskrafter har emellertid ej stannat härvid. Sålunda har Kungl. Maj:t på framställning av hovrätten genom särskilda beslut förordnat, att krigshovrättsrådet finge befrias först från hälften och sedermera från två tredjedelar av sina åligganden och att hovrätten ägde för fullgörande av de åligganden, från vilka krigshovrättsrådet sålunda vunne befrielse, förordna två befattningshavare. För krigshovrättens militära ledamöter har arbetsbördan flerdubblats.

Utvecklingen hade alltså, konstaterar hovrätten sammanfattningsvis, gått i den riktningen, att en förskjutning av arbetsbördan ägt rum genom ökad belastning av krigshovrätten och att häremot svarande förändringar vidtagits i organisatoriskt hänseende. Även vad anginge de allmänna domstolarna tydde åtskilliga tecken på att den ökning av arbetsuppgifterna, som plägade följa i kristidens spår, inom en nära framtid komme att göra sig gällande. Att utöver vad som redan skett minska de arbetskrafter, som stode till hovrättens förfogande för den civila rättsvårdens upprätthållande, kunde därför ej komma ifråga. Å andra sidan vore det att förvänta, att för avsevärd tid framåt förstärkningar av krigshovrättens arbetskrafter skulle visa sig påkallade åtminstone i samma utsträckning som för närvarande.

Göta hovrätt — som anmärkt att hovrätten vid bedömande av anslagsbehovet utgått från att den uppdelning av hovrätten, som skulle ske vid inrättande av den nya hovrätten för Västra Sverige, icke komme till stånd under nästa budgetår — har framhållit att hovrättens arbetsbörda vore av den omfattning, att någon minskning av nuvarande antalet ledamöter eller andra befattningshavare icke kunde ifrågakomma. Angående tillströmningen av mål till hovrätten upplyses, att antalet inkomna mål utgjort för tiden januari—augusti 1941 985, därav 595 besvärsmål och fiskaliska aktionsmål

samt 390 vädjade mål och ägodelningsmål, mot under motsvarande tid år 1940 1,025 mål, därav 716 tillhörande förstnämnda grupp och 309 den sistnämnda. Nämnda siffror utvisade väl, anför hovrätten, att en viss nedgång i antalet inkomna mål inträtt. Men denna nedgång vore relativt sett ej stor, endast 4 procent jämfört med samma period år 1940. Nedgången motvägdes av att vidlyftiga och invecklade mål vore väsentligt talrikare än förut. Sålunda hade antalet mål i de högsta grupperna — omfattande vädjade mål och ägodelningsmål om mer än 150 sidor samt besvärsmål och fiskalska aktionsmål om mer än 200 sidor — under tiden januari—augusti 1941 ökat med 32.3 procent i förhållande till samma tid 1940. Denna tendens till ökning av antalet stora mål syntes alltjämt göra sig gällande. Därjämte ville hovrätten framhålla, att med anledning av krigsförhållandena förekomme mål av olika slag, som ofta vore av vidlyftig eller invecklad natur. Hovrätten hade därför fortfarande behov av en extra ledamot, dock ej såsom fast indelad å någon division utan såsom vikarie för ledamot, som för beredande till föredragning eller kontrolläsning av vidlyftigt eller invecklat mål vore i behov av ledighet från övriga göromål. Denna anordning hade prövats sedan den 1 oktober 1940 och befunnits mycket ändamålsenlig. Anledning att minska antalet fiskalsbefattningar funnes enligt hovrättens bestämda uppfattning icke, särskilt som förste fiskalerna å divisionerna under långa tidsperioder måste helt ägna sig åt beredning till föredragning av stora mål.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i sin skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår icke gjort något uttalande angående ledamots- och fiskalsbehovet eller besparingsmöjligheterna på detta område. I skrivelse den 26 september 1941, vari hovrätten underställde Kungl. Maj:ts prövning frågan om återbesättande av ett ledigblivet hovrättsrådsämbete (jfr ovan sid. 22), har hovrätten emellertid gjort vissa uttalanden härutinnan ävensom lämnat vissa statistiska uppgifter angående arbetsbördan. Av dessa uppgifter framgår, bland annat, att under tioårsperioden 1931—1940 antalet inkomna mål utgjort i medeltal 1,017, därav 361 vademål, 208 civila besvärsmål, 417 kriminella besvärsmål, 29 stämpelmål och 2 andra mål, samt att under år 1940 hela antalet inkomna mål utgjort 802, fördelade å angivna kategorier med siffrorna 255, 159, 346, 41 och 1 respektive. I sistberörda skrivelse anför hovrätten ytterligare i detta ämne bland annat:

Under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{9}$ inkom till hovrätten följande antal mål

	1940	1941	Ökning	Minskning
Vademål	164	188	42	—
Kriminella besvärsmål .	283	224	—	59
Civila »	110	114	4	—
Stämpelmål	21	15	—	6
Summa	578	541	28	65.

I skrivelse den 13 september 1940 anförde hovrätten i fråga om besparingsmöjligheter beträffande ledamotsbefattningar följande: Den tendens till minskning i de kriminella besvärsmålen antal som framträtt under år 1940

i jämförelse med det föregående sammanhänger antagligen främst med den minskade biltrafiken och kan därför antagas fortsätta ännu någon tid. Vad åter angår minskningen i arbetsbördan under åren 1936—1939 i jämförelse med de föregående åren torde denna vara mera skenbar än verklig, då erfarenheten givit vid handen att målen år efter år blivit alltmera betungande. Det under senare år ökade antalet muntliga förhör har också varit av natur att göra målens handläggning mera tidsödande. Beträffande de enskilda ledamöternas arbetsbörda måste jämväl beaktas en annan faktor som icke framträder i en statistik över målens antal, nämligen de kungl. remisserna i lagfrågor, vilkas bearbetande i en hovrätt med ett ringa ledamotsantal kan bli synnerligen betungande. Med hänsyn till vad nu anförts är det mycket svårt att avgöra huruvida någon verklig minskning av ledamöternas arbetsbörda under de senaste åren (efter 1935) ägt rum. Ännu svårare är att bedöma huruvida den minskning i målens antal som ägt rum under år 1940 kommer att bli bestående. Erfarenheterna från krisåren under och efter förra världskriget giva snarare vid handen att en stegring av de inkommande målens antal kan förväntas. Hela antalet till hovrätten åren 1913—1915 inkomna mål utgjorde omkring 900 årligen. Detta antal steg 1916 till 995, 1917 till 1,139, 1918 till 1,456 och 1919 till 1,493 för att därefter småningom åter sjunka. Vid nu angivna förhållanden kan hovrätten i domstolsstatistiken icke finna tillräckligt stöd för ett förslag till nedskärning av hovrättens arbetskrafter under nästkommande budgetår.

Sedan Kungl. Maj:t i 1941 års statsverksproposition tagit ställning till frågan om behovet av arbetskrafter i hovrätten och i enlighet härmed indragning av en ledamotsplats ägt rum från den 1 juli 1941, har, såsom av tabellen framgår, visserligen en minskning skett i fråga om antalet inkomna kriminella besvärsmål men å andra sidan en ökning på omkring 15 procent av de under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{9}$ 1940 inkomna vademålen ägt rum.

I anslutning till det sagda har hovrätten förklarat sig icke kunna tillstyrka att det lediga hovrättsrådsämbetet indroges, därvid presidenten och en divisionsordförande tillade, att de emellertid icke hade något att erinra mot att samma ämbete tillsvidare icke återbesattes med ordinarie innehavare utan upprätthölles av adjungerad ledamot i avbidan på att antalet inkommande mål stabiliserades, då en mera definitiv anordning kunde träffas.

Hovrätten för Övre Norrland har till en början erinrat om sitt i föregående års statsverksproposition (II ht. 1941 sid. 25) återgivna uttalande att det i och för sig syntes naturligt att inom detta nya och föga omfattande ämbetsverk inga egentliga besparingar skola kunna göras ens i nuvarande statsfinansiella läge. Enligt hovrättens mening hade personalorganisationen snarast visat sig vara från början tilltagen något i underkant, detta sammanhängande därmed att de muntliga förhören i hovrätten tagit en omfattning som knappast varit förutsedd.

Enligt i hovrättens skrivelse framlagd statistik har antalet mål, som inkommit till hovrätten under åren 1937—1940, utgjort resp. 440, 400, 407 och 326, samt har antalet inkomna mål i hovrätten under månaderna januari—juli 1941 uppgått till 187, motsvarande enligt uppgift 81 procent av det genomsnittliga antalet mål åren 1937—1940 under samma tid. Hovrätten anför under hänvisning till dessa siffror bland annat:

Därmed är emellertid visst icke visat att arbetsbördan nedgått i samma utsträckning. Hovrättens arbetsbörda beror nämligen i ganska väsentlig mån av antalet muntliga förhör, och detta antal är hittills under år 1941 lika stort som motsvarande antal år 1940 och högre än $\frac{8}{12}$ av genomsnittet per år under åren 1937—1940. I förhållande till antalet mål är antalet muntliga förhör i hovrätten innevarande år större än något föregående år. Under muntligt förhör tjänstgöra regelmässigt fem ledamöter i rätten samt, vid protokollet, en fiskal jämte fiskalsaspiranten, om sådan finnes.

Hur arbetsbördan kommer att gestalta sig under fortsättningen av innevarande budgetår är naturligtvis ej möjligt att förutsäga med bestämdhet. Genom minskningen i antalet nyinkomna mål synes emellertid varken extra ledamot eller referentfiskal bliva av behovet påkallad. Därest ej väsentligen stegrad tillströmning av besvärsmål skulle inträda, blir tydligen följden att en av hovrättens tre fiskalstjänster avsevärda tider får hållas obesatt, på sätt även hittills under vissa tider varit fallet. Antalet å divisionen fortlöpande tjänstgörande ledamöter synes emellertid icke kunna sättas lägre än till fem. Med hänsyn ej minst till det alltfjämt mycket stora antalet muntliga förhör anser sig hovrätten icke kunna helt undvara den tredje fiskalstjänsten.

Hovrätten har i anslutning härtill uttalat, att det icke syntes försvarligt att räkna med lägre antal befattningshavare än det som i gällande stat angivits. Rörande de förhållanden, som komme att råda nästkommande budgetår, rådde nämligen fullständig ovisshet. En reduktion av antalet befattningshavare syntes i vart fall i denna hovrätt om endast en division icke kunna byggas på den minskning i målantalet som sedan någon tid kommit till synes. Erfarenheterna från krigstiden 1914—1918 tydde på att en nedgång i hovrätternas målantale i början av en krigsperiod lätt kunde förbytas i en stark stegring av antalet mål under periodens senare del.

Beträffande hovrätternas arbetsbörda under år 1941 ha följande uppgifter införskaffats:

H o v r ä t t	Balans 31/12 1940	Under år 1941			Balans 31/12 1941
		inkomna mål	avgjorda mål	avskrivna mål	
Svea hovrätt.....	1,153	3,419	3,082	175	1,315
Därav i krigshovrätten.....	172	704	614	11	251
Göta hovrätt	394	1,548	1,394	55	493
Hovrätten över Skåne och Blekinge..	173	756	746	15	168
Hovrätten för Övre Norrland.....	126	293	299	13	107

Bland målen ha i detta sammanhang inbegripits jämväl ärenden om återfående av stämpelavgift samt om stadfästelse av äktenskapsskillnad m. m. Såsom avgjorda ha betecknats mål, som avgjorts genom slutligt utslag, ävensom slutligt handlagda ärenden av nyss angivna slag.

Antalet under år 1941 (inom parentes angivas motsvarande tal för år 1940) inkomna mål per ledamot å ordinarie stat utgör enligt de nu återgivna uppgifterna i Svea hovrätt 83.4 (75.9), i Göta hovrätt 77.4 (74.8), i hovrätten över Skåne och Blekinge 68.7 (72.3) samt i hovrätten för Övre Norrland 58.6 (65.2).

Rörande anslagsbehovet för nästa budgetår ha hovrätterna anfört huvudsakligen följande:

Svea hovrätt har förordat att samtliga å dess stat uppförda anslagsposter upptagas med oförändrade belopp. Därvid har hovrätten anmärkt, att med hänsyn till de vidtagna anordningarna för mötande av arbetsanhopningen i krigshovrätten såväl anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän som den till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, från vilken sistnämnda anslagspost förstärkta arvoden till krigshovrättens militära ledamöter bestridas, komme att bli belastade med utgifter, som icke särskilt beräknats. Då emellertid båda posterna vore förslagsvis anvisade samt de vidtagna åtgärderna finge antagas vara om icke av tillfällig så dock övergående natur, saknades enligt hovrättens mening tillräckliga skäl till särskilt anslagsäskande.

Göta hovrätt har icke ifrågasatt annan ändring i avlöningsstaten för hovrätten än att den däri ingående posten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes från nuvarande belopp av 106,400 kronor till 107,400 kronor, vilket sistnämnda belopp motsvarade de utgifter som under nästa budgetår komme att enligt av hovrätten verkställda detaljberäkningar åvila samma post.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har — under hänvisning till att hovrätten i yttrande den 12 juli 1941 över 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande angående revision av tjänsteförteckningen uttalat sig för att två av de vid hovrätten knutna tre kontorsbiträdesbefattningarna måtte uppflyttas till kanslibiträdesbefattningar — hemställt att, då denna uppflyttning borde äga rum med nästa budgetårs början, anslagsposten i staten till avlöningar till ordinarie tjänstemän måtte undergå härav påkallad höjning med i runt tal 1,000 kronor till 180,400 kronor. I övrigt har hovrätten i sitt förslag till avlöningsstat upptagit de särskilda posterna med oförändrade belopp.

Hovrätten för Övre Norrland har hänvisat till vad hovrätten i skrivelse den 21 juni 1939 till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga samt yttrande den 25 juni 1941 över samma sakkunnigas förslag till revision av tjänsteförteckningen anfört angående sekreterarens och kanslibiträdets placering i lönegrad m. m. Vid sina anslagsberäkningar har emellertid hovrätten utgått från nu gällande bestämmelser om personalens löneställning. Beträffande de olika posterna i staten hava posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till icke-ordinarie personal ansetts böra med hänsyn till å desamma belöpande utgifter uppräknas med 1,500 resp. 2,600 kronor till 98,000 resp. 33,000 kronor, medan övriga poster föreslagits skola utgå med oförändrade belopp.

Hovrätternas förslag till avlöningsstater innebära sammanfattningsvis, att *Svea hovrätt* för sin del upptagit oförändrat anslagsbelopp, medan de övriga hovrätterna föreslagit ökning av sina respektive anslag, *Göta hovrätt* med 1,000 kronor, *hovrätten över Skåne och Blekinge* med likaledes 1,000 kronor samt *hovrätten för Övre Norrland* med 4,100 kronor.

Departementschefen.

Vid bedömande av anslagsbehovet till hovrätterna för nästkommande budgetår har man att utgå från att den beslutade nya hovrätten för Västra Sverige med säte i Göteborg icke kommer att börja sin verksamhet före budgetårets utgång. Medelsbehovet för budgetåret 1942/43 bör alltså beräknas med hänsyn till nuvarande antal hovrätter.

I statsverkspropositionen till 1941 års riksdag uttalade jag under förevärande anslagspunkt (II ht. sid. 27), att jag vid övervägande av frågan om de besparingar, som för innevarande budgetår kunde göras med avseende å hovrätternas avlöningsanslag, funnit mig icke böra förorda sådan minskning av medelsanvisningen, som förutsatte en nedskärning av hovrätternas normala organisation. Redan ovissheten beträffande storleken av hovrätternas arbetsbörda under den närmaste framtiden syntes mig vara tillräcklig anledning att icke då vidtaga en så genomgripande åtgärd. Detta uttalande, vilket icke föranledde någon erinran från riksdagens sida, synes mig alltjämt äga giltighet. Såsom framgår av den å sid. 27 intagna tabellen, har inom Svea och Göta hovrätter antalet från år 1941 till innevarande år balanserade mål ganska avsevärt stigit i förhållande till 1940 års utgående balans, medan inom hovrätten över Skåne och Blekinge arbetsbalansen är ungefär oförändrad och inom hovrätten för Övre Norrland något lägre än vid 1941 års ingång. Antalet per ledamot å ordinarie stat under år 1941 inkomna mål är i Svea hovrätt avsevärt och i Göta hovrätt något högre samt i de två övriga hovrätterna något lägre än under år 1940. Att av siffrorna för de båda mindre hovrätterna draga slutsatsen om motsvarande lättnad i dessa hovrätters arbetsbörda torde dock vara oriktigt, då denna i väsentlig grad påverkas av målens vidlyftighet och svårighetsgrad samt behovet av muntliga förhör. I dessa avseenden vitsordas av samtliga hovrätter att tendensen är tilltagande. Ytterligare bör i detta sammanhang beaktas, att arbetsbördan i Svea hovrätt kunnat, trots starkt ökad tillströmning av mål till krigshovrättsavdelningen, bemästras allenast genom den i det föregående berörda, av Kungl. Maj:t medgivna särskilda förstärkningen av antalet föredragande i krigshovrätten jämte övriga av hovrätten inom ramen för dess nuvarande organisation vidtagna anordningar i samma syfte. Vid angivna förhållanden synes mig försiktigheten bjuda, att de ordinarie ledamotsbefattningarna i hovrätterna alltjämt bibehållas vid nuvarande antal. Särskild uppmärksamhet bör dock ägnas åt frågan, huruvida vid uppkommande vakans å hovrättsrådsämbete tjänsten bör få återbesättas eller allenast uppehållas genom adjungerad ledamot.

Antalet extra ledamöter i hovrätterna beskars redan vid 1941 års riksdag så starkt, att numera endast för Göta hovrätts del medel finnas beräknade för en dylik ledamot. Hovrätten har hemställt, att jämväl under instundande budgetår erhålla tillgång till en sådan ledamot, dock ej såsom fast indelad å division utan såsom vikarie vid behov av partiell ledighet för ordinarie ledamot i anledning av tyngande arbetsbörda. Denna framställning synes mig böra tillmötesgås, dock att det bör ankomma å Kungl. Maj:t att — liksom redan nu är fallet — bestämma i vad mån för ändamålet anvisade medel må tagas i bruk. Med avseende å den övriga icke-ordinarie personalen förordar jag, att medel äskas till oförändrat antal fiskaler vid de olika hovrätterna, men att det, liksom för närvarande, skall ankomma å Kungl. Maj:t att pröva, i vilken utsträckning sådana befattningshavare skola få vara anställda. I detta sammanhang må ytterligare anmärkas, att beträffande Svea och Göta hovrätter arvoden till vikarier för notarie och till amanuenser,

vilka arvoden vid 1941 års riksdag reglerades i anseende till borttagandet av å dem då utgående dyrtidstillägg, böra med hänsyn till den därefter inträdda stegringen i levnadskostnaderna ytterligare uppräknas. Till den här för erforderliga medelsanvisningen återkommer jag i det följande under vederbörande anslagsposter.

I avseende å personalförteckningen för hovrätterna bör, med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet härom anfört under för flera huvudtitlar gemensamma frågor, endast den ändringen för närvarande vidtagas, att, i enlighet med vad 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, i förteckningen för Svea hovrätt ett kanslibitråde, det hos sekreteraren anställda, uppflyttas till kontorist i lönegraden A 9. Ökad medelsanvisning i anledning härav torde med hänsyn till vederbörandes nuvarande löneklassplacering icke vara erforderlig.

Beträffande beräkningen av anslagsbehovet under de olika posterna i avlöningsstaten för hovrätterna torde, i anslutning till det sagda och med beaktande av vad vissa hovrätter härutinnan särskilt hemställt, följande vara att iakttaga.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän bibehållas i fråga om Svea hovrätt samt hovrätten över Skåne och Blekinge vid nuvarande belopp resp. 671,400 kronor och 179,400 kronor. För Göta hovrätts del torde denna post böra nedsättas med 4,000 kronor till 309,600 kronor, motsvarande av hovrätten härunder beräknat arvode till vikarie för notarie, vilket arvode i stället bör bestridas från anslagsposten till icke-ordinarie personal. I fråga om hovrätten för Övre Norrland slutligen höjes förvarande post med av hovrätten begärda 1,500 kronor till 98,000 kronor.

Beträffande anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, erfordras ingen ändring av beloppen.

Av anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal bibehålles den för hovrätten över Skåne och Blekinge avsedda posten vid oförändrat belopp 55,600 kronor. Motsvarande anslagsposter för övriga hovrätter uppräknas, den för Svea hovrätt med 500 kronor till 202,800 kronor för bestridande av förut omförmälda arvodesreglering för amanuenser m. fl., den för Göta hovrätt med dels 400 kronor av nyssnämnda anledning, dels 4,000 kronor, som på sätt förut angivits böra överföras från hovrättens ordinariepost, dels ock 1,000 kronor i anledning av hovrättens hemställan, eller med tillhopa 5,400 kronor till 111,800 kronor samt den för hovrätten för Övre Norrland med av hovrätten äskade 2,600 kronor till 33,000 kronor.

Anslagsposterna till rörligt tillägg torde för samtliga hovrätter böra bibehållas vid nuvarande belopp.

Anslagets slutsumma skulle enligt det sagda bliva 1,964,000 kronor, att fördelas med 1,035,500 kronor å Svea hovrätt, 498,400 kronor å Göta hovrätt, 277,000 kronor å hovrätten över Skåne och Blekinge samt 153,100 kronor å hovrätten för Övre Norrland. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en sammanlagd anslagsökning för hovrätterna av 6,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å personalförteckningen för hovrätterna vidtaga de ändringar, att å förteckningen för Svea hovrätt uppföras sex kanslibiträden i lönegraden A 7 i stället för sju dylika biträden ävensom en kontorist i lönegraden A 9;

dels fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

Svea hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	671,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> »		30,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal »		202,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	131,100
Summa kronor		1,035,500

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	309,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t »		14,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal »		111,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	63,000
Summa kronor		498,400

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	179,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t »		7,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal »		55,600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	35,000
Summa kronor		277,000

Hovrätten för Övre Norrland.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	98,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t »		2,900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal »		33,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	19,200
Summa kronor		153,100;

dels ock till Hovrätterna: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1,964,000.

[18.] 9. **Hovrätterna, Omkostnader, förslagsanslag.** Hovrätternas anslag till omkostnader, som i riksstaten för budgetåret 1940/41 var uppfört med ett belopp av 86,500 kronor, höjdes i riksstaten för innevarande budgetår till 100,000 kronor. Till ett belopp av 6,000 kronor motsvarades ökningen av till anslaget överförda beräknade utgifter för sjukvård m. m. Under budgetåret 1940/41 uppgick nettoutgiften å anslaget till omkring 93,400 kronor.

Kungl. Maj:t har den 6 juni 1941 fastställt omkostnadsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1941/42. Anslaget har fördelats på följande sätt, nämligen å Svea hovrätt 45,300 kronor, därav 4,000 kronor till sjukvård m. m., 2,000 kronor till reseersättningar och 39,300 kronor till expenser, å Göta hovrätt 23,800 kronor, därav 1,200 kronor till sjukvård m. m., 1,000 kronor till reseersättningar och 21,600 kronor till expenser, å hovrätten över Skåne och Blekinge 17,500 kronor, därav 600 kronor till sjukvård m. m., 1,000 kronor till reseersättningar och 15,900 kronor till expenser, samt å hovrätten för Övre Norrland 13,400 kronor, därav 200 kronor till sjukvård m. m., 1,000 kronor till reseersättningar och 12,200 kronor till expenser. Beträffande de till expenser anvisade beloppen har bestämts följande fördelning å medel för bränsle, lyse och vatten samt medel för övriga expenser:

Svea hovrätt.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	7,500
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	31,800

Göta hovrätt.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	6,300
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	15,300

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	6,700
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	9,200

Hovrätten för Övre Norrland.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	4,000
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	8,200

I sina förut omförmälda skrivelser med anslagsäskanden för nästa budgetår ha hovrätterna jämväl framlagt förslag rörande medelsbehovet till omkostnader. Därvid ha Göta hovrätt samt hovrätten över Skåne och Blekinge upptagit sina omkostnadsanslag till samma belopp som de nu utgående, medan Svea hovrätt och hovrätten för Övre Norrland anmält behov av ökade medel

för bränsle, lyse och vatten. I sådant avseende har Svea hovrätt äskat ytterligare 2,500 kronor och hovrätten för Övre Norrland ytterligare 1,500 kronor. Båda hovrätterna ha motiverat anslagsökningen med att de nu anvisade beloppen att döma av medelsåtgången under budgetåret 1940/41 och de ytterligare stegrade bränslekostnaderna komme att visa sig otillräckliga.

De olika posterna å ifrågavarande anslag synas efter den vid 1941 års riksdag företagna omräkningen av desamma i stort sett riktigt avvägda med hänsyn till det nuvarande medelsbehovet. Undantag härutinnan föreligger dock, såsom Svea hovrätt och hovrätten för Övre Norrland påpekat, i fråga om posterna till bränsle, lyse och vatten för samma hovrätter ävensom, enligt vad jag inhämtat, beträffande samma post för hovrätten över Skåne och Blekinge. Sagda post synes böra ökas för förstnämnda båda hovrätter med de av dem i sådant avseende föreslagna beloppen och för hovrätten över Skåne och Blekinge med ett belopp av 1,000 kronor. Vål ha å reseersättningsposterna under det senast tilländagångna budgetåret i ett par fall uppkommit relativt stora besparingar, men då belastningen å dessa poster är högst växlande, synes anledning att nedsätta posternas belopp icke föreligga.

För nästa budgetår torde sålunda de olika hovrätternas omkostnadsanslag böra bestämmas till följande belopp, nämligen för Svea hovrätt 47,800 kronor, för Göta hovrätt 23,800 kronor, för hovrätten över Skåne och Blekinge 18,500 kronor samt för hovrätten för Övre Norrland 14,900 kronor. Å anslaget i dess helhet skulle därmed uppkomma en ökning med 5,000 kronor och slutsumman bliva 105,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 105,000.

Häradsrätterna.

[19.] 10. **Häradsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Häradsrätternas avlöningsanslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 1,867,000 kronor. Anslaget disponeras enligt en av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 fastställd avlöningsstat (statsliggaren sid. 117).

Häradshövdingarna avlönas allttjämt efter ett säreget och mycket föråldrat system, vilket medför att den behållna inkomsten från rikets för närvarande 116 domsagor är mycket växlande såväl i olika domsagor som för en och samma domsaga under olika år. Den egentliga lönen utgör sedan gammalt 4,500 kronor, vartill komma tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag med växlande lägre belopp. Av statsmedel utgå numera till häradshövdingarna även dyrtidstillägg efter särskilda grunder samt i vissa domsagor en s. k. partiell löneförbättring. Den största inkomstposten för häradshövdingarna utgöra

Departement-
schefen.

under normala tider sportlerna, bestående av lösen för utfärdade expeditioner, tillika med provision å försålda stämplrar. I princip åligger det häradshövdingarna att själva bestrida förvaltningskostnaderna för domsagorna.

1937 års domsagoutredning har den 22 september 1939 avlämnat betänkande med förslag till omorganisation av domsagoförvaltningen samt löne-reglering för domsagopersonalen (statens off. utredn. 1939: 29). Förslaget bygger enligt direktiven på sportelsystemets avskaffande och fullständigt förstatligande av domsagoförvaltningen. Häradshövdingarna föreslås inordnade under civila avlöningsreglementet och placerade i lönegraden B 2 (årslön 16,000 kr.). Till flertalet häradshövdingar skall emellertid enligt förslaget utgå avlöningsförstärkning med belopp växlande i huvudsak efter arbetsbördans storlek. Domsagorna indelas härför i 5 lönegrupper (grupp I, omfattande 21 domsagor, ingen avlöningsförstärkning; grupp II, 24 domsagor, löneförstärkning 1,250 kr.; grupp III, 34 domsagor, 2,500 kr.; grupp IV, 31 domsagor, 3,750 kr.; grupp V, 6 domsagor, 5,000 kr.). Häradshövdingarnas sammanlagda avlöningsförmåner föreslås alltså skola utgå med belopp mellan 16,000 och 21,000 kronor, vartill komme rörligt tillägg. I fråga om löneregleringen föreslås en övergångstid av 10 år, under vilken häradshövdingar, som genom det nya lönesystemet skulle få minskade inkomster, skola åtnjuta övergångsersättning, som minskas med $\frac{1}{10}$ av det ursprungliga beloppet för varje år. Beträffande domsagopersonalen i övrigt föreslås en rationalisering genom minskning av den rättsbildade och ökning av den icke rättsbildade personalen.

Efter vederbörliga remisser är domsagoutredningens förslag föremål för överväganden inom justitie- och finansdepartementen. Det är min förhoppning, att dessa överväganden skola leda till att förslag rörande lönereglering för häradshövdingarna jämte övrig domsagopersonal skall kunna underställas detta års riksdag. Det är emellertid tydligt, att en eventuell beslutad löne-reglering, med hänsyn till de betydande och delvis svårlösta omorganisationsfrågor som äro förknippade med densamma, kräver så lång ytterligare förberedelsestid, att densamma icke kan sättas i kraft före den 1 juli 1943.

För beräklandet av förevarande anslag för budgetåret 1942/43 saknar sålunda nu berörda löne- och omorganisationsfråga betydelse. Så är emellertid icke fallet beträffande en annan fråga, varom utredning pågår. Jag åsyftar härvid väckta förslag om reglering av vissa domsagor i Värmlands och Gotlands län, vilka därest de skulle komma att genomföras, skulle minska medelsbehovet under anslaget. Utredningarna härutinnan föreligga ännu icke i det skick, att definitivt ställningstagande till desamma kan ske före riksdagens början. Med hänsyn härtill torde ifrågavarande anslag böra upptagas i riksstaten med ett beräknat belopp. Dettas storlek torde, i anseende till erforderlig förstärkning av den i avlöningsstaten ingående anslagsposten till partiell löneförbättring åt häradshövdingarna, böra bestämmas till (1,867,000 + 68,000) 1,935,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Häradsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,935,000.

[20.] **11. Häradsrätterna: Reseersättningar vid justitiestaten, förslagsanslag.** Anslaget, som är avsett till bestridande av resekostnads- och traktementsersättningar huvudsakligen åt domhavande vid vissa rannsakingar och andra extra förrättningar samt åt rättsbildat biträde å domsagas kansli i vissa fall, sänktes av 1940 års lagtima riksdag från 23,000 kronor till 21,000 kronor och av 1941 års riksdag till 20,000 kronor. Belastningen å anslaget har under de tre senaste budgetåren utgjort resp. 19,400 kronor, 15,600 kronor och 22,100 kronor.

Under förevarande anslagspunkt torde få behandlas väckt fråga angående reseersättning till domsagonotarie vid förflyttning utan eget föranledande till annan domsaga.

I 13 § kungörelsen den 26 maj 1933 (nr 310) angående å domsagas kansli anställda rättsbildade biträdens avlöningsförhållanden m. m. ha givits bestämmelser av innehåll att vid tillträde av förordnande såsom vikarie för häradshövding, vikarien äger att för resa från — regelmässigt — den ort, där han å tjänstens vägnar senast uppehållit sig, till den ort, där domsagans kansli är beläget, njuta ersättning av statsmedel enligt vad för häradshövding i gällande resereglemente är stadgat. Vid förordnandets frånträdande utgår enahanda ersättning för resa från sistnämnda ort till — likaledes regelmässigt — den ort, där vikarien å tjänstens vägnar skall inställa sig. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning i fråga om biträdande domare och sekreterare, dock att dessa befattningshavare skola hänföras till rese- och traktementsklassen II C respektive II D.

I skrivelse den 29 augusti 1941 har *hovrätten för övre Norrland* — med erinran att motsvarande bestämmelser som de nyss anmärkta icke funnes för domsagonotarier, vilka förflyttades från en domsaga till annan, men att behov härav föreläge särskilt under nu rådande förhållanden — hemställt om vidtagande av åtgärder i sådant syfte. Till stöd för förslaget har hovrätten anfört:

Behovet av sådana bestämmelser för domsagonotarier är under normala tider icke så framträdande, ehuru bestämmelserna även då skulle vara av värde, när häradshövding — på sätt inom denna hovrätts område icke sällan är fallet — har svårigheter att rekrytera sin notariepersonal. Under nu rådande förhållanden inträder emellertid ganska ofta behov att förflytta en notarie från en domsaga till en annan för att ersätta en i den senare domsagan anställd, till militärtjänst inkallad notarie. I hovrättens organisationsplan för domsagorna i händelse av mobilisering ingår såsom ett led i organisationen överflyttning av notarie från en domsaga till annan. En förflyttning av nu ifrågavarande slag kan väl icke ske tvångsvis, men i de flesta fall sker densamma mot den flyttande notariens personliga önskan; notarien låter sin egen önskan vika av hänsyn till det allmänna eller med tanke att

en vägran skall ofördelaktigt inverka på hans framtid. Det synes hovrätten förenligt med billighet och väl överensstämmande med de bestämmelser, som gälla exempelvis domsagosekreterare, att domsagonotarier, som utan eget föranledande förflyttas från en domsaga till en annan berättigas till ersättning av statsmedel för de av förflyttningen betingade resorna. Hovrätten vill understryka att det här omhandlade behovet lär vara särskilt framträdande i Övre Norrland. Skulle det ej ha yppat sig i landets övriga delar, synes ett sådant förhållande ej innefatta skäl att icke tillgodose behovet där det framträtt. Att förhållandena i denna landsända påkalla särskilda åtgärder, är ingen enastående företeelse.

Över framställningen ha yttranden avgivits av övriga hovrätter samt av statskontoret.

Hovrätterna ha på det sätt tillstyrkt framställningen, att de förordat rätt till ersättning för det fall att domsagonotarie utan eget föranledande förordnas till notarie i annan domsaga efter där anställd notaries inkallelse till militärtjänstgöring. Därvid har Göta hovrätt ansett, att ersättning borde tillkomma allenast förordnad domsagonotarie ävensom att gottgörelse borde beredas vederbörande icke blott i form av resekostnads- och traktamentsersättning utan även för andra merkostnader i anledning av förflyttningen. Svea och Göta hovrätter ha i samband härmed framhållit, att rätten till ersättning borde förenas med skyldighet för domsagonotarie att tjänstgöra i annan domsaga, i den mån hovrätten, av anledning som nyss nämnts, prövade detta oundgängligen nödvändigt för arbetets uppehållande där. Såsom förutsättning för sådan skyldighet borde dock, enligt Göta hovrätt, gälla, att notarien efter förflyttningen erhöle minst samma löneförmåner som förut.

Statskontoret har i sitt yttrande ansett, att förevarande framställning icke borde till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda. Till stöd för denna sin uppfattning har statskontoret anført:

Hovrätten för Övre Norrland har i föreliggande framställning föreslagit, att domsagonotarie, som utan eget åtgörande förflyttades från en domsaga till annan, skulle berättigas att erhålla ersättning av statsmedel för de av förflyttningen betingade resorna. Statskontoret vill i anledning härav erinra, att enligt gällande avlöningsreglementen för den civila statsförvaltningen flyttning ersättning icke utgår till befattningshavare, vilka — i likhet med förste och andre notarie i domsaga — äro anställda mot arvode. Ett avsteg från denna regel i enlighet med förevarande framställning skulle kunna medföra vittgående konsekvenser. Att märka är ock, att redan jämlikt 2 § lagen den 26 april 1940 med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m. (S. F. S. 272/1940; jfr 312/1940 och 76/1941) Kungl. Maj:t under vissa utomordentliga förhållanden äger bestämma, att befattningshavare vid underrätt, hovrätt eller nedre justitierevisionen skall tjänstgöra i annan befattning vid någon av sagda myndigheter, och därvid — med stöd av 13 § samma lag — lär kunna meddela föreskrifter rörande ersättning åt tjänsteman, som av sådan anledning förflyttas till annan ort. Med hänsyn härtill anser statskontoret, att den av hovrätten för Övre Norrland nu gjorda framställningen icke bör till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

**Departements-
chefen.**

Den av hovrätten för Övre Norrland framförda frågan om reseersättning till notarie i domsaga vid förflyttning utan eget åtgörande till annan

domsaga synes mig vara av beskaffenhet att böra lösas utan avbidan på genomförandet av den allmänna reglering av domsagopersonalens avlönings- och anställningsförhållanden som, enligt vad jag anfört under näst föregående punkt, genom proposition torde komma att föreläggas instundande riksdag. Det måste nämligen anses vara av betydelse för rättsvården att åtgärder utan dröjsmål vidtagas för underlättande av en lämplig fördelning av arbetskrafterna domsagorna emellan. De talrika inkallelserna till militärtjänstgöring medföra, såsom framgår av det föregående, svårigheter i detta hänseende, särskilt i de norra delarna av landet. Då kostnaderna för förflyttning mellan olika domsagor ej sällan uppgå till belopp, som för notarierna kunna vara mycket kännbara, synes det även vara med billigheten överensstämmande att dessa kostnader ersättas av statsmedel. Statskontorets erinran, att ett bifall till framställningen skulle innebära ett med vittgående konsekvenser förenat avsteg från de principer, som eljest gälla i fråga om flyttningersättning till arvodestagare, synes mig icke vara bärande, enär domsagonotarierna redan nu i vissa fall äga komma i åtnjutande av reseersättning. Jag erinrar härutinnan om bestämmelserna i kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 346) angående resekostnads- och traktamentsersättning åt rättsbildat biträde å domsagas kansli, enligt vilken kungörelse ersättning under vissa förutsättningar erhålles för resor till rannsakingar, sammanträden med ägodelningsrätt eller annan extra förrättning. Med anledning av vad statskontoret anfört därom att Kungl. Maj:t under utomordentliga förhållanden äger tillämpa 2 § i lagen med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m. och därvid kan, med stöd av 13 § i lagen, meddela föreskrifter om ersättning åt tjänsteman som förflyttas till annan ort, torde böra anmärkas, att ett förordnande jämlikt 2 § om förflyttning av befattningshavare vid domstolarna icke torde böra ifrågakomma under förhållanden sådana som de nu rådande. Jag anser mig alltså böra i princip förorda bifall till den föreliggande framställningen.

Vad beträffar ersättningens omfattning synes denna böra avse allenast gottgörelse för havda resekostnader jämte, i förekommande fall, traktamentsersättning enligt den för rättsbildat biträde å domsagas kansli i allmänhet gällande rese- och traktamentsklassen II D. Ersättning synes böra utgå endast där förflyttning av förordnad domsagonatorie av vederbörande hovrätt provas erforderlig på grund av annan sådan befattningshavares inkallelse till militärtjänstgöring.

Den föreslagna rätten till ersättning synes böra motsvaras av en skyldighet för vederbörande att under angivna förutsättning mottaga förordnande såsom notarie i annan domsaga. Det är min avsikt att, därest riksdagen medger ersättnings utbetalande på sätt jag angivit, föreslå Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser i sådant syfte.

Ett bifall till förslaget lär icke behöva föranleda ökad medelsanvisning under här ifrågavarande anslag. Ej heller synes anledning föreligga att med hänsyn till sistlidet budgetårs jämförelsevis höga belastningssiffra åter höja anslaget från dess nuvarande belopp 20,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Reseersättningar vid
justitiestaten* för budgetåret 1942/43 anvisa
ett *förslagsanslag* av kronor 20,000.

[21.] **12. Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän m. m., förslagsanslag.** Från anslaget, som för innevarande budgetår är upptaget med 300,000 kronor, bestridas dels resekostnadsersättningar enligt allmänna rese-reglementet, dels ock de s. k. tingsgästningspenningarna, vilka uppgå till omkring 18,200 kronor (statsliggaren sid. 128 ff.). Belastningen å anslaget har under de fyra närmast förflutna budgetåren utgjort resp. 291,000 kronor, 299,100 kronor, 277,500 kronor och 266,500 kronor. Med hänsyn till de två sistförflutna budgetårens minskade medelsåtgång synes förevarande anslag kunna nedsättas med 25,000 kronor. Detsamma torde sålunda för budgetåret 1942/43 böra uppföras med ett belopp av 275,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Reseersättningar
till nämndemän m. m.* för budgetåret 1942/
43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 275,000.

[22.] **13. Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet, reservationsanslag.** Från och med budgetåret 1938/39 har anvisats dels ett reservationsanslag till anskaffande av nya fastighetsböcker för landet, dels ett förslagsanslag till uppläggande av sådana böcker. Dessa båda anslag ersatte ett tidigare, alltsedan budgetåret 1932/33 anvisat gemensamt anslag till nya fastighetsböcker för landet. Anslagen, som budgetåret 1938/39 utgingo med varthdera 100,000 kronor, höjdes av 1939 års lagtima riksdag, förevarande anslag till 150,000 kronor och det för böckernas uppläggande avsedda till 120,000 kronor. Rörande de beräkningar som legat till grund vid bestämmandet av dessa belopp torde få hänvisas till 1939 års statsverksproposition (II ht. sid. 22 f.). Sistnämnda anslag har därefter bibehållits vid oförändrat belopp, medan anslaget till bokanskaffning för innevarande budgetår nedsatts till 100,000 kronor.

På grund av vissa med det extraordinära läget sammanhängande förhållanden har arbetet med de nya böckernas uppläggande under fjolåret, liksom under 1940, kunnat bedrivas endast i begränsad omfattning. Uppläggningsen har emellertid under året slutförts i 8 domsagor. Antalet domsagor, i vilka fastighetsboksarbetet fullbordats, är därmed uppe i 24. Enligt inhämtade upplysningar kan det förväntas, att till den 1 juli 1942 arbetet skall vara slutfört i ytterligare 6 à 7 domsagor. Vid nästkommande budgetårs ingång skulle alltså i något mer än en fjärdedel av landets 116 domsagor böckerna vara i förevarande avseende färdigställda.

Från budgetåret 1940/41 förefinnes en reservation å anslaget av omkring 13,400 kronor. För innevarande budgetår stå sålunda omkring 113,400 kronor till förfogande för ifrågavarande ändamål. Då medelsåtgången under löpande budgetår i följd av förefintlig lagerbehållning av böcker och blanketter kan beräknas stanna vid 50,000 å 55,000 kronor, skulle sålunda vid ingången av budgetåret 1942/43 komma att förefinnas en reservation å anslaget av omkring 60,000 kronor. Med hänsyn härtill synes, trots att materialkostnaderna under år 1941 ytterligare stegrats, så att priset per band med tillhörande blanketter numera uppgår till cirka 92 kronor, anslaget böra, även om förhållandena skulle medgiva en ökning av arbetstakten, ytterligare nedsättas. Denna minskning synes kunna bestämmas till hälften av det nuvarande beloppet eller sålunda till 50,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50,000.

[23.] **14. Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet, förslagsanslag.** Beträffande detta anslag får jag hänvisa till vad som anförts under näst föregående punkt. Belastningen å anslaget uppgick under budgetåret 1940/41 till allenast 88,400 kronor mot 104,800 kronor under budgetåret 1939/40. Nedgången beror på att, såsom förut antytts, arbetet med böckernas uppläggande i många domsagor i brist på tillgång till rättsbildade arbetskrafter icke kunnat bedrivas i avsedd omfattning. Huru förhållandena härutinnan kunna komma att te sig under nästkommande budgetår är uppenbarligen ovisst. Anspråken på anslaget komma emellertid att minskas därigenom att ifrågavarande arbete vid budgetårets ingång kommer att vara avslutat i åtskilliga domsagor, där det nu pågår. Å andra sidan har det visat sig nödvändigt att i anledning av kristiden ganska allmänt höja ersättningarna till de med arbetet sysselsatta skrivbiträdena. Det vill emellertid synas som om, även med hänsyn tagen till samtliga ovanberörda faktorer, ett anslagsbelopp av 100,000 kronor skulle kunna anses för ifrågavarande ändamål tillräckligt under nästkommande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 100,000.

Vattendomstolarna.

[24.] 15. **Vattendomstolarna: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 283,600 kronor.

Personalförteckning för vattendomstolarna har fastställts av Kungl. Maj:t den 9 juni 1939 (statsliggaren sid. 132). Den 6 juni 1941 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för vattendomstolarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 150,900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 9,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 87,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 36,200
Summa kronor 283,600.	

I samband med avlöningsstatens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må användas av Norrbygdens vattendomstol högst 14,200 kronor, av Österbygdens vattendomstol högst 20,300 kronor, av Söderbygdens vattendomstol högst 31,900 kronor och av Västerbygdens vattendomstol högst 17,300 kronor, dock att vattendomstol, vid vilken enligt särskilt medgivande av Kungl. Maj:t förordnats biträdande vattenrättssekreterare, må därutöver taga i anspråk högst så stort belopp som erfordras för bestridande av den biträdande vattenrättssekreterarens avlöning.

För innevarande budgetår har medelsanvisningen till icke-ordinarie personal vid vattendomstolarna begränsats genom att medel till avlönande av en för samtliga vattendomstolar gemensam biträdande vattenrättssekreterare försöksvis anvisats för allenast ett halvt år mot tidigare ett år. Vidare har vid anslagsberäkningen förutsatts, att vattenrättsamanuensbefattningen vid Norrbygdens vattendomstol skall hållas vakant (II ht. 1941 sid. 44). Såvitt nu kan bedömas, torde det vara möjligt att bibehålla dessa personalbegränsningar jämväl under nästa budgetår.

Ehuru man sålunda har att utgå från oförändrat personalbestånd vid vattendomstolarna, är en höjning av anslaget erforderlig, enär anslagsbeloppet vid omräkningen förra året i samband med avlöningsstatens omläggning blivit något för snävt beräknat. På grundval av från vattendomstolarna infordrade specificerade uppgifter torde de olika anslagsposterna böra bestämmas till följande belopp, nämligen: posten avlöningar till ordinarie tjänstemän 152,700 kronor, posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oför-

ändrat 9,000 kronor, posten avlöningar till icke-ordinarie personal 90,000 kronor och posten rörligt tillägg 36,300 kronor. Anslaget skulle alltså bestämmas till $(152,700 + 9,000 + 90,000 + 36,300 =)$ 288,000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till det nu anvisade beloppet med 4,400 kronor. Av höjningen å icke-ordinarieposten skulle 500 kronor komma på Österbygdens vattendomstol, 800 kronor på vardera av Söderbygdens och Västerbygdens vattendomstolar samt 400 kronor på vattendomstolarna gemensamt.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för vattendomstolarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 152,700.
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 9,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 90,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 36,300
Summa kronor 288,000;	

dels ock till Vattendomstolarna: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 288,000.

[25.] **16. Vattendomstolarna: Omkostnader, förslagsanslag.** Till vattendomstolarnas omkostnader har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 55,600 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 fastställda omkostnadsstaten för vattendomstolarna disponeras av sagda belopp förslagsvis 800 kronor till sjukvård, förslagsvis 40,000 kronor till reseersättningar och förslagsvis 14,800 kronor till expenser (jfr statsliggaren sid. 133). För nästa budgetår torde anslaget kunna bibehållas vid oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Vattendomstolarna: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 55,600.

Krigsrätterna.

Enligt lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes äro krigsdomstolarna organiserade på olika sätt under fredsförhållanden och under krigsförhållanden. Under tid, då krigsmakten befinner sig på fredsfot, utgöras underdomstolarna vid krigsmakten av regements- och stationskrigsrätter samt särskilda krigsrätter. Regementskrigsrätt skall finnas vid varje regemente och därmed likställt truppförband av armén, kustartilleriet och flygvapnet samt stationskrigsrätt vid envar av örlogsstationerna. Särskild krigsrätt må av Konungen inrättas vid vissa andra avdelningar av krigsmakten. Från den dag krigsmakten för annat ändamål än övning ställes på krigsfot skall fältskykrigsrätt vara underdomstol vid krigsmakten. Därest endast en del av krigsmakten för sådant ändamål ställes på krigsfot, bestämmer Konungen, huruvida vid denna del av krigsmakten fältskykrigsrätt skall vara underdomstol. I mån som krigsmakten återgår till fredsfot, skola fältskykrigsrätterna upphöra.

Regements- och stationskrigsrätter samt särskilda krigsrätter utgöras av en krigsdomare såsom ordförande, två militära ledamöter och en auditör. Fältskykrigsrätt utgöres av fyra ledamöter, därav tre militära och en civil. Främste militäre ledamoten är rättens ordförande. Såsom åklagare vid samtliga nu nämnda krigsrätter tjänstgör krigsfiskal.

Till följd av den förstärkta försvarsberedskapen har rättsskipningen i underinstans vid krigsmakten under sistförflutna budgetår i väsentlig omfattning omhänderhafts av fältskykrigsrätter. Genom kungörelse den 26 april 1940 (nr 260) har Kungl. Maj:t förordnat, vid vilka särskilda avdelningar av krigsmakten fältskykrigsrätt skall vara inrättad. Jämväl under innevarande budgetår är, ehuru genom kungörelse den 17 januari 1941 (nr 25) antalet fältskykrigsrätter inskränkt till det oundgängligen nödvändiga, ett icke obetydligt antal dylika krigsrätter i verksamhet.

[26.] 17. **Krigsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Till bestridande av kostnaderna för den militära rättsskipningen finnas å riksstaten för innevarande budgetår anvisade tre förslagsanslag å tillhoppa 277,500 kronor, därav ett, benämnt Krigsrätterna: Avlöningar, å 172,500 kronor till arvoden och vissa ersättningar åt den civila personalen vid regements- och stations- samt särskilda krigsrätter, ett, betecknat Krigsrätterna: Reseersättningar, å 5,000 kronor till ersättande av resekostnader för samma personal samt ett, med rubriken Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältskykrigsrätter m. m., å 100,000 kronor för gottgörelse åt civila ledamöter och krigsfiskaler vid sistnämnda krigsrätter.

Kungl. Maj:t har den 6 juni 1941 för dispositionen av anslaget till Krigsrätterna: Avlöningar, fastställt avlöningsstat med tillhörande specialstater att

tillämpas under budgetåret 1941/42 (statsliggaren sid. 134 f. f.). Bestämmelser angående grunderna för ersättningarna till de civila ledamöterna och krigsfiskalerna vid fältkrigsrätterna hava meddelats i Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 26 april och den 29 november 1940.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 oktober 1941 har styrelsen för *föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer* — under framhållande av att under nu rådande förhållanden krigsdomstolarnas arbetsbörda så väsentligt ökats att de till dessa domstolars civila personal utgående lönerna och övriga ersättningar icke stode i någon som helst proportion till de föreliggande arbetsuppgifternas omfattning — gjort framställning rörande förbättring av de avlönings- och andra förmåner, som för närvarande äro tillerkända samma personal. I sådant avseende har föreningen ansett, att de nu utgående fasta arvoden till personalen vid regements- och stationskrigsrätterna borde höjas med i allmänhet 100 procent, att dyrtidstillägg å samma arvoden borde få åtnjutas, att auditörerna borde tillerkännas, icke såsom för närvarande allenast expensbidrag, utan full gottgörelse för havda expenser, att dagersättningen för tjänstgöring i särskild krigsrätt borde väsentligt höjas, samt att viss tids kostnadsfri semester borde tillkomma vederbörande befattningshavare. Föreningens skrivelse utmynnar i en hemställan att Kungl. Maj:t för tillgodoseende av angivna önskemål måtte i proposition till 1942 års riksdag under rubriken »Krigsrätterna» föreslå följande anslag, nämligen:

Avlöningar, förslagsanslag	kronor 350,000
Resersättningar, förslagsanslag	» 5,000
Expensanslag åt auditörer, förslagsanslag	» 15,000
Ersättningar till den civila krigsrättspersonalen för semester och särskild tjänstgöring samt till civila ledamöter i fält- krigsrätter m. m.	» 100,000.

Jämväl styrelsen för *föreningen Sveriges krigsfiskaler* har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 november 1941 för krigsfiskalernas vidkommande framfört förslag av motsvarande innebörd som krigsdomar- och auditörsföreningen.

Över föreningarnas framställningar ha, på grund av remisser, yttranden avgivits av justitiekanslersämbetet, krigshovrätten, chefen för försvarsstaben och statskontoret. I yttrandena har framhållits behovet av att de på ifrågasvarande område gällande ersättningsbestämmelserna underkastades en mer eller mindre omfattande översyn.

I likhet med de förslagsställande föreningarna och de över framställningarna hörda myndigheterna finner även jag ofrånkomligt, att bestämmelserna rörande arvoden och övriga ersättningar till den civila personalen vid krigsrätterna — vilka arvoden och ersättningar bestämts med hänsyn till en väsentligt lägre arbetsbörda och även i övrigt helt andra förhållanden än de som numera föreligga i fråga om krigsdomstolarna — göras till föremål för en omreglering med anledning av det sålunda inträdda ändrade läget. Jag

Departement-
chefe.

har även låtit inom justitiedepartementet igångsätta en utredning i angivna syfte samt utverkat Kungl. Maj:ts förordnande för särskild sakkunnig att vid denna utredning biträda departementet. Utredningen har icke fortskridit så långt, att preciserade förslag kunna redan i statsverkspropositionen föreläggas riksdagen. Så vitt nu kan bedömas, torde det emellertid vara lämpligt att, i likhet med vad för närvarande är fallet, fördela anslagsbehovet för krigsdomstolarna å tre anslag, av vilka två, ett avlönings- och ett omkostnadsanslag, torde få avse de för fredsförhållanden avsedda krigsrätterna samt det tredje samtliga utgifter för eventuellt erforderliga fältkrigsrätter. Anslagsbehovet torde tillsviðare kunna angivas till förslagsvis sammanlagt 400,000 kronor, därav 330,000 kronor å förstnämnda anslag samt resp. 20,000 kronor och 50,000 kronor å sistnämnda båda anslag.

Under åberopande av vad jag sålunda anført får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Krigsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 330,000.

[27.] **18. Krigsrätterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad under föregående punkt anførts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Krigsrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 20,000.

[28.] **19. Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältkrigsrätter m. m., förslagsanslag.** Hänvisande till vad under punkten [26] anførts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältkrigsrätter m. m.* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 50,000.

D. Rättegångsväsendet i allmänhet.

[29.] 1. **Ersättning åt domare, vittnen och parter, förslagsanslag.** Från detta anslag, som i gällande riksstat är uppfört med 425,000 kronor, bestridas ett flertal kostnader av växlande beskaffenhet (statsliggaren sid. 141 f.). Förutom vissa särskilt angivna utgifter må enligt medgivande av riksdagen kostnader för rättegångsväsendet i allmänhet, som kunna föranledas av föreskrift i lag eller i av riksdagen antagen författning, efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande bestridas från förevarande anslag, under förutsättning att icke särskilt anslag för ändamålet finnes i riksstaten uppfört eller medel eljest enligt riksdagens beslut ställts till förfogande (riksdagens skrivelse den 19 maj 1926, nr 2 A, punkt 19).

Under senare år har Kungl. Maj:t vid olika tillfällen vidtagit åtgärder för att begränsa utgifterna under anslaget. En redogörelse härför lämnades i fjolårets statsverksproposition (II ht. sid. 51).

Belastningen å anslaget, som under budgetåret 1936/37 utgjorde 501,800 kronor, nedgick under de båda närmast följande budgetåren till 439,400 kronor resp. 455,600 kronor. På grund härav och med hänsyn till de vidtagna besparingsåtgärderna sänkte 1940 års lagtima riksdag på förslag av Kungl. Maj:t anslaget från 475,000 kronor till 450,000 kronor. Under budgetåret 1939/40 nedgingo utgifterna till 366,700 kronor, i anledning varav anslaget vid föregående års riksdag sänktes med ytterligare 25,000 kronor till det nuvarande beloppet 425,000 kronor. Den senast föreliggande budgetredovisningen utvisar en belastning av omkring 541,600 kronor. Därvid är emellertid att märka, att anslaget vid budgetredovisningens upprättande påförts ett hos vederbörande myndigheter i räkenskaperna för budgetåret 1940/41 utbalanserat förskott å 122,000 kronor. Till grund för en jämförelse med tidigare års belastningssiffror bör därför läggas ett belopp av (541,600 — 122,000) 419,600 kronor. Med hänsyn härtill synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 425,000.

[30.] 2. **Kostnader enligt lagen om fri rättegång, förslagsanslag.** Detta anslag har under de senare åren höjts upprepade gånger, nämligen av 1936 års riksdag från 450,000 kronor till 475,000 kronor, av 1939 års lagtima riksdag till 500,000 kronor och av 1940 års lagtima riksdag till 525,000 kronor. 1941 års riksdag har på framställning av Kungl. Maj:t sänkt anslaget

till 500,000 kronor. Nettoutgifterna voro för ett vart av budgetåren 1935/36—1939/40 resp. 487,700 kronor, 500,200 kronor, 551,000 kronor, 600,100 kronor och 502,700 kronor, allt i avrundade tal. Den minskning i utgifter, som utmärkte budgetåret 1939/40, har fortsatt under det senast tillämdalupna budgetåret. I riksräkenskapsverkets budgetredovisning för sistnämnda budgetår ha nettoutgifterna å förevarande anslag upptagits till cirka 552,800 kronor, men häri ingår ett belopp av något över 142,000 kronor, utgörande av vederbörande myndigheter i räkenskaperna för budgetåret 1940/41 utbetalanserade förskott, som vid budgetredovisningens upprättande påförts förevarande anslag. De verkliga nettoutgifterna ha följaktligen utgjort skillnaden mellan sistnämnda båda belopp eller cirka 410,800 kronor.

Rörande de åtgärder, som under senare år vidtagits för att begränsa utgifterna under förevarande anslag, torde få hänvisas till den redogörelse här för som lämnades under motsvarande anslagspunkt i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag. Såsom där framhållits ha genom skrivelse den 21 oktober 1940 från domhavandena i rikets domsagor samt från samtliga rådhusrätter och polisdomstolar infordrats statistiska uppgifter rörande tillämpningen av lagen om fri rättegång under tiden den 1 januari 1939—den 30 juni 1940. De inkomna uppgifterna ha bearbetats och resultatet härav föreligger i »statistisk utredning rörande fri rättegång» (statens off. utredn. 1941: 21). Genom berörda skrivelse hade vidare bland annat begärts ett uttalande angående möjligheten att, utan åsidosättande av obemedlade parter berättigade intressen, nedbringa statsverkets kostnader för den fria rättegången, varvid särskilt borde uppmärksammas, huruvida gällande lagstiftning vore ägnad att effektivt förhindra missbruk av den fria rättshjälpen. Det vidlyftiga material som till följd härav inkommit har varit föremål för bearbetning inom justitiedepartementet.

Sedan det visat sig att en allmän översyn av lagstiftningen om fri rättegång vore påkallad, har jag, efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, den 11 december 1941 tillkallat sex sakkunniga för att verkställa denna översyn. Enligt de meddelade direktiven bör utredningsarbetet bedrivas med skyndsamt.

Statsverkets kostnader för den fria rättegången ha, såsom framgår av det föregående, under de båda sista budgetåren nedgått med avsevärda belopp, jämfört med de närmast föregående åren. De av Kungl. Maj:t vidtagna åtgärderna torde icke oväsentligt ha bidragit till denna utgiftsminskning. I avvaktan på vidare erfarenhet rörande belastningen torde anslaget emellertid för nästa budgetår böra bibehållas vid nuvarande belopp 500,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 500,000.

[31.] **3. Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter, förslagsanslag.** Till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter ha för nu löpande budgetår anvisats 67,500 kronor. Grunderna för anslaget disposition framgå av kungörelsen den 12 september 1919 (nr 639). Den 4 juli 1941 har Kungl. Maj:t meddelat beslut angående fördelningen av det för innevarande budgetår anvisade beloppet (statsliggaren sid. 143).

Antalet statsunderstödda rättshjälpsanstalter utgör för närvarande nio. Av dessa äro fem inrättade för envar av städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg, medan återstående fyra anstalter inrättats av landstingen i Stockholms, Älvsborgs, Örebro och Västmanlands län.

Såsom jag erinrade under motsvarande anslagspunkt i statsverkspropositionen till föregående års riksdag har den 20 mars 1940 av särskilt tillkallad sakkunnig framlagts ett betänkande med förslag rörande offentliga rättshjälpsanstalter (statens off. utredn. 1940: 11). Över detta betänkande ha yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar, var-efter frågan är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

En utbyggnad av rättshjälpsinstitutionen i nära anslutning till vad den sakkunnige förordat framstår av flera skäl såsom i hög grad önskvärd. Med hänsyn till de betydande merkostnader, som skulle föranledas av förslaget genomförande, torde emellertid några omedelbara åtgärder i sådant syfte icke kunna vidtagas. Frågan bör upptagas till slutlig prövning så snart omständigheterna det medgiva.

För nästkommande budgetår torde anslaget till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter böra upptagas med samma belopp som i gällande riksstat eller 67,500 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 67,500.

[32.] **4. Medikolegala besiktningar, förslagsanslag.** Från detta anslag bestridas dels ersättningar för rättsmedicinska obduktioner, dels ock vissa kostnader för undersökning av tilltalads sinnesbeskaffenhet (jfr II ht. 1937 sid. 53 f.). Anslaget höjdes av 1938 års riksdag från 35,000 kronor till 45,000 kronor och av 1940 års lagtima riksdag med ytterligare 5,000 kronor till 50,000 kronor. Med sistnämnda belopp är anslaget uppfört jämväl i gällande riksstat. Utgifterna å anslaget ha under budgetåren 1938/39—1940/41 utgjort resp. 63,100 kronor, 58,300 kronor och 74,100 kronor. Beträffande belastningssiffran för det senast förflutna budgetåret är dock att märka, att däri ingår ett av vederbörande myndigheter i räkenskaperna för detta budgetår utbalanserat förskott å 6,700 kronor. Med hänsyn till förenämnda överskridanden synes anslaget för nästa budgetår böra höjas med 10,000 kronor till 60,000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 60,000.

[33.] **5. Ersättning för vissa bötesandelar.** Detta anslag sänktes av 1940 års lagtima riksdag från 6,200 kronor till 4,000 kronor. Med sistnämnda belopp är anslaget uppfört jämväl i riksstaten för innevarande budgetår. En specifikation över de nu utgående ersättningsbeloppen återfinnes i statsliggaren (sid. 143 f.).

Sedan anslaget bestämdes till sitt nuvarande belopp, ha vissa av ifrågavarande ersättningar bortfallit. För nästa budgetår kan anslaget därför nedsättas till 3,000 kronor. Samtidigt torde det kunna förändras från förslagsanslag till obetecknat anslag.

Jag får i enlighet härmed hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för vissa bötesandelar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag
av kronor 3,000.

[34.] **6. Ersättning för förlorad inteckningslösen vid stadsdomstolarna.** Anslaget till ersättning till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande är i gällande riksstat uppfört med 140,200 kronor. Intill budgetåret 1940/41 utgick detta anslag med 280,400 kronor. Det bestämdes till sitt nuvarande belopp i samband med att de därifrån utgående ersättningarna nedsattes till hälften (jfr prop. nr 150/1940 sid. 24). Rörande fördelningen av det nu anvisade beloppet har Kungl. Maj:t meddelat beslut den 31 maj 1940 och den 6 juni 1941 (statsliggaren sid. 144).

För nästa budgetår kan anslaget, som lämpligen bör erhålla förenklad rubricering, avjämnas till 140,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för förlorad inteckningslösen vid stadsdomstolarna* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 140,000.

E. Fångvården m. m.

[35.] 1. **Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag är i gällande riksstat uppfört med 288,000 kronor.

Personalförteckning för fångvårdsstyrelsen har fastställts av Kungl. Maj:t den 28 april 1939 (statsliggaren sid. 145). Förteckningen upptager bland annat två kansliskrivare i lönegraden A 11. Den 20 juni 1941 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 193,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 49,900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 36,700
Summa kronor 288,000.	

I skrivelse den 29 augusti 1941 har *fångvårdsstyrelsen* gjort framställning rörande fångvårdens medelsbehov för budgetåret 1942/43. Sedermera har styrelsen i skrivelse den 22 oktober 1941 avgivit nytt förslag såvitt avser medelsbehovet under förevarande anslag.

Vad först angår den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen i sistnämnda skrivelse föreslagit en sänkning av postens belopp med lönen till ett skrivbiträde eller med 3,300 kronor till 190,200 kronor. Till styrelsens motivering härför återkommer jag i det följande.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen uppfört med oförändrat belopp 7,900 kronor.

I fråga om posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen ansett, att denna posts belopp vid den för innevarande budgetår verkställda omräkningen av anslaget blivit för lågt beräknad. I skrivelsen den 29 augusti 1941 anföres härom närmare:

Vid omräkning för budgetåret 1941/42 av fångvårdsstyrelsens avlöningsstat enligt de nya grunderna för avlöningsstaternas uppställning och beräkning av anslagsposterna höjdes anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal i jämförelse med motsvarande tidigare post från 42,700 kronor med 7,200 kronor till 49,900 kronor. Emellertid har det visat sig, att den ändrade beräkningen av avlöningsanslagen — varigenom bl. a. lön till icke-ordinarie tjänstemän vid vikariat å ordinarie tjänst skall belasta posten till

övrig icke-ordinarie personal och icke såsom tidigare ordinarieposten — kräver att posten till övrig icke-ordinarie personal ökas med mer än det belopp av 7,200 kronor som tillades vid 1941 års riksdag. Detta sammanhänger, enligt vad verkställd undersökning visat, bl. a. därmed att kostnaderna för vikariat å ordinarie tjänster inom styrelsen bliva avsevärt högre än man till en början räknat med. Sådana vikariat föranledas av bl. a., att en av styrelsens befattningshavare beräknas vara ledig för offentligt uppdrag hela budgetåret 1942/43 och en annan befattningshavare också för offentligt uppdrag under 3 månader. Härjämte torde man liksom hittills få räkna med militärtjänstgöring i avsevärd omfattning bland styrelsens befattningshavare. Styrelsen tillåter sig i detta sammanhang åberopa att riksdagen i skrivelse den 11 februari 1941, nr 17, framhållit, att man åtminstone under någon övergångstid hade att räkna med överskridanden av vissa poster å avlöningsstaten, då en underskattning av medelsbehovet visat sig föreligga.

På nu angivna grund har fångvårdsstyrelsen hemställt att förevarande anslagspost höjes med 7,100 kronor. Samtidigt har styrelsen anmält, att anledning funnes att antaga att styrelsen måste på angivna grunder hemställa om medgivande att för innevarande budgetår överskrida posten.

För att tillgodose ökat behov av icke-ordinarie personal å fångvårdsstyrelsens kameralbyrå och arbetskontor har styrelsen i samma skrivelse begärt ytterligare 12,240 kronor under nu ifrågavarande anslagspost. Härav skulle emellertid — i enlighet med vad som förutsattes då fångvårdsanstaltens anslagsbehov för innevarande budgetår underställdes riksdagens prövning (jfr prop. 194/1941 sid. 35 f., 46) — ett belopp av 9,240 kronor, motsvarande avlöning till en extra ordinarie assistent av 1:a klass och ett extra ordinarie kontorsbiträde, överföras från fångvårdsstatens avlöningsanslag.

Beträffande behovet av ytterligare personalförstärkning hos styrelsen anföres:

Centraliseringen av vissa anstalters räkenskaps- och kassaväsen har medfört, att antalet verifikationer, som skola granskas å fångvårdsstyrelsens kameralbyrå, ökat med cirka 15,000 nummer samt att varje månad icke mindre än 19 avlöningslistor skola göras upp i stället för tidigare en, styrelsens. Erfarenheten har nu visat, att denna betydande ökning av styrelsens arbetsbörda kräver ytterligare arbetskraft utöver de två befattningshavare, vartill medel beviljats. Till det ökade arbete, som föranledes av centraliseringen, kommer att krisläget skapat åtskilliga svårigheter. Arbetet å fångvårdsstyrelsens arbetskontor har sålunda avsevärt ökat till följd av brådskande beställningar för militärförvaltningen och sjukhusen. Samtidigt har upphandlingen av materialier i hög grad försvårats, i det bl. a. licens måste utverkas. Även upphandlingen av byggnadsmaterialier och bränsle m. m. för fångvårdsanstalterna kräver betydligt mera arbete än under normala förhållanden. Det är icke möjligt att medhinna det löpande arbetet utan att förordna vikarie för tjänstledig eller semestrande personal. För den ytterligare arbetskraft, som påkallas av centraliseringen och övriga nu angivna omständigheter, beräknar styrelsen 3,000 kronor vara erforderliga.

I enlighet med det anförda har fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse den 29 augusti 1941 beräknat höjningen å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till $(7,100 + 12,240 = 19,340)$ i avjämnat tal 19,300

kronor och följaktligen uppfört posten med 69,000 kronor. Højningen skulle dock, som nämnts, till ett belopp av 9,240 kronor kompenseras genom minskade anspråk å fångvårdsanstalternas avlöningsanslag.

I skrivelsen den 22 oktober 1941 har fångvårdsstyrelsen, under åberopande av en skrivelsen bilagd detaljerad beräkning av det för budgetåret 1942/43 erforderliga antalet icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen, hemställt om ytterligare højning av anslagspostens belopp med 9,300 kronor. I detaljberäkningen ha kostnaderna för personalförstärkning å styrelsens kameralbyrå och arbetskontor — i den tidigare skrivelsen beräknade till 12,240 kronor — upptagits med 13,203 kronor, varav (7,290 + 3,531) 10,821 kronor för de från fångvårdsstaten överflyttade befattningshavarna och 2,382 kronor för ett nytt extra skrivbiträde. Till denna ökning å (13,203 — 12,240) 963 kronor kommer enligt den nya beräkningen en højning med 2,454 kronor för ytterligare ett extra ordinarie skrivbiträde, vilket motiveras med att ett ordinarie skrivbiträde hos styrelsen förordnats till innehavare av en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst. På denna grund har styrelsen å ena sidan, som förut nämnts, minskat ordinarieposten med lönen till ett skrivbiträde eller 3,300 kronor och å andra sidan höjt förevarande anslagspost med nyss angivna belopp 2,454 kronor. Ökningen i övrigt, 5,883 kronor, hänför sig till en ytterligare uppräknig av de för vikariatsersättningar och arvoden åt tillfälliga vikarier avsedda medlen. För dessa ändamål beräknas 700 kronor resp. 11,205 kronor, vartill kommer ett arvode å 4,200 kronor till en tillfällig befattningshavare å styrelsens arbetskontor under byrådirektören därstädes beviljad tjänstledighet för offentligt uppdrag. Fångvårdsstyrelsen anmärker beträffande denna ytterligare uppräknig, att styrelsen redan nu begränsat vikariatsförordnandena samt sökt i möjligaste mån inskränka behovet av tillfälliga befattningshavare men att detta i många fall varit omöjligt, eftersom kristiden, såsom framhållits i skrivelsen den 29 augusti 1941, för styrelsens del medfört avsevärt ökat arbete. I detta hänseende framhålles, att fångantalet på två år ökat med omkring 40 procent, att straffregistret är överhopat med arbete till följd av den starkt stigande brottsligheten, samt att styrelsens arbetskontor på grund av den ökade arbetsdriften — bland annat för att tillgodose försvarets och sjukvårdens behov — fått sina arbetsuppgifter väsentligt ökade och, till följd av materialbristen, försvårade.

Slutresultatet av de i fångvårdsstyrelsen gjorda nya beräkningarna har alltså blivit, att nu ifrågavarande anslagspost skulle upptagas med 78,300 kronor i stället för, som i skrivelsen den 29 augusti 1941 angivits, 69,000 kronor. Härvid har styrelsen anmärkt, att på grund av det nya systemet för avlöningsanslagens beräkning besparingar komme att uppstå å posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Särskilt gällde detta i fråga om lönen till byrådirektören å styrelsens arbetskontor, som beräknades bliva ledig för offentligt uppdrag även under budgetåret 1942/43 och därvid avstode hela lönen. Att av denna anledning nedsätta posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen dock ej ansett böra ifrågakomma.

Anslagsposten till rörligt tillägg har fångvårdsstyrelsen uppfört med 37,000 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till det nu för sådant ändamål anvisade beloppet med 300 kronor.

I infordrade utlåtanden över fångvårdsstyrelsens framställningar har *statskontoret* förklarat sig icke ha något att erinra mot beräkningen av anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt till rörligt tillägg. I fråga om beräkningen av de båda övriga anslagsposterna i avlöningsstaten har statskontoret — som tillstyrkt framställningen om överflyttning av två extra ordinarie befattningar från fångvårdsanstalternas till styrelsens stat — förordnat, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppföres med 178,400 kronor och posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 76,300 kronor i stället för, såsom styrelsen föreslagit, 190,200 kronor resp. 78,300 kronor. Härom anföres av ämbetsverket närmare:

Såsom framgår av handlingarna i ärendet, har fångvårdsstyrelsen för avlönande av tillfälliga vikarier för budgetåret 1942/43 beräknat ett belopp av 11,205 kronor. Härvid har styrelsen utgått från att tillfälliga vikarier skulle anställas för så gott som samtliga styrelsens ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän under så stort antal dagar, som motsvarade dels den sagda tjänstemän författningsenligt tillkommande semester, dels ock den tid, varunder tjänstemännen kunna antagas erhålla sjukledighet med bibehållande av full lön. Emellertid torde det icke kunna anses vara nödvändigt för fångvårdsstyrelsen att anlita tillfällig arbetshjälp, så snart en befattningshavare kommer i åtnjutande av semester eller sjukledighet. Statskontoret anser för denskull, att det för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet bör nedsättas med förslagsvis 2,000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde vid sådant förhållande böra bestämmas till 76,300 kronor i stället för, såsom styrelsen föreslagit, 78,300 kronor.

Av framställningen inhämtas vidare, dels att den ordinarie byrådirektörs-tjänsten å fångvårdsstyrelsens arbetskontor är avsedd att under budgetåret 1942/43 uppehållas av en mot arvide anställd befattningshavare, dels ock att ett av styrelsens ordinarie skrivbiträden för samma budgetår skall förordnas å en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst. På grund härav kommer anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän — vilken post för innevarande budgetår uppförts med 193,500 kronor — för nästa budgetår att avlastas med ett belopp av $(11,784 + 3,300 =) 15,084$ kronor. Statskontoret får med hänsyn härtill förorda, att sagda post för budgetåret 1942/43 bestämmes till $(193,500 - 15,084 =) 178,416$ kronor eller i avrundat tal 178,400 kronor.

I fråga om fångvårdsstyrelsens personal har statskontoret slutligen framhållit, att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit att den för handhavande av styrelsens registratorsgöromål avsedda kansliskrivarbefattningen i lönegrad A 11 skulle nedflyttas till befattning såsom kontorist i lönegrad A 9. På grund härav har ämbetsverket förordnat, att den föreslagna omgraderingen av registratorstjänsten genomföres från och med nästa budgetår och att, i avvaktan på den nuvarande innehavarens av tjänsten avgång, denne tjänsteinnehavare uppföres å övergångsstat i lönegrad A 11.

Den av 1941 års riksdag godkända planen för rationalisering av driften vid fångvårdsanstalterna innefattade bland annat, att kassa- och räkenskapsväsendet vid krono- och rannsakningshäktena skulle centraliseras till fångvårdsstyrelsen. Det härav föranledda ökade personalbehovet hos styrelsen var föremål för prövning av de för undersökning rörande fångvårdsorganisationen särskilt tillkallade sakkunniga, vilka funno den erforderliga personalförstärkningen kunna inskränkas till en extra ordinarie assistent av 1:a klass och ett extra ordinarie kontorsbiträde. Mot de sakkunnigas sålunda gjorda uppskattning av personalbehovet framställdes ingen erinran.

I sin nu gjorda framställning har fångvårdsstyrelsen funnit nämnda personalökning otillräcklig och därför hemställt om medel till ytterligare ett extra ordinarie skrivbiträde, därvid styrelsen såsom grund för sin begäran jämväl åberopat den i anledning av krisförhållandena ökade arbetsbördan å styrelsens arbetskontor. Emellertid torde det vara för tidigt att redan nu taga ställning till frågan om ytterligare personalökning i anledning av centraliseringen. Det nya systemet har hittills varit i tillämpning endast några månader och tillräcklig erfarenhet rörande den därav föranledda ökningen i det löpande arbetet kan därför ännu icke ha vunnits. I detta sammanhang må nämnas, att Kungl. Maj:t, i syfte att så mycket som möjligt inskränka behovet av ytterligare skrivpersonal i anledning av de nya uppgifter som ålagts styrelsen, bemyndigat styrelsen att med överskridande av tillgängliga anslagsmedel inköpa vissa arbetsbesparande kontorsmaskiner. Vad styrelsen anfört om det ökade arbetet å styrelsens arbetskontor är visserligen värt beaktande, men i detta hänseende må erinras, att styrelsens personalorganisation trots rådande utomordentliga förhållanden bibehållits obeskuren just med hänsyn till väntad ökning av arbetsbelastningen (II ht. 1941 sid. 56). På grund av det anförda finner jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka någon förstärkning av styrelsens arbetskrafter utöver vad som beslöts vid föregående års riksdag.

Fångvårdsstyrelsens framställning i övrigt utmynnar i en begäran om uppräkning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med sammanlagt omkring 15,200 kronor. Delvis motiveras detta med att under nästa budgetår ett extra ordinarie skrivbiträde beräknas tjänstgöra i stället för ett ordinarie sådant biträde och en tillfällig befattningshavare i stället för den ordinarie byrådirektören å arbetskontoret. Mot framställningen i denna del torde icke vara något att erinra, men samtidigt bör, såsom statskontoret föreslagit, anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän nedräknas med belopp, motsvarande avlöningen till ifrågavarande ordinarie befattningshavare. Uppräkningen i övrigt avser i huvudsak att bereda möjlighet till anställande av erforderligt antal tillfälliga vikarier. Det för sådant ändamål beräknade beloppet synes emellertid böra nedsättas med 4,300 kronor. Vid avvägningen av detta belopp har hänsyn tagits såväl till de föreskrifter angående begränsning av vikariatsförordnanden m. m., som meddelats i Kungl. Maj:ts cirkulär till statsmyndigheterna den 4 januari 1940, nr 37, som ock till de möjligheter för Kungl. Maj:t att under vissa förutsättningar medgiva

överskridande av icke-ordinarieposten, som nu förefinnas och som, enligt vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, förutsättas skola tillkomma Kungl. Maj:t jämväl under nästa budgetår.

Med nu angivna utgångspunkter skulle de i fångvårdsstyrelsens avlöningsstat upptagna anslagsposterna bestämmas på följande sätt. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän nedsattes med belopp, motsvarande avlöningar till en byrådirektör och ett skrivbiträde, eller med 15,100 kronor till 178,400 kronor. Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas oförändrat 7,900 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjes med 10,821 kronor för de båda från fångvårdsanstalternas stat överflyttade befattningshavarna samt uppräknas med ytterligare 10,900 kronor. Posten uppföres med i runt tal 71,700 kronor. Till rörligt tillägg beräknas 37,000 kronor. Anslagets slutsumma skulle följaktligen bli (178,400 + 7,900 + 71,700 + 37,000 =) 295,000 kronor.

I personalförteckningen torde, i överensstämmelse med den av chefen för finansdepartementet i annat sammanhang förordade tjänsteförteckningsrevisionen, böra vidtagas den av statskontoret förordade ändringen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för fångvårdsstyrelsen vidtaga de ändringar som föranledas därav att en kansliskrivare i lönegraden A 11 utbytes mot en kontorist i lönegraden A 9;

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 178,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 71,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 37,000

Summa kronor 295,000;

dels ock till Fångvårdsstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 295,000.

[36.] 2. **Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Det för fångvårdsstyrelsens omkostnader avsedda anslagsbeloppet, som för budgetåret 1940/41 utgick med 43,200 kronor, sänktes av föregående års riksdag till 42,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 20 juni 1941 fastställt omkostnadsstat för fångvårdsstyrelsen, upptagande en anslagspost till sjukvård för personal m. m. å förslagsvis 1,000 kronor, en post till reseersättningar å förslagsvis 6,400 kronor, en post till expenser å förslagsvis 32,600 kronor och en post till publikationstryck å förslagsvis 2,000 kronor. I samband med statens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av anslagsposten till expenser förslagsvis 3,800 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten och högst 28,800 kronor för övriga expenser.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse av den 29 augusti 1941 har *fångvårdsstyrelsen* lämnat följande redogörelse för utgifterna å anslaget under det senast förflutna budgetåret:

Beträffande belastningen av de för fångvårdsstyrelsens omkostnader för 1940/41 avsedda medlen är att konstatera att besparingar uppstått å posterna till reseersättningar, till bränsle, lyse och vatten och till publikationstryck. I fråga om publikationstryck är besparingen obetydlig. För reseersättningar uppgår den till i runt tal 3,200 kronor, vilket beror av tillfälliga omständigheter, nämligen att styrelsens ledamöter under våren 1941 voro så upptagna av den då pågående utredningen angående fångvårdens organisation, att inspektionsresorna måste inskränkas. Å posten till bränsle, lyse och vatten, för 1940/41 upptagen till 4,800 kronor, har för nämnda år uppstått en besparing av ungefär 1,000 kronor. Posten till övriga expenser har för samma budgetår av tillfällig anledning (inventarieanskaffning i samband med centraliseringen) med Kungl. Maj:ts tillstånd överskridits med 6,000 kronor. Samtidigt må anmärkas, att det av samma anledning torde bli nödvändigt att för innevarande budgetår överskrida samma post med cirka 9,000 kronor.

I anslutning härtil har styrelsen uttalat, att 1941 års riksdagsbeslut beträffande förevarande anslag i själva verket inneburit en nedsättning av anslagsbeloppet med 2,200 kronor, enär från och med innevarande budgetår nya utgifter för sjukvård m. m., beräknade till 1,000 kronor, bestridas från anslaget.

För budgetåret 1942/43 har styrelsen med hänsyn till stegringen av bränslepriserna funnit det nödvändigt att höja de för bränsle, lyse och vatten avsedda medlen med 1,000 kronor. Då styrelsen ansett övriga anslagsposter kunna uppföras med oförändrade belopp, har styrelsen följaktligen föreslagit anslaget i dess helhet höjt till 43,000 kronor.

I infortrat utlåtande har *statskontoret* förklarat, att fångvårdsstyrelsens sålunda framlagda förslag till omkostnadsstat icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Då eventuellt ifrågakommande ökade utgifter för bränsle torde kunna täckas inom ramen av det belopp som anvisats för innevarande budgetår, synes anslaget böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader* för
budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 42,000.

[37.] **3. Fångvårdsanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 4,100,000 kronor.

Före den närmare behandlingen av medelsbehovet under denna punkt tillåter jag mig lämna en sammanfattande redogörelse för *den omorganisation av fångvårdens anstalter som genomförts under senare år*. Denna omorganisation har fullföljts efter två huvudlinjer. Å ena sidan har vården å de för vanligt fångförvar avsedda anstalterna allt mera centraliserats till ett fåtal större fängelser, varigenom åtskilliga anstalter kunnat antingen nedläggas eller förändras, samtidigt som det varit möjligt att inom den sålunda begränsade organisationen genomföra en särskilt ur besparingssynpunkt betydelsefull rationalisering av driften. Å andra sidan har — i anslutning till den utveckling som ägt rum mot större differentiering av behandlingsformerna för särskilda kategorier av brottslingar — den för olika former av specialbehandling avsedda anstaltsorganisationen byggts ut genom förändring av anstalter för vanligt fångförvar till specialanstalter och genom inrättande av helt nya anstalter.

Vad först angår *de för vanligt fångförvar avsedda anstalterna* ha centraliseringssträvandena lett till en betydande nedskärning av anstaltsorganisationen. Enligt beslut av 1936 års riksdag nedlades sålunda samma år kronohäktena i *Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm* och *Uddevalla*. År 1938 förändrades straffängelset i *Karlskrona* till kronohäkte och påföljande år vidtogs enahanda åtgärd beträffande straffängelset i *Örebro*. 1940 års lagtima riksdag beslöt därefter på förslag av Kungl. Maj:t att ytterligare fyra straffängelser skulle nedflyttas till kronohäkten, nämligen dels de för vanligt fångförvar avsedda straffängelserna i *Linköping, Kalmar* och *Falun*, dels ock det som specialanstalt disponerade straffängelset i *Jönköping*. Sistnämnda nedflyttningar — vilka i avvaktan på förslag rörande fångvårdens definitiva organisation och med hänsyn till ovissheten i det allmänna läget voro avsedda att vara av provisorisk natur — voro samtliga genomförda vid 1941 års ingång.

Innan förslag angående fångvårdsanstalternas medelsbehov för budgetåret 1941/42 förelades riksdagen, verkställdes av särskilda sakkunniga i samråd med fångvårdsstyrelsen en ingående utredning rörande möjligheterna att genom ytterligare förenklingar i fångvårdens organisation eller på annat sätt nedbringa kostnaderna för fångvården. De sakkunnigas undersökning låg

till grund för Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 194 till 1941 års riksdag angående anslag till fängvårdsstaten m. m. Såvitt angår de för vanligt fångförvar avsedda anstalterna innefattade förslaget, att de vid 1940 års riksdag beslutade provisoriska nedflyttningarna skulle göras definitiva samt att i samband därmed sex kronohäkten, nämligen kronohäktena i *Kalmar*, *Visby*, *Halmstad*, *Hudiksvall*, *Östersund* och *Haparanda*, skulle nedflyttas till rannsaktionshäkten, avsedda huvudsakligen för rannsaktions- och bötesfångar samt organiserade för en beräknad medelbeläggning av allenast 10 fångar per dag. Även för övriga kronohäkten föreslogs, i syfte att framtvinga en koncentrerings av fångarna till de större anstalterna, fastställande av en viss normalbeläggning med en därefter avpassad personalorganisation. Vad sålunda föreslagits godkändes av riksdagen och har genomförts från och med innevarande budgetår.

Slutligen är att märka, att en ytterligare begränsning av anstaltsutrymmet för vanligt fångförvar uppstått genom att vissa anstalter förändrats till i huvudsak specialanstalter. Så har skett beträffande straffängelset i *Uppsala* samt kronohäktena i *Nyköping* och *Ystad*.

I sistnämnda tre fall har nedskärningen av den för vanligt fångförvar avsedda anstaltsorganisationen direkt motsvarats av en utbyggnad beträffande organisationen av *fångvårdens specialanstalter*. Beträffande dessa anstalter är främst att märka, att ikraftträdandet den 1 januari 1938 av lagen om ungdomsfängelse föranlett tillkomsten av en helt ny kategori anstalter, *ungdomsanstalter*. Straffängelset i *Uppsala* och kronohäktet i *Nyköping* användas sålunda sedan 1938 såsom dylika anstalter, likaså sedan 1940 kronohäktet i *Ystad*, som tills helt nyligen dessutom begagnats såsom förvaringsanstalt och sinnessjukavdelning men på grund av det stigande antalet till ungdomsfängelse dömda män sedan sistlidne december månad i sin helhet tagits i anspråk såsom ungdomsanstalt. Utöver dessa tre anstalter förfogar ungdomsfängelseorganisationen över den nybyggda anstalten å *Skenäs*, vilken successivt utbyggt och tagits i bruk under åren 1938—1940, samt anstalten å *Mäshult*, som 1939 övertagits från skyddshemsorganisationen och tills vidare användes såsom ungdomsanstalt. Härtill kommer, att kvinnor som ådömts ungdomsfängelse sedan 1938 mottagas, förutom å en avdelning vid centralfängelset i *Växjö*, vid Svenska diakonissällskapets skyddshem å *Vieback*. Sedan utrymmet å Viebackshemmen visat sig otillräckligt, har slutligen, jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 15 augusti 1941, avtal träffats med diakonissällskapet om användande jämväl av den av sällskapet disponerade egendomen *Sjöliden* i Värmdö socken av Stockholms län till anstalt för kvinnor, varom nu är fråga.

Vad härfter angår anstalterna för förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och för internering av återfallsförbrytare ha dessa utökats med den nya säkerhetsanstalten å *Hall*, vilken började tagas i bruk den 1 juli 1940. Denna anstalt tillkom i huvudsakligt syfte att möta det ökade behov av platser för särbehandling av brottslingar som kunde väntas uppstå efter ikraftträdandet av 1937 års lag

om förvaring och internering i säkerhetsanstalt. Sedan ikraftträdandet av nämnda lag uppskjutits tills vidare, har anstalten emellertid i stället tagits i anspråk för att tillgodose det nuvarande platsbehovet dels för förvarade och internerade dels ock för straffriförklarade och undersökningsfall. Endast härigenom har det i själva verket varit möjligt att genomföra vissa av de vid 1940 och 1941 års riksdagar beträffande den allmänna anstaltsorganisationen beslutade centraliseringsåtgärderna (jfr II ht. 1940 sid. 66 ff.; prop. 194/1941 sid. 3). Å andra sidan har såsom följd av Hallanstaltens färdigställande den till straffängelset i *Karlstad* förlagda interneringsanstalten för manliga återfallsförbrytare kunnat tills vidare nedläggas, varigenom sagda straffängelse i stället blivit tillgängligt för vanligt fångförvar (jfr prop. 194/1941 sid. 17).

Tillkomsten av Hallanstalten, som — förutom en förvarings- och interneringsavdelning — omfattar en ny sinnessjukavdelning, förlagd vid Håga, har varit av betydelse jämväl för organisationen av fångvårdens sinnessjukavdelningar. Den vid 1940 och 1941 års riksdagar beslutade åtgärden att till kronohäkte nedflytta det för förvaring av straffriförklarade och sinnessjuka fångar använda straffängelset i *Jönköping* förutsatte nämligen att klientelet vid sistnämnda anstalt skulle överflyttas till den nya avdelningen å Hall. På grund av vissa svårigheter att hittills taga Hallavdelningen helt i bruk och att å de allmänna sinnessjukhusen bereda plats för de straffriförklarade har det emellertid visat sig erforderligt att fortfarande provisoriskt använda Jönköpingsavdelningen (jfr prop. 194 sid. 24, 43 f.). Beträffande sinnessjukavdelningarna är vidare att nämna, att avdelningen vid centralfängelset i *Malmö* år 1937 var föremål för en genomgripande modernisering och utbyggnad och att i samband därmed avdelningen vid centralfängelset å *Härlanda* nedlades.

Efter genomförandet av nu angivna organisationsförändringar äro fångvårdens anstalter organiserade på följande sätt (antal platser inom parentes):

Anstalter för vanligt fångförvar.

Centralfängelser: Långholmen (490), Malmö (162), Härlanda (165), Mariestad med fångkolonierna Rödjan och Singeshult (109), Härnösand (129) och Växjö (70);

Straffängelser: Kristianstad (70), Vänersborg (75), Karlstad (54), Västerås (55) och Gävle (71);

Kronohäkten: Linköping (20), Jönköping (15), Karlskrona (20), Örebro (15), Falun (20), Sundsvall (15), Umeå (20) och Luleå (20);

Rannsakningshäkten: Kalmar (10), Visby (10), Halmstad (10), Hudiksvall (10), Östersund (10) och Haparanda (10).

Specialanstalter.

Ungdomsanstalter: Uppsala (50), Nyköping (34), Skenäs (90), Ystad (45), Mäshult (25) och Växjö (9), vartill komma tillhopa 24 platser å de Svenska diakonissällskapet tillhöriga anstalterna Viebäck och Sjöleden;

Förvarings- och interneringsanstalter: Hall (100), Norrköping (85) och Växjö (5);

Sinnessjukavdelningar: Långholmen (68), Hall (105), Växjö (16), Väster-vik (40), Malmö (26) och Härnösand (10).

Hela antalet platser å de för vanligt fångförvar avsedda anstalterna utgör alltså 1,655. Å de krono- och rannsakningshäkten, som tidigare utgjort större anstalter, finnes emellertid härutöver ett reservutrymme omfattande sammanlagt 425 platser, därav vid kronohäktet i Jönköping ett 60-tal platser (jfr prop. 194 sid. 21). Platsantalet å specialanstalterna utgör tillhopa 732, därav 277 å ungdomsanstalterna, 190 å förvarings- och interneringsanstalterna samt 265 å sinnessjukavdelningarna. Totalantalet platser å rikets fångvårdsanstalter, inbegripet reservutrymme, uppgår alltså till $(1,655 + 425 + 732)$ 2,812 platser. Härtill kommer, att *Stockholms stads rannsakningsfängelse* i viss utsträckning utnyttjas för statens fångvård. I detta fängelse, som har 317 platser, få nämligen huvudstadens bötesfångar avtjäna sina straff mot det att staten betalar ersättning för fångarnas underhåll (jfr II ht. 1941 sid. 64 och det följande sid. 85).

Beträffande den nyss angivna fördelningen av platserna å olika fångvårdsanstalter må framhållas, att denna endast återger en antagen normalfördelning och att, alltefter växlingarna i behovet, förskjutningar äga rum såväl mellan antalet platser för vanligt fångförvar och antalet platser för specialbehandling som beträffande platsutrymmet för olika former av specialbehandling inbördes. Detta gäller särskilt beträffande anstalter, som samtidigt mottaga flera olika brottslingskategorier, exempelvis det såsom kvinno-fängelse disponerade centralfängelset i Växjö, som förutom vanligt fångklientel mottager alla typer av specialfall. Härjämte må framhållas, att vid vissa av de anstalter, som upptagits uteslutande såsom specialanstalter, ett mindre antal platser ständigt måste finnas tillgängliga för mottagande av rannsakningsfångar.

Vidare är i detta sammanhang att märka, att en begränsning av fångvårdens platsutrymme uppstått till följd av att fångvården numera mottager det klientel, som tidigare intagits å statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och den i anslutning därtill anordnade alkoholistanstalten. I samband med att Landskronaanstalten år 1940 uppläts för krigsmaktens behov, förordnade nämligen Kungl. Maj:t att tillsvidare, under den tid anstalten komme att sålunda disponeras och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda beslöte, allmän tvångsarbetsanstalt för kvinnor skulle, i stället för vid den i Landskrona befintliga anstalten, anordnas vid centralfängelset i Växjö. Samtidigt medgav Kungl. Maj:t fångvårdsstyrelsen att i mån av behov anordna sådan anstalt

jämväl vid annan fångvårdsanstalt, i vilket fall det skulle åligga styrelsen att ofördröjligen göra anmälan därom hos Kungl. Maj:t. I enlighet härmed har styrelsen i skrivelse den 25 september 1941 anmält, att styrelsen anordnat en ny tvångsarbetsanstalt för kvinnor vid straffängelset i Karlstad. Den 28 juni 1941 har Kungl. Maj:t vidare förordnat, att i anslutning till tvångsarbetsanstalten i Växjö skulle vara anordnad en statens alkoholistanstalt för vissa åt alkoholmissbruk hemfallna kvinnor. Antalet av fångvården den 1 december 1941 omhändertagna kvinnliga tvångsarbetare och alkoholister var 37. Vid sistnämnda tidpunkt förelåg alltså en motsvarande inskränkning i platsutrymmet för fångvårdens eget behov.

Förutom de förändringar beträffande anstaltsorganisationen som sålunda genomförts ha, på förslag av de år 1941 tillkallade sakkunniga, åtgärder vidtagits för att förbilliga expeditions- och redogörargöromålen vid fångvårdsanstalterna, bland annat genom utbyte av manlig arbetskraft mot kvinnlig samt genom centralisering till fångvårdsstyrelsen av kassa- och räkenskapsväsendet vid krono- och rannsakningshäktena. Rörande den närmare innebörden av dessa åtgärder hänvisas till den förut omförmälda propositionen nr 194 (sid. 31 ff.).

Genom de verkställda organisationsförändringarna och rationaliseringsåtgärderna ha åtskilliga befattningar å fångvårdsstaten kunnat indragas eller uppföras på övergångsstat. Vidare har ökat personalbehov vid kvarstående och nyttillkomna anstalter i betydande omfattning kunnat tillgodoses utan nyanställning av personal. Följande förändringar i personalbeståndet ha vidtagits under åren 1936—1941:

År 1936 indrogos två i samband med nedläggandet av kronohäkten i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla frigjorda befattningar som kronohäktesföreståndare av 2:a klass. En tredje befattning av samma slag överflyttades till fångkolonien å Singeshult under benämningen föreståndare, medan den där placerade uppsyningsmanstjänsten överfördes till centralfängelset å Långholmen. Övriga vid nämnda kronohäkten placerade ordinarie befattningar överflyttades likaledes till andra fångvårdsanstalter. Till följd av häktenas nedläggande indrogos vidare en icke-ordinarie uppsyningsmanstjänst och fyra icke-ordinarie vaktkonstapelstjänster ävensom femton arvodesbefattningar.

1937 indrogos en vakant kronohäktesföreståndarebefattning av 2:a klass vid det tidigare nedlagda kronohäktet i Varberg.

1938 ersattes den vid Karlskronaanstalten placerade direktörsbefattningen av 3:e klass med en befattning som kronohäktesföreståndare av 1:a klass. Vidare indrogos befattningen såsom pastor och förste lärare vid centralfängelset å Långholmen och ersattes med en arvdestjänst.

1939 överfördes direktörsbefattningen av 3:e klass vid kronohäktet i Örebro till övergångsstat, varjämte assistentbefattningarna av 3:e klass vid straffängelserna i Örebro och Kalmar indrogos.

1940 indrogos ytterligare två assistenttjänster av 3:e klass, nämligen de båda befattningar av detta slag som voro placerade vid anstalterna i Linköping och Falun. På grund av de samma år provisoriskt genomförda centrali-

seringsåtgärderna kunde vidare antalet då erforderliga nya icke-ordinarie befattningar vid anstalterna å Skenäs och Hall, som av fångvårdsstyrelsen beräknats till 42, inskränkas till 6 (jfr II ht. 1940 sid. 74). Tillika minskades medelsbehovet till arvoden med 5,000 kronor.

1941 överflyttades sex befattningar till övergångsstat, nämligen direktörsbefattningarna av 3:e klass vid anstalterna i Linköping, Kalmar, Jönköping och Falun samt kronohäktesföreståndarbefattningarna av 1:a klass vid anstalten i Östersund och av 2:a klass vid anstalten i Hudiksvall. Härjämte blevo följande 35 befattningar övertaliga, nämligen 1 ordinarie assistent av 3:e klass (Karlstad), 1 extra ordinarie assistent av 3:e klass, 1 extra ordinarie uppsyningsman (Hall), 5 extra ordinarie överkonstaplar och 27 extra ordinarie vaktkonstaplar. Av nämnda övertaliga befattningar befunnos 2 extra ordinarie överkonstaplar och 18 extra ordinarie vaktkonstaplar erforderliga för vårdanstalten å Hall. Övriga 15 befattningar befunnos kunna helt indragas. Å andra sidan erfordrades till följd av organisationsförändringarna sammanlagt 15 nya befattningar, nämligen 1 extra ordinarie assistent av 1:a klass (till följd av centraliseringen av kassa- och räkenskapsväsendet, med tjänstgöring i styrelsen), 2 extra ordinarie första vaktfruar (avsedda för Hall), 5 extra ordinarie kontorsbiträden (närmast i anledning av utbytet av manlig personal mot kvinnlig å fängelseexpeditionerna), 3 extra ordinarie kontorsbiträden (med särskilda uppgifter å fängelseexpeditionerna), 1 extra ordinarie kontorsbiträde (till följd av centraliseringen av kassa- och räkenskapsväsendet, med tjänstgöring i styrelsen) och 3 extra ordinarie skrivbiträden (avsedda för Hall).

I sin förut omförmälda skrivelse med anslagsåskanden för budgetåret 1942/43 har *fångvårdsstyrelsen*, efter att inledningsvis ha redogjort för de vid 1941 års riksdag beslutade åtgärderna i syfte att nedbringa kostnaderna för fångvården, till en början uppehållit sig vid den under de senaste två åren inträffade stegringen i *antalet fångar*. Styrelsen hänvisar härvid till följande tablå över beläggningen å fångvårdens anstalter under sagda tid:

Dag	Beläggning å samtliga fångvårdsanstalter
1/8 1939	1,600
1/1 1940	1,768
1/8 1940	1,937
1/1 1941	1,885
1/4 1941	2,131
1/8 1941	2,117.

Med anledning av de i tablåen upptagna siffrorna konstaterar fångvårdsstyrelsen, att beläggningen under två år ökat med icke mindre än 517 personer eller med omkring 33 procent och enbart under tiden januari—juli 1941 med 232 personer samt att den nu befinner sig vid samma tal som under år 1932 med dess av arbetslösheten framkallade rubbningar i samhällslivet.

Styrelsen har härefter gått in på frågan om anledningen till den inträffade ökningen i fångantalet samt anger såsom bidragande orsaker härtill, att tvångsarbeterskorna numera tillhöra fängelsernas klientel ävensom att å fång-

vårdsanstalt till följd av rådande förhållanden omhändertagas för förvaring vissa personer, som tidigare icke förekommit där eller i varje fall förekommo i ringare antal. Enligt styrelsens mening påverkade emellertid dessa omständigheter icke beläggningen i någon högre grad. Ökningen vore främst att hänföra till det starkt stigande antalet straffångar och ungdomsfängelse ådömda samt häktade, särskilt sådana som skola undergå sinnesundersökning. Den i och för sig rätt betydande minskningen av fängelsefångarnas antal — en följd av det under nuvarande trafikförhållanden minskade antalet rattfyllerier — hade, enligt vad styrelsen vidare uttalar, icke kunnat på långt när uppväga denna ökning.

Vad först antalet *s t r a f f å n g a r* beträffar meddelar styrelsen, att detta, som den 1 augusti 1939 utgjort 808 och den 1 augusti 1940 837, den 1 augusti 1941 stigit till 1,037. Styrelsen påpekar i anslutning härtill, att straffångarna numera ha väsentligt längre strafftider än förr; ett jämförelsevis stort antal avtjänade straff för brott mot rikets säkerhet och liknande brott, för vilka straffsatserna vore höga.

I detta sammanhang anmärker styrelsen vidare, att beläggningen å det för kvinnor avsedda centralfängelset i Växjö är så stor, att straffängelset i Karlstad måste användas för kvinnliga straffarbetsfångar m. fl.

I fråga om *u n g d o m s f ä n g e l s e å d ö m d a* nämner styrelsen, att antalet å ungdomsanstalt intagna män utgjorde den 1 april 1941 172, den 1 juli 1941 201 och den 1 augusti 1941 212, en ökning med 40 personer under fyra månader. Antalet kvinnor som underginge ungdomsfängelse hade vida överstigit det antal av 10 som man vid ungdomsfängelselagens tillkomst räknat med. Antalet hade sålunda den 1 januari 1941 uppgått till 23, den 1 juli 1941 till 26 och den 1 augusti 1941 till 22.

Beträffande beläggningen å de för män avsedda ungdomsanstalterna anför styrelsen:

Samtliga för män avsedda ungdomsanstalter, mottagningsavdelningen i Nyköping och avdelningarna å Skenäs, i Uppsala, i Ystad och å Mäshult äro nu i det närmaste fullbelagda. Med avseende å Mäshultsanstalten, som fångvården med vederbörligt bemyndigande arrenderar av Hallands läns landsting, må framhållas, att denna anstalt, avsedd för vissa imbecilla och debila, är outhärdlig både med hänsyn till det antal vårdplatser, som där finnes, och ur synpunkten av en ändamålsenlig differentiering av klientelet. Då arrendet om icke så länge utgår, har styrelsen haft under övervägande att hemställa om tillstånd att köpa anstalten av landstinget men med hänsyn till rådande utomordentliga förhållanden tills vidare stannat för att få arrendera anstalten under ytterligare ett år.

Styrelsen tillägger, att om antalet ungdomsfängelse ådömda fortfarande ökar, det kunde bli nödvändigt att taga ytterligare någon anstalt i anspråk för ungdomsfängelsevården, därvid styrelsen närmast åsyftade något av straffängelserna i Kristianstad eller Vänersborg, vilka båda anstalter undergått en genomgripande restaurering.

I fråga om vården av kvinnor som ådömts ungdomsfängelse erinrar styrelsen om Kungl. Maj:ts förut omförmälda bemyndigande för styrelsen att

träffa avtal med Svenska diakonissällskapet att använda den av sällskapet disponerade egendomen Sjöleden till anstalt för sådana kvinnor.

Även beläggningen å fångvårdens sinnessjukavdelningar har, enligt vad fångvårdsstyrelsen i fortsättningen uttalar, under den förflutna delen av år 1941 befunnit sig i stigande. Följande av styrelsen sammanställda tablå utvisar ökningen av antalet å dessa avdelningar intagna män av olika kategorier:

Dag	Undersökn. fall	Straffri- förkl.	Sinnessjuka fångar	Summa
1/4 1941	112	131	18	261
1/7 1941	125	123	27	275
1/8 1941	118	133	23	274.

Styrelsen, som tidigare erinrat att antalet för män avsedda platser å sinnessjukavdelningarna, efter frånräknande av Jönköpingsavdelningens 60 platser, utgjorde 247, anför i anslutning till tablåen följande:

Ökningen hänför sig som synes i första hand till undersökningsfallen. Det må här påpekas, att dessa, som den 1 augusti 1940 uppgingo till 73 på ett år nära nog fördubblats, i det att antalet den 1 augusti 1941 utgjorde 118. I jämförelse härmed har antalet straffria stegrats i något långsammare takt, från 94 den 1 augusti 1940 till 133 den 1 augusti 1941.

Den 1 augusti 1941 voro alltså tillhoppa (118 + 133 + 23) 274 undersökningsfångar, straffriförklarade och sinnessjuka fångar intagna å fångvårdsanstalterna. Det förut angivna platsantalet av 247 är alltså med nuvarande beläggningen icke tillräckligt. Härvid bör också anmärkas *dels* att av det förut angivna antalet platser 82 å den slutna avdelningen å Håga ett antal är avsett som isoleringsceller och alltså ej i vanlig ordning disponibelt *och dels* att man med hänsyn till rymningsrisken icke alltid kan belägga samtliga 23 platser i den öppna paviljongen vid Håga, då ju blott pålitliga personer skola intagas där. Sistnämnda förhållanden gör enligt styrelsens mening att platsantalet 247 av försiktighetsskäl bör nedsättas till omkring 230. Med sålunda angivna utgångspunkter uppstår, om ej Jönköpingsavdelningen finnes, en platsbrist motsvarande skillnaden mellan 274 (den nuvarande beläggningssiffran) och 230 (nyss angivna tillgängliga platsantal) eller 44 platser. Jönköpingsavdelningen har 60.

Under hänvisning till att man enligt styrelsens erfarenhet från senaste tid icke kunde räkna med att statens sinnessjukhus snabbare än hittills skulle mottaga straffriförklarade och då ökningen å sinnessjukavdelningarna i första hand hänförde sig till undersökningsfall, har styrelsen härefter såsom sin åsikt uttalat, att man i allt fall icke i nuvarande läge kunde avveckla Jönköpingsavdelningen utan måste räkna med att för budgetåret 1942/43 bibehålla denna avdelning.

I anslutning härtill har fångvårdsstyrelsen ytterligare framhållit, att det kunde bli nödvändigt att vidtaga förändringar i anstaltsorganisationen, som icke för närvarande kunde närmare angivas. Enligt styrelsens åsikt komme nämligen fångantalet att fortsätta att stiga. Huru kraftig stegringen bleve eller huru snabbt den komme att förlöpa vore, enligt vad styrelsen vi-

dare uttalar, beroende på faktorer vilka icke nu kunde överblickas. Under så ovissa förhållanden hade styrelsen ansett sig icke nu böra begära nya tjänster för att tillgodose det ökade behov av bevakning som kunde tänkas uppkomma. För återhållsamhet i detta avseende talade även den omständigheten, att det icke förflutit lång tid sedan den senast verkställda undersökningen av fångvårdens organisation slutfördes.

Innan fångvårdsstyrelsen gått in på den närmare beräkningen av medelsbehovet har styrelsen slutligen erinrat, att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, bland annat, förbättrad löneställning för vissa befattningar vid fångvårdsstaten. Enär det vid tidpunkten för avlåtandet av styrelsens skrivelse ännu icke var avgjort, huruvida eller i vad mån de sakkunnigas ifrågavarande förslag skulle föreläggas 1942 års riksdag, hade styrelsen emellertid vid avgivande av sina anslagsäskanden ansett sig icke kunna taga hänsyn till nämnda förslag.

I anledning av fångvårdsstyrelsens uttalanden beträffande fångvårdens sinnessjukavdelningar har *medicinalstyrelsen* den 24 oktober 1941 avgivit infordrat utlåtande. I utlåtandet anföres, att någon nedgång i antalet undersökningar av häktades sinnesbeskaffenhet enligt medicinalstyrelsens förmenande icke torde vara att påräkna under de närmaste åren. Ökad evakuering av straffriförklarade från fångvårdens sinnessjukavdelningar till statens sinnessjukhus kunde, enligt vad styrelsen vidare uttalar, påräknas först i samband med öppnandet av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall under slutet av år 1942. Denna ökade evakuering antog styrelsen emellertid endast bliva av tillfällig natur, enär platstillgången vid de avdelningar å statens sinnessjukhus, som vore lämpade att emottaga mera svårskötta straffriförklarade, även efter ibruktagande av Sidsjöns sjukhus icke kunde beräknas bliva tillräcklig. På grund av det anförda har medicinalstyrelsen i likhet med fångvårdsstyrelsen ansett att medel för bibehållande av sinnessjukavdelningen vid kronohäktet i Jönköping måste beräknas jämväl för budgetåret 1942/43.

Jag övergår här efter till en redogörelse för fångvårdsstyrelsens beräkning av *medelsbehovet* för nästa budgetår.

Den för fångvårdsstaten gällande personalförteckningen har fastställts av Kungl. Maj:t den 20 juni 1941 och är av följande lydelse:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 direktör av 1:a klass	A 27
5 direktörer av 2:a klass	A 26
1 förste pastor och överlärare	A 26
8 direktörer av 3:e klass	A 24
4 pastorer och förste lärare	A 24
1 kamrerare	A 22
3 assistenter av 1:a klass	A 20

Befattning	Lönegrad
10 assistenter av 2:a klass	A 18
10 assistenter av 3:e klass	A 16
11 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	A 16
4 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	A 15
1 föreståndare vid fångkoloni	A 15
2 assistenter av 4:e klass	A 12
15 uppsyningsmän	A 10
10 yrkesmästare av 1:a klass	A 10
27 yrkesmästare av 2:a klass	A 8
47 överkonstaplar	A 8
402 vaktkonstaplar	A 6
4 första vaktfruar	A 6
36 vaktfruar	A 1

Tjänstemän å övergångsstat.

5 direktörer av 3:e klass	A 24
1 kronohäktesföreståndare av 1:a klass.....	A 16
1 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	A 15

Anm. Härvid bör iakttagas,

att kronohäktesföreståndarbefattningarna av 1:a klass vid kronohäkterna i Linköping, Jönköping och Falun icke må besättas så länge respektive å övergångsstat uppförda direktörer av 3:e klass kvarstå i tjänst,

att kronohäktesföreståndarbefattningen av 1:a klass vid kronohäktet i Örebro må besättas först från och med den 1 november 1941,

att kronohäktesföreståndarbefattningen av 2:a klass vid rannsakningshäktet i Kalmar icke må besättas så länge vederbörande å övergångsstat uppförde direktör av 3:e klass kvarstår i tjänst,

att kronohäktesföreståndarbefattningen av 2:a klass vid rannsakningshäktet i Östersund icke må besättas så länge vederbörande å övergångsstat uppförde kronohäktesföreståndare av 1:a klass kvarstår i tjänst, samt

att befattningen såsom uppsyningsman tillika föreståndare för rannsakningshäktet i Hudiksvall icke må besättas så länge vederbörande å övergångsstat uppförde kronohäktesföreståndare av 2:a klass kvarstår i tjänst.

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 direktör av 2:a klass	Eo 26
1 kamrerare	Eo 22.

Samtidigt med personalförteckningen har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för fångvårdsstaten, att tillämpas under budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 2,412,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 189,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1,000,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 499,000
Summa kronor 4,100,000.	

För budgetåret 1940/41 var anslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten uppfört med 3,602,800 kronor. Enligt den senast föreliggande budgetredovisningen ha emellertid de verkliga utgifterna för ifrågavarande ändamål överskridit det anvisade beloppet med 367,636 kronor. Rörande anledningen till detta betydande överskridande har *fångvårdsstyrelsen* anfört följande:

Överskridanden föreligga beträffande anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat (— 186,165: 61), till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal (— 34,942: 04) samt till rörligt tillägg (— 163,331: 80), medan besparingar uppstått å anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat (+ 1,528: 47), till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t (+ 7,221: 70), till avlöningsförhöjningar m. m. (+ 7,926: 04) samt till särskild löneförmån till tjänstemän å övergångsstat (+ 127: 07). Nettoöverskridandet är kronor 367,636: 17. Frånräknas överskridandet å anslagsposten till rörligt tillägg kronor 163,331: 80, som beror på att posten beräknats efter en avsevärt mindre kostnadsstegring än som inträffat, återstår ett belopp av kronor 204,304: 37, beträffande vilket må framhållas följande. Då posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat fastställdes för budgetåret 1940/41, överfördes — för att under inträdda utomordentliga förhållanden tillgodose behovet av medel till rörligt tillägg — icke mindre än 95,500 kronor från posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat till posten till rörligt tillägg. Överbelastningen av ordinarieposten borde därför ha uppgått till (186,165: 61 — 95,500) 90,665: 61. Rörande orsakerna till det sålunda kvarstående anslagsöverskridandet får styrelsen hänvisa till vad styrelsen i sin underdåniga skrivelse den 27 augusti 1940 beträffande anslag till 1941 års riksdag anförde rörande då föreliggande överskridanden. Vad styrelsen anförde bestyrktes av riksräkenskapsverket efter verkställd undersökning. Här må endast erinras om att militärinkallelserna medfört avsevärda kostnadsökningar samt framhållas, att man enligt den tidigare principen beräknat anslagen till avlöningar till ordinarie tjänstemän på grundval av att lön till befattningshavarna räknades efter högsta löneklassen i vederbörande lönegrad. Då det ansågs kunna förutsättas att en stor del av befattningshavarna icke nått högsta löneklassen, ansågos anslagen till ordinarie tjänstemän böra räcka till jämväl för de övriga avlöningsförmåner utom lön, som skola bestridas av desamma. Emellertid har en undersökning visat, att en mycket stor del av fångvårdsstatens ordinarie tjänstemän äro placerade i högsta löneklassen i vederbörande lönegrad, vilket delvis utgör förklaringen till överbelastningen.

De nya grunder för uppställningen av avlöningsstaterna och beräkning av anslagsposterna — som tillämpas från och med den 1 juli 1941 och enligt vilka avlöningsanslagen skola beräknas efter vad som kan antagas motsvara den faktiska belastningen — synas vara ägnade att motverka överbelastning.

Överbelastningen för 1940/41 kronor 34,942:04 av delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, 716,700 kronor, är obetydlig.

Vid beräkningen för nästa budgetår av de olika anslagsposterna i avlöningsstaten har fångvårdsstyrelsen beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän icke räknat med några nya eller förändrade ordinarie tjänster. Vad angår de å övergångsstat uppförda befattningarna har styrelsen utgått från att två direktörsbefattningar av 3:e klass, vilkas innehavare vid ingången av nästa budgetår komma att ha avgått ur tjänst, avföras från staten. Med hänsyn härtill och sedan anslagsposten jämväl i övrigt granskats för att motsvara den beräknade faktiska belastningen, hemställer styrelsen att posten nedsättes med i runt tal 5,000 kronor till 2,407,000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, var för budgetåret 1940/41 upptagen med 189,000 kronor. För nämnda budgetår har, som fångvårdsstyrelsen tidigare nämnt, uppstått en besparing å posten av 7,221 kronor, vilket främst förklaras av att det för läkaren vid vårdanstalten å Hall upptagna arvodet å 8,340 kronor togs i anspråk endast under en del av budgetåret.

Vid den i det föregående omnämnda sakkunnigutredningen, då postens belopp skulle fastställas för budgetåret 1941/42, blev medelsbehovet för ifrågavarande ändamål föremål för en noggrann omprövning. Vissa arvodesbelopp ansågos kunna något nedsättas, men både de sakkunniga och fångvårdsstyrelsen framhöllo, att stigande fångantal kunde göra det nödvändigt både att öka antalet mot arvode anställda personer och att höja arvodenas belopp. Skulle det på grund av ökat fångantal bli va ogörligt att hålla sig inom anslagspostens ram, förutsattes att Kungl. Maj:t efter framställning skulle kunna medgiva överskridanden i undantagsfall. I anslutning till det anförda upptogs anslagsposten med oförändrat belopp 189,000 kronor. Beslut angående disposition av anslagsposten har meddelats av Kungl. Maj:t i samband med avlöningsstatens fastställande (statsliggaren sid. 147 f.). Av postens belopp har, bland annat, 1,800 kronor anvisats till ersättning för undervisning i hushållsgöromål m. m. vid centralfängelset i Växjö och likaledes 1,800 kronor till ersättning för undervisning i trädgårdsskötsel vid samma fängelse. Ett belopp av 2,973 kronor har tills vidare lämnats odisponerat.

Beträffande nämnda för undervisning vid centralfängelset i Växjö utgående ersättningar har fångvårdsstyrelsen anfört, att det lyckats att för ifrågavarande undervisning erhålla en mycket lämplig arbetskraft och att det därför framstått såsom mycket önskvärt att personen i fråga erhöile ställning såsom extra ordinarie första vaktfru. Enär vederhörande stadigvarande ar-

betade vid anstalten, skulle detta enligt styrelsens mening vara en fördel jämväl ur budgetteknisk synpunkt. Av anförda skäl har styrelsen föreslagit inrättande av en ny extra ordinarie första vaktfrutjänst. De under förevarande anslagspost upptagna ersättningarna skulle vid bifall till detta förslag bortfalla, varigenom det förut omförmälda, i posten ingående odisponerade beloppet å 2,973 kronor skulle kunna ökas med 3,600 kronor till 6,573 kronor. Detta vore fördelaktigt, enär det nu tillgängliga beloppet enligt styrelsens åsikt icke vore stort med hänsyn till de medelsbehov, som under ett budgetår kunde uppstå i förevarande hänseende. Styrelsen säger sig därvid särskilt ha syftat på att det på grund av stark beläggning vid någon anstalt kunde bli nödvändigt att höja arvudet till läkare eller predikant. I enlighet med det anförda har styrelsen ansett sig böra uppföra förevarande anslagspost med oförändrat belopp 189,000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal omräknades vid 1941 års sakkunnigutredning enligt de nya principerna för avlöningsanslagens beräkning, vilket medförde en höjning av anslagsposten från 756,700 kronor med 243,300 kronor till 1,000,000 kronor.

I överensstämmelse med sin i det föregående angivna inställning har fångvårdsstyrelsen trots den inträdda stegringen i fångantalet ansett sig i allt fall icke för närvarande böra göra framställning om ökat antal befattningar för bevakningens upprätthållande. Styrelsen har därför inskränkt sig till att begära medel till allenast en ny tjänst, nämligen den extra ordinarie första vaktfrutjänst som enligt styrelsens förut angivna förslag skulle ersätta de båda för undervisning i hushållsgöromål och trädgårdsskötsel inrättade arvodesbefattningarna vid centralfängelset i Växjö. Den för ändamålet erforderliga ökningen av förevarande anslagspost skulle uppgå till 2,535 kronor.

Å andra sidan har styrelsen räknat med en minskning av postens belopp med 9,240 kronor, motsvarande avlöningarna till de befattningshavare, en extra ordinarie assistent av 1:a klass och ett extra ordinarie kontorsbiträde, vilka på grund av centraliseringen av kassa- och räkenskapsväsendet vid vissa kronohäkten överflyttats till fångvårdsstyrelsen men som under innevarande budgetår avlönats å fångvårdsanstalternas stat (jfr ovan under punkt [35]).

Med nu angivna utgångspunkter skulle alltså anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal nedsättas med $(9,240 - 2,535 =)$ 6,705 kronor. Fångvårdsstyrelsen har emellertid, under förmälan att styrelsen verkställt granskning av posten med hänsyn till väntad belastning i anledning av vederbörande befattningshavares uppflyttning i löneklass m. m., funnit erforderligt att höja posten med 25,000 kronor till 1,025,000 kronor.

Den å avlöningsstaten uppförda anslagsposten till rörligt tillägg har fångvårdsstyrelsen uppfört med oförändrat belopp 499,000 kronor.

Över fångvårdsstyrelsens framställning har *statskontoret* avgivit infortrat utlåtande. Beträffande styrelsens önskemål att, i stället för två arvodesbefattningar vid centralfängelset i Växjö, den ena för undervisning i hushållsgöromål och den andra för undervisning i trädgårdsskötsel, skulle inrättas en

tjänst såsom extra ordinarie första vaktfru, har statskontoret uttalat, att ämbetsverket med hänsyn till vad styrelsen anfört till motivering av detta förslag icke ville motsätta sig bifall till detsamma. Vid sådant förhållande borde anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nedsättas från 189,000 kronor till förslagsvis 186,000 kronor.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, som av fångvårdsstyrelsen föreslagits höjd med 25,000 kronor, har statskontoret förordat en höjning med allenast 3,000 kronor till 1,003,000 kronor. Ämbetsverket anför i denna del:

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har i fångvårdsstyrelsens stafförslag upptagits med 1,025,000 kronor. Enligt vad som under hand inhämtats ingå i detta belopp följande delposter, nämligen till grundlöner efter avdrag i förekommande fall av pensionsavgifter 664,339 kronor, till kallortstillägg 900 kronor, till vikariatsersättningar åt extra ordinarie och extra tjänstemän vid förordnanden å ordinarie och extra ordinarie tjänster 2,000 kronor, till ersättningar åt tjänstemän vid förordnanden att bestrida göromål, som eljest ankomma på högre befattningshavare, 8,000 kronor, till arvoden åt särskilt anställda vikarier för ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän ävensom vikarier vid tillfällig ledighet för vissa kvinnliga befattningshavare 282,200 kronor samt till av särskilda förhållanden påkallad extra bevakning 65,658 kronor. Av proposition nr 194/1941 inhämtas, att fångvårdsstyrelsen i sin anslagsframställning beträffande budgetåret 1941/42 för nyssnämnda ändamål hemställde om anvisande av respektive 661,242, 900, 2,000, 8,000, 282,200 och 65,658 kronor eller alltså — bortsett från delposten till grundavlöningar — samma belopp som angivas i förevarande framställning. Chefen för justitiedepartementet uttalade emellertid, att anslagsposten — vilken enligt styrelsens beräkning skulle böra uppföras med 1,020,000 kronor — genom att vikarier ej förordnades i vissa fall kunde nedsättas till 1,000,000 kronor. Häremot framställde riksdagen icke någon erinran. På grund av vad som sålunda förekommit, anser statskontoret, att ökningen av anslagsposten för nästa budgetår bör begränsas till ett belopp, motsvarande grundavlönningarnas stegring. Ämbetsverket förordar förden skull, att anslagsposten fastställs till 1,003,000 kronor.

Vad fångvårdsstyrelsen i övrigt föreslagit beträffande förevarande anslag har icke föranlett erinran från statskontorets sida.

Den omorganisation av fångvårdens anstalter, som genomförts under senare år och för vilken inledningsvis redogjorts, har fullföljts efter de allmänna riktlinjer för fångvårdens framtida ordnande som på sin tid framlades av statens organisationsnämnd. Organisationsnämndens utredning, som avlämnades år 1933, utmynnade i förslag om koncentrerings av driften vid de för vanligt fångförvar avsedda anstalterna samt viss utbyggnad av organisationen i övrigt i syfte att bättre tillgodose kravet på specialbehandling för särskilda brottslingskategorier.

Vid tiden för nämnda utrednings verkställande utgjordes anstalterna för vanligt fångförvar av 6 centralfängelser (Långholmen, Malmö, Härlanda, Mariestad, Härnösand, Växjö), 10 straffängelser (Uppsala, Linköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Örebro, Västerås, Falun, Gävle)

Departement-
chefen.

och 13 kronohäkten (Norrtälje, Nyköping, Visby, Karlshamn, Ängelholm, Halmstad, Uddevalla, Hudiksvall, Sundsvall, Östersund, Umeå, Luleå, Haparanda). För specialvården funnos en förvaringsanstalt (Norrköping), en interneringsanstalt (Karlstad) och 8 sinnessjukavdelningar, därav 3 organiserade såsom självständiga anstalter (Västervik, Jönköping, Ystad). Beträffande centralfängelserna föreslog organisationsnämnden icke någon ändring. I fråga om straffängelserna föreslogs, att ett (Uppsala) skulle nedläggas och tre (Kalmar, Karlskrona, Västerås) förändras till kronohäkten. Av kronohäktena skulle fyra (Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm, Uddevalla) nedläggas. Antalet straffängelser skulle härigenom minskas från 10 till 6 och antalet kronohäkten från 13 till 12. Vad angår specialanstalterna föreslogs inrättandet av ett nytt fängelse för 150 ungdomsfångar, vilken anstalt emellertid jämväl skulle inrymma 100 platser för vanligt fångförvar. Beträffande de redan befintliga specialanstalterna förordades att förvaringsanstalten skulle utbyggas samt att sinnessjukvården skulle koncentreras till fem sinnessjukavdelningar i stället för åtta, därvid en av de såsom självständiga anstalter organiserade avdelningarna eventuellt skulle förändras till interneringsanstalt (Ystad). Den dåvarande interneringsanstalten skulle oberoende härav bibehållas.

Såsom av den tidigare lämnade redogörelsen framgår, har den numera genomförda omorganisationen gått icke oväsentligt längre än organisationsnämnden föreslagit. Såvitt avser *de för vanligt fångförvar avsedda anstalterna* ha centralfängelserna, i överensstämmelse med vad nämnden förutsatt, lämnats oförändrade. Av de ursprungligen tio straffängelserna ha fyra (Nyköping, Karlskrona, Örebro, Falun) förändrats till kronohäkten, ett (Kalmar) till rannsakningshäkte och ett (Uppsala) till specialanstalt. Å andra sidan har en specialanstalt (Karlstad) tagits i anspråk såsom straffängelse. Vidare ha av de ursprungligen tretton kronohäktena fyra (Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm, Uddevalla) i enlighet med organisationsnämndens förslag blivit nedlagda samt fem (Visby, Halmstad, Hudiksvall, Östersund, Haparanda) förändrats till rannsakningshäkten och ett (Nyköping) till specialanstalt. Den nuvarande organisationen omfattar därmed, förutom de sex centralfängelserna, 5 straffängelser, 8 kronohäkten och 6 rannsakningshäkten (jfr sid. 58). Inom ramen för den sålunda begränsade organisationen har en ytterligare centralisering ägt rum genom att för ett vart av krono- och rannsakningshäktena fastställts en viss begränsad normalbeläggning, vilken anpassats efter det beräknade platsbehovet under normala förhållanden för rannsaknings- och korttidsfångar (prop. 194/1941 sid. 19 ff.).

Genom de sålunda verkställda organisationsförändringarna torde kravet på centralisering inom fångvården ha tillgodosetts så långt det under nuvarande förhållanden är möjligt. En ytterligare utveckling i den riktning som skett vore visserligen önskvärd men synes med hänsyn till platsbehovet icke kunna komma till stånd förrän i samband med tillkomsten av ett nytt centralfängelse. Frågan om uppförande av ett dylikt har emellertid ansetts böra vila så länge centralfängelset å Långholmen kan användas för sitt ända-

mål. Redan organisationsnämnden framhöll dock, att detta fängelse var behäftat med avsevärda brister, och förutsatte, att det inom en icke alltför avlägsen framtid skulle nedläggas och ersättas med ett nytt centralfängelse. Vid ett eventuellt nedläggande av Långholmsfängelset synes böra tagas under övervägande att å centralfängelser bereda plats icke blott för klientelet från Långholmen utan jämväl för de fångar med längre strafftid som fortfarande måste intagas å straffängelser. Samtliga långtidsfångar skulle då kunna koncentreras till centralfängelserna och kvarstående straffängelser förändras till krono- och rannsakningshåkten, avsedda allenast för rannsaknings- och korttidsfångar. Därmed skulle man i fråga om anstalterna för vanligt fångförvar nå fram till en, såvitt nu kan bedömas, tillfredsställande lösning av organisationsfrågan.

Vad härefter angår *specialanstalterna* har, såsom av den tidigare lämnade redogörelsen framgår, jämväl utbyggandet av dessa anstalter varit mer omfattande än organisationsnämnden tänkt sig. Denna utveckling har skett i anslutning till de lagar om specialbehandling av brottslingar som tillkommit efter det nämndens utredning verkställdes. Beträffande den nya vårdanstalten å Hall erinras emellertid, att denna anstalt tillkommit för att möjliggöra ikraftsättandet av 1937 års lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt men att den, sedan lagens ikraftträdande tills vidare uppskjutits, ändock tagits i anspråk för att tillgodose föreliggande behov av specialvård.

De olika kategorierna av specialanstalter äro i stort sett ändamålsenligt organiserade. Platsutrymmet på ungdomsanstalterna och sinnessjukavdelningarna är emellertid knappt. Härtill återkommer jag i det följande. Beträffande sistnämnda avdelningar är att märka, att frågan om ordnandet av sinnessjukvården vid fångvårdsanstalterna ingår i det utredningsuppdrag som lämnats strafflagberedningen.

Av specialanstalterna benämnas för närvarande anstalten i Norrköping centralfängelse, anstalten i Uppsala straffängelse samt anstalterna i Nyköping, Västervik och Ystad kronohåkten. Enär samtliga dessa anstalter, även om vid dem ett mindre antal platser av praktiska skäl reserverats för rannsakningsfångar, i övrigt äro helt organiserade för specialvård, synes lämpligt, att detta kommer till uttryck i deras benämning. Med hänsyn till de olika ändamål, för vilka de användas, torde Norrköpingsanstalten böra benämnas förvarings- och interneringsanstalt, anstalterna i Uppsala, Nyköping och Ystad ungdomsanstalter samt anstalten i Västervik vårdanstalt.

Till grund för den verkställda omorganisationen av fångvårdens anstalter ha legat de erfarenheter rörande platsbehovet å dessa anstalter som vunnits under fredsperioden 1919—1939. Den nya organisationen har anpassats efter en med ledning av beläggningssiffrorna under denna period beräknad normalbeläggning. Därvid har emellertid ej förbisetts, att fångvården under extraordinära förhållanden kan komma att ställas inför krav, som icke kunna tillgodoses inom normalorganisationens ram. Vid nedskärningen av anstaltsutrymmet har därför den största försiktighet iakttagits när det gällt

att definitivt nedlägga någon anstalt. Sådan ågärd har, såsom av det föregående framgår, vidtagits endast i ett fåtal fall. Det har då gällt smärre anstalter av ringa betydelse för fångvården men med oproportionerligt höga driftskostnader. I övrigt har centraliseringen genomförts på sådant sätt, att hela det uppkommande överflödsutrymmet fortfarande skall stå till förfogande såsom reservutrymme och vid behov kunna tagas i anspråk. På detta sätt har åt anstaltssystemet givits den grad av elasticitet som varit en nödvändig förutsättning för en så radikal nedskärning av det ursprungliga platsutrymmet som normalorganisationen innebär.

Under tid då reservutrymmet måste tagas i anspråk får den normala organisationen betydelsen av en stomme, efter vilken anstaltssystemet, så snart förhållandena det medgiva, bör återanpassas. Storleken av fångvårdens personal å ordinarie och extra ordinarie stat bör därför oberoende av en tillfällig extraordinär ansvällning av fångantalet vara bestämd i förhållande till normalorganisationen. I den mån reservutrymmet måste tagas i anspråk, bör den därav föranledda ökningen av personalbehovet endast i undantagsfall tillgodoses annorlunda än genom anställande av extra och tillfälliga befattningshavare.

Vad nu sagts har på grund av rådande krisförhållanden fått omedelbar aktualitet. Såsom fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse med anslagsäskanden närmare utvecklat, har fångantalet sedan krigsutbrottet undergått en avsevärd stegring. Denna stegring har fortsatt under hösten 1941. Den 1 nästlidne december uppgick fångantalet sålunda till 2,298. Av detta antal kom 1,615 på anstalterna för vanligt fångförvar, 254 på ungdomsanstalterna, 148 på förvarings- och interneringsanstalterna samt 281 på sinnessjukavdelningarna. Dessutom voro, såsom tidigare nämnts, 37 kvinnliga lösdrivare och alkoholister omhändertagna av fångvården. Hela antalet å fångvårdsanstalterna intagna personer översteg sålunda ej obetydligt den normalbeläggning av 2,000 intagna som bestämts med ledning av de senaste årens beläggnings-siffror. Detta har medfört, att de såsom reservutrymme avsedda platserna i viss utsträckning måst tagas i anspråk såväl för vanligt fångförvar som för specialvård. I sistnämnda hänseende erinras, att kronohäktet i Jönköping fortfarande provisoriskt användes såsom sinnessjukavdelning. Även om den under de senaste månaderna inträffade stegringen i fångantalet till någon del är en säsongföreteelse — höst- och vintermånaderna utvisa i regel ett större antal intagna än vår- och sommarmånaderna — måste man uppenbarligen räkna med att fångantalet även under nästa budgetår kommer att överstiga det normala. Normalorganisationen torde därför icke bliva tillräcklig för att motsvara behovet. Bland annat torde det, såsom både fångvårdsstyrelsen och medicinalstyrelsen funnit, bliva nödvändigt att även under nästa budgetår tillsvidare bibehålla sinnessjukavdelningen i Jönköping. Jag förutsätter att fångvårdsstyrelsen med uppmärksamhet följer utvecklingen samt tillser att erforderligt reservutrymme tages i anspråk på sådant sätt att de härav föranledda merkostnaderna icke bliva större än vad som är oundgängligen nödvändigt.

I detta sammanhang må slutligen anmärkas att, därest antalet till ungdomsfängelse dömda män skulle ytterligare stegras och det nuvarande platsutrymmet för detta klientel därför bliva otillräckligt, vissa möjligheter torde finnas att provisoriskt tillgodose det ökade platsbehovet.

Jag övergår härnäst till beräkningen av de olika anslagsposterna i fångvårdsanstalternas avlöningsstat.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föranledas ändringar dels därav att vissa å övergångsstat uppförda befattningar kunna avföras och dels, på sätt chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, på grund av de tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, som med avseende å fångvårdsanstalternas personal innefattar såväl ändrad lönegradsplacering för åtskilliga ordinarie befattningar som ock överflyttning till ordinarie stat av en icke-ordinarie tjänst. Av de fem å övergångsstat uppförda direktörerna av 3:e klass komma, såsom fångvårdsstyrelsen framhållit, högst tre att vid ingången av nästa budgetår kvarstå i tjänst. Enär vidare innehavaren av den å övergångsstat uppförda kronohäktesföreståndarbefattningen av 1:a klass vid senaste årsskiftet förflyttats till annan tjänst, kan jämväl denna befattning indragas. Den kostnadsminskning, som uppkommer genom att ifrågavarande befattningar ersättas med tjänster i lägre lönegrader, utgör i runt tal 6,500 kronor.

Enligt de tjänsteförteckningssakkunnigas förslag skola följande förändringar vidtagas beträffande befattningarna å fångvårdsstaten (statens off. utredn. 1941: 17 sid. 74 ff.):

uppflyttning av vaktfruarna från lönegraden A 1 till lönegraden A 3;

flyttning av en yrkesmästare av 2:a klass vid centralfängelset i Norrköping från lönegraden Eo 8 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7;

införande av uppsyningsman av 2:a klass i lönegraden A 10 samt uppsyningsman av 1:a klass och lärare i yrkesämne i lönegraden A 12, därvid dels fem av de nuvarande femton uppsyningsmännen uppflyttas till uppsyningsmän av 1:a klass och de övriga tio erhålla benämningen uppsyningsmän av 2:a klass, dels ock fem av de nuvarande tio yrkesmästarna av 1:a klass uppflyttas till lärare i yrkesämne;

uppflyttning av två assistenter av 4:e klass från lönegraden A 12 till assistenter av 3:e klass i lönegraden A 16 samt en assistent av 3:e klass till lantbruksinspektör i lönegraden A 17;

uppflyttning av tre kronohäktesföreståndare av 1:a klass från lönegraden A 16 till lönegraden A 18;

uppflyttning av en assistent av 1:a klass från lönegraden A 20 till arbetsassistent i lönegraden A 21;

uppflyttning av föreståndaren för centralfängelset å Långholmen från direktör av 1:a klass i lönegraden A 27 till lönegraden A 28.

Dessa förändringar medföra en ökning av medelsbehovet under föreva-

rande anslagspost med omkring 9,500 kronor. Av detta belopp skulle i runt tal 3,500 kronor, motsvarande avlöningen å den extra ordinarie befattning i lönegraden Eo 8 som förändras till ordinarie tjänst i lönegraden A 7, överföras från icke-ordinarieposten. Återstående 6,000 kronor motsvara merkostnaderna för löneklassuppflyttningar, som föranledas av förändringarna i lönegraderingen.

Den erforderliga nettoökningen å anslagsposten skulle enligt det anförda bliva (9,500 — 6,500) 3,000 kronor. Posten torde alltså böra höjas med detta belopp till 2,415,000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har av fångvårdsstyrelsen beräknats till oförändrat belopp, 189,000 kronor, oaktat de båda för undervisning i hushållsgöromål och trädgårdsskötsel m. m. vid centralfängelset i Växjö anvisade ersättningsbeloppen å sammanlagt 3,600 kronor föreslagits skola indragas och ersättas med avlöning till en extra ordinarie första vaktfrutjänst, för vilken medel beräknats under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Det överskott som härigenom skulle uppstå å förevarande anslagspost har styrelsen föreslagit skola reserveras för eventuellt uppkommande behov.

I likhet med styrelsen finner jag ändamålsenligt att för ifrågavarande undervisning inrättas en extra ordinarie tjänst av angiven art. Den därav föränledda minskningen i medelsbehovet under nu ifrågavarande anslagspost bör emellertid medföra en nedsättning av postens belopp, vilken nedsättning, på sätt statskontoret förordnat, torde kunna bestämmas till 3,000 kronor. Anslagsposten skulle i enlighet härmed uppföras med 186,000 kronor.

Inrättandet av en ny extra ordinarie första vaktfrutjänst föranleder en ökning av medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med i runt tal 2,500 kronor. Å andra sidan minskas medelsåtgången under denna post med 10,800 kronor på grund av att avlöningarna till två extra ordinarie befattningshavare, en assistent av 1:a klass och ett kontorsbiträde, av skäl som anförts under punkten [35.] från och med nästa budgetår skola bestridas från fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag (jfr sid. 54). En ytterligare minskning med 3,500 kronor inträder såsom följd av den av de tjänsteförteckningssakkunniga föreslagna förändringen av en extra ordinarie yrkesmästartjänst av 2:a klass till ordinarie tjänst såsom värmeledningsskötare, tillika reparatör. Nu angivna förändringar skulle alltså leda till en nettominskning å posten av (10,800 + + 3,500 — 2,500 =) 11,800 kronor.

Fångvårdsstyrelsen, som räknat med en utgiftsminskning under posten på omkring 6,700 kronor (jfr sid. 68), har det oaktat hemställt om höjning av postens belopp med 25,000 kronor. Av statskontorets yttrande över denna framställning framgår, att styrelsen vid sin beräkning av medelsbehovet under posten ansett sig icke kunna begränsa vikariatsförordnandena i den utsträckning som förutsatts då posten bestämdes till sitt nuvarande belopp,

1,000,000 kronor, och att detta varit den huvudsakliga anledningen till att styrelsen funnit beloppet otillräckligt. Av postens belopp ha emellertid omkring 335,000 kronor avsetts för andra ändamål än löner enligt löneplan och vikariatsersättningar. Enligt vad jag inhämtat av de föregående år för undersökning rörande fångvårdens organisation tillkallade sakkunniga bör sistnämnda belopp lämna erforderlig marginal för anställande av tillräckligt antal vikarier även med nuvarande höga fångantal. Anledning att frångå den för innevarande budgetår tillämpade beräkningsgrunden i ifrågavarande hänseende synes därför icke föreligga för närvarande. Med hänsyn till den tendens till fortsatt stegring som fångantalet utvisar torde emellertid någon nedsättning av förevarande anslagspost icke böra föranledas därav att vissa från posten nu utgående avlöningar framdeles skola bestridas från annat anslag eller annan anslagspost. Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal lärer alltså även för nästa budgetår böra anvisas förslagsvis 1,000,000 kronor. Det synes lämpligt, att från och med nästa budgetår föreskrift meddelas därom att anslagsposten icke må överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde kunna bibehållas vid nuvarande beloppet, 499,000 kronor.

Anslaget i dess helhet skulle enligt det anförda bestämmas till (2,415,000 + 186,000 + 1,000,000 + 499,000 ==) 4,100,000 kronor eller samma belopp som i gällande riksstat.

I fångvårdsanstalternas personalförteckning torde böra vidtagas erforderliga ändringar. Därvid bör i enlighet med ett av fångvårdsstyrelsen framställt förslag, som icke föranlett erinran från tjänsteförteckningssakkunnigas sida, benämningen kronohäktesföreståndare av 1:a klass reserveras för de kronohäktesföreståndare som uppflyttas i lönegraden A 18, medan de kronohäktesföreståndare som kvarstå i lönegraden A 16 böra erhålla benämningen kronohäktesföreståndare av 2:a klass och de nuvarande kronohäktesföreståndarna av 2:a klass benämningen kronohäktesföreståndare av 3:e klass.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för fångvårdsanstalterna:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 direktör av 1:a klass	A 28
5 direktörer av 2:a klass	A 26
1 förste pastor och överlärare	A 26
8 direktörer av 3:e klass	A 24

Andra huvudtiteln. [37.]

Befattning	Lönegrad
4 pastorer och förste lärare	A 24
1 kamrerare	A 22
1 arbetsassistent	A 21
2 assistenter av 1:a klass	A 20
10 assistenter av 2:a klass	A 18
3 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	A 18
1 lantbruksinspektör	A 17
11 assistenter av 3:e klass	A 16
8 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	A 16
4 kronohäktesföreståndare av 3:e klass	A 15
1 föreståndare vid fångkoloni	A 15
5 uppsyningsmän av 1:a klass	A 12
5 lärare i yrkesämne	A 12
10 uppsyningsmän av 2:a klass	A 10
5 yrkesmästare av 1:a klass	A 10
27 yrkesmästare av 2:a klass	A 8
47 överkonstaplar	A 8
1 värmeledningsskötare, tillika reparatör	A 7
402 vaktkonstaplar	A 6
4 första vaktfruar	A 6
36 vaktfruar	A 3

Tjänstemän å övergångsstat.

3 direktörer av 3:e klass	A 24
1 kronohäktesföreståndare av 3:e klass	A 15

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 direktör av 2:a klass	Eo 26
1 kamrerare	Eo 22;

Anm. 1. Kronohäktesföreståndarbefattningarna av 2:a klass vid kronohäktena i Linköping, Jönköping och Falun må icke besättas så länge respektive å övergångsstat uppförda direktörer av 3:e klass kvarstå i tjänst.

Anm. 2. Befattningen såsom uppsyningsman av 2:a klass vid rannsakningshäktet i Hudiksvall må icke besättas så länge vederbörande å övergångsstat uppförde kronohäktesföreståndare av 3:e klass kvarstår i tjänst.

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 2,415,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	186,000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 1,000,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 499,000

Summa kronor 4,100,000;

dels ock till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av kronor 4,100,000.

[38.] **4. Fångvårdsanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är i innevarande års riksstat uppfört med 2,087,000 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 20 juni 1941 för fångvårdsanstalterna fastställda omkostnadsstaten disponeras anslaget på följande sätt:

1. Sjukvård för personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 12,000	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 50,000	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 705,000	
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 4,000	
5. Övriga utgifter:		
a) Inköp och underhåll av inventarier, <i>högst</i>	kronor 80,000	
b) Renhållning av fängelseområden och fängelselokaler, <i>förslagsvis</i>	» 29,000	
c) Utspisning, <i>förslagsvis</i>	» 670,000	
d) Beklädnad och sängkläder, <i>förslagsvis</i>	» 155,000	
e) Hälso- och sjukvård, <i>förslagsvis</i>	» 112,000	
f) Religions- och skolundervisning, <i>förslagsvis</i>	» 13,000	
g) Omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna, <i>förslagsvis</i>	» 50,000	
h) Diverse utgifter, <i>högst</i>	» 35,000	
i) Fångtransport, <i>förslagsvis</i>	» 130,000	
j) Kostnader för vård m. m. av kvinnor, som ådömts ungdomsfängelse, <i>förslagsvis</i>	» 10,000	
k) Tjänstedräkt åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	» 32,000	» 1,316,000
Summa kronor 2,087,000.		

I samband med omkostnadsstatens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att anslagsposterna till reseersättningar och publika-

tionstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av anslagsposten till expenser förslagsvis 655,000 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten samt högst 50,000 kronor för övriga expenser.

För budgetåret 1940/41 hade till fångvårdsanstalternas omkostnader anvisats 1,367,800 kronor, varför anslaget för innevarande budgetår höjts med 719,200 kronor. Anledningen till denna betydande ökning var *dels* att anslaget tidigare varit för lågt beräknat och *dels* att avsevärda utgiftsökningar kunde emotes på grund av den allmänna prisstegringen och ökningen av fångantalet. Härtill kom att vissa kostnader för sjukvård m. m. samt för tjänstedräkt, vilka tidigare bestritts från avlöningsanslaget, från och med innevarande budgetår överflyttats till omkostnadsanslaget. Anslagsökningen fördelade sig på följande poster, nämligen: sjukvård för personal 12,000 kronor; expenser 365,000 kronor, därav 360,000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 5,000 kronor till övriga expenser; utspisning 310,000 kronor; kostnader för vård m. m. av kvinnor som ådömts ungdomsfängelse 5,200 kronor samt tjänstedräkt åt befattningshavare 32,000 kronor. Anslagsposten till diverse utgifter sänktes samtidigt med 5,000 kronor.

I sin skrivelse den 29 augusti 1941 med anslagsäskanden för budgetåret 1942/43 har *fångvårdsstyrelsen* hemställt, att anslaget måtte höjas med ytterligare 153,000 kronor. Rörande den närmare beräkningen av de olika utgiftsposterna anför styrelsen:

Då det gäller att söka angiva det erforderliga anslagsbeloppet för fångvårdsstatens omkostnader för budgetåret 1942/43 må först framhållas, att någon förändring ej torde böra ifrågasättas beträffande följande poster, nämligen till sjukvård för personal, till reseersättningar, till övriga expenser, till publikationstryck, till hälso- och sjukvård, till religions- och skolundervisning, till omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna, till diverse utgifter samt till tjänstedräkt åt befattningshavare. I fråga om nämnda poster har nämligen belastningen för 1940/41 ganska väl motsvarat det anvisade beloppet, varjämte förhållandena i övrigt torde göra att posterna kunna lämnas oförändrade. Med avseende å posten till omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna, både för 1940/41 och 1941/42 upptagen med 50,000 kronor, må dock anmärkas, att belastningen kan beräknas bli högre beroende icke minst på det stigande antalet av dem som ådömas ungdomsfängelse. I fråga om posten till diverse utgifter må anmärkas, att härifrån måste bestridas bl. a. vissa trängande reparationer å den av fångvården arrenderade ungdomsanstalten å Mäshult.

Posten till bränsle, lyse och vatten höjdes som nämnt med ett betydande belopp för budgetåret 1941/42. Styrelsen har hos byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning efterhört om någon ytterligare höjning kan vara att vidtaga för budgetåret 1942/43. Med stöd av vad värmetekniska avdelningen i yttrande till fångvårdsstyrelsen uttalat torde posten till bränsle, lyse och vatten böra för 1942/43 höjas från 655,000 kronor med 30,000 kronor till 685,000 kronor.

Posten till inköp och underhåll av inventarier har för både budgetåret 1940/41 och 1941/42 uppförts med 80,000 kronor. Tack vare den största försiktighet beträffande utgifter av detta slag har det lyckats styrelsen att hålla dessa inom ramen för det av Kungl. Maj:t maximerade beloppet, så att en mindre besparing uppstått. Härvid bör ock anmärkas, att denna post be-

lastats av vissa opåräknade, ganska betydande utgifter för gengasaggregat m. m. Styrelsen anser sig icke böra under nuvarande svåra förhållanden begära någon höjning av medlen till inventarier men vill ha uttalat, att den återhållsamhet som styrelsen iakttagit och anbefallt medfört, att bl. a. vissa mycket önskvärda utbyten av inventarier — särskilt cellutrustning vid vissa anstalter — måst anstå.

Posten till renhållning av fängelseområden och fängelselokaler å 29,000 kronor har för 1940/41 överbelastats med kronor 10,305:90. Styrelsen söker på allt sätt hålla nere fångvårdens utgifter av detta slag, men det bör beaktas, att renhållningsmedel m. m. stigit i pris och att fångantalet är avsevärt högre än tidigare. En höjning av beloppet från 29,000 kronor med 6,000 kronor till 35,000 kronor framstår med hänsyn till belastningen såsom önskvärd.

Beträffande kostnaderna för utspisning räknade man vid 1941 års sakkunnigutredning (se prop. 194/1941 sid. 53) med ett genomsnittligt portionspris av 90 öre per fånge och dag och beräknade med tillägg för vissa handräckningskostnader posten till utspisning till 670,000 kronor. Enligt en inom fångvårdsstyrelsen verkställd utredning har medelpotionspriset vid fångvårdens anstalter under tiden 1 januari—30 juni 1941 varit kronor 0.8938. Enligt styrelsens mening har man att för budgetåret 1942/43 räkna med både höjt fångantal och ytterligare stegrade livsmedelspriser med åtföljande höjt portionspris, förslagsvis 1 krona per fånge och dag. Styrelsen ser sig därför nödsakad föreslå en höjning av posten. Om man såsom i propositionen (sid. 53) även i fråga om omkostnadsstaten utgår från ett dagsmedeltal av 2,000 fångar erhållas $2,000 \times 365 = 730,000$ utspisningsdagar, vilket efter ett beräknat pris av 1 krona per fånge och dag giver ett kostnadsbelopp av 730,000 kronor, vartill skulle komma handräckningskostnad såsom förut 12,000 kronor, tillhoppa alltså 742,000 kronor. Posten till utspisning, nu 670,000 kronor, skulle alltså höjas med 72,000 kronor till 742,000 kronor.

Två poster, beträffande vilka ganska avsevärda överskridanden föreligga, äro de till beklädnad och sängkläder å 155,000 kronor och till fångtransporter å 130,000 kronor. Överskridandena äro i avrundade tal, i första fallet 38,000 kronor och i andra fallet 21,700 kronor. Överskridandet i fråga om beklädnad och sängkläder förklaras av den kraftiga prisstegringen å dessa varor samt ifråga om fångtransporter både av ökat antal transporter och av stegrade kostnader — järnvägarna ha höjt biljettpriserna ganska avsevärt. Även om styrelsen söker begränsa kostnaderna för beklädnad och sängkläder, måste styrelsen under åberopande av den allmänna prisstegringen hemställa om en höjning av posten till beklädnad och sängkläder med cirka 10 procent från 155,000 kronor med 15,000 kronor till 170,000 kronor. Därest man vill förebygga överbelastning av posten till fångtransporter i alltför hög grad — biljettpriserna ha höjts och fångantalet stiger — torde det vara nödvändigt att öka sistnämnda post från 130,000 kronor med minst 15,000 kronor till 145,000 kronor.

Det är slutligen ofrånkomligt att höja posten till kostnader för vård m. m. av kvinnor, som ådömts ungdomsfängelse, vilket beror på ökning av antalet ungdomsfängelse ådömda kvinnor. En ny anstalt, Sjölidén, har såsom i det föregående omnämnts tillkommit. De fasta årliga utgifterna för hyra, bränsle, löner m. m. vid nämnda anstalt uppgå till 13,200 kronor. Styrelsen hemställer att nu ifrågavarande post höjes från 10,000 kronor med 15,000 kronor till 25,000 kronor.

I enlighet med det anförda har fångvårdsstyrelsen för nästa budgetår höjt anslaget med (30,000 + 6,000 + 72,000 + 15,000 + 15,000 + 15,000) sammanlagt 153,000 kronor till 2,240,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 18 oktober 1941 över styrelsens skrivelse med anslagsäskanden ifrågasatt, huruvida icke posterna till reseersättningar, övriga expenser, inköp och underhåll av inventarier samt hälso- och sjukvård — vilka poster styrelsen upptagit med oförändrade belopp eller resp. 50,000 kronor, 50,000 kronor, 80,000 kronor och 112,000 kronor — med hänsyn till medelsförbrukningen budgetåret 1940/41 kunde bestämmas till något lägre belopp, förslagsvis resp. 48,000 kronor, 45,000 kronor, 75,000 kronor och 107,000 kronor.

Departement-
chefen.

Ökningen av fångantalet och den allmänna prisstegringen är ägnad att i höjande riktning påverka flertalet utgifter under förevarande anslag. Fångvårdsstyrelsens förslag till ökad medelsanvisning, som endast berör förslagsvis uppförda anslagsposter, är avsedd att möta denna väntade automatiska utgiftsstegring och torde därför böra beaktas.

Vad angår de av statskontoret ifrågasatta nedsättningarna av vissa anslagsposter må erinras, att medelsbehovet under dessa liksom övriga poster förra året var föremål för omprövning av de för undersökning rörande fångvårdens organisation särskilt tillkallade sakkunniga. De differenser som det senast förflutna budgetåret uppvisar mellan de anvisade beloppen och de faktiska utgifterna torde icke vara tillräckligt stora för att under nuvarande förhållanden föranleda ändring beträffande medelsanvisningen i andra fall än dem som föreslagits av fångvårdsstyrelsen. På grund av det anförda finner jag mig böra tillstyrka att anslaget, på sätt styrelsen begärt, höjes med sammanlagt 153,000 kronor till 2,240,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsanstalterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 2,240,000.

[39.] 5. **Interneringsnämnden, förslagsanslag.** Anslaget till interneringsnämnden är i gällande riksstat uppfört med 12,600 kronor, vilket innebär en nedsättning i förhållande till det för budgetåret 1940/41 anvisade anslagsbeloppet med 2,600 kronor (jfr II ht. 1941 sid. 60). Den av Kungl. Maj:t den 20 juni 1941 för nämnden fastställda staten (statsliggaren sid. 151) upptager, bland annat, under rubriken Avlöningar en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å förslagsvis 7,800 kronor och en anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. å förslagsvis 2,200 kronor, av vilket sistnämnda belopp förslagsvis 1,300 kronor må disponeras för renskrivningskostnad m. m.

I sin skrivelse med anslagsäskanden för budgetåret 1942/43 har *fångvårdsstyrelsen* uttalat, att den vid 1941 års riksdag beslutade nedsättningen av detta anslag enligt styrelsens mening blivit för stor, vilket framginge av att belastningen å anslaget under budgetåret 1940/41 uppgått till i det närmaste

13,000 kronor. Under framhållande vidare att två kvinnliga biträden nästan helt sysselsattes för nämnden men att endast 1,300 kronor funnes disponibla för renskrivningskostnad m. m., har styrelsen hemställt, att anslaget måtte höjas med 500 kronor och för budgetåret 1942/43 upptagas med 13,100 kronor. Styrelsen anmärker, att sistnämnda belopp ändock understiger det för sistförflutna budgetår anvisade anslaget med 2,100 kronor.

Den vid föregående års riksdag beslutade nedsättningen av anslaget till interneringsnämnden motsvarade, så vitt angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, den förhöjning av posten, som på sin tid vidtagits för att möta ökat arbete i anledning av förutsatt ikraftträdande av 1937 års lag om förvaring och internering. Nedsättningen av posten var följaktligen endast en konsekvens av uppskovet med nämnda lags ikraftträdande (jfr II ht. 1941 sid. 60).

**Departements-
chefen.**

Under de två senast förflutna kalenderåren har interneringsnämndens arbetsbörda ökat. Anledningen härtill är en inträffad stegring i antalet nykomna förvarade och internerade. Detta antal, som under år 1939 utgjorde 27, steg under år 1940 till 41 och under år 1941 till 50. Hela antalet förvarade och internerade utgjorde vid årsskiftena 1939/40—1941/42 resp. 133, 146 och 152. Med hänsyn härtill torde fångvårdsstyrelsens framställning om anvisande av ytterligare 500 kronor till renskrivningskostnad m. m. böra bifallas. För avjämnning av anslagets slutsumma torde anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samtidigt kunna nedsättas med 100 kronor till 7,700 kronor, varför anslagsökningen skulle stanna vid 400 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande stat för interneringsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	7,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i>	»	2,700

Omkostnader.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	2,600
Summa kronor		13,000;

dels ock till Interneringsnämnden för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13,000.

[40.] **6. Ungdomsfängelsenämnden, förslagsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1940/41 var bestämt till 6,000 kronor, har för innevarande budgetår höjts till 7,400 kronor.

För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 28 juni 1941 fastställt följande stat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 4,400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i> ..	» 600

Omkostnader.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	» 2,400
Summa kronor 7,400.	

I samband med statens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skola disponeras förslagsvis 1,700 kronor till dagarvoden åt ordförande och ledamöter i nämnden, 2,400 kronor till arvode åt sekreterare hos nämnden och 300 kronor till arvode åt vikarie för sekreteraren. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal å 600 kronor skall disponeras till renskrivningskostnad m. m. Enligt den för nämnden samtidigt fastställda omkostnadsstaten har det till omkostnader anvisade beloppet uppdelats med förslagsvis 2,000 kronor till reseersättningar och förslagsvis 400 kronor till expenser.

I skrivelse till fängelsestyrelsen har *ungdomsfängelsenämnden* bland annat anført, att omfattningen av nämndens verksamhet sedan lagen om ungdomsfängelse den 1 januari 1938 trädde i kraft oavlåtligt stegrats. Nämnden anför, att om man som ungdomsfängelsenämndens klientel betecknade summan av de å anstalt intagna och de på prov utskrivna, för vilka tillsynstiden ej utgått, hade klientelet ökats från sammanlagt 38 den 1 juli 1938 till 209 den 1 juli 1939, 341 den 1 juli 1940 och 467 den 1 juli 1941. Det vore därför enligt nämndens åsikt ofrånkomligt, att nämndens ökade arbetsbörda trots den största sparsamhet medförde utgiftsökningar.

Beträffande den i anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ingående posten till dagarvoden till ordförande och ledamöter i nämnden har nämnden föreslagit en sänkning med 300 kronor till 1,400 kronor. Arvodena till nämndens sekreterare och till vikarie för denne, vilka för budgetåret 1941/42 upptagits med 2,400 resp. 300 kronor, föreslås utgå med oförändrade belopp.

Nämnden framhåller rörande posten till avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. att denna för budgetåret 1940/41 va-

rit upptagen till förslagsvis 600 kronor samt att någon höjning av posten icke vidtagits för budgetåret 1941/42 i avvaktan på resultatet av vissa i besparingssyfte vidtagna åtgärder. Belastningen av icke-ordinarieposten har, enligt vad nämnden vidare uttalar, uppgått till kronor 1,866: 61 för budgetåret 1939/40 och till kronor 1,181: 79 för budgetåret 1940/41. För närvarande disponerade nämnden å halvtid ett i fångvårdsstyrelsen anställt skrivbiträde. För att det skulle vara möjligt att förena sekreterareuppdraget med annan befattning erfordrades, att sekreterarens biträde ombesörjde förutom renskrivning vissa kvalificerade registrerings- och expeditiönsarbete. Nämnden har därför föreslagit, att för nämnden anställdes ett biträde med kontorsbiträdes tjänsteställning, för vilket borde beräknas ett belopp av 3,000 kronor jämte rörligt tillägg med förslagsvis 420 kronor.

Posten till *reseersättningar* har nämnden på grund av det ökade antalet intagna föreslagit höjd med 300 kronor till 2,300 kronor.

Slutligen har nämnden hemställt, att posten till *expenser* måtte med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren samt det ökade antalet ofrånkomliga telefonsamtal höjas med 700 kronor till 1,100 kronor.

I enlighet med det anförda har nämnden föreslagit, att anslaget till ungdomsfängelshälsökningsnämnden måtte höjas med 3,520 kronor till i avjämnat tal 10,900 kronor.

Fångvårdsstyrelsen, som i sin skrivelse med anslagsäskanden redogjort för ungdomsfängelshälsökningsnämndens framställning, har biträtt denna i dess helhet, därvid styrelsen anført bland annat:

Fångvårdsstyrelsen finner, att nämnden anført starka skäl för sin framställning. Sedan nämndens sekretariat överflyttats till fångvårdsstyrelsens lokaler, har nämndens verksamhet organiserats på billigast möjliga sätt. Det har eftersträfvats att låta de till svenska skyddsförbundet anslutna skyddsförningarna delta i den eftervårdande verksamheten.

I sitt utlåtande över fångvårdsstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår har *statskontoret* med avseende å förevarande anslag endast uttalat, att anslagsposten till icke-ordinarie personal icke torde böra höjas med mer än 400 kronor.

Den alltsedan ikraftträdandet av lagen om ungdomsfängelse oavbrutet fortgående ökningen av ungdomsfängelshälsökningsnämndens arbetsbörda är till väsentlig del att tillskriva det förhållandet, att nämnden författningsenligt har att tjänstgöra såsom tillsynsmyndighet för den som utskrivits på prov från ungdomsanstalt. Nämndens arbetsbörda måste därför ökas till dess de slutliga utskrivningarna per månad till antalet ungefärligen motsvara nyintagningarna. Först under loppet av år 1942 torde, enligt vad nämnden meddelat, sådan jämnvikt inträda att omfattningen av nämndens verksamhet blir mera konstant, och detta endast under förutsättning att den tendens till ökning av antalet domar å ungdomsfängelse, som inträffat under sistförflutna år, ej fortsätter. Nämnas må, att nämndens klientel under tiden juli—december 1941 ökat från 467 till 514.

**Departements-
chefen.**

På grund av det anförda finner jag mig böra understödja nämndens av fångvårdsstyrelsen tillstyrkta framställning om anvisande av medel till ett heltidsanställt biträde. Ersättningen till det nya biträdet torde emellertid icke böra bestämmas högre än vad som motsvarar avlöning till ett extra ordinarie skrivbiträde. Det härför erforderliga beloppet utgör i runt tal 3,000 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 600 kronor till renskrivningskostnader, skulle den för ändamålet erforderliga anslagsökningen bli 2,400 kronor. Nämndens beräkning av anslaget i övrigt har icke givit mig anledning till annan erinran än att höjningen av expensposten torde kunna begränsas till 200 kronor.

För nästa budgetår skulle anslaget alltså beräknas på följande sätt. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nedsattes från 4,400 kronor till 4,100 kronor. Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes från 600 kronor till 3,000 kronor. I samband därmed bör posten, som hittills varit bestämd förslagsvis, förändras till obetecknad post. Till omkostnader anvisas 2,900 kronor, av vilket belopp 2,300 kronor avses för reseersättningar och 600 kronor för expenser.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels fastställa följande stat för ungdomsfängelsenämnden,
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:*

Stat.

A v l ö n i n g a r.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	4,100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.	»	3,000

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	2,900
		Summa kronor 10,000;

*dels ock till Ungdomsfängelsenämnden för
budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag
av kronor 10,000.*

[41.] **7. Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 110,000 kronor. Utgifterna å anslaget, som under budgetåren 1938/39 och 1939/40 uppgingo till 103,200 kronor resp. 90,400 kronor, ha under det senast tilländagångna budgetåret utgjort 103,800 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra bestämmas till oförändrat belopp, 110,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 110,000.

[42.] 8. **Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse, förslagsanslag.** Detta anslag sänktes av 1941 års riksdag från 13,000 kronor till 10,000 kronor. Utgifterna å anslaget, som gått ned från 11,900 kronor under budgetåret 1938/39 till 6,200 kronor under budgetåret 1939/40, ha under det senast förflutna budgetåret visat en avsevärd stegring. Belastningen det året utgjorde sålunda 13,700 kronor.

Vid anslagsfrågans behandling i fjolårets statsverksproposition berördes det förslag om en ekonomisk reglering beträffande Stockholms stads rannsakningsfängelse, som framlagts av 1940 års förhandlingskommission (II ht. sid. 64 f.). Detta förslag har sedermera, efter remissbehandling, varit föremål för övervägande av *överståthållarämbetskommittén*, som enligt sitt den 19 september 1941 avgivna betänkande funnit förslaget ändamålsenligt och lämpligt, dock med reservation för vissa av fångvårdsstyrelsen i avgivet remissyttrande framställda detaljerinringar (betänkandet sid. 79).

I sin skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår har *fångvårdsstyrelsen*, med ledning av den senaste belastningssiffran och med beaktande av att en stark stegring inträffat i antalet å rannsakningsfängelset intagna personer, föreslagit att anslaget i avvaktan på slutlig prövning av förhandlingskommissionens förslag måtte upptagas med 14,000 kronor.

Förhandlingskommissionens förslag innebär, att kronan för all framtid utan kostnad för Stockholms stad skall övertaga förvaringen av vissa kategorier fångar, vilka nu förvaras på stadens bekostnad. Härigenom skulle möjlighet öppnas för staden att ersätta det nuvarande rannsakningsfängelset med en mindre fängelsebyggnad. Medan det nuvarande rannsakningsfängelset är försett med sammanlagt 317 celler, skulle sålunda, enligt ett i sådant hänseende upprättat förslag, den nya byggnaden innehålla, förutom mottagnings- och isoleringsavdelning, allenast 76 enkelceller och 4 dubbelceller (jfr statens off. utredn. 1940: 28 sid. 43 o. 46). En sådan minskning av det för fångar avsedda utrymmet i rannsakningsfängelset förutsätter att tillräckligt utrymme i stället finnes tillgängligt i statliga fängelser i Stockholm eller dess närhet. Med hänsyn till den starka stegring av fångantalet, som inträffat under de senaste åren och som med hänsyn till rådande förhållanden kan befaras fortsätta under den närmaste framtiden, synes emellertid denna förutsättning icke komma att tillsvidare föreligga. Centralfängelset å Långholmen är nämligen nu i det närmaste fullbelagt. Att under dylika förhållanden åvägabrinda en överenskommelse i enlighet med förslaget synes ej tillrådligt. Stora svårigheter skulle kunna uppkomma för att tillgodose det ökade platsbehov för

Departement-
schefen.

fångförvar i Stockholm, som i sådant fall skulle uppstå. Framhållas må dessutom att frågan om det lämpligaste anordnandet av statliga fängelser i Stockholm eller dess närhet bör lösas i ett större sammanhang. På grund av det anförda synes man i varje fall för budgetåret 1942/43 hava att räkna med att ersättningen till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse skall utgå efter samma grunder som hittills.

I enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till Stockholms stad för
underhåll av fångar i stadens rannsaknings-
fängelse* för budgetåret 1942/43 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 14,000.

[43.] **9. Skyddskonsulentorganisationen, förslagsanslag.** Vid 1939 års lagtima riksdag antogs ny lag om villkorlig dom, avsedd att träda i stället för lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom. Den nya lagen, som utfärdades den 22 juni 1939, skall träda i kraft den dag Konungen förordnar. Samtidigt med den nya lagens antagande anslög riksdagen medel för att anställa tolv skyddskonsulenter och fem assistenter åt dem, vartill skulle komma en såsom bisyssla avsedd konsulentbefattning för Gotland (prop. nr 87, statsutskottets utlåtande nr 251). Dessa befattningshavare skulle erhålla arbetsuppgifter avseende tillämpningen av den nya lagen. De skulle tillika utföra annat skyddsarbete, främst beträffande villkorligt frigivna och frigivna fångar men även i fråga om personer, som utskrivits på prov efter att ha undergått tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, förvaring eller internering. Såsom jag uttalade i propositionen om den nya lagstiftningen (nr 86) var enligt min mening konsulentorganisationen en väsentlig förutsättning för att lagstiftningen skulle erhålla den praktiska betydelse som var avsedd, och första lagutskottet gav i sitt av riksdagen godkända utlåtande i ämnet (nr 35) sin fulla anslutning till mitt uttalande samt framhöll, att utskottet vid sitt tillstyrkande av lagen utgått från att organisatoriska anordningar skulle komma till stånd i huvudsaklig anslutning till vad som föreslagits. I samband med de besparingsåtgärder, som föranleddes av krigsutbrottet i september 1939, beslöts emellertid med hänsyn till det finansiella läget, att genomförandet av konsulentorganisationen skulle anstå (prop. nr 79 till 1939 års urtima riksdag). Emedan en förutsättning för den nya lagen sålunda bortföll, sattes denna icke i kraft. Emellertid har sedermera 1940 års lagtima riksdag på hemställan av första lagutskottet (utlåtande nr 50) i skrivelse till Konungen (nr 347) anhållit om förnyat övervägande av frågan om den nya lagstiftningens ikraftträdande snarast möjligt.

Det är uppenbarligen en statsangelägenhet av vikt, att energiska åtgärder vidtagas för att bekämpa brottsligheten. Siffrorna för ungdomskriminaliteten visa alltsedan år 1922 en så gott som oavbruten stegring, och brottsligheten

över huvud har efter krigsutbrottet i september 1939 påtagligt ökat. Erfarenheterna från förra världskriget ge anledning befara, att kriminaliteten även i fortsättningen kommer att stiga.

De statsfinansiella skäl, som föranlett att den nya lagen om villkorlig dom ännu icke blivit satt i kraft, kvarstå alltså. Det torde icke vara möjligt att för nästa budgetår anslå medel till upprättande av en skyddskonsulentorganisation av den omfattning, som erfordras för att lagen skall kunna träda i tillämpning. Däremot torde det låta sig göra att inom gällande lags ram uppbygga en liknande organisation av mindre omfattning såsom ett första steg mot förverkligandet av den mera omfattande organisationen. Som uppgifterna enligt gällande lag äro mera begränsade än enligt den nya, skulle även en konsulentorganisation av relativt ringa omfattning vara till avsevärd nytta vid tillämpningen av den gällande lagen.

Tillskapandet av en konsulentorganisation skulle vara ägnat att avhjälpa kännbara brister, som vidlåda den nuvarande rättstillämpningen. Såsom torde vara allmänt erkänt, är övervakningen av villkorligt dömda på många håll icke sådan den bör vara för att den villkorliga domen skall nå åsyftat resultat. Det brister icke blott i fråga om den erforderliga tillsynen utan även och ännu mera så till vida som den dömden icke erhåller den positiva hjälp, främst med avseende å arbetsanskaffning, som han behöver för att kunna bryta med sin tidigare asociala livsföring. Den bristande effektivitet, som sålunda på många håll kännetecknar övervakningsarbetet, medför ogynnsamma verkningar även i allmänpreventivt hänseende, i det att därigenom, särskilt bland ungdomen, utbildas en uppfattning att det första brottet icke medför någon egentlig påföljd.

Vad nu anförts om bristerna i övervakningsarbetet beträffande villkorligt dömda gäller i väsentlig mån även den motsvarande verksamhet, som avser tillsyn över villkorligt frigivna. Såväl i fråga om dessa som beträffande dem, vilka frigivas efter till fulla utståndet straff, har det mött avsevärda svårigheter att med nuvarande organisation ordna den viktiga frågan om anskaffande av lämplig arbetsanställning efter anstaltsvistelsens slut.

Om en konsulentorganisation nu upprättas, böra befattningshavarna, såsom från början avsetts, tilldelas arbetsuppgifter av rådgivande och kontrollerande karaktär. En viktig uppgift för konsulenter blir att stå domstolarna till tjänst med råd och upplysningar dels i fråga om anställningsförhållanden och andra möjligheter för omhändertagande av dem, för vilka villkorlig dom ifrågasättes, dels beträffande personer, som äro lämpliga och villiga att utses till övervakare. För domstolarna är det av desto större värde att kunna erhålla sådana upplysningar, som det ofta är önskvärt att de villkorligt dömda erhålla arbetsanställning eller på annat sätt omhändertagas på annan ort än den där de begått brottet och lagföras. Konsulenter böra vidare bistå övervakare över villkorligt dömda och tillsyningsmän för villkorligt frigivna vid utförande av deras uppdrag samt ha uppsikt över hur de fullgöra sina åligganden. Givetvis böra villkorligt dömda och villkorligt frigivna själva äga vända sig till konsulenter med begäran om råd och hjälp, exempelvis

avseende arbetsanskaffning. Liknande uppgifter böra åvila konsulenterna även i fråga om frigivna fångar samt personer, som utskrivs på prov efter att ha undergått tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, förvaring eller internering. För att konsulenterna skola kunna fullgöra dessa åligganden är det tydligen erforderligt, att de söka samarbete såväl med offentliga arbetsförmedlingsanstalter som med den frivilliga hjälpverksamhetens organ.

För närvarande torde antalet konsulenter kunna begränsas till fyra. Konsulenterna böra stationeras på skilda orter för att verksamheten må i möjligaste mån bliva fördelad över hela landet. Måhända skall det visa sig lämpligt att till stationsorter icke välja de största städerna, i vilka den frivilliga hjälpverksamheten är jämförelsevis väl organiserad. Enligt en preliminär plan kan en konsulent med verksamhetsområde i södra Sverige stationeras i Kristianstad och en med verksamhetsområde i norra delen av landet placeras i Sundsvall. De två återstående skulle i så fall erhålla sitt arbetsområde i mellersta Sverige och måhända lämpligen stationeras, den ene i någon stad i västra Sverige, t. ex. Vänersborg eller Borås, och den andre exempelvis i Örebro. För att kunna fullgöra sina åligganden måste konsulenterna uppenbarligen i ganska stor utsträckning företaga resor inom sina distrikt.

Konsulenterna böra lyda under fängvårdsstyrelsen. Den närmare utformningen av konsulenternas arbetsuppgifter och av organisationen i övrigt torde böra ske genom administrativa föreskrifter.

Konsulenterna torde i enlighet med 1939 års lagtima riksdags beslut böra uppföras i 21 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän. För avlöningar till dem torde därför för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 31,000 kronor, vartill kommer rörligt tillägg med 4,600 kronor. För reseersättningar torde böra beräknas ett årligt belopp av 3,000 kronor för varje konsulent eller tillhopa 12,000 kronor. Kostnaderna för lokaler och expenser i övrigt torde böra uppskattas till 8,000 kronor om året. För nästa budgetår erfordras därför ett anslag till skyddskonsulentorganisationen av 55,600 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för skyddskonsulentorganisationen:

Personalförteckning.

Extra ordinarie tjänstemän i högre
lönegrad än 20.

4 skyddskonsulenter Eo 21;

dels fastställa följande stat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Stat.

A v l ö n i n g a r.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	kronor 31,000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4,600

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 55,600;	

dels ock till Skyddskonsulentorganisatio-
nen för budgetåret 1942/43 anvisa ett för-
slagsanslag av kronor 55,600.

[44.] **10. Övervakning av villkorligt dömda, förslagsanslag.** Anslaget, som tidigare utgått med 70,000 kronor, höjdes av 1939 års lagtima riksdag till 92,500 kronor. Højningen skedde för att bereda övervakare av villkorligt dömda ökat arvode i samband med den reform av lagstiftningen om villkorlig dom m. m., som beslöts vid nämnda riksdag och var avsedd att träda i kraft med ingången av år 1940. I anslutning till vad som förordats i propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. har emellertid med reformens genomförande fått anstå tills vidare. De till övervakare över villkorligt dömda utgående arvoden ha ej heller höjts. I riksstaten för budgetåret 1940/41 uppfördes anslaget därför med det före anslagshøjningen utgående beloppet 70,000 kronor.

De statsfinansiella skäl, som hittills föranlett uppskov med den nya lagstiftningens sättande i kraft (jfr II ht. 1940 sid. 83), göra att, såsom under nästföregående punkt anförts, reformen ej heller under nästa budgetår kan genomföras. Någon højning av övervakarnas arvoden torde ej heller kunna ifrågakomma.

Belastningen å anslaget utgjorde budgetåren 1937/38—1939/40 resp. 84,900 kronor, 79,300 kronor och 73,900 kronor. Under sistförflutna budgetår ha utgifterna stigit till 90,500 kronor. Med hänsyn härtill torde anslagsbeloppet böra höjas med 10,000 kronor till 80,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övervakning av villkorligt dömda*
 för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 80,000.

[45.] **11. Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.** Detta anslag är i gällande riksstat uppfört med 50,000 kronor. Rörande anslagets tillkomst hänvisas till propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag.

I fråga om anslaget har *fångvårdsstyrelsen* framhållit, att med hänsyn till den stegrade brottsligheten och det försämrade läget å arbetsmarknaden någon nedsättning icke borde ifrågakomma.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 50,000.

[46.] **12. Bidrag till svenska skyddsförbundet.** Detta anslag har från och med budgetåret 1937/38 utgått med 100,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 20 juni 1941 förordnat att följande till svenska skyddsförbundet anslutna föreningar skola för budgetåret 1941/42 tilldelas bidrag av förevarande anslag på sätt framgår av denna uppställning:

Skyddsvärnet i Stockholm	kronor 33,000
» i Malmöhus län	» 10,000
» i Göteborg	» 13,500
» i Älvsborgs län	» 1,500
» i Örebro stad och län	» 4,500
» i Kopparbergs län	» 4,500
» i Gävleborgs län	» 1,000
Östergötlands läns skyddsförening	» 2,500
Skaraborgs läns skyddsförening	» 1,000
Blekinge läns skyddsförening	» 500
Stockholms stadsmission	» 6,000
Stockholms kyrkliga socialråd	» 2,000
Uppsala samhälle	» 4,500
Skara stifts arbetshem i Ollestad	» 2,500
Kronobergs läns skyddsförening	» 500
Hudiksvalls skyddsförening	» 500
Västerås samhälle	» 600

Summa kronor 88,600.

Samtidigt har Kungl. Maj:t berättigat styrelsen för skyddsförbundet att använda *dels* ett belopp av högst 4,900 kronor till understödande av sådana till förbundet anslutna föreningar, vilka på grund av omfattning och livaktighet i bedriven verksamhet kunna bli i särskilt behov av sådant understöd, *dels* ett belopp av högst 3,500 kronor för förbundets centralregister, *dels* ock återstående belopp 3,000 kronor för förbundets egna utgifter.

I sin redogörelse för år 1940 har skyddsförbundet lämnat följande uppgifter rörande förbundets och de till förbundet anslutna föreningarnas verksamhet under nämnda år:

Till en var av de anslutna föreningarna hava anvisade belopp med tillhopa 90,100 kronor utbetalts med hälften i början av juli månad och återsto-

den i slutet av december månad 1940. Därjämte hava 7 föreningar beviljats extra anslag med sammanlagt 3,200 kronor. Förändret av centralregistret har dragit en kostnad av 3,500 kronor. Förbundets egna utgifter hava uppgått till 2,127 kronor 58 öre. Härtill komma diverse omkostnader med 371 kronor 72 öre.

Från samtliga anslutna föreningar hava infordrats redogörelser rörande verksamheten under år 1940. Av dessa redogörelser framgår, bl. a., att under nämnda år arbetet bland frigivna fångar och från tvångsarbetsanstalt utskrivna omfattat 29,052 åtgärder och 13,376 personer, att 342 alkoholister varit föremål för föreningarnas verksamhet, att förundersökning verkställes rörande 608 personer, av vilka 429 erhållit villkorlig dom, att antalet personer, som stått under övervakning av föreståndare för eller annan ledamot av ansluten förening, utgjort 1,773, samt att hjälpåtgärder bland andra än ovannämnda kategorier vidtagits av föreningarna till ett antal av 35,358.

Understöd till verktyg, bostadshyra, mat, arbetskläder, resor till arbetsplats m. m. har under året lämnats av de anslutna föreningarna till ett belopp av 731,971 kronor 33 öre.

I sin skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår har *fångvårdsstyrelsen*, under åberopande att någon sänkning av anslaget icke kunde ske utan allvarlig skada för verksamhetens resultat, hemställt att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp 100,000 kronor.

Beträffande behövligheten av det för innevarande budgetår anvisade bidragsbeloppet torde få hänvisas till vad därom anfördes i fjolårets statsverksproposition (II ht. sid. 67). Vad sålunda anfördes läser äga giltighet jämväl med avseende å nästa budgetår. Med tillstyrkande av fångvårdsstyrelsens förslag får jag därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Bidrag till svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av kronor 100,000.

F. Uppfostringsanstalterna.

[47.] 1. **Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 247,000 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat för anstalten ha fastställts av Kungl. Maj:t den 21 april 1939 resp. den 6 juni 1941 (statsliggaren sid. 154). Personalförteckningen upptager, bland annat, två lärare, tillika avdelningsföreståndare, i lönegraden A 17, en verkmästare, tillika avdelningsföreståndare, i samma lönegrad, en maskinist i lönegraden A 8 och en eldare i lönegraden A 5.

I skrivelse den 23 augusti 1941 har *styrelsen för anstalten* gjort framställning om anslag till uppehållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1942/43. Under uttalande att anstaltens anslagsbehov stode i nära förhållande

till elevantalet vid anstalten, har styrelsen därvid lämnat följande redogörelse för anstaltens beläggning:

Medeltalet elever var under budgetåret 1938/39: 176, under budgetåret 1939/40: 192 och under budgetåret 1940/41: 181. Innevarande dag, den 23 augusti 1941, är elevantalet 190 eller exakt detsamma som vid motsvarande tidpunkt år 1940. Antalet nykomna elever var under budgetåret 1938/39: 117, under budgetåret 1939/40: 123 och under budgetåret 1940/41: 114.

Under den förflutna delen av år 1941 har vid anstalten intagits 72 elever. Vid motsvarande tidpunkt 1940 var nykomlingssiffran 73.

Vid bestämmandet av nu utgående anslag till anstalten beräknades medelbeläggningen till 170 elever. Till grund för denna beräkning låg det antagandet från styrelsens sida, att medelbeläggningen genom en förkortning av anstaltsvistelsen före villkorlig utskrivning borde kunna nedbringas med omkring 20. En sådan minskning av den genomsnittliga vistelsetiden vid anstalten har också genomförts under budgetåret 1940/41 från och med september månad 1940. Emellertid har, såsom ovan angivits, medelbeläggningen under det senaste budgetåret icke sjunkit till 170 utan endast till 181. Denna omständighet måste tillskrivas den ytterligare ökning av ungdomsbrottsligheten, som otvivelaktigt inträtt under det senaste året och som för Bona-anstaltens del hittills tydligast framträtt i en betydande stegring i antalet återfall bland de villkorligt utskrivna eleverna och därav föranledda återtaganden till anstalten. Vissa tecken tyda emellertid på att även antalet nykomna elever skall komma att väsentligt ökas. Såsom redan framhållits, är elevantalet innevarande dag 190 eller lika med det antal elever, som fanns på anstalten vid samma tidpunkt under fjolåret. Detta innebär en faktisk stegring med omkring 20 elever.

Med stöd av de sålunda gjorda antagandena har styrelsen beräknat medelbeläggningen för budgetåret 1942/43 till lägst 190 elever.

I fråga om medelsbehovet till avlöningar har anstaltsstyrelsen framhållit, att den höga beläggningen å anstalten under de senaste åren medfört ett ökat behov av personal. Styrelsen förklarar sig hava genom organisatoriska förändringar sökt motverka detta behov genom att inom ramen för föreskriven arbetstid sorgfälligt utnyttja anstaltens personal. Särskilt hade styrelsen, ehuru med svårighet, sökt minska den personal, som krävdes för den direkta uppsikten och handledningen av de icke fåtaliga elever, som på grund av misskötsel och opålitlighet fordrade särskild tillsyn. Styrelsen anför härom närmare:

Dit höra framför allt rymmare och sådana elever, som återtagits från villkorlig utskrivning. Tidvis är denna grupp stor och kan uppgå till över tjugotalet elever, således en avsevärd procent av anstaltens hela elevantal. I det allra längsta har emellertid styrelsen velat undvika att i full utsträckning taga i anspråk den synnerligen personalkrävande övervakningsavdelning, som för dylikt ändamål kan vara upprättad. I stället ha de under bestraffning varande eleverna, som hållas isolerade under fritid, fått bo på de vanliga elevavdelningarna och övervakas av personalen i inre tjänst å dessa avdelningar. Härigenom har en väsentlig besparing av personal uppkommit. Under arbetstid sysselsätts de elever, som undergå bestraffning, i mindre grupper med enklare jordbruksarbete och därmed likvärdigt grovarbete, såsom planerings- och schaktningsarbete samt skogsavverkning. Denna form av övervakning kräver, liksom vid en enhetlig övervakningsavdelning, för-

hållandevis stor personal. Det använda systemet har enligt gjorda erfarenheter givit ett gott resultat.

För att uppehålla arbetsdriften, särskilt för de elever som undergå bestraffning, har styrelsen emellertid, enligt vad som vidare anföres i skrivelsen, varit nödsakad att allt efter behovet anlita extra befattningshavare, vilka avlönats av jordbrukets medel såsom daglönare och därvid åtnjutit ersättning ungefär motsvarande avlöning till extra tjänstemän i löneklass 3. Rörande det framtida behovet av extra befattningshavare för nu angivna ändamål samt dessa befattningshavares anställningsförhållanden anför styrelsen:

Enligt vad styrelsen ovan andragit vid beräkningen av elevbeläggningen å anstalten under tiden till och med budgetåret 1942/43 kommer denna beläggning, som det senast förflutna budgetåret varit i genomsnitt 181 och för närvarande är 190, med sannolikhet icke att minskas utan snarare att ökas. Samtidigt har inträtt en ökning av antalet elever, som måste hållas under strängaste uppsikt. Detta innebär, att behovet av extra befattningshavare för dessa elevers handledning under de närmaste åren måste beräknas till minst det, som nu föreligger.

De ifrågavarande befattningshavarna fylla ett fortlöpande behov men äro icke att jämföras med vid anstalten anställda arbetare i statens tjänst — en ladugårdsförmän, en stallförmän, en gårdssnickare, en mejerist och en chaufför — vilka alla fylla särskilda funktioner vid jordbruket. Styrelsen hyser starka betänkligheter mot att reglera den berörda extra personalens förmåner i överensstämmelse med dem, som gälla för de nämnda arbetarna i statens tjänst. Därigenom skulle nämligen anspråken på vederbörande befattningshavares yrkesskicklighet och allmänna duglighet för en fortsatt anställning och befordran vid anstalten kunna bli eftersatta, samtidigt som befattningshavarens anställning dock i verkligheten bleve av tämligen fast natur. Däremot tala starka skäl för att inrätta ett antal extra tjänster i icke-ordinarie reglementets mening för att avlösa de nämnda extra befattningarna. Vid anställande å dessa extra tjänster skulle samma krav ställas på kvalifikationer för befordran vid anstalten, som nu gälla för anställning såsom extra ordinarie förmän. Styrelsen beräknar det föreliggande behovet av sådana extra tjänster till lägst sex.

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen föreslagit, att medel anvisas till sex nya extra förmänstjänster. Det härför erforderliga beloppet har styrelsen beräknat till 13,212 kronor, vartill skulle komma rörligt tillägg med 1,982 kronor samt eventuellt kristillägg. Styrelsen tillägger, att utgiften för statsverket vid bifall till förslaget icke skulle nämnvärt ökas, enär en ungefärligen motsvarande minskning skulle inträda i utgifterna för anstaltens jordbruk.

Då anstaltsstyrelsen i övrigt icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslaget, har styrelsen följaktligen beräknat en höjning av anslagsbeloppet i dess helhet med $(13,212 + 1,982)$ 15,194 kronor och upptagit detta med $(247,000 + 15,194 = 262,194)$ i runt tal 262,200 kronor.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har i infortrat utlåtande förordat bifall till anstaltsstyrelsens framställning.

Statskontoret har, efter remiss, tillstyrkt bifall till förslaget om anvisande av medel till sex extra förmän, vilka för närvarande åtnjuta ersättning av

anstaltens jordbruksinkomster. Ämbetsverket har därvid uttalat, att det med hänsyn till vad styrelsen anfört till motivering för denna hemställan torde få anses vara ur statteknisk synpunkt riktigt, att kostnaderna för avlönande av ifrågavarande befattningshavare bestridas från anstaltens avlöningsanslag.

**Departements-
chefen.**

I sin skrivelse med anslagsäskanden till föregående års riksdag beräknade Bonastyrelsen att medelbeläggningen å anstalten under innevarande budgetår skulle komma att uppgå till minst 190 elever, därest dittills gällande principer för villkorlig utskrivning skulle tillämpas. Genom att försöksvis förkorta anstaltsvistelsen i vissa fall ansåg sig styrelsen emellertid kunna nedbringa medelbeläggningssiffran till 170 eller det elevantal, för vilket anslagen då voro beräknade. För egen del fann jag mig kunna godtaga den föreslagna beräkningen av elevantalet, men jag framhöll att denna innefattade ej obetydliga osäkerhetsmoment.

Vid tiden för avlåtandet av fjolårets statsverksproposition hade de ändrade grunderna för villkorlig utskrivning varit i tillämpning under några månader och även medfört någon nedgång i beläggningen. Erfarenheterna från den tid, som därefter förflutit, visa emellertid att minskningen av elevantalet endast varit av tillfällig natur. Såsom styrelsen framhållit var elevantalet i augusti 1941 exakt detsamma som vid motsvarande tid år 1940. Hösten 1941 utvisar en ökning av beläggningssiffran, som den 15 nästlidne december uppgick till 212. På grund härav och då den stegring i antalet återfall, som enligt vad styrelsen anfört, inträtt under det senaste året manar till försiktighet vid tillämpningen av de nya grunderna för villkorlig utskrivning, synes det icke tillrådligt att vid anslagsberäkningen för nästa budgetår utgå från en lägre medelbeläggning än den av styrelsen föreslagna eller 190 elever.

Beträffande anstaltens personal föreslår styrelsen, att sex arbetsledare, som nu åtnjuta avlöning av jordbrukets medel såsom daglönare, beredas anställning såsom extra befattningshavare. Då ifrågavarande personal vid nuvarande elevantal är nödvändig för anstaltens drift, torde framställningen böra bifallas. Enligt vad jag inhämtat ha de från jordbrukets stat bestridda kostnaderna för avlöningar till extra arbetsledare under de båda senast förflutna budgetåren, då medeltalet elever utgjort 192 resp. 181, uppgått till belopp som betydligt överstigit den begärda anslagsökningen. Med hänsyn härtill torde man kunna räkna med att den för ändamålet erforderliga medelsanvisningen under förevarande anslag, i runt tal 15,200 kronor, i sin helhet kan täckas av ökad nettoinkomst från anstaltens jordbruk och den i riksstaten å driftbudgeten under uppbörd i statens verksamhet upptagna posten »Inkomster vid statens uppfostringsanstalt å Bona» såsom följd härav uppföras med motsvarande förhöjda belopp. Av anslagsökningen skulle 13,200 kronor tilläggas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och 2,000 kronor anslagsposten till rörligt tillägg.

I övrigt äro andra förändringar ej att vidtaga beträffande förevarande anslag än, dem, som, på sätt chefen för finansdepartementet angivit under för flera huvudtitlar gemensamma frågor, föranledas av de tjänsteförtecknings-

sakkunnigas förslag. Beträffande Bonaanstaltens personal innefattar detta förslag att eldaren i lönegraden A 5 utbytes mot eldare av 2:a klass i samma lönegrad, att maskinisten i lönegraden A 8 utbytes mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad, att lärarna, tillika avdelningsföreståndare, uppflyttas från lönegraden A 17 till lönegraden A 18 samt att verkmästaren, tillika avdelningsföreståndare, uppflyttas från lönegraden A 17 till arbetsledare, tillika avdelningsföreståndare, i lönegraden A 18. Kostnaderna för dessa förändringar bliva i runt tal 1,000 kronor. Ordinarie posten bör följaktligen höjas med detta belopp.

Med nu angivna utgångspunkter skulle de i Bonaanstaltens avlöningsstat ingående anslagsposterna bestämmas till följande belopp, nämligen posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän 148,800 kronor, posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3,800 kronor, posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 77,000 kronor och posten till rörligt tillägg 33,400 kronor. För avjämning av anslagets slutsumma har ökningen av sistnämnda post begränsats till 1,800 kronor. Anslaget i dess helhet skulle alltså uppföras med $(148,800 + 3,800 + 77,000 + 33,400 =)$ 263,000 kronor.

I personalförteckningen för anstalten torde böra vidtagas nyss angivna ändringar.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens uppfostringsanstalt å Bona:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 direktör	A 27
1 pastor och förste lärare	A 24
1 lantbruksinspektör, tillika avdelningsföreståndare..	A 18
2 lärare, tillika avdelningsföreståndare	A 18
1 arbetsledare, tillika avdelningsföreståndare	A 18
1 räkenskapsförare och redogörare	A 17
2 uppsyningsmän	A 10
8 förste förmän	A 8
1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass	A 8
22 förmän	A 6
1 husmoder	A 6
1 eldare av 2:a klass	A 5;

dels fastställa följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt å Bona, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 148,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 3,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 77,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 33,400

Summa kronor 263,000;

dels ock till Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av kronor 263,000.

[48.] **2. Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är i gällande riksstat upptaget med 210,700 kronor.

Enligt den för anslagets disponerande den 6 juni 1941 fastställda omkostnadsstaten har anslagsbeloppet fördelats på följande poster:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 2,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 38,200
4. Övriga utgifter:	
a) Underhåll av anstaltens byggnader, <i>högst</i>	kronor 9,000
b) Underhåll av åt befattningshavare upplåtna bostäder, <i>högst</i>	» 4,000
c) Inköp och underhåll av inventarier, <i>högst</i>	» 6,000
d) Renhållning, <i>förslagsvis</i>	» 4,500
e) Utspisning, <i>förslagsvis</i>	» 66,000
f) Beklädnad och sängkläder, <i>förslagsvis</i>	» 28,500
g) Hälso- och sjukvård, <i>förslagsvis</i>	» 6,000
h) Undervisning, <i>förslagsvis</i>	» 4,000
i) Kostnader för elever utom anstalten enligt bestämmelserna i 8 och 11 §§ lagen om tvångsuppfostran, <i>förslagsvis</i>	» 25,500
j) Arbetspenningar till elever, <i>förslagsvis</i>	» 7,000
k) Diverse omkostnader, <i>högst</i>	» 9,500
	» 170,000

Summa kronor 210,700.

Beträffande anslagsposterna till reseersättningar och övriga utgifter gäller, att dessa poster icke må överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t, samt

beträffande posten till expenser att av denna post förslagsvis 35,000 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten och högst 3,200 kronor för övriga expenser.

I sin förut omförmälda skrivelse med anslagsäskanden har *styrelsen för Bonaanstalten* föreslagit en höjning av delposten till underhåll av tjänstebostäder med 2,000 kronor. Styrelsen anför härom:

Delposten till underhåll av tjänstebostäder är för närvarande upptagen till allenast 4,000 kronor, medan de enligt årets besiktningsinstrument påsynade reparationerna skulle draga en kostnad av minst 10,000 kronor. I sådant läge måste styrelsen tillsvidare eftersätta även synnerligen nödvändiga förbättringsarbeten, såsom åtgärder för isolering mot kyla samt uppvärmning av vissa särskilt kalla bostadslägenheter. Med hänsyn härtill samt till det stora behovet av lämpliga arbetsobjekt för de elever, vilka utbildas i snickeri, mureri och måleri och vilkas antal bör ökas i samma förhållande som ökningen av elevantalet i dess helhet, hemställer styrelsen, att delposten till underhåll av tjänstebostäder måtte ökas med 2,000 kronor till 6,000 kronor.

Vidare har styrelsen föreslagit att följande delposter, som äro mer eller mindre direkt avhängiga av elevantalet, höjas i ungefärligt förhållande till den beräknade ökningen av detta antal från 170 till 190, nämligen posten till utspisning från 66,000 kronor med 8,000 kronor till 74,000 kronor, posten till beklädnad och sängkläder från 28,500 kronor med 3,500 kronor till 32,000 kronor, posten till hälso- och sjukvård från 6,000 kronor med 700 kronor till 6,700 kronor, posten till kostnader för elever utom anstalten från 25,500 kronor med 1,500 kronor till 27,000 kronor, posten till arbetspenningar till elever från 7,000 kronor med 800 kronor till 7,800 kronor samt posten till diverse omkostnader från 9,500 kronor med 1,000 kronor till 10,500 kronor.

I övrigt har styrelsen icke ifrågasatt någon förändring beträffande omkostnadsstaten. Styrelsen anmärker emellertid, att styrelsen vid sina beräkningar icke tagit hänsyn till prisförhöjningar, som kunna inträda under tiden till och med budgetåret 1942/43 och som särskilt kunna befaras i fråga om beklädnadsartiklar.

Enligt styrelsens förslag skulle omkostnadsanslaget sålunda ökas med sammanlagt $(2,000 + 8,000 + 3,500 + 700 + 1,500 + 800 + 1,000 =)$ 17,500 kronor till 228,200 kronor.

I sitt utlåtande över anstaltsstyrelsens förevarande framställning har *länsstyrelsen i Östergötlands län* förordat bifall till densamma.

Statskontoret har i sitt motsvarande yttrande uttalat, att enligt ämbetsverkets mening tillräckliga skäl icke anförts för styrelsens förslag om höjning av delposten till underhåll av åt befattningshavare upplåtna bostäder. Styrelsens äskanden i övrigt under förevarande anslag ha icke givit statskontoret anledning till uttalande.

Beträffande medelsbehovet för underhåll av åt befattningshavare upplåtna bostäder må erinras, att den för detta ändamål avsedda delposten, som tidigare varit uppförd med 8,000 kronor, sänktes till

**Departements-
chefen.**

sitt nuvarande belopp 4,000 kronor från och med den 1 juli 1940. Denna avsevärda nedsättning vidtogs för att i största möjliga utsträckning tillgodose det av den statsfinansiella situationen föranledda kravet på minskning av det allmännas utgifter. Det sålunda nedsatta beloppet är emellertid icke tillräckligt för att i längden medgiva erforderligt underhåll av det omfattande bostadsbeståndet vid anstalten. Att under en följd av år begränsa underhållskostnaderna till 4,000 kronor skulle därför vara oekonomiskt. På grund härav och med hänsyn till vad anstaltsstyrelsen anfört om kostnaderna för senast påsynade reparationsarbeten torde den av styrelsen föreslagna anslagshöjningen å 2,000 kronor för nu ifrågavarande ändamål böra godtagas.

Övriga av styrelsen ifrågasatta anslagsökningar motiveras med den beräknade stegringen i elevantalet från 170 till 190. Emot de föreslagna höjningarna å 700 kronor, 800 kronor och 1,000 kronor av posterna till resp. hälso- och sjukvård, arbetspenningar till elever samt diverse omkostnader torde icke vara något att erinra. Med hänsyn till att belastningen å posten till beklädnad och sängkläder under sistförflutna budgetår stannat vid 24,900 kronor, torde det däremot trots sedermera inträdd prisstegring icke vara erforderligt att höja denna post. Å andra sidan torde vissa ökningsar böra vidtagas utöver dem som anstaltsstyrelsen föreslagit. Posten till kostnader för elever utom anstalten, som enligt den senaste budgetredovisningen belastats med 38,800 kronor, torde sålunda böra höjas med åtminstone 4,500 kronor till 30,000 kronor. På grund av prisstegring torde slutligen *dels* posten till utspisning böra höjas med 6,000 kronor utöver vad anstaltsstyrelsen föreslagit eller med 14,000 kronor till 80,000 kronor, *dels ock* det i anslagsposten till expenser ingående beloppet till bränsle, lyse och vatten med 4,000 kronor till 39,000 kronor. Enär större delen av bränslebehovet tillgodoses från anstaltens egna skogar, kommer en betydande del av sistnämnda belopp att tillgodoföras statsverket såsom inkomst från anstalten.

I enlighet med det anförda skulle ökningen å anslaget i dess helhet bliva $(2,000 + 700 + 800 + 1,000 + 4,500 + 14,000 + 4,000 =)$ 27,000 kronor och anslaget följaktligen uppföras med 237,700 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt å Bona:*
Omkostnader för budgetåret 1942/43 anvisa
 ett *förslagsanslag* av kronor 237,700.

[49.] 3. **Statens uppfostringsanstalt å Bona: Vatten- och avloppsledning-ar, reservationsanslag.** Efter framställning av styrelsen för Bonaanstalten tillstyrkte jag i 1939 års statsverksproposition utförandet av vissa arbeten, avseende omläggning och utbyggnad av vatten- och avloppsledningarna vid anstalten (jfr II ht. 1939 sid. 80 ff.). Enligt verkställda beräkningar skulle kostnaderna för ifrågavarande anläggningar, därest de utfördes på entrepre-

nad, belöpa sig till omkring 40,000 kronor men, om de utfördes med anlitande i väsentlig utsträckning av anstaltens egen arbetskraft, kunna begränsas till 20,800 kronor. I enlighet med förslag av anstaltsstyrelsen förordade jag, att arbetena utfördes med anlitande så långt ske kunde av anstaltens egen arbetskraft, samt att kostnaderna fördelades på fyra budgetår. Rörande arbetena och deras successiva utförande lämnades en redogörelse i fjolårets statsverksproposition (II ht. sid. 73 f.). För ändamålet ha 1939—1941 års riksdagar beviljat särskilda reservationsanslag å resp. 6,700 kronor, 3,300 kronor och 4,800 kronor.

I sin förutberörda skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår har *styrelsen för anstalten*, under återopande av den tidigare förebragta utredningen i ämnet, hemställt om ytterligare anslag för slutligt utförande av ifrågavarande arbeten med det i den ursprungliga arbetsplanen för sådant ändamål upptagna beloppet 6,000 kronor.

Med tillstyrkande av anstaltsstyrelsens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt å Bona:*
Vatten- och avloppsledningar för budgetåret
1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6,000.

[50.] 4. **Understöd till skyddshemmen å Viebäck, förslagsanslag.** Detta anslag är avsett för bestridandet av vissa kostnader för den uppfostringsverksamhet för kvinnor, som enligt lagen om tvångsuppfostran är genom Svenska diakonissällskapet anordnad vid särskilda hem å sällskapet egendom Viebäck i Almesåkra socken av Jönköpings län. Grunderna för bestämmande av statsbidraget till anstalten ha intagits i en av Kungl. Maj:t den 12 maj 1939 fastställd överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt diakonissällskapet, vilken överenskommelse gäller från och med den 1 juli 1939 tills vidare intill utgången av andra budgetåret efter det, under vilket uppsägning ägt rum. Enligt överenskommelsen, vars innehåll i huvudsak återgivits i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag (II ht. sid. 76), utgår bidraget dels med vissa bestämda årsbelopp för hyra, bränsle, belysning, inventarier, telefon m. m. samt såsom bidrag till avlöning åt personalen vid hemmen, dels ock med särskilda belopp för varje intagen elev. Efter framställning av sällskapet medgav samma års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t viss förhöjning från och med den 1 juli 1941 av den för varje mottagen elev utgående ersättningen (jfr II ht. sid. 77). Med anledning härav höjdes anslagsbeloppet, som i samband med tillkomsten av nyssnämnda överenskommelse bestämts till 113,000 kronor, för innevarande budgetår till 118,000 kronor.

Utgifterna å anslaget ha under de två budgetår, under vilka överenskomsten varit gällande, utgjort 118,300 kronor resp. 124,400 kronor. Med hänsyn härtill och då ersättningen numera, som nämnts, delvis utgår med förhöjt belopp, torde anslaget för nästa budgetår böra uppräknas till 125,000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd till skyddshemmen å Viebäck* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 125,000.

[51.] 5. **Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt, förslagsanslag.** Till bestridande av ifrågavarande kostnader har för innevarande budgetår anvisats 7,000 kronor. Då anslaget efter nuvarande förhållanden torde vara otillräckligt (utgifterna för ändamålet hava under budgetåret 1940/41 uppgått till 9,500 kronor), torde anslagsbeloppet böra höjas med åtminstone 1,000 kronor till 8,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 8,000.

G. Diverse.

[52.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till fångvårdsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 577,000.

[53.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 329,000.

[54.] **3. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till statens domäners fond för upplåten mark hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 19,000.

[55.] **4. Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlängders upprättande, förslagsanslag.** Till bestridande av förevarande ersättning har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 70,000 kronor.

Då anslaget för budgetåret 1942/43 synes böra upptagas med oförändrat belopp, får jag efter samråd med chefen för socialdepartementet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlängders upprättande* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[56.] **5. Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk, förslagsanslag.** Till bestridande av Sveriges andel i omkostnaderna för den av internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk upprättade byrån i Bern har under en följd av år anvisats ett belopp av 3,000 kronor. Med samma belopp lär anslaget böra uppföras för budgetåret 1942/43. Med hänsyn till det utrikespolitiska läget torde det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, huruvida bidraget skall utbetalas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,000.

[57.] **6. Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen, förslagsanslag.** Till bestridande av Sveriges årliga bidrag för uppehållande av kommissionens verksamhet har för innevarande budgetår anvisats 1,000 kronor. Anslag till samma belopp torde böra upptagas i riksstaten för nästkommande budgetår, men av skäl som anförts under nästföregående punkt

torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, huruvida något bidrag skall utbetalas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den internationella peni-*
tentiära kommissionen för budgetåret 1942/43
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000.

[58.] **7. Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Strafferet.** För innevarande budgetår har anvisats 1,200 kronor till gäldande av ifrågavarande bidrag. Anslag till samma belopp torde böra äskas för nästkommande budgetår. Liksom föreslagits beträffande de under punkterna [56.] och [57.] upptagna anslagen torde det få bero av Kungl. Maj:ts prövning, om bidraget skall utgå. Såsom villkor för dess utbetalande bör såsom hittills gälla, att till fångvårdsstyrelsen, genom vars försorg anslaget utbetalas, överlämnas det antal exemplar av tidskriften som kan anses skäligt.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Nordisk Tidsskrift for*
Strafferet för budgetåret 1942/43 anvisa ett
anslag av kronor 1,200.

[59.] **8. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Andra huvudtitelns kommittéanslag var i riksstaten för budgetåret 1939/40 upptaget med 290,000 kronor. Med hänsyn till den i 1940 års statsverksproposition beräknade begränsningen av utredningsverksamheten (jfr II ht. 1940 sid. 94) nedsattes anslaget för budgetåret 1940/41 till 200,000 kronor. I anseende till å anslaget förefintlig reservation och då utredningsverksamheten jämväl under budgetåret 1941/42 ansågs böra bedrivas i begränsad omfattning, skedde vid 1941 års riksdag en ytterligare nedsättning i anslaget, så att detsamma för innevarande budgetår utgör 150,000 kronor.

Vid ingången av löpande budgetår förefanns en reservation å anslaget av omkring 85,300 kronor. Då kostnaden under budgetåret för redan pågående eller beslutade utredningar torde kunna beräknas till omkring 200,000 kronor, skulle vid ingången av nästa budgetår icke komma att förefinnas högre reservation å anslaget än omkring 35,000 kronor. Kommittékostnaderna under budgetåret 1942/43 kunna nu icke med säkerhet bedömas. Med iakttagande av den största begränsning, som är möjlig med hänsyn till det av krisförhållandena påkallade kravet på lagstiftningsarbetets fortgång, torde anslaget emellertid kunna ytterligare något sänkas, förslagsvis med 10,000 kronor till 140,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom*
sakkunniga för budgetåret 1942/43 anvisa
ett *reservationsanslag* av kronor 140,000.

[60.] **9. Extra utgifter, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 30,000 kronor. Då anledning icke synes föreligga till ändring i fråga om anslagsbeloppets storlek, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1942/
43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 30,000.

[61.] **10. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående behovet av anslag för budgetåret 1942/43 för täckande av kostnader för dyrtidstillägg under sagda tid åt befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare*
i statens tjänst för budgetåret 1942/43 an-
visa ett *förslagsanslag* av kronor 740,000.

[62.] **11. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Medelsbehovet å anslaget under nästa budgetår synes kunna uppskattas till 70,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningsha-*
vare i statens tjänst för budgetåret 1942/43
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[63.] **12. Kristillägg, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående behovet av anslag för nästa budgetår för täckande av kostnader för kristillägg hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i äm-
net, till *Kristillägg* för budgetåret 1942/43
beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 950,000.

Sammanfattning.

Andra huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1941/42		
utgörande	kronor	18,318,100,
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen		
att för budgetåret 1942/43 uppgå till	»	19,327,100,
innebärande en ökning av	»	1,009,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

G. Lindencrona.

Bilaga A.

(Jfr sid. 5.)

Till KONUNGEN.

Jämlikt den av Kungl. Maj:t för lagberedningen fastställda instruktionen får beredningen härmed i underdånighet avgiva redogörelse för sin verksamhet under år 1941.

Beredningen har under första kvartalet fortsatt och avslutat arbetet på en revision av aktiebolagslagstiftningen. Med skrivelse den 28 februari har beredningen till Eders Kungl. Maj:t överlämnat sitt av justitierådet Einar Stenbeck, revisionssekreteraren Mauritz Wijnbladh, professorn Håkan Nial och revisionssekreteraren Erik Hagbergh undertecknade betänkande med förslag till

- 1) lag om aktiebolag;
- 2) lag angående införande av nya lagen om aktiebolag;
- 3) lag om ändring i konkurslagen;
- 4) lag om ändrad lydelse av 54 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227) om ackordsförhandling utan konkurs;
- 5) lag angående ändring i lagen den 18 juni 1937 (nr 521) om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser; och
- 6) lag angående ändring i lagen den 30 maj 1916 (nr 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Sedan den 1 april består beredningen av universitetskanslern Östen Undén, ordförande, och hovrättsrådet Einar Anderberg, som även tidigare var ledamot i beredningen. Sekreterare i beredningen från och med nämnda dag är hovrättsassessorn Herved af Trolle.

Beredningens arbete har under tiden från och med den 1 april varit ägnat frågan om revision av jordabalken. Av de ämnen, som härvid varit föremål för behandling, må nämnas fastighetsbegreppet, köp, byte och gåva, förköpsrätt samt hävd. Vissa utkast till lagtext ha upprättats och genomgått.

Hovrättsrådet Anderberg har vissa perioder under första halvåret anlitats för lagstiftningsuppdrag i jordbruksdepartementet.

Underdånigst

ÖSTEN UNDÉN.

EINAR ANDERBERG.

Herved af Trolle.

Stockholm den 31 december 1941.

Bilaga B.

(Jfr sid. 6.)

Till KONUNGEN.

Processlagberedningen får härmed i underdånighet avgiva redogörelse för beredningens verksamhet under 1941.

I anledning av lagrådets granskning av förslaget till rättegångsbalk har beredningen under början av året biträtt med förslagets överarbetning inom justitiedepartementet.

Sedan Kungl. Maj:t den 14 februari godkänt det överarbetade förslaget såsom grundval för beredningens verksamhet under den närmaste tiden, har beredningen fortsatt arbetet med sådana ändringar i lagar och författningar, som bliva erforderliga vid antagandet av en ny rättegångsbalk. Åtskilliga av de lagförslag, som därvid upprättats, ha, efter tillstånd av chefen för justitiedepartementet, uppsatts i korrektur. Sålunda föreligga i korrektur, bland annat, förslag rörande ändringar i vattenlagen, konkurslagen, strafflagen, sjölagen, lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes, strafflagen för krigsmakten, expropriationslagen, jorddelningslagen samt vissa andra lagar, sammanhängande med nu nämnd lagstiftning.

Med stöd av beredningen givet nådigt bemyndigande att vid utredningsarbetet infordra uppgifter och yttranden från ämbetsverk och övriga myndigheter ävensom att efter samråd med chefen för justitiedepartementet anlita särskilda sakkunniga inom de lagstiftningsområden, som bleve föremål för utredning, har beredningen under året dels tillkallat professorn Folke Wetter för att såsom sakkunnig deltaga i beredningens överläggningar angående ändringar i fråga om den militära rättsskipningen, dels ock hos vederbörliga myndigheter och sammanslutningar anhållit om yttranden över de nyss omnämnda förslagen till ändringar i vattenlagen, jorddelningslagen, lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes samt strafflagen för krigsmakten.

Efter remiss har beredningen den 16 juni avgivit utlåtanden dels i anledning av framställning från styrelsen för Sveriges advokatsamfund om skydd för ideella föreningars namn, dels över ett av tillkallade sakkunniga avgivet betänkande med förslag till förstatligande av den allmänna väghållningen på landet med mera, i vad förslaget avsåge överförande av mål om vägrätt från allmän underrätt till ägodelningsrätt.

I beredningens sammansättning har inträtt den förändringen, att beredningens sekreterare, hovrättsrådet Erik Söderlund, förordnats att, med bibe-

hållande av sekreterarbefattningen, från och med den 1 januari 1941 vara ledamot i beredningen.

Ledamoten i beredningen, revisionssekreteraren Tore Strandberg, har på grund av sjukdom beviljats ledighet från ledamotsbefattningen under tiden den 20 oktober—30 november. Söderlund, som den 6 november erhållit uppdrag att biträda besparingsberedningen med viss utredning, har i anledning härav varit delvis befriad från arbetet inom processlagberedningen.

Underdånigst

N. GÄRDE.

THORE ENGSTRÖMER.

TORE STRANDBERG.

ERIK SÖDERLUND.

Stockholm den 31 december 1941.

Register

till

Andra huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

A. Justitiedepartementet m. m.

Sid.		Kronor
1	Avlöningar till statsråden utan departement m. m.....	150,000
2	Justitiedepartementet: Avlöningar.....	279,000
3	Justitiedepartementet: Omkostnader.....	69,600
4	Justitiedepartementet: Svensk författningssamling.....	200,000
5	Lagberedningen.....	45,000
5	Processlagberedningen.....	70,000
6	Ombuden för tillsyn å tryckta skrifter.....	20,000
	Säger för justitiedepartementet m. m.	833,600.

B. Justitiekanslersämbetet.

7	Justitiekanslersämbetet: Avlöningar.....	82,000
11	Justitiekanslersämbetet: Omkostnader.....	7,700
	Säger för justitiekanslersämbetet	89,700.

C. Domstolarna.

12	Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till justitieråden.....	475,000
12	Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen.....	648,500
18	Högsta domstolen m. m.: Omkostnader.....	45,000
19	Högsta domstolen m. m.: Bidrag till Nytt juridiskt arkiv...	2,000
19	Regeringsrätten: Avlöningar.....	149,700
20	Regeringsrätten: Omkostnader.....	4,000
20	Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.....	12,000
21	Hovrätterna: Avlöningar.....	1,964,000
32	Hovrätterna: Omkostnader.....	105,000
33	Häradsrätterna: Avlöningar.....	*1,935,000
35	Häradsrätterna: Reseersättningar vid justitiestaten.....	20,000
38	Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän m. m.....	275,000
38	Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet	50,000
39	Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet	100,000
40	Vattendomstolarna: Avlöningar.....	288,000
41	Vattendomstolarna: Omkostnader.....	55,600
42	Krigsrätterna: Avlöningar.....	*330,000
44	Krigsrätterna: Omkostnader.....	*20,000
44	Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältskyrkrätter m. m.	*50,000
	Säger för domstolarna	6,528,800.

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

D. Rättegångsväsendet i allmänhet.

45	Ersättning åt domare, vittnen och parter.....	425,000
45	Kostnader enligt lagen om fri rättegång	500,000
47	Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter.....	67,500
47	Medikolegala besiktningar.....	60,000
48	Ersättning för vissa bötesandelar.....	3,000
48	Ersättning för förlorad inteckningslösen vid stadsdomstolarna	140,000
Säger för rättegångsväsendet i allmänhet		1,195,500.

E. Fångvården m. m.

49	Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar	295,000
55	Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader.....	42,000
56	Fångvårdsanstalterna: Avlöningar.....	4,100,000
77	Fångvårdsanstalterna: Omkostnader.....	2,240,000
80	Interneringsnämnden.....	13,000
82	Ungdomsfängelnsnämnden.....	10,000
84	Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport	110,000
85	Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse.....	14,000
86	Skyddskonsulentorganisationen	55,600
89	Övervakning av villkorligt dömda.....	80,000
89	Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.....	50,000
90	Bidrag till svenska skyddsförbundet.....	100,000

Säger för fångvården m. m. 7,109,600.

F. Uppfostringsanstalterna.

91	Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar.....	263,000
96	Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader.....	237,700
98	Statens uppfostringsanstalt å Bona: Vatten- och avloppsled- ningar	6,000
99	Understöd till skyddshemmen å Viebäck.....	125,000
100	Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt	8,000
Säger för uppfostringsanstalterna		639,700.

G. Diverse.

100	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdssty- relsens delfond.....	*577,000
100	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadssty- relsens delfond.....	*329,000
101	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.....	19,000
101	Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlängders upp- rättande.....	70,000
101	Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk.....	3,000

* Beräknat belopp.

Sid.	Kronor
101 Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen.....	1,000
102 Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Strafferet.....	1,200
102 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	140,000
103 Extra utgifter.....	30,000
103 Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.....	740,000
103 Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	70,000
103 Kristillägg.....	*950,000
	Säger för diverse 2,930,200
	<u>Summa 19,327,100.</u>

104 Sammanfattning.

Bilagor.

- 105 *Bilaga A:* Lagberedningens årsredogörelse.
 106 *Bilaga B:* Processlagberedningens årsredogörelse.

* Beräknat belopp.

Bilaga till

1942 års statsverksproposition.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Ministern för utrikes ärendena anmäler de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för budgetåret 1942/43, och anför därvid följande:

Trots den starka påfrestning, som det pågående kriget medför för utrikesförvaltningen, torde under nästkommande budgetår behovet av personal i högre lönegrader kunna tillgodoses inom ramen för den nuvarande organisationen. Det förutsattes därvid, att sådana befattningshavare, som av politiska eller andra skäl frigjorts från sina ordinarie poster, även i fortsättningen skola kunna ställas till utrikesdepartementets förfogande eller förflyttas till poster, där arbetsbördan i särskilt hög grad stegrats. För utrikesdepartementets del beräknas den hittills genomförda personalförstärkningen vara tillräcklig jämväl för nästkommande budgetår. Däremot hava de av kriget föranledda förhållandena nödvändiggjort ytterligare utökning av olika kategorier underordnad personal vid beskickningar och konsulat. Därjämte hava vissa utgifter av omkostnadsnatur — särskilt kostnaderna för telegram och för hemsändning m. m. av sjöfolk — ökats i så hög grad, att betydande anslagshöjningar för dessa ändamål blivit ofrånkomliga.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att det med hänsyn till de under huvudtitelns avdelning C. »Internationella byråer m. m.» redovisade anslagens natur ansetts lämpligt att ändra rubriken å denna avdelning till »Internationella förhandlingar m. m.».

A. Utrikesdepartementet.

[1.] 1. Utrikesdepartementet: *Avlöningar, förslagsanslag*. Under denna anslagstitel har för innevarande budgetår anvisats 907,400 kronor. Kungl. Maj:t, som den 28 juni 1941 fastställt personalförteckning för utrikesdepartementet (statsliggaren s. 161), har samma dag fastställt följande avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena		30,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		532,500
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t		10,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal		178,900
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		
	Kronor.	
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena		20,000
b. Representationsbidrag till kabinetssekreteraren		6,000
c. Hyresbidrag till kabinetssekreteraren		4,000
d. Representationsbidrag till chefen för pressbyrån ..		6,000
		36,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		120,000
Summa kronor		907,400.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t, jämväl den 28 juni 1941, föreskrivit, att av det under anslagsposten 3. till arvoden anvisade beloppet skall, förutom det genom beslut den 26 juni 1936 fastställda arvodet till speciellt sakkunnig i folkrätt inom utrikesdepartementet, 8,000 kronor för år räknat, från och med budgetåret 1941/42 tills vidare utgå arvode med 2,000 kronor för år räknat till den förste sekreterare, som å departementets personalavdelning tjänstgör såsom protokollschef.

Anslagsposten 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän torde för nästkommande budgetår böra uppföras med 547,000 kronor. Ökningen, 14,500 kronor, beror på att lön bör beräknas för samtliga fyra i personalförteckningen upptagna avdelningschefer; för innevarande budgetår beräknades befattningen såsom chef för personalavdelningen komma att upprätthållas av ett i avlöningsstaten för beskickningar och konsulat redovisat sändebud, som emellertid numera erhållit annan befattning utomlands.

Anslagsposten 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan med hänsyn tagen till den nuvarande belastningen nedräknas till 176,000 kronor. För bestridande av kostnader för sådan icke-ordinarie personal, som

tillkommit i samband med krisen, kommer jämväl för nästkommande budgetår att upptagas ett särskilt anslag: Förstärkning av personalorganisationen.

Under anslagsposten 6. har under innevarande budgetår redovisats rörligt tillägg åt all icke-ordinarie personal inom utrikesdepartementet. I den mån ifrågavarande kostnader avse icke-ordinarie personal, vars avlöning bestrides från nyssnämnda särskilda anslag, synas de lämpligen böra överföras till detta. Motsvarande belopp bör frånräknas förevarande delpost, och densamma torde därför böra upptagas till ett med 26,000 kronor minskat belopp eller med 94,000 kronor.

Nu framlagda förslag innebära en sänkning av förevarande anslag från 907,400 kronor med (+ 14,500 — 2,900 — 26,000 =) 14,400 kronor till 893,000 kronor.

Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför, bör den i personalförteckningen för utrikesdepartementet å ordinarie stat uppförda befattningen såsom förste arkivarie uppflyttas från lönegraden A 24 till lönegraden A 26 och därav påkallad ändring i personalförteckningen vidtagas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för utrikesdepartementet:

Befattning.	Personalförteckning.		Lönegrad.
<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>			
A. Diplomatisk eller konsulär personal.			
1 sändebud såsom kabinetssekreterare	B	3	
4 utrikesråd såsom avdelningschefer	B	2	
9 byråchefer	A	30	
8 förste sekreterare	A	26	
7 andre sekreterare	A	21	
3 förste kanslister eller kanslister	} eller		A 16
			A 12.
B. Övrig personal.			
1 kansliråd och chef för arkivet	A	30	
1 kamrerare	A	26	
1 förste arkivarie	A	26	
1 andre arkivarie	A	21	
1 revisor	A	21	
9 kansliskrivare	A	11	
16 kanslibiträden	A	7	
1 förste expeditionsvakt	A	7	
9 expeditionsvakter	A	5.	

Tredje huvudtiteln. [1.]

Befattning.

Lönegrad.

*Tjänsteman å övergångsstat:***B. Övrig personal.**

1 förste arkivarie A 24.

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

2 förste sekreterare Eo 26;

dels godkända följande avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

Kronor.

1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena	30,000	
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	547,000	
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	10,000	
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	176,000	
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		Kronor.
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena	20,000	
b. Representationsbidrag till kabinettsekreteraren	6,000	
c. Hyresbidrag till kabinettsekreteraren	4,000	
d. Representationsbidrag till chefen för pressbyrån	6,000	36,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94,000	
		Summa kronor 893,000;

dels ock till Utrikesdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 893,000.

[2.] **2. Utrikesdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för budgetåret 1941/42 uppfört ett förslagsanslag av 458,000 kronor. För anslaget gäller följande omkostnadsstat:

Omkostnadsstat.

Kronor.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5,000
2. Rese- och flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	25,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	405,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	23,000
	Summa kronor 458,000.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t den 28 juni 1941 föreskrivit, med tillämpning tills vidare under budgetåret 1941/42,

att av anslagsposten till expenser må för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

	Kronor.
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	32,000
Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	373,000

Summa kronor 405,000;

samt att av det till övriga expenser anvisade beloppet må till utgifter för andra ändamål än telegram, telefon och annonsering användas ett belopp av högst 243,000 kronor.

Det för rese- och flyttningersättningar avsedda beloppet torde med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren böra höjas till 30,000 kronor. Kostnaderna för bränsle m. m. böra vidare, i betraktande av de stigande priserna, för nästkommande budgetår höjas med 13,000 kronor. I fråga om utgifterna för telegram m. m., vilka under de senaste budgetåren stegrats i utomordentlig omfattning och vilka under nästkommande budgetår knappast kunna väntas sjunka, anser jag påkallat, att för ändamålet beräknas ett väsentligt högre belopp än under innevarande budgetår; jag föreslår sålunda en höjning med 235,000 kronor. Under anslagsposten till expenser bör för andra ändamål än telegram m. m. beräknas en höjning med 37,000 kronor, i främsta rummet på grund av stegrade kostnader för kurirförbindelserna med utlandet. I sistnämnda belopp inberäknas jämväl 8,000 kronor för ersättning av resekostnader åt deltagare i de presskonferenser, som tid efter annan anordnas i utrikesdepartementet; enligt beslut av Kungl. Maj:t den 14 november 1941 må nämligen dylik ersättning till viss del bestridas av ifrågavarande anslag. Anslagsposten till publikationstryck torde kunna minskas till 20,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle utrikesdepartementets omkostnadsanslag beräknas på följande sätt:

	Kronor.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5,000
2. Rese- och flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	30,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	690,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	20,000

Summa kronor 745,000.

I detta sammanhang anhåller jag att få anmäla, att ytterligare utgifter möjligen bli nödvändiga för anskaffande av chiffreringsmateriel för utrikesförvaltningen. Jag erinrar om att i enlighet med Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända förslag under nu ifrågavarande anslag för budgetåret 1937/38 inbegripits kostnaden för anskaffning av dylik materiel ävensom om att riksdagen vid olika tillfällen under de båda senaste åren å tilläggsstat beviljat anslag för samma ändamål. För närvarande är det icke möjligt att närmare angiva det belopp, som för nästkommande budgetår kan komma att erfordras; utgifterna torde dock i varje fall komma att uppgå till högst 30,000 kronor. Oundgängligen nödvändiga kostnader för materiel av ifrågavarande slag torde få avföras under förevarande anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 745,000.

[3.] **3. Utrikesdepartementet: Förstärkning av personalorganisationen.** Förevarande anslag upptogs för första gången i riksstaten för innevarande budgetår, och därunder sammanfördes samtliga kostnader, som motsvarade förstärkning av personalen i utrikesdepartementet utöver vad som kunde anses utgöra normal personaltillgång under tiden före krisen. Från anslaget, som uppfördes med 404,900 kronor, beräknades utgå 45,100 kronor till förstärkning av den högre personalen i form av tre biträdande avdelningschefer, 94,000 kronor till extra personal å departementets radiolyssningsbyrå och till förstärkning av pressbyrån samt 230,800 kronor till sådana kategorier extra personal, som tidigare redovisats under anslaget A. 1., delposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Därutöver beräknades ett belopp av 35,000 kronor till oförutsedda utgifter. Nyssnämnda belopp till vissa kategorier extra personal, 230,800 kronor, avsåg dels avlöningar åt skrivbiträden och expeditivsvakter 148,000 kronor, dels ock arvoden åt extra personal för chiffreringstjänst 21,000 kronor, för bevakningstjänst 22,800 kronor samt för kurirexpeditionen och arvsbyrå 9,100 kronor; däri inberäknades jämväl 9,900 kronor, motsvarande avlöning till en av de extra ordinarie befattningshavare i lönegraden Eo 26, som tillkommit under år 1939, ävensom 20,000 kronor för övertidsersättningar.

De kostnader, som för närvarande utgå, synas lämpligen böra läggas till grund för beräkningen av anslagsbehovet för nästkommande budgetår. Därvid förutsattes, att utrikesdepartementet alltjämt skall äga disponera viss del av beloppet för oförutsedda utgifter. En viss förskjutning har ägt rum i fråga om utgifterna för de olika kategorierna extra personal. En icke obetydlig besparing i jämförelse med beräkningen för innevarande budgetår har kunnat ernås i avseende å skrivbiträden och vaktbetjante, vilkas avlöningar för närvarande uppgå till sammanlagt 117,000 kronor. Vidare har i samband med vissa omflyttningar inom utrikesdepartementet en biträdande avdelningschef å handelsavdelningen visat sig kunna åtminstone tills vidare undvaras, och jag anser mig för nästkommande budgetår böra beräkna endast de för dubbleringen av avdelningschefsposterna på politiska avdelningen och handelsavdelningen erforderliga avlöningarna, eller 30,000 kronor. För övertidsersättningar torde kunna beräknas ett till 15,000 kronor nedsatt belopp.

Å andra sidan har en viss utgiftsökning blivit ofrånkomlig för den extra personalen å radiolyssningsbyrå. Inom byrån hava dels tillkommit ett antal nya radiolyssnare, dels ock måst genomföras vissa löneförhöjningar. De nuvarande kostnaderna, som uppgå till 75,000 kronor mot ett beräknat belopp av 65,000 kronor för innevarande budgetår, förutses utgå jämväl under nästkommande budgetår. Till förstärkning av personalen å pressbyrån torde samma belopp som för innevarande budgetår eller 29,000 kronor böra anvisas, och det sammanlagda beloppet för dessa bägge kategorier extra personal skulle sålunda bli 104,000 kronor. För chiffrerings- och vaktpersonalen hava likaledes löneökningar måst företagas, och i arvoden utgå för när-

varande 24,400 kronor, respektive 26,000 kronor. Ytterligare förstärkning av personalen inom vissa avdelningar har under det nästförflutna året blivit nödvändig, bl. a. å expeditionen för utländska passärenden, sjöfartsbyrån och arkivet; till denna kategori extra arbetskraft utgår för närvarande ett sammanlagt belopp av 32,700 kronor mot 9,100 kronor enligt beräkningarna för innevarande budgetår.

Såsom jag nyss omnämnt, bör en marginal beräknas för oförutsedda utgifter, betingad av ovissheten i nuvarande läge. Med hänsyn till den erfarenhet, som vunnits under nästförflutna år, anser jag ett från 35,000 till 15,000 kronor minskat belopp vara tillräckligt för ändamålet.

Med inberäkning av oförändrat belopp för en extra ordinarie befattningshavare i lönegraden Eo 26, eller 9,900 kronor, skulle nu angivna anslagsbehov för nästkommande budgetår sammanlagt uppgå till (117,000 + 30,000 + 15,000 + 104,000 + 24,400 + 26,000 + 32,700 + 15,000 + 9,900 =) 374,000 kronor.

Härtill skulle under förevarande anslag komma den kostnad för rörligt tillägg — 26,000 kronor — till den under anslaget redovisade personalen, som enligt vad jag i det föregående anført överförts från anslaget A. 1. Utrikesdepartementet: Avlöningar.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesdepartementet: Förstärkning av personalorganisationen* för budgetåret 1942/43 anvisa

ett *anslag* av kronor 400,000.

B. Sveriges representation i utlandet.

[4.] 1. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatisk och konsulär personal m. m., förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1941/42 uppfört med 3,030,200 kronor.

Kungl. Maj:t, som den 2 juni 1939 fastställt förteckning över diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, samt stat för ortstillägg ävensom den 28 juni 1941 förteckning över beskickningar och lönade konsulat med angivande av den diplomatiska och konsulära personalens placering (statsliggaren s. 162—165), har sistnämnda dag fastställt följande avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.	Kronor.
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1,081,600
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	106,100
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	Kronor.
a. Ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	1,164,500

	Kronor.	Kronor.
b. Barnbidrag, <i>förslagsvis</i>	100,000	
c. Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i>	176,000	
d. Chargé d'affairestillägg, <i>förslagsvis</i>	10,000	
e. Bidrag för inköp av automobil, <i>förslagsvis</i>	10,000	
f. Ersättning för hållande av automobil, <i>förslagsvis</i>	35,000	
g. Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	30,000	
h. Språktillägg, <i>förslagsvis</i>	8,000	
i. Prisutjämningsstillägg	90,000	1,623,500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		144,000
Summa kronor		3,030,200.

Det under anslagsposten 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän för innevarande budgetår upptagna beloppet innebar en minskning i förhållande till det under nästföregående budgetår beräknade, beroende på att vissa befattningar tills vidare icke återbesatts eller ansetts kunna upprätthållas på förordnande av yngre tjänstemän. I sådant avseende hava under nästförflutna år vissa ytterligare besparingar blivit möjliga i fråga om såväl denna anslagspost som anslagsposten 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal. Då jag icke förutser några ändringar i nuvarande anordningar under nästkommande budgetår, anser jag mig kunna förorda, att för närvarande utgående kostnader läggas till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1942/43, vilket skulle innebära, att anslagsposten 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän sänkes från 1,081,600 kronor till 1,046,000 kronor eller alltså med 35,600 kronor samt anslagsposten 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal med 14,100 kronor från 106,100 kronor till 92,000 kronor.

Anslagsposten 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. En del av de befattningshavare, som i samband med de politiska händelserna måst lämna sina befattningar eller som av andra skäl kunnat provisoriskt avvaras å sina poster, hava, såsom jag omnämnde i förra årets statsverksproposition, beordrats att tjänstgöra i utrikesdepartementet och därigenom kommit att åtminstone delvis tillgodose det för departementet självt i hög grad ökade behovet av arbetskraft. Dylika anordningar förutser jag komma att till stor del bestå under nästkommande budgetår. Trots överflyttandet på dylikt sätt till hemlandet av ett antal tjänstemän hava de sammanlagda kostnaderna för vissa av de särskilda löneförmåner, som utgå till tjänstemännen vid tjänstgöring utomlands, icke nedgått utan i stället uppvisat viss ökning. Detta sammanhänger med att ett stort antal befattningshavare måst placeras å utomeuropeiska poster, framför allt i Amerikas Förenade Stater, och de därav föranledda högre ortstilläggen hava medfört en merbelastning av delposten 4. a. Ortstillägg med 11,500 kronor från 1,164,500 kronor till 1,176,000 kronor; för delposten 4. c. Utomeuropeiskt tillägg har belastningen av motsvarande skäl ökat med 10,000 kronor och uppgått till 186,000 kronor mot för innevarande budgetår beräknade 176,000 kronor. Å andra sidan hava utgifterna under delposterna 4. d. Chargé d'affairestillägg och 4. f. Ersättning för hållande av automobil understigit de beräknade kost-

naderna med 4,000, respektive 5,000 kronor. För nästkommande budgetår torde nu berörda delposter böra beräknas till samma belopp, som för närvarande utgå.

Anslagsposten 5. Rörligt tillägg torde kunna sänkas med 4,000 kronor till 140,000 kronor.

Bifall till nu framlagda förslag skulle innebära en sänkning av förevarande anslag från 3,030,200 kronor med (— 35,600 — 14,100 + 11,500 + 10,000 — 4,000 — 5,000 — 4,000 =) 41,200 kronor till 2,989,000 kronor. I övrigt anser jag mig under nuvarande ovissa förhållanden icke böra framställa något ändringsförslag rörande detta anslag. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		1,046,000
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t,		
<i>förslagsvis</i>		75,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal		92,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie		
och icke-ordinarie tjänstemän:	Kronor.	
a. Ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	1,176,000	
b. Barnbidrag, <i>förslagsvis</i>	100,000	
c. Utomeuropeiskt tillägg, <i>för-</i>		
<i>slagsvis</i>	186,000	
d. Chargé d'affairstillägg, <i>för-</i>		
<i>slagsvis</i>	6,000	
e. Bidrag för inköp av automobil,		
<i>förslagsvis</i>	10,000	
f. Ersättning för hållande av auto-		
mobil, <i>förslagsvis</i>	30,000	
g. Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	30,000	
h. Språktillägg, <i>förslagsvis</i>	8,000	
i. Prisutjämningsillägg	90,000	1,636,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		140,000
Summa kronor		2,989,000;

dels ock till Avlöningar vid beskickningar och konsulat:
Diplomatisk och konsulär personal m. m. för budgetåret 1942/
43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,989,000.

[5.] 2. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer, *förslagsanslag*. För detta anslag, för närvarande uppfört med 308,000 kronor, gäller följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal		188,000
2. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstilllägg), <i>förslagsvis</i>		95,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		25,000
Summa kronor		308,000.

Ehuru i nuvarande läge givetvis ett betydande behov av sådan kvalificerad extra ordinarie personal, som attachéerna utgöra, alltjämt gör sig gällande, anser jag mig icke böra ifrågasätta ytterligare medelsanvisning till avlöningar. Uppkommande behov av ytterligare arbetsförstärkning inom utrikesförvaltningen torde i stort sett kunna tillgodoses genom att å ena sidan vissa tjänstemän tillhörande utrikesrepresentationen inkallas till tjänstgöring i utrikesdepartementet och att å andra sidan såväl i departementet som vid beskickningar och konsulat i viss utsträckning anlitas tillfällig personal, vars avlöning icke belastar förevarande anslag. Dylika anordningar synas möjliggöra, att rekryteringen av attachéer kan stanna inom ramen för normal årlig nybesättning. På grund av förutsedd minskning av vikariatskostnaderna anser jag mig i stället kunna förorda, att anslagsposten till avlöningar sänkes från 188,000 till 185,000 kronor.

Trots att rekryteringen av attachéer under senare tid kunnat begränsas, uppvisar anslagsposten till ortstillägg en avsevärd merbelastning. Detta sammanhänger med att ytterligare ett antal attachéer måst placeras utomlands samt att tjänstemän av denna kategori i större utsträckning än tidigare blivit erforderliga vid utomeuropeiska beskickningar och konsulat med därav följande högre ortstillägg. Ett mindre belopp än som för närvarande utgår torde icke böra beräknas för nästkommande budgetår, och anslagsposten bör därför upptagas med ett från 95,000 till 136,000 kronor förhöjt belopp.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde kunna beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår, 25,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för attachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal		185,000
2. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>		136,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		25,000
Summa kronor		346,000;

dels ock till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av kronor 346,000.

[6.] 3. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 136,900 kronor enligt följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t		26,500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal		48,000
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstilllägg), <i>förslagsvis</i>		54,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		7,700
Summa kronor		136,900.

Någon ändring av anslagsbeloppet erfordras icke. Dock tillåter jag mig föreslå, att anslaget avrundas till 137,000 kronor och att anslagsposten till särskilda löneförmåner med anledning därav får upptagas till 54,800 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för pressattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t		26,500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..		48,000
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstilllägg), <i>förslagsvis</i>		54,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		7,700
Summa kronor		137,000;

dels ock till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 137,000.

[7.] 4. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 665,000 kronor. Såsom jag redan tidigare omnämnt, hava hithörande utgifter fortlöpande stegrats. Vissa utlandsmyndigheter, vilkas arbetsuppgifter i samband med den utrikespolitiska utvecklingen i särskilt hög grad ökats, hava måst i betydande utsträckning förstärka sin personal, och därutöver hava de stigande levnadskostnaderna i utlandet medfört en merbelastning av anslaget; vid fastställandet av arvoden åt hithörande personal har hänsyn också måst tagas till de i många avseenden riskfyllda och betungande arbetsförhållanden, som råda på vissa håll.

I avseende å detta anslag kommer förslag om förstärkning genom me-

delsanvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår att framläggas. För det nästkommande beräknas en höjning med 35,000 kronor vara erforderlig, och jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 700,000.

[8.] 5. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 180,000 kronor. På grund av att förstärkning av personalen vid ett flertal beskickningar och konsulat blivit ofrånkomlig i samband med den under kriget stegrade arbetsbördan — icke minst gäller detta de handelspolitiska uppgifterna — har anslaget visat sig vara otillräckligt, och en förstärkning därav kommer att äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Detta anslag har, såsom jag anmälde redan i förra årets statsverksproposition, kommit att tagas i anspråk för anställande dels av lokal arbetskraft å orter, dit utrikesförvaltningens egen personal icke utan väsentliga praktiska olägenheter kunnat förflyttas, dels av extra personal över huvud taget, i den mån departementet icke varit i tillfälle att inom ramen för sina begränsade möjligheter tillgodose ett ökat behov. Genom att på dylikt sätt anlita till karaktären mera tillfällig arbetskraft har utrikesdepartementet under nästförflutna år i stället kunnat bl. a. begränsa rekryteringen av attachéer. Med utgångspunkt från den nuvarande belastningen av förevarande anslag och i betraktande av att löneförhöjningar torde bli ofrånkomliga under det kommande budgetåret, anser jag mig böra föreslå, att ett med 20,000 kronor förhöjt anslag äskas för instundande budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

[9.] 6. **Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 115,000 kronor. Med hänsyn till storleken av förefintlig reservation torde anslaget kunna minskas med 10,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 105,000.

[10.] 7. **Ersättningar åt olönade konsuler, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är för ifrågavarande ändamål uppfört ett förslagsanslag av 195,000 kronor.

Någon ändring i den provisoriska anordning i avseende å konsulaten i Wien, Prag och Stettin, som anmälts i statsverkspropositionen till 1940 års riksdag, har hittills icke ansetts böra vidtagas och förutses icke heller under nästkommande budgetår. I övrigt hava under det förflutna året icke oväsentliga höjningar av kontorskostnadsersättningarna till de olönade konsulerna måst beviljas. Den arbetsbörda, som i nuvarande läge faller på ett stort antal av dessa, är av en helt annan omfattning än under tiden före kriget. Å ena sidan har en proportionellt större arbetsbörda ålagts vissa olönade konsulat i länder, där av politiska skäl lönade tjänstemän icke längre kunna tjänstgöra; å andra sidan hava för de olönade konsulaten i vissa större hamnstäder det konsulära arbetet på grund av krigshändelserna svällt ut till en verksamhet av stor omfattning. De framställningar om ökade kontorskostnadsbidrag, som tid efter annan inkommit till utrikesdepartementet, hava som regel visat sig vara synnerligen befogade, och departementet har icke kunnat anse annat än rimligt, att de åtminstone i viss utsträckning tillgodoses. Jag tillåter mig därvidlag betona, att det för departementet måste framstå som såväl praktiskt som ekonomiskt fördelaktigt, att den konsulära verksamheten alltjämt kan omhänderhavas av på platsen väl inarbetade olönade konsuler och att departementet därigenom befrias från nödvändigheten att utsända lönade tjänstemän.

Jag anser, att anslaget lämpligen bör höjas med 25,000 kronor, och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt olönade konsuler* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 220,000.

[11.] **8. Rese- och flyttningersättningar, förslagsanslag.** Å riksstaten för innevarande budgetår har till rese- och flyttningersättningar anvisats ett förslagsanslag av 260,000 kronor. Då utgifterna för rese- och flyttningersättningar åt utrikesrepresentationens tjänstemän under en följd av år varit av sådan storleksordning, att en väsentlig höjning av anslaget synes påkallad, föreslår jag, att 300,000 kronor äskas för ändamålet, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rese- och flyttningersättningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300,000.

[12.] **9. Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat, förslagsanslag.** För detta ändamål är i riksstaten för budgetåret 1941/42 uppfört ett förslagsanslag av 310,000 kronor. Härvid förutsågs en engångsutgift av 30,000 kronor för inköp av inventarier åt beskickningen i Berlin, vilken utgift emellertid beräknades komma att uppvägas av besparingar i fråga om andra under förevarande anslag redovisade kostnader och därför icke föranledde någon höjning av anslaget. Ehuru den största sparsamhet anbefallts i avseende å utgifter under detta anslag, särskilt för nyanskaffningar av inventarier m. m., kan med hänsyn till den vid vissa utlandsmyndigheter vid-

tagna förstärkningen av personalen samt till stigande priser icke förväntas, att utgifterna för nästkommande budgetår skola stanna inom ramen för det belopp, som för ändamålet avsetts under innevarande budgetår. Den merbelastning, som måste förutses, torde kunna beräknas till belopp, motsvarande nyssnämnda engångsutgift, och jag föreslår därför, att anslaget upptages till oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 310,000.

[13.] **10. Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat, förlagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1941/42 uppfört med 155,000 kronor, av vilket belopp 140,000 kronor avses till telegram- och telefonkostnader. Med hänsyn till den högst avsevärda stegring av dessa kostnader, som föranletts av kriget, torde en höjning vara påkallad, och för ändamålet synes lämpligen böra upptagas ett belopp, motsvarande den genomsnittliga belastningen under de båda senaste åren, eller 285,000 kronor.

Under anslaget har jämväl beräknats ett belopp av 10,000 kronor som bidrag till tillfälliga representationskostnader samt 5,000 kronor till sjukvård. Då jag i det följande kommer att föreslå anvisande av ett särskilt anslag till tillfälliga representationskostnader, bör det härför avsedda beloppet frånräknas nu förevarande anslag. Till kostnader för sjukvård torde böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 290,000.

C. Internationella förhandlingar m. m.

[14.] **1. Särskilda förhandlingar med främmande makter, förlagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är för här avsedda ändamål under rubriken »Sveriges deltagande i internationella konferenser» uppfört ett förlagsanslag av 50,000 kronor. Från anslaget bestridas kostnader för svenska delegerades resor till och deltagande i icke blott konferenser i egentlig bemärkelse utan även internationella förhandlingar över huvud taget. På grund av den utrikespolitiska utvecklingen under senare år hava dessa kostnader kommit att i främsta rummet avse Sveriges förhandlingar med främmande makter, särskilt sådana av handelspolitisk natur. Med hänsyn härtill synes förevarande anslag lämpligen böra givas den ändrade rubrik, som nyss angivits.

Utgifterna under detta anslag hava under senare år varit av sådan storleksordning, att en väsentlig höjning framstår som påkallad. Även med beaktande av att representationskostnader i samband med internationella förhandlingar icke längre skola, såsom i det följande kommer att omnämnas, belasta förevarande anslag, anser jag, att detsamma icke bör upptagas till mindre belopp än 100,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda förhandlingar med främmande makter* för
budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 100,000.

[15.] 2. **Tillfälliga representationskostnader, reservationsanslag.** Alltse-dan genomförandet av löneregleringen för utrikesrepresentationen vid 1939 års lagtima riksdag har under det förut omnämnda förslagsanslaget Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat beräknats ett belopp av 10,000 kronor såsom bidrag till tillfälliga representationskostnader i utlandet. Där-med har, såsom framhölls i statsverkspropositionen till nämnda riksdag, av-setts sådana kostnader, som uppstå vid alldeles särskilda tillfällen — exem-pelvis större jubileer av gemensamt intresse för Sverige och anställningslan-det, officiella besök på anställningsorten av kungliga eller andra högtstående personer — och vilka måste anses väsentligt rubba de beräkningar, på vilka de ordinarie löneförmånerna äro grundade. Övriga representationskost-nader under tredje huvudtiteln hava till största delen varit sådana, som upp-stått i samband med internationella förhandlingar och konferenser; sådana kostnader hava hittills redovisats under det i nästföregående punkt omför-mälda förslagsanslaget Sveriges deltagande i internationella konferenser.

Det har syntts önskvärt att under ett gemensamt anslag sammanföra samt-liga representationskostnader inom utrikesförvaltningen. Till förevarande an-slag, som nu för första gången upptages i riksstaten, skulle sålunda överföras de kostnader, som tidigare redovisats under nyssnämnda båda anslag, och dessa skulle hädanefter över huvud taget icke belastas med representations-kostnader. Därutöver skulle under förevarande anslag redovisas övriga kost-nader av denna natur, som eventuellt i andra sammanhang må komma att åvila utrikesdepartementet eller utrikesrepresentationen.

Med hänsyn till vad som utgivits i representationskostnader under senare år, torde för ändamålet böra äskas ett belopp av 15,000 kronor. Därvid har beaktats, att tillfälliga representationskostnader i utlandet av sådan art, som förutsågs vid 1939 års lönereglering, knappast förekommit under de senaste två åren och icke heller förutses skola uppstå under nästkommande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälliga representationskostnader* för budgetåret
1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15,000.

[16.] **3. Riksdagens interparlamentariska grupp.** Något bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp upptogs icke i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag. I enlighet med motionsvis framförda förslag beviljade emellertid riksdagen för innevarande budgetår ett anslag av 5,000 kronor för ändamålet. För egen del hade gruppen beräknat kostnaderna till 12,000 kronor.

I en den 27 september 1941 till Konungen ställd skrivelse har gruppens styrelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att ett belopp av 11,000 kronor måtte för budgetåret 1942/43 anvisas för motsvarande ändamål. Till stöd för denna hemställan har styrelsen framhållit, att enligt verkställd beräkning gruppens kostnader för nämnda budgetår skulle komma att uppgå till följande belopp:

	Kronor.
Bidrag till den interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat	5,500
Deltagande i det nordiska interparlamentariska förbundets arbete ..	2,500
Förvaltningskostnader m. m.	3,600
	Summa kronor 11,600.

Med avdrag för gruppens beräknade inkomster av medlemsavgifter komme att återstå en utgiftssumma av 11,000 kronor.

I sin skrivelse erinrar styrelsen om att anslaget under vart och ett av budgetåren 1936/37—1940/41 utgjort 18,000 kronor. Att anslaget för löpande budgetår reducerats till 5,000 kronor finge ses mot bakgrunden av att till gruppens förfogande stått en besparing av omkring 5,300 kronor, uppkommen till följd av uppskov med det nordiska interparlamentariska delegerademöte, som skolat hållas på Island sommaren 1940. Med understrykande av betydelsen av att den svenska interparlamentariska gruppens ekonomiska ställning förbliver sådan, att gruppen i sin fortsatta verksamhet kan anknyta till traditionerna från förra världskriget, då den framstod som en av de få förbindande länkarna inom den interparlamentariska unionen, har styrelsen hemställt, att bidraget måtte fastställas till det enligt nyss angivna beräkning erforderliga beloppet.

Jag anser mig icke i nuvarande läge böra ifrågasätta någon höjning av det belopp, som av riksdagen beviljats för innevarande budgetår, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *anslag* av kronor 5,000.

D. Diverse.

[17.] **1.—2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.** Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande anslag å riks-

staten för budgetåret 1942/43 till ersättning till statens allmänna fastighetsfond, torde, i avbidan på proposition i ämnet, beräknade belopp för ändamålet få upptagas.

I anledning härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1942/43 beräkna:

Kronor.

för 1. <i>Utrikesdepartementets delfond</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	790,000;
för 2. <i>Byggnadsstyrelsens delfond</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	213,000.

[18.] 3. **Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har under ett flertal år stått till förfogande ett förslagsanslag av 50,000 kronor. Anslaget har i samband med krigshändelserna kommit att betydligt överskridas, och för de två senaste budgetåren har detsamma upptagits med ett till 100,000 kronor förhöjt belopp. Med hänsyn till den erfarenhet, som numera vunnits angående storleken av ifrågavarande utgifter under kriget, anser jag påkallat, att anslaget ytterligare höjes. Redovisningen från de senaste budgetåren visar, att de årliga utgifterna uppgått till mera än 350,000 kronor, huvudsakligen beroende på de avsevärda kostnader, som uppstått i samband med underhåll i främmande hamnar och hemsändande av besättningar från förlista svenska fartyg. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 350,000.

[19.] 4. **Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar.** Med anledning av inom riksdagen väckta motioner anvisade 1936 års riksdag (rd. skr. nr 217) för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1936/37 under tredje huvudtiteln ett anslag av 50,000 kronor. Riksdagen uttalade därvid, att spörsmålet om storleken av det anslag, som borde avses till förstärkning av understödsfondens avkastning, såvitt anginge tid efter utgången av nämnda budgetår, syntes böra upptagas till prövning i samband med regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för respektive budgetår. Sedermera har årligen samma belopp anvisats.

Understödsnämnden för rysslandssvenskar, vilken alltsedan understödsfondens tillkomst vid ingången av budgetåret 1934/35 handhaft den därmed avsedda hjälpverksamheten, har i en den 29 september 1941 dagtecknad skrivelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av avkastningen av understödsfonden för budgetåret 1942/43 anvisa ett

från 50,000 till 80,000 kronor förhöjt belopp. Nämnden har därvid lämnat en redogörelse för dispositionen av de medel, som för innevarande budgetår stå till förfogande, nämligen dels avkastningen av fonden, 74,400 kronor, dels ifrågavarande anslag, 50,000 kronor, eller sammanlagt 124,400 kronor. Av detta belopp beräknas 115,468 kronor komma att tagas i anspråk för månadsunderstöd åt 121 huvudmän, representerande 203 familjemedlemmar, medan återstående 8,932 kronor anses komma att åtgå för tillfälliga understöd m. m. och hjälp för påbörjande av förvärvsverksamhet. Nuvarande antalet hos nämnden registrerade behövande rysslandssvenskar utgör 204 huvudmän, representerande 342 familjemedlemmar.

Nämnden anför vidare:

»I sin framställning med anslagsäskande, avseende budgetåret 1941/42, erinrade nämnden, hurusom densamma under de senaste åren vid flera tillfällen påvisat knappheten i tillgängliga medel i förhållande till understödsbehovet och de svårigheter, som därav föranleddes. Den ytterligare prisstegring, som sedan dess inträtt, har till den grad skärpt svårigheterna, att nämnden icke anser sig kunna undgå att upptaga frågan om förhöjt anslag.

Under den tid, som förflutit sedan vid 1936 års riksdag nämndens medelstillgång fixerades av statsmakterna, hava levnadskostnaderna enligt Socialstyrelsens index stigit med 38.6 procent (Index 1936 101, 1. 7. 1941 140), varemot det till nämndens förfogande stående beloppet förblivit oförändrat vid 124,400 kronor per år.

I detta sammanhang bör uppmärksammas, att under nyssnämnda tid antalet hos nämnden registrerade behövande rysslandssvenskar hållit sig i huvudsak oförändrat. Antalet äldre understödsbehövande har visserligen nedgått, företrädesvis på grund av dödsfall. Nya understödsbehövande hava emellertid tillkommit, nämligen dels tidigare ej registrerade rysslandssvenskar, dels ock rysslandssvenskar, som förut kunnat försörja sig men på grund av ålder eller inträffad sjukdom förlorat sin arbetsförmåga och kommit i nödläge. Sålunda tillkomna rysslandssvenskar befinna sig så gott som alla i varaktigt nödläge och äro följaktligen i behov av månadsunderstöd. Ökning av månadsunderstödstagarnas antal har ock skett därigenom, att personer, som efter omvälvningarna i Ryssland 1917—1920 förblivit där eller i Balticum, till följd av de senaste årens händelseutveckling ej längre kunnat kvarstanna där. Åtskilliga av dessa personer hava åtnjutit understöd från anslag under socialdepartementet, vilket understöd upphört i och med det att de tagit hemvist i Sverige. De rysslandssvenskar, varom nu är fråga, hava vid sin ankomst till Sverige som regel befunnit sig i en synnerligen nödställd belägenhet.

Nu antydda förhållanden i förening med det faktum, att antalet månadsunderstödstagare redan vid nämndens tillkomst varit högst avsevärt, hava medfört, att allra största delen av nämndens medel måst tagas i anspråk för månadsunderstöd och detta ehuru dessa från början av nämndens verksamhet hållits i underkant. Månadsunderstöden hava som regel till fullo tagits i anspråk för bestridande av kostnader för understödstagarnas hushåll och bostad och sålunda vanligen ej lämnat överskott för inköp av kläder och dylikt. De behov, som i sådant hänseende förefunnits, har nämnden sökt tillgodose genom tillfälliga understöd. Vad härutinnan kunnat åstadkommas har dock beklagligtvis varit så ringa, att ett stort behov av kläder kvarstår. I detta hänseende gjorda hänvändelser till fattigvården hava ofta varit resultatlösa. Nämnden har även sökt nödtorftigt tillgodose behov av tandvård, i synnerhet som fattigvårdsunderstöd för sådant ändamål vanligen ej kan erhållas. Denna utgiftspost är fördenskull relativt betydande.

Åtskilliga arbetsföra, yrkeskunniga rysslandssvenskar hava vid ankomsten till Sverige saknat kunskap i svenska språket. I syfte att möjliggöra för dem att få arbete här i landet har nämnden bekostat undervisning i svenska språket.

Nödvändigheten att avse största delen av till förfogande stående medel för månadsunderstöd har emellertid föranlett en begränsning av möjligheterna att lämna hjälp vid tillfälliga svårigheter till sådana fall, där nära nog tvingande behov förelegat. Den hjälp i form av bistånd för påbörjande av verksamhet, som nämnden enligt för densamma gällande riktlinjer är avsedd att lämna, har måst praktiskt taget helt och hållet inställas.»

Nämnden anmäler i fortsättningen, att styrelsen för rysslandssvenskarnas förening till nämnden ingivit en till Konungen ställd framställning om ökning av de för understöd till behövande rysslandssvenskar anslagna medlen med belopp motsvarande levnadskostnadsökningen 38.6 % eller från 124,400 till 172,400 kronor, innebärande en höjning av förstärkningsanslaget från 50,000 till 100,000 kronor. I anslutning härtill anför nämnden:

»För de understödstagare, som tillhöra nämndens klientel, är det näppeligen möjligt att i högre grad kompensera levnadskostnadernas stegring genom standardsänkning. Understöden hava härtill från början varit alltför knappt utmätta. Nämnden kan därför vitsorda föreningens uppfattning, att understödstagarnas levnadsförhållanden till följd av prisstegringen numera blivit synnerligen prekära.

Vad nu anförts synes innebära starka skäl av billighet och rättvisa för höjning av de för understödsverksamheten bland rysslandssvenskar avsedda medel. Detta torde också överensstämma med den statsmakternas ståndpunkt, som i skilda sammanhang kommit till uttryck, att prisstegringen icke bör med hela sin tyngd drabba de medborgare, vilka redan förut leva i närheten av existensminimum.

Vad angår den procentsats, varmed höjning bör ske, anser nämnden i likhet med styrelsen för rysslandssvenskarnas förening, att behov utan tvivel föreligger av full kompensation för den inträdda prisstegringen. Med hänsyn till de statsfinansiella konsekvenserna finner sig nämnden emellertid ej böra tillstyrka föreningens hemställan om dylik full kompensation. Dock tala enligt nämndens uppfattning synnerliga skäl för att de av prisstegringen föranledda svåraste bristerna i understödsverksamheten avhjälpas. Detta förmenar nämnden kunna ske, därest medelförstärkningen utmätas med enahanda procent, varefter dyrtidstillägg är avsett att utgå å folkpensionerna.»

Under hänvisning till att ifrågavarande dyrtidstillägg föreslagits utgå med sammanlagt 25 %, hemställer nämnden, att för möjliggörande av motsvarande dyrtidstillägg å det till nämndens förfogande stående beloppet, 124,400 kronor, anslaget måtte höjas med 30,000 kronor.

I sin skrivelse den 13 maj 1936 (nr 217) om anslag till förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar anförde riksdagen, att det visat sig, att ett stort antal rysslandssvenskar, ehuru de helt saknade medel för sitt livsuppehälle, på grund av bristande tillgång på disponibla medel från fonden varit uteslutna från möjlighet att erhålla understöd. Det förhållandet, att vissa understödsberättigade kommit i åtnjutande av hjälp från fonden, under det att andra, som prövats vara i lika behov därav, nödgats anlita den kommunala fattigvården, kunde enligt riksdagens förmenande icke

*Departements-
chefen.*

anses tillfredsställande. Genom en förstärkning av 50,000 kronor skulle det, enligt vad riksdagens utskott under hand inhämtat, bli möjligt för nämnden att så bedriva hjälpverksamheten, att ett anlitande av den kommunala fattigvården för försörjning av personer, tillhörande här ifrågavarande klientel, ej skulle behöva förekomma. Riksdagen förutsatte därvid, att frågan ej mindre om sättet för hjälpverksamhetens utövande än även beträffande det maximibelopp, varmed bidrag från statens sida framdeles skulle utgå, finge anses härmed definitivt avgjord.

Med hänsyn till riksdagens sistnämnda uttalande har nämnden begränsat sina framställningar om medelsanvisning för respektive budgetår till samma belopp, som tidigare beviljats, trots att nämnden, särskilt under de senaste åren, ansett en ökning av anslaget i och för sig påkallad. Den med kriget sammanhängande prisstegringen har numera helt rubbat grunden för de på sin tid verkställda beräkningarna. Då antalet understödstagare förblivit i stort sett detsamma, kommer nämnden med oförändrad medelsanvisning uppenbarligen att se sig nödsakad att utan hänsyn till den inträdda stegringen i levnadskostnaderna bibehålla understöden vid tidigare belopp och att i alltmera vidgad omfattning hänvisa de nödställda rysslandssvenskarna till fattigvården. Riksdagens uttalande om önskvärdheten av att undvika en sådan utväg synes mig tala för att i nuvarande läge en rimlig anslagshöjning kommer till stånd. Jag ansluter mig till nämndens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *anslag* av kronor 80,000.

[20.] **5. Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.** I gällande riksstat har för ifrågavarande ändamål uppförts ett anslag av 242,000 kronor. Den 28 juni 1941 har Kungl. Maj:t fattat beslut om anslagets fördelning i överensstämmelse med förslag av upplysningsnämnden. Genom detta beslut (statsliggaren s. 170) har anvisats 155,000 kronor till Stiftelsen svensk-amerikanska nyhetsbyrå, 15,000 kronor till Tidningarnas telegrambyrå för utvidgad förmedling av särskilt ekonomiska nyheter rörande Sverige till utlandet, 6,000 kronor till understöd åt universitetslärare i svenska språket i utlandet, 5,000 kronor till smärre studiestipendier åt utlänningar, 5,000 kronor till upplysningsverksamhet angående Sverige i Finland, 5,000 kronor till understöd åt svenska vetenskapsmän, författare m. fl. för föreläsningsverksamhet i utlandet, 10,000 kronor till inbjudan av främmande vetenskapsmän, författare m. fl. att hålla föreläsningar i Sverige, 1,500 kronor för redigering inom Tidningarnas telegrambyrå av visst nyhetsmaterial, 7,000 kronor till bestridande av kostnaderna för upplysningsnämnden och kulturrådet samt 12,000 kronor till arvode åt Tidningarnas telegrambyrås ombud i Rom, varefter återstående 20,500 kronor ställts till ministrarnas för utrikes ärendena förfogande att jämte besparingar å de i övrigt anvi-

sade beloppen vid förefallande behov disponeras för upplysningsverksamheten och därmed sammanhängande ändamål.

Upplysningsnämndens beräkningar för nästa budgetår innefatta en höjning av anslaget från 242,000 till 256,000 kronor. En ökning av anslaget till svensk-amerikanska nyhetsbyrån med 5,000 kronor visade sig erforderlig redan under budgetåret 1940/41 i samband med viss utvidgning av byråns upplysningsverksamhet. En med anledning härav å tilläggsstat II till riksstaten för sagda budgetår äskad förstärkning av anslaget med motsvarande belopp beviljades av riksdagen. En förstärkning av anslaget torde bli erforderlig jämväl för innevarande budgetår. Då ifrågavarande merutgift med all sannolikhet kommer att åvila byrån även under nästkommande budgetår, har upplysningsnämnden hemställt, att för byråns verksamhet måtte beräknas ett från 155,000 till 160,000 kronor förhöjt belopp. Å nyssnämnda tilläggsstat beviljade riksdagen jämväl ett särskilt bidrag av 11,100 kronor till den svenska rese- och informationsbyrån i New York. För detta ändamål har i upplysningsnämndens budget för nästkommande budgetår upptagits ett belopp av 11,000 kronor. Härutöver föreslås en höjning av anslaget till smärre studiestipendier åt utlänningar med 1,900 kronor. Å andra sidan anses anslaget till understöd åt universitetslärare i svenska språket i utlandet kunna sänkas med 1,000 kronor, anslaget till upplysningsverksamhet angående Sverige i Finland med 1,500 kronor och anslaget till bestridande av kostnaderna för upplysningsnämnden och kulturrådet med 1,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fördelning av anslaget för nästkommande budgetår närmare pröva medelsbehovet för de olika av upplysningsnämnden förutsedda ändamålen. Ehuru jag i och för sig beaktar önskvärdheten av att tillräckliga medel stå till förfogande för den av nämnden planerade verksamheten, anser jag, att höjningen av anslaget bör stanna vid 8,000 kronor, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *anslag*

av kronor 250,000.

[21.] 6. **Statens informationsstyrelse: Avlöningar, förslagsanslag.** Under förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget ett belopp av 233,300 kronor. Härunder hava enligt informationsstyrelsens beräkningar avsetts till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 76,100 kronor, till avlöningar till övrig personal 148,800 kronor och till arvoden åt sakkunniga 8,400 kronor.

Genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut äro fastställda *arvoden och ersättningar* till informationsstyrelsens ordförande och ledamöter samt till chefen och biträdande cheferna för upplysningsavdelningen. Ersättning i form av fast arvode utgår till samtliga dessa utom vissa styrelseledamöter, vilka åtnjuta ersättning i form av dagarvoden enligt 1921 års kommittékungörelse.

Styrelsens ordförande och vice ordförande äga därjämte rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner. I sitt den 5 augusti 1941 dagtecknade förslag till anslagsäskanden för nästkommande budgetår anför styrelsen rörande ifrågavarande utgiftspost:

»Till bestridande av de fasta arvoden åtgår ett sammanlagt belopp av 4,383 kronor 33 öre i månaden. — Vad beträffar dagarvoden ha under hela budgetåret 1940/41 här för utbetalats sammanlagt 4,902 kronor. Härvid är emellertid att märka, att antalet styrelseledamöter, som äga rätt till dagarvode, genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 februari 1941 ökats med en. För att kunna tjäna till ledning vid bedömandet av det framtida medelsbehovet för ifrågavarande ändamål bör följaktligen nyssnämnda siffra ökas med ett belopp, motsvarande kostnaden för dagarvoden till en styrelseledamot under 7 månader, en kostnad, som approximativt synes kunna beräknas till 700 kronor. Vad angår pressrådet, ha dagarvoden till dess ledamöter under det nyligen tilländalupna budgetåret uppgått till sammanlagt 534 kronor. Då det lär vara att vänta, att pressrådet i sin nuvarande form kommer att upphöra inom en nära framtid och ersättas med en pressnämnd, förlagd utanför informationsstyrelsen, anser sig styrelsen icke böra beräkna några kostnader för pressrådet under nästa budgetår. Enligt nu angivna grunder torde det till dagarvoden erforderliga beloppet kunna uppskattas till omkring 5,100 kronor eller 425 kronor i månaden. — Till ersättningar för mistade avlöningsförmåner erfordras med nuvarande indextal månatligen omkring 2,150 kronor. Under förutsättning att förevarande ersättningar förbli oförändrade, skulle alltså till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, krävas $(4,383 + 425 + 2,150 =)$ 6,958 kronor i månaden eller för hela budgetåret i runt tal 83,500 kronor.»

I fråga om *avlöningar till övrig personal* — vilka bestämmas av informationsstyrelsen inom ramen för en av Kungl. Maj:t fastställd löneplan — har styrelsen i sin nyssnämnda framställning anfört följande:

Lönerna till den fast anställda personalen »uppgå för närvarande till ett sammanlagt månadsbelopp av 10,790 kronor. Trots att levnadsomkostnadernas stegring m. fl. omständigheter successivt föranlett en förskjutning uppåt av den allmänna lönenivån, understiger nyssnämnda siffra med 560 kronor den summa, vartill den fast anställda personalens löner uppgingo vid den tidpunkt, då styrelsen avlät sitt förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår. Besparingen har åstadkommit genom att styrelsen, i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 19 juli 1941 om inrättande av en ny befattning som biträdande chef för upplysningsavdelningen, funnit det möjligt att indraga en förste sekreterarbefattning; tidigare har därjämte antalet sekreterare försöksvis minskats med en. Den fortgående betydande ansvällningen av rådgivnings- och dispenssektionens arbetsbörda torde emellertid göra det nödvändigt att inom en nära framtid förstärka personalen därstädes med åtminstone en assistent. Med hänsyn härtill finner styrelsen det för budgetåret 1942/43 erforderliga beloppet till avlöningar åt fast anställd personal icke böra beräknas lägre än för innevarande budgetår eller sammanlagt 11,350 kronor i månaden.

Till ersättningar åt extra personal, semestervikarier och andra tillfälliga medarbetare, ordsombud m. m. har för innevarande budgetår beräknats ett medelsbehov av 1,050 kronor per månad. Under budgetåret 1940/41 uppgingo utgifterna för hithörande ändamål till i medeltal 1,205 kronor i månaden; härvid ha — liksom jämväl eljest, då i denna skrivelse uppgifter

lämnas angående anslagsbelastningen — icke medräknats sådana utgifter för speciella verksamhetsgrenar, som bestritts av särskilt anvisade medel. För nästa budgetår finner styrelsen det icke vara erforderligt att åska medel till avlöning av ortsombud. Med hänsyn till belastningssiffran och behovet av en viss säkerhetsmarginal anser sig emellertid styrelsen böra uppskatta medelsbehovet till avlöningar åt annan personal än den fast anställda till oförändrat belopp eller alltså sammanlagt 1,050 kronor i månaden.

Enligt nu angivna grunder skulle till avlöningar åt den av styrelsen antagna personalen fordras sammanlagt ($11,350 + 1,050 =$) 12,400 kronor i månaden eller för hela budgetåret 148,800 kronor, d. v. s. samma belopp, som upptagits i anslagsäskandena för innevarande budgetår.»

Beträffande medelsbehovet till *arvoden åt sakkunniga* anför styrelsen:

»Till arvoden åt sakkunniga har för innevarande budgetår beräknats en månatlig kostnad av 700 kronor. I detta belopp ingår bland annat ett arvode å 200 kronor till en medarbetare, vilken särskilt anlitas för redigering av tidskriften 'Från departement och nämnder'. För nästa budgetår beräknas något dylikt arvode icke behöva utgå. Med hänsyn till svårigheten att så långt i förväg med någon säkerhet bedöma behovet av sakkunnigbidräde i övrigt anser styrelsen det dock icke tillrådligt, att det till sakkunnigarvoden erforderliga beloppet sättes lägre än till omkring 560 kronor i månaden eller sammanlagt 6,700 kronor.»

Informationsstyrelsens avlöningskostnader under budgetåret 1942/43 skulle enligt vad styrelsen sålunda angivit beräknas till ($83,500 + 148,800 + 6,700 =$) 239,000 kronor.

Mot de av styrelsen gjorda beräkningarna av avlöningsanslaget har jag *Departements-
chefen.* icke någon erinran. Styrelsens anslagsäskanden ansluta sig till nuvarande medelsförbrukning för avlöningar till en personal, vilken anpassats efter de erfarenheter, som vunnits under den tid styrelsen varit i verksamhet, och efter de uppgifter, som ålagts styrelsen. Någon reduktion av de nuvarande arbetskrafterna torde icke låta sig genomföras, därest styrelsen skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra de arbetsuppgifter, som i nuvarande skärpta läge åligga den.

Den av styrelsen begärda anslagsökningen, 5,700 kronor, är betingad av Kungl. Maj:ts förordnande den 7 februari 1941 av en ny ledamot av styrelsen samt av de lönetillägg på i genomsnitt 4 %, som i anslutning till den från sistlidna budgetårsskifte inträdda höjningen av statstjänstemännens kristillägg tillerkänts den fast anställda personalen. I detta sammanhang vill jag emellertid erinra därom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 sistlidne oktober förordnat ytterligare en militär ledamot av styrelsen med rätt till fast arvode. Enligt vad jag inhämtat, kan den härav föranledda årliga merkostnaden — efter frånräknande av den minskning av utgående dagarvoden, som väntas bli en följd av att någon ersättare för militär ledamot ej förordnats — beräknas uppgå till 1,000 kronor, med vilket belopp den av styrelsen angivna anslagsposten till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, alltså torde böra höjas.

Med iakttagande härav skulle anslaget till informationsstyrelsens avlö-

ningar under nästa budgetår upptagas till $(84,500 + 148,800 + 6,700 =)$ 240,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens informationsstyrelse: Avlöningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 240,000.

[22.] **7. Statens informationsstyrelse: Omkostnader, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 63,000 kronor. Av anslaget beräknades åtgå till reseersättningar 5,400 kronor, till expenskostnader 43,200 kronor och till publikationstryck 14,400 kronor.

I sin förutnämnda skrivelse den 5 augusti 1941 har informationsstyrelsen framlagt förslag till beräkning av styrelsens omkostnadsanslag för budgetåret 1942/43.

Till *reseersättningar* har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 450 kronor i månaden. Under budgetåret 1940/41 uppgingo styrelsens utgifter för ifrågavarande ändamål till omkring 380 kronor per månad. Med hänsyn härtill har styrelsen funnit det till reseersättningar beräknade beloppet kunna för nästa budgetår sänkas till 400 kronor i månaden eller för hela året 4,800 kronor.

Styrelsens månatliga *expenskostnader* beräknades för nu löpande budgetår till sammanlagt 3,600 kronor, därav för bränsle och lyse 200 kronor, städning 200 kronor, skrivmaterialier, papper, blankettryck o. dyl. 1,000 kronor, telefon, telegram och annonsering 300 kronor, inköp och underhåll av inventarier 300 kronor, bokinköp, prenumeration å tidningar och tidskrifter m. m. 1,000 kronor, bild- och filmmaterial 300 kronor samt oförutsedda utgifter 300 kronor. Med hänsyn till belastningssiffrorna har styrelsen ansett en höjning av vissa av dessa poster ofrånkomlig och för nästkommande budgetår beräknat månatligen för bränsle och lyse 250 kronor, för städning 250 kronor samt för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. dyl. 2,800 kronor. Övriga poster hava föreslagits oförändrade. Styrelsen har i enlighet härmed upptagit expenskostnaderna till ett sammanlagt belopp av 5,500 kronor i månaden eller för hela budgetåret 66,000 kronor.

Till *publikationstryck* har för innevarande budgetår beräknats en månatlig utgift av 1,200 kronor. Beloppet är i sin helhet avsett att täcka kostnaderna för tryckning av tidskriften »Från departement och nämnder». Styrelsen har uppgivit, att dessa kostnader under budgetåret 1940/41 uppgingo till sammanlagt ungefär 18,170 kronor, motsvarande i genomsnitt per månad 1,514 kronor, med bestämd tendens till stegring under senare delen av budgetåret. I avseende å denna utgiftspost anmärker styrelsen, att i prenumera- tions- och lösnummeravgifter under samma tid influtit i det närmaste 10,500 kronor, vilket belopp tillgodoförts anslaget; den verkliga nettoutgiften

för tryckning av tidskriften utgjorde alltså knappt 7,700 kronor. För nästa budgetår har styrelsen förklarat sig ej kunna beräkna posten lägre än efter 800 kronor per häfte eller 1,600 kronor i månaden, utgörande för helt år 19,200 kronor. Man torde, enligt vad styrelsen framhåller, kunna räkna med att inkomsterna genom prenumeration och lösnummerförsäljning skola ytterligare stiga.

Enligt de av styrelsen angivna grunderna skulle alltså omkostnadsanslaget för budgetåret 1942/43 beräknas till $(4,800 + 66,000 + 19,200 =)$ 90,000 kronor.

En stegring av informationsstyrelsens anslag till omkostnader torde för nästa budgetår vara ofrånkomlig. Med hänsyn till nödvändigheten att i nuvarande statsfinansiella läge iakttaga den största sparsamhet hava emellertid styrelsens i augusti 1941 framlagda förslag till anslagsäskanden underkastats noggrann omprövning, varvid det befunnits möjligt att vidtaga viss nedskärning av expensposten dels genom reducering av säkerhetsmarginaler, dels genom begränsning av medelsanvisningen för vissa ändamål. Sålunda torde kostnaderna per månad för skrivmaterialier m. m. kunna begränsas till 2,000 kronor, för inköp och underhåll av inventarier till 100 kronor, för bokinköp, prenumeration å tidningar och tidskrifter m. m. till 800 kronor, för bild- och filmmaterial till 200 kronor samt för oförutsedda utgifter till 100 kronor. Ökningen av expensposten skulle på detta sätt stanna vid 400 kronor i månaden och posten alltså beräknas till ett månatligt belopp av 4,000 kronor eller för hela budgetåret 48,000 kronor.

Å andra sidan har genom Kungl. Maj:ts beslut den 14 sistlidne november styrelsen bemyndigats att med anlitan av medel, som stå till förfogande för bestridande av styrelsens omkostnader, ersätta viss del av resekostnaderna för de pressmän, som deltaga i styrelsens s. k. informationsdagar. För ändamålet beräknas ett årsbelopp av 8,000 kronor vara erforderligt, med vilket anslagsposten till expenser bör höjas.

Omkostnadsanslaget skulle sålunda för nästkommande budgetår beräknas på följande sätt:

	Kronor.
1. Reseersättningar	4,800
2. Expenser	56,000
3. Publikationstryck	19,200
Summa kronor 80,000.	

Med hänsyn till att omfattningen av styrelsens arbetsuppgifter är i hög grad beroende på det politiska lägets utveckling, måste man räkna med att styrelsen kan ställas inför nödvändigheten att gå utanför den kostnadsram, som nu beräknats. Därest ett överskridande av anslaget skulle visa sig oundgängligen nödvändigt, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att anvisa erforderliga medel.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens informationsstyrelse: Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 80,000.

[23.] 8. **Bidrag till tidskriften »Le Nord».** I riksstaten för innevarande budgetår är för detta ändamål uppfört ett anslag av 6,000 kronor. Jag förordar, att anslaget för nästkommande budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till tidskriften »Le Nord»* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *anslag* av kronor 6,000.

[24.] 9. **Upplysningsarbete för freden.** För ifrågavarande ändamål har riksdagen för innevarande budgetår beviljat ett anslag av 10,000 kronor. Jag förordar, att samma belopp anvisas för nästkommande budgetår, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete för freden* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *anslag* av kronor 10,000.

[25.] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Tredje huvudtitelns kommittéanslag är för budgetåret 1941/42 uppfört med 5,000 kronor. Under nästkommande budgetår kommer anslaget att belastas med kostnaderna dels för den genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1941 tillsatta s. k. pressnämnden, dels ock för understödsnämnden för rysslandssvenskar. Till arvoden åt pressnämndens ledamöter och sekreterare samt till nämndens expenser förutses en årlig kostnad av 12,000 kronor. Då nämnden trädde i verksamhet redan under sistlidne september, kan det för innevarande budgetår anvisade anslaget beräknas bli otillräckligt. Erforderlig förstärkning av anslaget kommer att äskas å tilläggsstat. Till bestridande av kostnaderna för understödsnämnden för rysslandssvenskar har från och med budgetåret 1937/38 varit anvisat ett särskilt anslag av 7,000 kronor, under det att kostnaderna tidigare i huvudsak utgingo av tredje huvudtitelns kommittéanslag. Avsikten är nu att söka bringa ersättningarna åt nämndens ledamöter och sekreterare i möjligaste mån i överensstämmelse med bestämmelserna i 1921 års kommittékungörelse och i samband därmed nedskära nämndens utgiftsstat. I anslutning härtill synas kostnaderna för nämnden — ehuru densamma alltjämt, såsom framhölls i statsverkspropositionen till 1937 års riksdag, måste betraktas såsom en mera permanent institution, som svårligen lär kunna undvaras, så länge hjälpverksamheten för rysslandssvenskar fortgår under nuvarande former — böra överflyttas till nu förevarande anslag. Med hänsyn till den revision av utgiftsstaten, som jag sålunda avser att företaga, anser jag tillräckligt, att för ändamålet för nästkommande budgetår beräknas ett till 6,000 kronor sänkt belopp. Då för övriga utgifter under detta anslag alltjämt synes böra beräknas ett belopp av 5,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 23,000.

[26.] **11. Extra utgifter, reservationsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag upptaget med 20,000 kronor. Av 1934—1939 års riksdagar anvisades för ändamålet ett belopp av 35,000 kronor, vilket emellertid på grund av förefintliga reservationer kunde sänkas med 10,000 kronor för budgetåret 1940/41 och med ytterligare 5,000 kronor för innevarande budgetår. Med hänsyn till anslagets belastning under senare år anser jag erforderligt, att detsamma för nästkommande budgetår, då någon reservation icke längre kan förutses, höjes till 30,000 kronor. Att anslaget nu återföres till ett belopp, som mera motsvarar vad som tidigare disponerats för ändamålet, synes mig desto mera angeläget, som utrikesdepartementet i nuvarande läge måste räkna med att i stigande omfattning nödgas bestrida utgifter, vilka icke kunna hänföras till övriga anslag under tredje huvudtiteln. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 30,000.

[27.] **12. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för budgetåret 1942/43 för täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 24,000.

[28.] **13. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För bestridande av kostnaderna för barntillägg under budgetåret 1942/43 åt befattningshavare i utrikesdepartementet — tjänstemän vid beskickningar och konsulat uppbära barnbidrag jämlikt 50 § civila avlöningsreglementet — synes böra beräknas ett belopp av 5,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000.

[29.] **14. Kristillägg, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för budgetåret 1942/

43 för täckande av kostnader för kristillägg åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kristill-
lägg* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *för-
slagsanslag* av kronor 260,000.

Sammanfattning.

Tredje huvudtiteln slutsumma, för budgetåret 1941/42

utgörande kronor 9,020,200,

kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att

för budgetåret 1942/43 uppgå till kronor 10,116,000,

innebärande en ökning med kronor 1,095,800.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hugo Årnfast.

Register

till

Tredje huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

A. Utrikesdepartementet.

Sid.		Kronor.
	Utrikesdepartementet:	
2	Avlöningar	893,000
4	Omkostnader	745,000
6	Förstärkning av personalorganisationen	400,000
	Säger för utrikesdepartementet	2,038,000

B. Sveriges representation i utlandet.

	Avlöningar vid beskickningar och konsulat:	Kronor.	
7	Diplomatisk och konsulär personal m. m.	2,989,000	
9	Attachéer	346,000	
11	Pressattachéer	137,000	
11	Skrivbiträden	700,000	
12	Extra biträden och vaktbetjante	200,000	4,372,000
12	Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän		105,000
12	Ersättningar åt olönade konsuler		220,000
13	Rese- och flyttningersättningar		300,000
13	Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat		310,000
14	Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat		290,000
	Säger för Sveriges representation i utlandet		5,597,000

C. Internationella förhandlingar m. m.

14	Särskilda förhandlingar med främmande makter	100,000
15	Tillfälliga representationskostnader	15,000
16	Riksdagens interparlamentariska grupp	5,000
	Säger för internationella förhandlingar m. m.	120,000

D. Diverse.		Kronor.
Sid.		
	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	Kronor.
16	Utrikesdepartementets delfond	¹ 790,000
16	Byggnadsstyrelsens delfond	¹ 213,000
		1,003,000
17	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar	350,000
17	Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslands-svenskar	80,000
20	Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige	250,000
	Statens informationsstyrelse:	
21	Avlöningar	240,000
24	Omkostnader	80,000
		320,000
26	Bidrag till tidskriften »Le Nord»	6,000
26	Upplysningsarbete för freden	10,000
26	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	23,000
27	Extra utgifter	30,000
27	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	24,000
27	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	5,000
27	Kristillägg	¹ 260,000
	Säger för diverse	2,361,000
	Summa kronor	10,116,000

¹ Beräknat belopp.

1942 års statsverksproposition.

Fjärde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1942.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden
PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON,
BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, redogör här efter för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1942/43 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, och anför därvid:

Vid anmälan i föl av förslaget till reglering för budgetåret 1941/42 av utgifterna under fjärde huvudtiteln framhöll jag, att förslaget åsyftade en beräkning av de utgifter, som försvarsväsendet komme att draga under förutsättning av att förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering icke vore för handen under nämnda budgetår. Skulle beredskapstillståndet i större eller mindre omfattning komma att äga bestånd jämväl under sistnämnda budgetår, bleve sålunda försvarsutgifterna av en annan och väsentligt större storleksordning än som av förslaget framginge. Utgifterna för försvarssändamål komme då att fortfarande avföras över krigstitlar enligt det för krigsförhållanden gällande redovisningssystemet. Detta förutsatte, att vid sidan av riksstaten alltjämt skulle komma att finnas anvisade särskilda förskottsanslag, från vilka dels av beredskapen föranledda löpande utgifter efter hand finge utgå, dels ock Kungl. Maj:t skulle äga disponera erforderliga belopp för engångsutgifter m. m. Även om en mer eller mindre fullständig avveckling av beredskapen skulle kunna företagas under budgetåret 1941/42, syntes det i alla fall vara nödvändigt att möjlighet förefunnnes till avförande av vissa svårbe-

räkneliga utgifter på förskottsanslag; jag tänkte därvid särskilt på fortlöpande anskaffning av ammunition och vissa därmed jämförliga massförnödenheter, för vilka kostnaderna även för en tid efter en avveckling av beredskapsorganisationen vore vanskliga att i förväg överblicka.

Vad sålunda anförts lämnade riksdagen utan erinran. De i gällande rikstat under fjärde huvudtiteln upptagna anslagen hava i anslutning härtill i princip beräknats till de belopp, som i fredstid skulle vara erforderliga.

Jag vill vidare erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 20 juni 1941 förordnat om igångsättande inom försvarsdepartementet av en utredning syftande till uppgörande av förslag till en plan rörande den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter under den närmaste femårsperioden jämte därtill hörande kostnadsberäkningar.

Till statsrådsprotokollet för nämnda dag anförde jag, att den försvarsordning, som antogs av 1936 års riksdag, visserligen ännu i princip vore gällande men att efter hand mycket väsentliga ändringar vidtagits i densamma. Även om man vid dessa reformers genomförande förvisso icke bortsett från deras inverkan på hela försvarsväsendets struktur, framstode det dock såsom önskvärt, att en överblick företoges över den samlade försvarsorganisationen för att med utgångspunkt från dess nuvarande sammansättning söka fastställa de linjer, efter vilka den fortsatta utvecklingen av försvarsorganisationen under de närmaste åren borde löpa. Syftet med denna utredning borde enligt min mening icke vara att framlägga förslag till en i egentlig mening ny försvarsorganisation; utredningen borde snarare hava till huvudsyfte att komma fram till en plan att ligga till grund för det fortsatta organisationsarbetet inom försvarsväsendet under en viss tidrymd. Denna tidrymd syntes mig böra sättas till fem år; den utbyggnad av vissa vapengrenar, som närmast komme i fråga, syntes nämligen väl låta sig inpassa i en sådan tidrymd, medan å andra sidan en längre tid än denna knappast kunde med någon grad av säkerhet överblickas. Vad beträffade de linjer, efter vilka utredningen borde arbeta, framhöll jag min avsikt vara att efter hand lämna utredningen direktiv därför, varvid jag helt naturligt skulle komma att rådföra mig såväl med överbefälhavaren som med cheferna för de särskilda försvarsgrenarna. Som grund-sats för utredningen syntes emellertid böra gälla, att försvarsorganisationen borde erhålla högsta möjliga kvalitet samtidigt som dess storlek naturligen måste anpassas efter vårt samhälles ekonomiska bärkraft.

Ifrågavarande utredning — 1941 års försvarsutredning — pågår fortfarande men lär komma att slutföras i så god tid, att efter vederbörlig remissbehandling förslag i ämnet kan föreläggas 1942 års riksdag.

Vid avlåtandet av anslagsäskandena för budgetåret 1942/43 hava de militära myndigheterna utgått från nu rådande fredsorganisation; de hava självfallet icke kunnat taga hänsyn till den pågående undersökningen rörande försvarsväsendets samlade behov under den närmaste femårsperioden. Då ifrågavarande utredning vid tidpunkten för statsverkspropositionens avlåtande ännu icke slutförts, har det ej heller för mig varit möjligt att grunda beräkningen av de särskilda anslagen under fjärde huvudtiteln på resultatet av denna

undersökning. Först vid en senare tidpunkt, i samband med avlåtande till riksdagen av det förslag vartill utredningen kan giva anledning, kan en säkrare beräkning av vissa av ifrågavarande anslag för nästa budgetår verkställas.

Emellertid har det av skäl, som chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anfört, framställt som ett önskemål, att storleken av medelsanvisningen till försvarsändamål för nästa budgetår redan vid statsverkspropositionens avlåtande i görligaste mån anpassas efter den kostnadsram som, såvitt nu kan bedömas, vid prövningen av frågan om de närmaste årens utbyggande och organisation av försvarskrafterna närmast torde komma i fråga. Att redan nu, innan tillräckligt underlag föreligger, verkställa en dylik avvägning är förenat med vissa svårigheter främst av den anledningen, att anslagsramen måste hänföra sig till uppbyggnadsperiodens mer svårberäknliga årskostnader och icke till de mer stadigvarande årskostnaderna efter fullt genomförd organisation. På vad sätt uppbyggnadskostnaderna komma att fördela sig över uppsättningsperioden kan icke nu bedömas; önskvärdheten av att kunna med det snaraste bringa det nya försvarsprogrammet i verkställighet gör det dock sannolikt, att nämnda kostnader komma att i viss utsträckning förskjutas till periodens början. Å andra sidan är det troligt, att de förhållandevis stora uppbyggnadskostnader, som sålunda av allt att döma komma att falla på de första åren av uppsättningsperioden, till sin huvudsakliga del komma att utgöras av engångsutgifter, vilka i den mån de bortfalla ersättas med löpande kostnadsposter. En avjämning av kostnadsfördelningen över uppsättningsperioden kan av denna anledning måhända vara möjlig att i viss utsträckning uppnå.

I avbidan på en säkrare uppskattning framdeles av kostnaderna för försvarsväsendet under nästa budgetår har jag från de nu anförda synpunkterna funnit lämpligt, att försvarsväsendets utgifter, d. v. s. fjärde huvudtitelns slutsumma samt kostnaden för avskrivning av kapitalutgifter, i statsverkspropositionen hållas inom en anslagsram av i runt tal 760 miljoner kronor. Självfallet förutsätter jag, att denna anslagsram kan komma att senare under riksdagen undergå de modifikationer, som kunna påkallas av den vidare beredningen av frågan om försvarsväsendets anslagsbehov under de närmaste åren.

Myndigheternas äskanden av anslag för nästa budgetår till bestridande av på försvarsändamål belöpande egentliga statsutgifter och utgifter för kapitalinvesteringar sluta på ett belopp, som icke avsevärt avviker från den sålunda angivna anslagsramen. Vid min prövning av anslagsäskandena under fjärde huvudtiteln har jag funnit mig kunna i huvudsak lägga dem till grund för anslagsberäkningen. I vissa fall hava emellertid reduktioner ansetts kunna ske. I andra fall åter har det med tanke på försvarsutredningens arbetsresultat befunnits lämpligt att räkna med något högre belopp än myndigheterna på grundval av nu gällande fredsorganisation äskat. Speciellt gäller det sistnämnda i fråga om sådana kostnader för materielanskaffning, vilka nu i viss utsträckning bestridas från förskottsstat. Avvikelserna från myndigheternas äskanden framgå av den närmare redogörelse, som i det följande lämnas under de särskilda anslagspunkterna.

Såsom av det redan sagda framgår, innebär det förslag till beräkning av försvarsväsendets utgifter för nästa budgetår, som sålunda av mig i det följande framläggas, en överflyttning i viss mån av utgifter från den oreglerade förskottsstaten till den reglerade riksstaten. En sådan överflyttning är, såsom chefen för finansdepartementet i annat sammanhang yttrat, ur många synpunkter önskvärd. Å andra sidan måste av naturliga skäl en förskottsstat av i huvudsak samma karaktär som den nu gällande bibehållas under nästa budgetår, om även under denna statsregleringsperiod beredskapstillstånd skulle råda. De synpunkter, åt vilka jag i detta hänseende i föl gav uttryck, äga under denna förutsättning fortfarande giltighet. Däremot torde kunna övervägas, huruvida icke förskottsstaten skulle kunna erhålla en i vissa avseenden ändrad konstruktion, som — utan att möjligheterna för Kungl. Maj:t att på tillfredsställande sätt vidmakthålla och förbättra de för rikets värnande nödvändiga försvarsanstalterna därigenom beskäras — i högre grad än den nuvarande tillgodoser kravet på återhållsamhet vid myndigheternas anslagsäskanden och medelsdispositioner. Till denna fråga torde chefen för finansdepartementet i annat sammanhang återkomma.

Som ett önskemål har för mig vidare framstått, att de anslagsäskanden, som i det följande framläggas, bliva definitiva i den utsträckning så är möjligt. Det oaktat nödgas jag föreslå, att ett flertal anslag i riksstatsförslaget — i huvudsak vissa anslag till avlöningar och till materielanskaffning — endast beräkningsvis upptagas, i de flesta fall i avbidan på den särskilda proposition, som senare kommer att föreläggas riksdagen rörande försvarsväsendets utbyggande och organisation under de närmaste åren. Jag vill i detta sammanhang jämväl framhålla, att vid framläggandet av sistnämnda proposition det kan visa sig nödvändigt att föreslå jämkningar i fråga om beräkningen av vissa anslag, beträffande vilka definitiva medelsäskanden redan nu framläggas. Emellertid förutsätter jag, att sådana förslag till ny anslagsberäkning endast undantagsvis skola behöva ifrågakomma och att alltså de anslagskalkyler, som i det följande framläggas, icke skola behöva undergå mer genomgripande ändringar i samband med prövningen av 1941 års försvarsutrednings blivande förslag.

A. Försvarsdepartementet.

[1.] 1. **Försvarsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 400,000 kronor, disponeras jämlikt följande av 1941 års riksdag godkända avlöningsstat:

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	235,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	51,780
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	48,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	41,220
Summa kronor		400,000

Å den för departementet av 1941 års riksdag fastställda personalförteckningen finnes bland annat uppförd en förste kanslisekreterare å övergångsstat i lönegraden A 26. Enligt en vid personalförteckningen fogad anmärkning skall en av befattningarna som förste kanslisekreterare å ordinarie stat hållas vakant, så länge innehavaren av den å övergångsstat uppförda befattningen som förste kanslisekreterare kvarstår i denna befattning. Sedan numera innehavaren av den sistnämnda befattningen avgått med sjukpension, torde ur personalförteckningen böra uteslutas den för honom uppförda tjänsten å övergångsstat samt den vid förteckningen fogade anmärkningen. Anslagsberäkningarna för nästa budgetår synas icke röna inverkan härav, enär den förste kanslisekreterartjänst å ordinarie stat, som enligt nämnda anmärkning icke kunnat återbesättas, erhållit innehavare i och med den å övergångsstat uppförda kanslisekreterarens avgång.

I övrigt anser jag mig icke böra ifrågasätta ändring från och med nästa budgetår i den för försvarsdepartementet gällande personalförteckningen.

Vad avlöningsstaten beträffar, finner jag mig böra föreslå en uppräkningsstat till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Belastningen å denna anslagspost under den förflutna delen av innevarande budgetår synes giva vid handen, att posten i samband med den i föl verkställda omräkningen jämlikt de nya grunderna för uppställning av avlöningsstater beräknats till för lågt belopp. Jag uppskattar behovet av anslagsmedel för avlöning av den nu anställda personalen till 65,500 kronor, innebärande en anslagshöjning med 17,500 kronor. I detta belopp ha inräknats medel för avlöning till ett extra ordinarie kontorsbiträde, som det visat sig nödvändigt att anställa. Vidare torde anslagsposten till rörligt tillägg böra uppräknas med 2,500 kronor till 43,720 kronor och avlöningsstatens slutsumma förty höjas med $(17,500 + 2,500 =) 20,000$ kronor till 420,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Fjärde huvdtiteln: Försvarsdepartementet.

dels ur personalförteckningen för försvarsdepartementet utesluta en förste kanslisekreterare å övergångsstat i lönegraden A 26 ävensom den vid förteckningen fogade anmärkningen,

dels höja den i avlöningsstaten för försvarsdepartementet uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 17,500 kronor till 65,500 kronor och den i samma avlöningsstat uppförda anslagsposten till rörligt tillägg med 2,500 kronor till 43,720 kronor ävensom avlöningsstatens slutsumma till 420,000 kronor,

dels ock till *Försvarsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 420,000 kronor.

[2.] 2. **Försvarsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget, nu uppfört med 79,000 kronor, disponeras jämlikt följande av Kungl. Maj:t fastställda omkostnadsstat:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	70,400
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3,600
		Summa kronor 79,000

Beträffande anslagsposten till expenser har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av densamma må tagas i anspråk förslagsvis 8,400 kronor för bränsle och lyse samt högst 62,000 kronor för övriga expenser.

Abonnemangavgifterna för kanslihusets telefonväxel, till vilken jämväl försvarsdepartementets telefoner äro anslutna, bestridas för närvarande av de särskilda fackdepartementen. Avsikten är, att dessa avgifter skola från och med nästa budgetår bestridas från kommunikationsdepartementets anslagspost till expenser. På grund härav torde försvarsdepartementets motsvarande post böra minskas med 7,700 kronor. Å andra sidan synes anslagsposten till publikationstryck vara väl knappt beräknad — belastningen utgjorde omkring 8,725 kronor under budgetåret 1940/41 och omkring 3,500 kronor under tredje kvartalet 1941. Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslår jag, att anslagsminskningen begränsas till 4,000 kronor och förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 75,000 kronor. På Kungl. Maj:t torde få ankomma att fastställa omkostnadsstat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 75,000 kronor.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter.**Arméförvaltningen.**

[3.] 1. **Arméförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 1,000,000 kronor. Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 11 september 1941 rörande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 hemställt om en medelsanvisning av 2,640,000 kronor. Detta belopp motsvarar enligt ämbetsverkets beräkningar det personalbehov, som med bibehållande av principerna för den nuvarande förvaltningsorganisationen icke låte sig avvisas vid genomförandet av en framtida fredsorganisation. Under anslaget har arméförvaltningen beräknat medel, inemot 1,100,000 kronor, för avlöning av sådan inom ämbetsverket tjänstgörande icke-ordinarie personal, som hittills avlönats från anskaffnings- eller underhållsanslag men som i fortsättningen borde avlönas från avlöningsanslaget.

För egen del är jag icke beredd att redan nu, innan uppfattning vunnits om och i vad mån pågående utredningar rörande organisationen av landets försvarskrafter och av försvarsväsendets förvaltningsverksamhet kunna påverka beräkningarna för nästa budgetår av förevarande anslag, till närmare prövning upptaga de av arméförvaltningen i olika hänseenden framlagda förslagen till personalorganisation inom ämbetsverket och därav betingade medelsbehov. På grund härav torde anslaget, i avbidan på särskild proposition i ämnet, böra i förslaget till riksstat upptagas med allenast beräknat belopp. Såsom jag senare under punkten 29 kommer att närmare utveckla, torde med en överflyttning av lönekostnaderna för viss icke-ordinarie personal till vederbörliga avlöningsanslag böra tills vidare anstå. Jag anser mig bland annat av denna anledning icke böra för närvarande räkna med någon mer avsevärd förhöjning av anslaget utan förordar, att detsamma tills vidare beräknas till 1,050,000 kronor. Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

4

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Arméförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,050,000 kronor.

[4.] 2. **Arméförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 192,000 kronor. För anslaget gäller följande av Kungl. Maj:t fastställda omkostnadsstat:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	8,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	168,000
4. Publikationstryck, <i>högst</i>	»	6,000

Summa kronor 192,000

Av anslagsposten till expenser må enligt Kungl. Maj:ts beslut förslagsvis 33,000 kronor användas till bränsle, lyse och vatten samt högst 135,000 kronor till övriga expenser. Enligt samma beslut får posten till reseersättningar icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

Arméförvaltningen har under åberopande av rådande förhållanden, som icke medgäve någon på erfarenhet grundad uppskattning av medelsbehovet för nästkommande budgetår, hemställt om oförändrad medelsanvisning.

Departements-
chefen.

Med biträdande av ämbetsverkets förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 192,000 kronor.

Marinförvaltningen.

[5.] 3. **Marinförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 469,000 kronor. Marinförvaltningen har i sin skrivelse den 29 augusti 1941 med medelsäskanden för budgetåret 1942/43 beräknat medelsbehovet till 1,199,600 kronor, innebärande en höjning med 730,600 kronor. En stor del av anslagsökningen belöper på överflyttning av avlöningskostnader för icke-ordinarie personal från anskaffnings- och underhållsanslag.

Vad jag ovan under punkten 3 anført rörande uppskjutande tills vidare av prövningen av medelsbehovet under arméförvaltningens avlöningsanslag äger motsvarande tillämpning i fråga om marinförvaltningens avlöningsanslag. Jag föreslår således, att anslaget i fråga uppföres i riksstatsförslaget med allenast beräknat belopp, vilket med hänsyn bland annat till att jag icke kommer att för nästa budgetår ifrågasätta överföring till förevarande anslag av avlöningsmedel för viss icke-ordinarie personal torde kunna fixeras till 500,000 kronor. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 500,000 kronor.

[6.] 4. **Marinförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 178,000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t fastställd omkostnadsstat disponeras anslaget på följande sätt:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3,400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	29,000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	140,000
4. Publikationstryck, <i>högst</i>	»	5,600

Summa kronor 178,000

Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, dels att anslagsposten till reseersättningar icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, dels ock att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk följande belopp, nämligen för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 20,000 kronor och för övriga expenser högst 120,000 kronor.

För budgetåret 1942/43 har *marinförvaltningen* icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslagsposterna till sjukvård m. m., reseersättningar och publikationstryck. En höjning av anslagsposten till expenser vore däremot erforderlig av den anledningen att ämbetsverket räknade med att kunna under nästa budgetår inflytta i den nya byggnaden för marinens ämbetsmyndigheter, vilken byggnad beräknades vara färdigställd den 1 oktober 1942. Marinförvaltningen har om denna post anført i huvudsak följande:

Bränsle, lyse och vatten. Bränslekostnaderna beräknades efter nuvarande vedpriser komma att uppgå till omkring 40,000 kronor för hela ämbetsbyggnaden, en till största delen ny utgift eftersom marinförvaltningen nu innehade förhyrda lokaler. Kostnaden för lyse och vatten beräknades till 15,000 kronor. De sammanlagda utgifterna för nu avsedda ändamål utgjorde sålunda 55,000 kronor.

Övriga expenser. Med hänsyn tagen till den nya ämbetsbyggnadens rumsantal och golvytor beräknades kostnaden för renhållning och städning till ett årligt belopp av 60,000 kronor. Från detta belopp borde dragas en fjärdedel eller 15,000 kronor, avseende nästkommande budgetårs första kvartal, medan å andra sidan för nämnda tid städningskostnaden i de nuvarande ämbetslokalerna beräknades till 8,500 kronor. I följd härav skulle renhållnings- och städningskostnaderna komma att under nästa budgetår uppgå till $(45,000 + 8,500 =) 53,500$ kronor. Beträffande kostnaderna för skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt finge marinförvaltningen erinra, att dessa kostnader för budgetåret 1940/41 uppgått till för skrivmaterialier och papper 18,300 kronor samt för blankettryck 64,000 kronor. Marinförvaltningen beräknade för nästa budgetår enahanda belopp med ett prisstegringstillägg av 10 procent, eller tillhoppa 90,500 kronor. För telegram, telefon och annonsering beräknades 50,000 kronor. För inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier räknade marinförvaltningen med ett medelsbehov av 35,000 kronor, varvid dock förutsattes, att erforderliga engångsanskaffningar av möbler m. m. för den nya ämbetsbyggnaden skulle utgå från ett särskilt för ändamålet anvisat anslag. För bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål räknade marinförvaltningen med ett medelsbehov av 5,000 kronor.

Medelsbehovet under posten till övriga expenser skulle alltså utgöra sammanlagt $(53,500 + 90,500 + 50,000 + 35,000 + 5,000 =) 234,000$ kronor.

Marinförvaltningen framhåller, att i de sålunda beräknade expensutgifterna inginge även vissa kostnader, som borde bestridas av följande myndigheter, för vilka den nya ämbetsbyggnaden tillika vore avsedd och vilkas expens-kostnader bestredes av marinens expensanslag, nämligen chefen för marin-staben, inspektören för kustartilleriet, chefen för kustflottan, inspektören för undervattensbåtvapnet, inspektören för minsvepningsväsendet samt sjörullföringsbefälhavaren i Stockholm. Dessa myndigheter komme att taga sammanlagt omkring en fjärdedel av den nya ämbetsbyggnaden i anspråk.

Den på dessa myndigheter belöpande andelen av dessa utgifter kunde beräknas till följande belopp, nämligen för bränsle, lyse och vatten 13,000 kronor, för renhållning och städning 12,000 kronor samt för telefon 20,000 kronor, eller tillhoppa 45,000 kronor. Av detta belopp belöpte på chefen för marinstaben 27,000 kronor, på inspektören för kustartilleriet 9,000 kronor, på chefen för kustflottan 6,000 kronor samt på envar av inspektörerna för undervattenbåtvarpet och minsvepningsväsendet samt på sjörullföringsbefälhavaren 1,000 kronor.

Under åberopande av det anförda har marinförvaltningen beräknat ämbetsverkets omkostnadsanslag för budgetåret 1942/43 till sammanlagt (3,400 + 29,000 + 55,000 + 234,000 + 5,600 =) 327,000 kronor. Med frånräknande av de medel, som komme att belöpa å de i det föregående angivna myndigheterna, sammanlagt 45,000 kronor, har marinförvaltningen beräknat netto-medelsbehovet under omkostnadsanslaget till (327,000—45,000 =) 282,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Helt naturligt möta vissa svårigheter att i nuvarande läge vinna säkra hållpunkter för bedömande av medelsbehovet under marinförvaltningens omkostnadsanslag. Härtill bidrager icke blott den rådande osäkerheten i fråga om den vidare prisutvecklingen utan jämväl det särskilda förhållandet, att marinförvaltningen under loppet av nästkommande budgetår avses skola inflytta i nya lokaler. De av marinförvaltningen beräknade kostnaderna synas vad vissa utgiftsändamål beträffar jämförelsevis höga. Sålunda kan det ifrågasättas, huruvida icke kostnaderna för skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt skola kunna med iakttagande av den återhållsamhet, som särskilt under nuvarande förhållanden är nödvändig, väsentligt nedbringas. Jämväl utgifterna för telegram, telefon och annonsering samt för inköp och underhåll av möbler m. m. synas mig påfallande höga. Med hänsyn härtill och då det icke är osannolikt, att inflyttningen i den nya byggnaden kan bli fördröjd, anser jag mig icke böra för nästa budgetår räkna med fullt så stort belopp, som marinförvaltningen äskat. En medelsanvisning av 230,000 kronor synes vara tillfyllest.

Vid anslagsberäkningen förutsätter jag, att från anslaget skola bestridas jämväl omkostnader för de myndigheter, vilka förutom marinförvaltningen skola disponera den nya ämbetsbyggnaden. För dessa utgifter torde emellertid anslaget böra tillgodoföras ersättning från de för ifrågavarande myndigheter uppförda anslagen. Storleken av dessa ersättningsbelopp bör få av Kungl. Maj:t framdeles bestämmas efter förslag av marinförvaltningen. Anmärkas må, att vid ett genomförande av det förslag till ny organisation för inskrivning och redovisning av värnpliktiga, som framlagts i propositionen 1941: 318 och som av riksdagen bifallits, särskilda lokaler icke längre erfordras för sjörullföringsbefälhavaren. Marinförvaltningens anslagsberäkningar synas dock icke nämnvärt påverkas härav.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande anslagets disposition.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 230,000 kronor.

[7.] 5. **Marinförvaltningen: Inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter, reservationsanslag.** Den under uppförande varande byggnaden för marinens myndigheter, vilken skall inrymma ämbetslokaler för bland andra chefen för marinen, marinstaben, marinförvaltningen, inspektören för kustartilleriet, chefen för kustflottan, inspektörerna för undervattensbåtsvapnet och minsvepningsväsendet, beräknas vara färdigställd för inflyttning den 1 oktober 1942. Byggnaden kommer att omfatta 680 rumsenheter om vardera cirka 9.5 kvadratmeter. Härav avses 532 rumsenheter till tjänsterum för befattningshavare, 14 till kapprum, 10 till bostäder, 74 till ritsalar och 50 till gemensamma lokaler.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har *marinförvaltningen* hemställt, att ett anslag av 700,000 kronor måtte anvisas för inredning och utrustning m. m. av ifrågavarande ämbetsbyggnad. Kostnaderna beräknas på sätt framgår av följande sammanställning:

Möblering av tjänsterum	kronor 382,000
Anskaffning till ritsalar	» 10,000
Utrustning av gemensamma lokalutrymmen	» 10,000
Inredning av skyddsrum	» 20,000
Möblering av skyddsrum	» 15,000
Arkivhyllor	» 3,000
Mörkläggningsmateriel och solgardiner	» 55,500
Elektrisk armatur	» 45,000
Telefonanläggning	» 20,000
Uranläggning	» 4,500
Chefstelefonanläggningar	» 15,000
Sökaranläggning	» 17,000
Dokumenthissar	» 25,000
Eldsläckningsapparater	» 7,000
Verktyg m. m.	» 8,000
Biografapparat	» 10,000
Cykelstall	» 3,000
Flyttningskostnader	» 25,000
Oförutsedda utgifter	» 25,000
Summa kronor 700,000	

Vid beräkningen av det för möblering av tjänsterum erforderliga anslagsbeloppet har marinförvaltningen utgått från att omkring 150 tjänsterum skulle kunna möbleras med förefintliga nya möbler. De återstående möblerna vore, yttrar ämbetsverket, gammalmodiga och skrymmande och lämpade sig föga för genomförandet av den rationalisering, vilken eftersträfvats vid byggnadens planläggning. Att nedlägga kostnader på renovering och flyttning av dylika möbler, vilkas återstående brukbarhetstid ändock torde bli relativt kort, syntes vara oekonomiskt och därför icke tillrådligt. Med hänsyn till att viss kostsammare utrustning måste bestås plenirum och samtliga chefsrum räk-

nade marinförvaltningen med en genomsnittlig möbleringskostnad för rumsenhet av 1,000 kronor, d. v. s. för (532 — 150 =) 382 rum förutnämnda belopp av 382,000 kronor.

Beträffande den av marinförvaltningen i övrigt till stöd för ifrågavarande anslagsäskande anförda motiveringen torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 29 december 1941 förordat, att för ändamålet anvisas ett anslag av 487,000 kronor. Av styrelsens utlåtande inhämtas i huvudsak följande:

Vissa poster i framställningen kunde utgå, då de rätteligen borde påföras byggnadsanslaget, nämligen inredning av skyddsrum 20,000 kronor, uranläggning 4,500 kronor, chefstelefonanläggningar 15,000 kronor, sökaranläggning 17,000 kronor och dokumenthissar 25,000 kronor eller tillhopa 81,500 kronor.

Å andra sidan borde följande, uppenbarligen utglömda poster tillkomma, nämligen mattor 5,000 kronor, rörpost mellan radiorum och förbindelsecentral 3,500 kronor, servis, linneustrustning och köksmaskiner för lunchrum 20,000 kronor, skyltar och anvisningstavlor 8,000 kronor, arkitektarvode 3,000 kronor samt foto- och operationscentral 15,000 kronor eller tillhopa 51,500 kronor.

Den för hyllinredning i arkiv upptagna kostnaden 3,000 kronor syntes lågt beräknad. Nämnda kostnadssiffra torde förutsätta, att nuvarande hyllbestånd, i allmänhet av trä, i största utsträckning komme till användning. I vad mån detta ur praktisk synpunkt eller med hänsyn till brandrisken kunde anses för svarligt, kunde styrelsen icke utan närmare utredning bedöma. Därest det skulle visa sig nödvändigt att nyanskaffa hyllinredning av stål, torde dock särskild framställning härom kunna göras.

Såvitt byggnadsstyrelsen för närvarande kunde bedöma, kunde kostnaderna för de sålunda ifrågsatta inredningarna av lokalerna beräknas på följande sätt:

Möbler, armatur och gardiner:

Möbler till standardrum	kronor	158,355	
Möbler till specialrum	»	95,991	
Vertikalfack av stål, 4-lådiga	»	40,000	
Arkivhyllor	»	3,000	
Sittbänkar i skyddsrum, 300 lm à 15: —	»	4,500	
Gardiner, sol- och mörkläggnings-	»	26,640	
Armatur med uppsättning	»	19,000	
Mattor (i plenisal och amiralsrum)	»	5,000	352,486

Maskiner, linneustrustning m. m.:

Rörpost mellan radiorum och förbindelsecentral	kronor	3,500	
Biografmaskin	»	10,000	
Servis, linneustrustning, köksmaskiner till lunchrum ...	»	20,000	
Skyltar, anvisningstavlor m. m.	»	3,000	
Eldsläckningsapparater	»	7,000	
Verktyg	»	3,000	46,500
Telefonanläggning	kronor		20,000

Diverse:

Cykelstall	kronor	3,000	
Flyttningskostnader	»	25,000	
Oförutsedda utgifter	»	20,000	
Arkitektarvode för möbleringsplaner m. m.	»	5,000	53,000
Specialinredning i fotoavdelning och operationssal	kronor	15,000	
			Kronor 486,986

Härvid vore att märka, att vertikalfacken i huvudsak beräknats att utföras av stål. Skulle de utföras i trä, kunde kostnaden härför ytterligare minskas med omkring 10,000 kronor. Styrelsen ville även framhålla, att posterna till servis m. m., verktyg samt specialinredning i foto- och operationsavdelning endast kunnat av styrelsen beräknas preliminärt. Slutligen ville styrelsen understryka, att genom en inom byggnadsstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 november 1941 pågående utredning angående standardmöbler vissa ytterligare besparingar kunde tänkas uppkomma, vilket även bleve fallet, därest äldre möbler kunde användas i större utsträckning än i marinförvaltningens förslag angivits. Skulle uppdraget att anskaffa ifrågavarande inredning komma att lämnas byggnadsstyrelsen, komme styrelsen givetvis att tillvarata alla möjligheter till ytterligare besparingar.

I skrivelse den 13 december 1941 har *marinförvaltningen* erinrat, att ämbetsverket i sin tidigare framställning om anslag till inredning och utrustning av ifrågavarande byggnad räknat med ett belopp av 20,000 kronor för installerande av en manuell telefonväxel med 500 anknytningar. Sedermera verkställd undersökning rörande telefonfrekvensen hade givit vid handen, att i stället en automatisk telefonväxel borde installeras. Härigenom vunnes bland annat följande fördelar, nämligen dels möjlighet att utbygga växeln vid behov till 800 anknytningar, dels säkrare och snabbare koppling av samtalen, dels minskning av antalet telefonister med två, innebärande en årlig besparing av 6,000 kronor. En automatisk telefonväxel för 500 anknytningar beräknades draga en kostnad av 93,000 kronor. Vidare hemställde marinförvaltningen om anslag med 7,000 kronor för anordnande av en teletypeanläggning med 11 fjärr- och 4 lokallinjer. Sammanlagt erfordrades sålunda, utöver det tidigare äskade beloppet av 20,000 kronor, ett belopp av $(93,000 + 7,000 - 20,000 =)$ 80,000 kronor. Enär en automatisk telefonväxel enligt av telegrafverket ingivet kostnadsförslag för att kunna färdigställas till den 1 oktober 1942 måste beställas före utgången av december 1941, hemställde ämbetsverket om bemyndigande att omedelbart verkställa denna beställning.

I likhet med byggnadsstyrelsen förutsätter jag, att de till sammanlagt 81,500 kronor angivna kostnaderna för inredning av skyddsrum, för dokumenthissar samt för ur-, chefstelefon- och sökaranläggningar skola bestridas från vederbörande byggnadsanslag. Under det anslag till inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter, som bör anvisas för budgetåret 1942/43, böra följaktligen särskilda medel icke upptagas för dessa ändamål.

*Departements-
chefen.*

Vid beräkningen av sistnämnda anslag anser jag mig kunna utgå från den av byggnadsstyrelsen i ämnet verkställda utredningen, vilken utvisar ett anslagsbehov av i runt tal 487,000 kronor. Till detta belopp torde emellertid böra läggas ett belopp, motsvarande merkostnaderna för anordnande av automatisk telefonväxel i ifrågavarande byggnad, d. v. s. 73,000 kronor. Senare denna dag ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t att bemyndiga byggnadsstyrelsen att beställa nämnda växel. Däremot anser jag mig icke på grundval av den nu föreliggande utredningen kunna förorda anslag till anordnande av en teletypeanläggning. Innan ställning toges till detta förslag synas

närmare uppgifter erforderliga rörande behovet av en sådan anläggning och rörande de årliga kostnaderna för densamma ävensom i vad mån förslagets genomförande medför utgifter vid andra statliga institutioner. Därest den utredning i dessa hänseenden, som marinförvaltningen bör hava att verkställa, ger vid handen, att anläggningen bör komma till stånd, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att för ändamålet anvisa medel ur förevarande inredningsanslag, därest detta därtill lämnar tillgång, och eljest ur marinförvaltningens omkostnadsanslag.

Vid bifall till vad sålunda anförts bör förevarande anslag bestämmas till (487,000 + 73,000 =) 560,000 kronor. Då emellertid byggnadsstyrelsens utlåtande ger vid handen, att vissa ytterligare besparingar kunna tänkas uppkomma, föreslår jag, att anslaget bestämmas till 550,000 kronor. Vad sålunda förslagits innebär en minskning med närmare 150,000 kronor av de av marinförvaltningen för ändamålet äskade anslagsmedlen.

Jag utgår från att det skall ankomma på byggnadsstyrelsen att omhändervärd ifrågavarande inredning och utrustning samt att vid anslagets disposition alla möjligheter till besparingar tillvaratagas.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 550,000 kronor.

Flygförvaltningen.

[8.] 6. **Flygförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Flygförvaltningen har i sin skrivelse den 30 augusti 1941 rörande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 hemställt, att ifrågavarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med ett belopp av 232,000 kronor, måtte höjas till 1,151,000 kronor. Liksom i fråga om arméförvaltningens och marinförvaltningens motsvarande anslag föreslår jag, att flygförvaltningens avlöningsanslag i förslaget till riksstat uppföres med allenast beräknat belopp. Då avlöningskostnaderna för viss icke-ordinarie personal torde bära även under budgetåret 1942/43 bestridas från vederbörliga anskaffnings-, omkostnads- eller underhållsanslag, anser jag mig icke bära nu räkna med högre medelsanvisning än 240,000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 240,000 kronor.

[9.] 7. **Flygförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 128,500 kronor, vilket belopp enligt av Kungl. Maj:t fastställd omkostnadsstat fördelats på följande sätt:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3,500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	30,000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	90,000
4. Publikationstryck, <i>högst</i>	»	5,000
Summa kronor		128,500

Beträffande anslagsposten till *expenser* har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av densamma må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 25,000 kronor och för övriga *expenser* högst 65,000 kronor. Anslagsposten till *reseersättningar* får icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

För nästa budgetår har *flygförvaltningen* räknat med att ett överförande till avlöningsanslaget av kostnaderna för avlöningar till samtliga vid ämbetsverket anställda extra ordinarie befattningshavare, som nu avlönas från sakanslag, påkallade en höjning av anslagsposten till sjukvård m. m. med 6,000 kronor till 9,500 kronor. Flygförvaltningen har i övrigt icke ifrågasatt någon ändring i omkostnadsstaten och till följd härav beräknat anslaget till (128,500 + 6,000 =) 134,500 kronor.

Såsom jag i annat sammanhang anført, ämnar jag icke för nästa budgetår föreslå en överflyttning till flygförvaltningens avlöningsanslag av vissa personalkostnader, som nu bestridas från andra till ämbetsverkets förfogande stående anslag. Jag saknar därför anledning att räkna med någon höjning av anslagsposten till sjukvård. Flygförvaltningens förslag om oförändrad medelsanvisning i övrigt finner jag mig böra biträda. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Flygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 128,500 kronor.

C. Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

[10.] 1. **Försvarsstaben: Avlöningar, förslagsanslag.** 2. **Försvarsstaben: Omkostnader, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda med 484,000 kronor respektive 100,000 kronor. Då det torde vara att förvänta, att resultatet av den i det föregående berörda utredningen rörande den fortsatta utbyggnaden av landets försvarskrafter kommer att öva inflytande på beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet under ifrågavarande anslag, finner jag mig för närvarande böra föreslå, att anslagen uppföras i riksstatsförslaget med beräknade belopp. Härför talar även den omständigheten, att till Kungl. Maj:ts prövning föreliggande följande två förslag, vilka först vid en senare tidpunkt torde kunna upptagas till slutligt övervägande, nämligen dels ett av särskilda sakkunniga avgivet betänkande och förslag angående soldatvården, i vilket förordats vissa ändringar i dispositionen av de till försvarsstaben utgående avlönings- och omkostnadsanslagen, dels ock ett av överbefälhavaren framlagt förslag rörande bestridandet av vissa med verksamheten vid försvarsväsendets radioanstalt förenade kostnader. Vad särskilt angår sistnämnda anslagsfråga, vill jag erinra, att kostnaderna för radioanstalten för närvarande bestridas från ett särskilt å fjärde huvudtiteln uppfört anslag å 80,000 kronor. I detta sammanhang anser jag mig böra i avbidan på närmare överväganden räkna med att dessa kostnader i fortsättningen gäldas från de till försvarsstaben utgående anslagen; jag kommer alltså icke i det följande att förorda särskild medelsanvisning för radioanstaltens del.

Medelsbehovet för budgetåret 1942/43 under förevarande båda anslag lär nu böra i avbidan på särskild proposition i ämnet uppskattas till 1,600,000 kronor respektive 500,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1942/43 beräkna

dels till *Försvarsstaben: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 1,600,000 kronor;

dels ock till *Försvarsstaben: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 500,000 kronor.

[11.] 3. **Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet, reservationsanslag.** Enligt 1936 års försvarsbeslut ingår i försvarsstaben en särskild krigshistorisk avdelning. I skrivelse den 24 november 1941 har överbefälhavaren över rikets försvarskrafter till behandling upptagit frågan om de eko-

nomiska förutsättningarna för arbetets bedrivande inom denna avdelning och därvid anfört bland annat följande:

Före försvarsstabens tillkomst och under den tid, då arbetet med verket »Sveriges krig 1611—1632» pågick inom dåvarande generalstabens krigshistoriska avdelning, var denna tilldelad tämligen betydande anslag för förberedande verksamhet, forskningsresor, kartarbeten samt specialutredningar av särskilda civila vetenskapsmän m. m. Sålunda disponerade avdelningen under åren 1927—1936 i medeltal över 15,000 kronor per år.

För närvarande komme försvarsstabens krigshistoriska avdelning icke i åtnjutande av något statsanslag utöver vad för direkta expenser samt litteraturinköp i ytterst begränsad skala vore nödvändigt.

Avdelningens kommande arbetsuppgifter avsåge i huvudsak:

1. ett studium av nu pågående (senaste) krig samt ett utdragande av lärdomar från olika delar av detta;

2. samlande, ordnande och bearbetande av materiel rörande försvarets uppbyggande och organisation närmast före och under beredskapstiden; detta arbete omfattade såväl försvarsstabens verksamhet som åtgärder inom samtliga tre försvarsgrenar;

3. ett fortsättande, då tidsläget så kunde medgiva, av studiet rörande Sveriges äldre krigshistoria, närmast ett fullföljande av arbetet på Sveriges krig 1611—1648.

För bestridande av kostnaderna för samtliga här nämnda arbetsuppgifter vore krigshistoriska avdelningen i behov av medel. Litteratur och kartmateriel behövde anskaffas. Vissa forsknings- och studieresor vore nödvändiga och bleve framdeles i ännu högre grad erforderliga. Flera specialarbeten och översättningar kunde med större fördel utföras av särskilt avlönad personal. Kostnader uppstode även i anslutning till det samarbete med civila vetenskapsmän och historiska samfund, vilket borde äga rum.

Överbefälhavaren har i anslutning till vad sålunda anförts framhållit nödvändigheten av att medel ställdes till avdelningens förfogande för att täcka ofrånkomliga utgifter. Storleken av de årligen erforderliga beloppen kunde för närvarande beräknas till hälften av vad som för krigshistorisk forskningsverksamhet utgått under åren 1927—1936, eller till 7,500 kronor. Överbefälhavaren har vidare framhållit, att de medel om tillhoppa omkring 8,000 kronor, som inflöte vid försäljning i allmänna handeln av en del återstående exemplar av verket »Sveriges krig 1611—1632», skulle kunna utgöra en grundval för i det föregående antytt arbete. Arméförvaltningens civila departement hade emellertid gjort gällande, att dessa försäljningsmedel i den mån de inflöte borde tillgodoföras riksstatens vederbörande inkomsttitel. Med hänsyn härtill hemställde överbefälhavaren, att ett särskilt reservationsanslag å 7,500 kronor måtte uppföras i riksstaten för tillgodoseende av den krigshistoriska avdelningens verksamhet under budgetåret 1942/43.

Arméförvaltningens civila departement har, under framhållande att de medel som framdeles kunde komma att inflyta vid försäljning av verket »Sveriges krig 1611—1632» enligt vederbörliga redovisningsprinciper borde tillgodoföras riksstatens inkomstsida, tillstyrkt att ett särskilt för den krigshistoriska avdelningen avsett anslag å 7,500 kronor uppföres i riksstaten för budgetåret 1942/43.

Departements-
chefen.

Såsom av det föregående framgår, kommer krigshistoriska avdelningens verksamhet under den närmaste framtiden att inriktas på vissa forskningsuppgifter, som äro av betydelse i nu rådande situation. Särskilt angeläget synes vara att avdelningen genom studium av pågående eller nyligen avslutade krig blir i tillfälle att tillhandahålla materiel för bedömande av de under dessa krig vunna erfarenheterna. Den del av avdelningens verksamhet, som avser försvarsväsendets uppbyggande och organisation närmast före och under beredskapstiden, är likaledes av aktuellt intresse. Jag finner mig med hänsyn härtill beredd tillstyrka, att särskilda medel ställas till förfogande för bestridande av sådana med avdelningens verksamhet förenade kostnader, vilka icke böra gäldas från de för försvarsstaben avsedda avlönings- och omkostnadsanslagen. Såsom arméförvaltningens civila departement framhållit böra eventuellt inflytande inkomster vid försäljning av verket »Sveriges krig 1611—1632» tillgodoföras riksstatens inkomstsida.

Jag förordar, att för ändamålet i riksstaten under Försvarsstaben uppföres ett särskilt reservationsanslag, lämpligen benämnt Krigshistoriska avdelningens verksamhet. Jag förutsätter, att från anslaget, förutom de av överbefälhavaren angivna kostnaderna i övrigt, icke bestridas andra avlöningskostnader än sådana som belöpa på mer tillfälligt anställda biträden. För budgetåret 1942/43 synes anslaget böra uppföras med 7,500 kronor. Närmare föreskrifter rörande anslagets disposition torde få meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av chefen för försvarsstaben.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 7,500 kronor.

[12.] 4. **Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med ett belopp av 30,000 kronor, torde i överensstämmelse med ett av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter avgivet förslag böra för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp. Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 30,000 kronor.

[13.] 5. **Försvarsstaben: Fältövningar, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål upptogs i riksstaten för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag av 1,000 kronor. Medelsbehovet för innevarande budgetår beräknades till 6,000 kronor. Med hänsyn till beräknade reservationer å tidigare anvisade anslag har emellertid anslaget för sistnämnda budgetår upptagits med ett belopp av 3,000 kronor.

I sin skrivelse rörande försvarsstabens medelsbehov för nästkommande budgetår har *överbefälhavaren över rikets försvarskrafter* anfört, att avsikten vore att, därest förhållandena det medgäve, under budgetåret anordna en fältövning för försvarsstabens personal för att förbereda vissa högre chefer och deras närmaste personal för deras krigsbefattningar. Kostnaden för denna övning kunde beräknas till 6,000 kronor. Överbefälhavaren har även funnit angeläget, att särskilda medel ställdes till förfogande för beredande av specialutbildning åt till försvarsstabens kommanderande officerare i ämnen, som vore av betydelse för deras utbildning. För detta ändamål har överbefälhavaren hemställt om anvisande av ett belopp av 4,000 kronor. Vidare har överbefälhavaren hemställt om anvisande av medel, 20,000 kronor, för underhåll och nyanskaffning av viss fotografisk materiel samt för utbildning av fotogrammetrisk och fotografisk personal.

För egen del har jag icke något att erinra mot att medel i begärd omfattning anvisas för bestridandet av kostnaderna för en fältövning med försvarsstabens personal. Däremot är jag icke beredd att på grundval av den förebragta utredningen tillstyrka äskande å riksstaten av särskilda medel för beredande av förut antydda specialutbildning eller för anskaffning och underhåll av fotografisk materiel; därest medel för dessa ändamål finnes böra ställas till förfogande, synes medelsanvisning böra ske med anlitande av till Kungl. Maj:ts disposition stående lämpligt anslag.

*Departements-
chefen.*

Jag får under åberopande av vad sålunda anförts hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstabens: Fältövningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,000 kronor.

[14.] 6. *Inventarier m. m. för försvarsväsendets radioanstalt, reservationsanslag*
På förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 305, bilaga 11, punkten 1) har riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, avseende de å nämnda budgetår belöpande kostnaderna för ordnandet av förläggning av försvarsväsendets radioanstalt i huvudsaklig överensstämmelse med ett av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter den 8 augusti 1941 framlagt förslag. Av propositionen framgår, att kostnaderna i sin helhet beräknats komma att uppgå till 2,760,000 kronor, däri dock icke inräknats kostnaden för anskaffning av vissa i nämnda skrivelse angivna fordon och inventarier, 138,700 kronor.

Det är min avsikt att senare i dag vid anmälan av vissa äskanden under kapitalbudgeten för budgetåret 1942/43 föreslå Kungl. Maj:t att hos riksdagen hemställa om medelsanvisning för fullföljande av byggnadsföretaget. I förevarande sammanhang torde medel böra äskas för genomförande av förenämnda fordons- och inventarieanskaffning. Ärendet torde vara av den natur, att en närmare redogörelse icke bör lämnas till statsrådsprotokollet;

ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott. För egen del får jag framhålla, att intet synes vara att erinra mot ett genomförande av anskaffningen i angiven omfattning eller mot de för densamma beräknade kostnaderna.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inventarier m. m. för försvarsväsendets radioanstalt* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 138,700 kronor.

Armén.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[15.] 7. *Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.* Detta anslag har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 50,500,000 kronor.

I sin skrivelse den 11 september 1941 rörande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 har arméförvaltningen — under framhållande att resultatet av den inom försvarsdepartementet pågående utredningen rörande den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter kunde förväntas komma att inverka på medelsbehovet under bland annat arméns avlöningsanslag — begränsat sin framställning till att avse allenast sådana behov, som ansetts kunna bedömas oberoende av nämnda utredning. Arméförvaltningen har därvid till behandling upptagit bland annat frågan om utökning av förrådspersonalen för olika slags materiel ävensom frågan om inrättande av nya befattningar för husmödrar och skrivbiträden vid truppförbanden. Även på andra punkter hava förslag till ändringar i personalorganisationen ansetts kunna nu framläggas. Ämbetsverket har vidare under anslaget beräknat medel, omkring 650,000 kronor, för avlöning till vissa extra ordinarie befattningshavare, som hittills avlönats från anskaffnings-, omkostnads- eller underhållsanslag. Arméförvaltningen har från dessa utgångspunkter beräknat medelsbehovet till 54,900,000 kronor.

För egen del finner jag det lämpligt att låta med den slutliga prövningen av medelsbehovet under förevarande anslag tills vidare anstå i avbidan på resultatet av förenämnda utredning. Jag förordar förty, att anslaget till avlöningar till arméns aktiva personal m. fl. i förslaget till riksstat för budgetåret 1942/43 upptages med allenast beräknat belopp, förslagsvis 53,000,000 kronor. Jag utgår därvid ifrån att den av arméförvaltningen föreslagna överflyttningen av avlöningsmedel för personal, som hittills avlönats från sakanslag, tills vidare icke kommer att äga rum.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* beräkna ett *förslagsanslag* av 53,000,000 kronor.

[16.] 8. **Avlöningar till personal å övergångsstat, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 890,000 kronor.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1942/43 låtit verkställa en överslagsberäkning, enligt vilken nettokostnaderna för beredande av lön åt de beställningshavare, som beräknas kvarstå å övergångsstat den 1 januari 1943, skulle uppgå till i avrundat tal 635,000 kronor. Till detta belopp, som utgör allenast kostnaderna för den beställningshavare å övergångsstat i allmänhet tillkommande lönen, bör enligt ämbetsverkets beräkningar läggas ett belopp av omkring 25,000 kronor, motsvarande kostnaderna för den ökade avlöning, som tillkommer till övergångsstat tvångsvis överförda beställningshavare, vilka beordras till tjänstgöring i för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar å ort, tillhörande högre dyrortsgrupp än ortsgrupp B. Sammanlagda kostnaderna för avlöning åt ifrågavarande personal skulle alltså komma att utgöra 660,000 kronor. I det sålunda beräknade beloppet ingå emellertid icke kostnaderna för den avlöning, som i form av lönefyllnad eller tjänstgöringstraktamente tillkommer personalen vid tjänstgöring. Dessa kostnader hava av arméförvaltningen beräknats till omkring 25,000 kronor.

Det för budgetåret 1942/43 erforderliga beloppet skulle alltså enligt arméförvaltningen utgöra sammanlagt (660,000 + 25,000 =) 685,000 kronor.

Mot de av arméförvaltningen framlagda beräkningarna, vilka innebära en anslagsminskning med 205,000 kronor, synes intet vara att erinra. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 685,000 kronor.

[17.] 9. **Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 825,000 kronor. *Arméförvaltningen*, som med hänsyn till den pågående utredningen angående försvarsorganisationen för närvarande icke ifrågasatt någon ändring av antalet beställningar å reservstat, har med ledning av de beräkningsgrunder, som angivits i särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid 1936 års riksdag, för nästkommande budgetår beräknat lönekostnaderna för de befintliga reservstatsbeställningarna, sådant medelsbehovet slutligen angivits i en av försvarsdepartementet infordrad promemoria, till i runt tal 830,000 kronor. För tjänstgöringstraktamenten åter har beräknats ett belopp av 67,500 kronor. Kostnaderna för den särskilda reservstaten för furirer vid Gotlands trupper har arméförvaltningen beräknat till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 2,500 kronor.

I överensstämmelse med arméförvaltningens beräkningar beräknar jag detta anslag för nästa budgetår till 900,000 kronor. Stat för reservstatspersonalen torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 900,000 kronor.

[18.] 10. **Avlöningar till personal i arméns reserver, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 660,000 kronor. Arméförvaltningen har framhållit, att den pågående utredningen rörande försvarsorganisationen bland annat torde komma att omfatta frågorna om reservpersonalens ställning inom försvarsmakten, dess tjänstgöringsskyldighet och avlöningsförmåner. Väsentliga ändringar i härutinnan nu gällande bestämmelser syntes vara att förvänta. Med hänsyn därtill och då någon ledning i fråga om anslagsbelastningen på grund av de nu tillämpade krigsbokföringsföreskrifterna icke stode att vinna genom en jämförelse med förhållandena under budgetåret 1940/41, ansåge sig arméförvaltningen icke för närvarande böra för budgetåret 1942/43 föreslå någon ändring i anslagsbeloppet.

Med hänsyn till vad arméförvaltningen anfört finner jag mig böra förorda, att ifrågavarande anslag i riksstatsförslaget i avbidan på särskild proposition uppföres med beräknat belopp, förslagsvis 1,000,000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöningar till personal i arméns reserver* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,000,000 kronor.

[19.] 11. **Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m., förslagsanslag.** Anslaget, som för budgetåret 1941/42 uppförts med ett belopp av 460,000 kronor, är enligt en den 4 juli 1941 fastställd stat avsett för bestridande av kostnader för rekrytering, beräknade till 127,000 kronor, för civilanställningskommissionens i Stockholm verksamhet, 3,000 kronor, för anställningspenningar, förslagsvis 155,000 kronor, samt för avskedspremier och kontant ersättning för tjänstgöring utöver anställningstiden, förslagsvis 175,000 kronor. *Arméförvaltningen*, som framhållit, att medelsbehovet under detta anslag syntes komma att påverkas av resultatet av den pågående utredningen rörande försvarsorganisationen, har i brist på säkrare hållpunkter för bedömande av medelsbehovet ansett sig böra tillsvidare beräkna detsamma till oförändrat belopp, 460,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad jag inledningsvis anfört rörande principerna för anslagsberäkningarna får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 460,000 kronor.

[20.] 12. **Ekiperingsersättningar, förslagsanslag.** Medelsbehovet under detta anslag, som för budgetåret 1941/42 uppförts med ett belopp av 1,100,000 kro-

nor, torde med hänsyn till det ökade antal beställningshavare, som under budgetåret 1942/43 kan förväntas bliva berättigade till ekiperingshjälp, böra beräknas till 1,200,000 kronor. Under erinran i övrigt om vad inledningsvis yttrats får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,200,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

[21.] 13. **De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag.** I statsverkspropositionen till 1941 års riksdag (fjärde huvudtiteln, punkten 21) beräknades medelsbehovet under ifrågavarande anslag till 12,000,000 kronor. Beräkningarna grundade sig på då gällande bestämmelser rörande de värnpliktigas avlöning i fredstid, enligt vilka flertalet värnpliktiga erhöles penningbidrag med 50 öre om dagen under de första 180 dagarna och med en krona för varje ytterligare tjänstgöringsdag. Vid beräkningarna förutsattes vidare, att man med hänsyn till förlängning av utbildningstiden för vissa värnpliktiga tillhörande 1940 års klass (årsgrupp 1941) för budgetåret 1941/42 kunde räkna med att tjänstgöringen för flertalet värnpliktiga komme att omfatta hela budgetåret.

Sedermåra framlade emellertid Kungl. Maj:t i propositionen nr 136 förslag till ändrade grunder för de värnpliktigas avlöning. Enligt förslaget skulle värnpliktig erhålla penningbidrag av en krona om dagen under hela tjänstgöringstiden. Samtidigt föreslogs en höjning av anslagen till de värnpliktigas avlöning. För arméns del hemställdes om en medelsanvisning av 16,000,000 kronor.

Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet (skrivelse nr 228). De nya avlöningsbestämmelsernas innehåll framgår av kungörelsen den 16 maj 1941 (nr 284).

Sedan 1941 års riksdag i huvudsak godkänt ett i propositionen nr 318 framlagt förslag till ny värnpliktslag, har lagen den 30 december 1941 utfärdats (nr 967). Lagen stadgar för flertalet värnpliktiga vid armén en sammanlagd tjänstgöringstid av 450 dagar. Vissa värnpliktiga i specialtjänst kunna emellertid åläggas fortsatt tjänstgöring under ytterligare högst 180 dagar. Värnpliktiga, som uttagits för särskild utbildning till officer eller underofficer, äro skyldiga att, utöver en tjänstgöringstid om 450 dagar, fullgöra fortsatt tjänstgöring, för utbildning till officer under högst 360 dagar och för utbildning till underofficer under högst 180 dagar.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 11 september 1941 angående medelsbehovet för budgetåret 1942/43 uppskattat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under nämnda budgetår till omkring 15,150,000. Enligt vad jag inhämtat har beräkningen uppgjorts med utgångspunkt från en tjänstgöringstid av den längd, som fastställts i den nya värnpliktslagen.

Från anslaget till de värnpliktigas avlöning hava hittills bestritts jämväl kostnaderna för avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter för tid, varmed aspiranttjänstgöringen överstiger den för studenter och likställda stadgade

utbildningstiden enligt 1936 års värnpliktslag. Tillägget har utgått med belopp, motsvarande skillnaden mellan menig volontärs kontanta avlöningsförmåner och det reservofficersaspirant i hans egenskap av värnpliktig tillkommande penningbidraget. För innevarande budgetår hava kostnaderna för avlöningstillägg beräknats komma att uppgå till 90,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästkommande budgetår framhållit, att man icke hade anledning antaga, att antalet utexaminerade reservofficerare under nämnda budgetår komme att i någon nämnvärd omfattning överstiga motsvarande antal för innevarande budgetår, varför kostnaderna för avlöningstillägget borde beräknas till oförändrat belopp.

Den nya lagens bestämmelser angående värnpliktigas tjänstgöringstid grunda sig på ett av 1941 års försvarsutredning i ämnet framlagt förslag. Vid anmälan av den förutnämnda propositionen nr 318 anförde jag, att försvarsutredningen till behandling upptagit jämväl fråga om de värnpliktigas avlöning. Jag framhöll, att utredningen för sin del funnit någon höjning av det nyligen fastställda penningbidraget icke böra ifrågakomma för de värnpliktiga i allmänhet men att utredningen ifrågasatt, huruvida icke de för utbildning till befäl uttagna borde erhålla ersättning för de särskilda bördor, som pålades dem. Detta spörsmål liksom även frågan om avlöningsförmånerna för vissa värnpliktiga i specialtjänst borde enligt utredningens mening göras till föremål för särskilt övervägande. Till detta förslag lämnade jag min anslutning. Sedermera har Kungl. Maj:t uppdragit åt försvarsväsendets lönenämnd att verkställa utredning i dessa hänseenden. Förslag i ämnet har av nämnden afgivits den 13 december 1941. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling.

Departements-
chefen.

Enligt de av arméförvaltningen på grundval av utbildningsbestämmelserna i den nya värnpliktslagen verkställda beräkningarna uppgår det för budgetåret 1942/43 erforderliga antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till i runt tal 15,150,000. Det ligger i sakens natur, att dessa beräkningar i viss mån måste betraktas som approximativa. Under förhandenvarande omständigheter finner jag mig emellertid kunna förorda, att det uppskattade dagantalet lägges till grund för beräkandet av medelsbehovet under förevarande anslag liksom även beträffande vissa andra anslag, som utmätas med ledning av antalet tjänstgöringsdagar.

Enligt gällande bestämmelser erhåller värnpliktig under tjänstgöring penningbidrag med en krona om dagen. Av vad jag tidigare anført framgår emellertid, att frågan om avlöningens storlek beträffande vissa värnpliktiga — de som uttagits för fortsatt befälsutbildning ävensom vissa värnpliktiga i specialtjänst — gjorts till föremål för särskild utredning. Jämväl bestämmelserna om det särskilda avlöningstillägget åt reservofficersaspiranter erfordra översyn. Ett genomförande av de förslag, som kunna komma att föreläggas riksdagen i dessa hänseenden, torde komma att påverka medelsbehovet under förevarande anslag redan för budgetåret 1942/43. Jag finner mig därför böra förorda, att

anslaget i riksstatsförslaget i avbidan på särskild proposition i ämnet upptages med beräknat belopp, förslagsvis 17,700,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 17,700,000 kronor.

[22.] 14. **Familjebidrag åt värnpliktiga, förslagsanslag.** Under fredstid utgår familjebidrag till värnpliktiga enligt bestämmelserna i fredsfamiljebidragsförordningen den 17 maj 1940 (nr 422). Sedan riksdagen (skrivelse nr 361) antagit ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag i ämnet, utfärdades genom förordning den 28 juni 1941 (nr 530) bestämmelser om provisorisk höjning tills vidare av fredsfamiljebidragen.

För innevarande budgetår har förevarande anslag till fredsfamiljebidrag åt värnpliktiga upptagits med ett belopp av 660,000 kronor. Anslaget beräknades med hänsynstagande till kostnaderna för förenämnda provisoriska förhöjning.

Arméförvaltningen har framhållit, att med hänsyn till förhållandena under den förstärkta försvarsberedskapen någon på erfarenheten grundad uppskattning av medelsbehovet under anslaget icke vore möjlig samt att, i avbidan på utfallet av anslagsbelastningen under ett budgetår med mera normala förhållanden, den av arméförvaltningen i dess medelsäskanden för budgetåret 1941/42 föreslagna beräkningsgrunden, enligt vilken medelsbehovet borde sättas i relation till antalet tjänstgöringsdagar, syntes böra tills vidare tillämpas.

Mot de av arméförvaltningen angivna beräkningsgrunderna synes intet vara att erinra. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under nästa budgetår kan beräknas till 15,150,000 mot 16,000,000 för innevarande budgetår, innebärande en minskning med omkring 5 procent, synes för budgetåret 1942/43 medelsbehovet under anslaget kunna beräknas till ett belopp, som med omkring 5 procent understiger det för innevarande budgetår beräknade, d. v. s. till i runt tal 625,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 625,000 kronor.

Sjukvård.

[23.] 15. **Sjukvård, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 1,120,000 kronor. Anslaget beräknades i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag under följande titlar sålunda:

Titel	I. Sjukvård i allmänhet	kronor	800,000
»	II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet...	»	200,000
»	III. Sjukvård enligt militära avlöningsreglementet...	»	100,000
»	IV. Sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet	»	20,000
Summa kronor			1,120,000

I samband med anslagsberäkningen för budgetåret 1941/42 förordade jag vissa ändrade grunder för dispositionen av anslaget. Dessa inneburo bland annat, att från anslaget skulle bestridas endast löpande egentliga sjukvårdskostnader — däribland kostnaderna för förbandsmateriel och läkemedel — men däremot icke övriga materielkostnader. Dessa senare kostnader förutsattes skola, i den mån icke speciella engångsanslag för ändamålet ställts till förfogande, bestridas från ett särskilt i riksstaten uppfört reservationsanslag för sjukvårdsmateriel, jämväl avsett att täcka kostnaderna för anskaffning av materiel för annat ändamål än för den egentliga fredssjukvården, d. v. s. kostnader för anskaffning, underhåll, vård och omsättning av krigssjukvårdsmateriel. Från sjukvårdsanslaget bestridas jämväl utgifter för verks- och tjänsteläkare vid armén.

Arméförvaltningen har för budgetåret 1942/43 framlagt förslag till ändrade grunder för beräkning av sjukvårdsanslaget och därvid anført bland annat följande:

För den löpande fredssjukvården erfordrades en hel del materiel, som icke vore att hänföra till krigssjukvårdsmateriel. Denna hade tidigare anskaffats — i regel av truppförbanden själva — med anlitande av det till deras förfogande ställda truppsjukvårdsanslaget. Vid beräkning av förslagsanslaget till sjukvård för budgetåret 1941/42 hade arméförvaltningens kostnader för dylik fredssjukvårdsmateriel inräknats i förslagsanslaget till sjukvård.

Då emellertid dessa kostnader vore av sådan natur att de icke borde bestridas av förslagsvis anvisade medel, föreslog arméförvaltningen, att en särskild anslagspost skapades för fredssjukvårdsmaterielen under reservationsanslaget till sjukvårdsmateriel. Denna anslagspost, lämpligen beräknad med visst belopp för manskapstjänstgöringsdag, borde därvid föranleda en motsvarande minskning av förslagsanslaget till sjukvård. Med hänsyn till hittills föreliggande erfarenheter ville arméförvaltningen föreslå, att anslagsposten i fråga beräknades efter ett belopp av 1 öre för manskapstjänstgöringsdag. I anslutning därtill skulle sjukvårdsanslagets titel I. Sjukvård för värnpliktiga beräknas efter ett från 5 till 4 öre sänkt dagskostnadsbelopp och titel II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet med ett från 25 till 20 kronor sänkt årligt medelkostnadsbelopp. Beträffande samma anslags titlar III och IV föresloges däremot ingen ändring med hänsyn till att den sjukvård, som meddelades enligt militära avlöningsreglementet och militära icke-ordinariereglementet, huvudsakligen skedde utan anlitande av den fredssjukvårdsmateriel, för vilken den särskilda anslagsposten avsåges.

Riksräkenskapsverket, som funnit sig böra tillstyrka arméförvaltningens förslag, har framhållit, att reservationsanslaget till sjukvårdsmateriel syntes böra uppdelas på tvenne undertitlar, den ena för fredssjukvårdsmateriel och den andra för krigssjukvårdsmateriel. Undertitlarna borde erhålla karaktär av särskilda reservationsanslag, å vilka inflytande inkomster i före-

kommande fall borde tagas till uppbörd. Ämbetsverket tillstyrkte även de härav föranledda ändrade grunderna för beräkning av anslagsposterna I och II under förslagsanslaget till sjukvård.

Marinförvaltningen och *flygförvaltningen* hava icke haft något att erinra mot en motsvarande ändring av beräkningsgrunderna för marinens respektive flygvapnets sjukvårdsanslag och av en ändrad konstruktion av respektive försvarsgrenars anslag till sjukvårdsmateriel.

Med tillämpning av dessa ändrade beräkningsgrunder har *arméförvaltningen* beräknat medelsbehovet under de olika anslagstitlarna under arméns allmänna sjukvårdsanslag för budgetåret 1942/43 sålunda:

Titel I. Sjukvård för värnpliktiga. Kostnaden för de värnpliktigas sjukvård, som hitintills beräknats på grundval av ett visst uppskattat dagskostnadsbelopp, för innevarande budgetår 5 öre per tjänstgöringsdag, borde med tillämpning av de av arméförvaltningen angivna ändrade grunderna beräknas efter ett dagskostnadsbelopp av 4 öre. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga uppskattats till i runt tal 15,150,000, skulle medelsbehovet under titeln utgöra ($15,150,000 \times 0.04 =$) 606,000 kronor.

Titel II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet. För innevarande budgetår hade kostnaderna för det fast anställda manskapets sjukvård beräknats efter ett årligt medelkostnadsbelopp av 25 kronor för befattningshavare. Detta belopp borde med hänsyn till de föreslagna ändrade beräkningsgrunderna sänkas till 20 kronor. Då det fast anställda manskapets antal av arméförvaltningen beräknades uppgå till omkring 10,200, inräknat tjänstgörande reservpersonal, skulle medelsbehovet för budgetåret 1942/43 komma att utgöra ($10,200 \times 20 =$) 204,000 kronor.

Titel III. Sjukvård enligt militära avlöningsreglementet. Medelsbehovet under denna anslagstitel borde i likhet med vad som varit fallet för innevarande budgetår beräknas efter ett årligt medelkostnadsbelopp av 20 kronor för varje befattningshavare. Då ämbetsverket beräknat antalet beställningshavare på aktiv stat och pensionerad personal i arvodesbefattning, å vilka militära avlöningsreglementet äger tillämpning (officerare, underofficerare och civilmilitär personal) vid ingången av budgetåret 1942/43 till sammanlagt 5,600, skulle kostnaden för sjukvård till denna personal utgöra ($5,600 \times 20 =$) 112,000 kronor. Härtill borde emellertid — i likhet med vad under innevarande budgetår varit fallet — läggas ett belopp för bestridande av sjukvårdskostnaderna under tjänstgöring för övergångsstats-, reservstats- och reservpersonalen. Denna kostnad syntes med hänsyn till den avsevärt ökade reservpersonalen böra höjas från 10,000 till 13,000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet under titeln skulle sålunda komma att uppgå till 125,000 kronor.

Titel IV. Sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet. För innevarande budgetår hade jämväl för den personal, som avlönas enligt militära icke-

ordinariereglementet, räknats med ett årligt medelskostnadsbelopp av 20 kronor. Skäl förelåge icke att föreslå någon ändring härutinnan. Antalet befattningshavare, som för innevarande budgetår beräknats till 900, borde dock för nästa budgetår upptagas till 1,000. Medelsbehovet skulle sålunda komma att uppgå till $(1,000 \times 20 =)$ 20,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

De av arméförvaltningen föreslagna grunderna för beräklandet av medelsbehovet under det allmänna sjukvårdsanslaget synas överensstämma med de principer för fördelningen av kostnaderna mellan försvarsgrenarnas allmänna sjukvårdsanslag och de för dem avsedda särskilda sjukvårdsmaterielanslagen, vilka jag vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1941 års riksdag förordade. Jag finner mig därför böra tillstyrka, att dessa grunder i fortsättningen komma till tillämpning.

Uppskattningen av medelsbehovet under det allmänna sjukvårdsanslaget sker genom ett sammanställande av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och antalet befattningshavare, avlönade enligt de olika avlöningsreglementena, med ett beräknat dagskostnads- eller årskostnadsbelopp. Dagskostnadsbeloppet för de värnpliktiga torde med hänsyn till de av mig förordade ändrade beräkningsgrunderna kunna sänkas från 5 till 4 öre; likaså synes årskostnadsbeloppet för det fast anställda manskapets sjukvård kunna sänkas från 25 till 20 kronor. Beträffande medelkostnadsbeloppet för sjukvård till de enligt militära avlöningsreglementet och militära icke-ordinariereglementet avlönade befattningshavarna förutsätter jag ingen ändring.

Vad åter angår antalet befattningshavare, till vilka vid beräkningen av medelsbehovet hänsyn bör tagas, må framhållas, att arméförvaltningens beräkningar synas grundade på den förutsättningen, att av ämbetsverket för nästa budgetår förordade kaderökningar beslutas av statsmakterna. Ehuru denna fråga först senare kan komma under bedömande, torde redan i detta sammanhang förslag kunna framläggas rörande beräkningen av sjukvårdsanslaget. De av arméförvaltningen framlagda anslagsberäkningarna synas mig därvid kunna godtagas. Skulle det förslag, som Kungl. Maj:t framdeles kommer att framlägga rörande personalkadern under budgetåret 1942/43, prövas påkalla en ändrad uppskattning av medelsbehovet för sjukvård under samma budgetår, torde jag framdeles ånyo få anmäla denna anslagsfråga. Vad sålunda anförts äger motsvarande tillämpning beträffande marinens och flygvapnets sjukvårdsanslag.

I detta sammanhang vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 21 juni 1940 uppdrog åt marinförvaltningen att verkställa en av 1940 års lagtima riksdag begärd utredning av frågan om ordnande av tandvården vid marinen. Sedan marinförvaltningen överlämnat utredning och förslag i ämnet, har det vid den fortsatta behandlingen av ärendet visat sig nödvändigt att i ett sammanhang pröva frågan om organisationen av tandvården vid försvarsväsendet i dess helhet. På grund härav har jag efter av Kungl. Maj:t den 30 oktober 1941 lämnat bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för verkställande av skyndsamt utredning i ämnet, varvid ansetts böra uppmärksammas bland

annat frågan om en samordning på ett eller annat sätt av tandvården vid försvarsväsendet med folktandvården. Beträffande de för de sakkunniga i övrigt meddelade direktiven torde få hänvisas till den i årets kommittéredogörelse lämnade sammanfattningen. Då det icke nu kan bedömas, huruvida utredningen kan föranleda förslag redan till 1942 års riksdag, har jag vid beräkningen av förevarande anslag liksom av motsvarande anslag till marinen och flygvapnet ansett mig böra utgå från nu gällande grunder för uppskattning av tandvårdskostnader.

Medelsbehovet under arméns sjukvårdsanslag kommer i enlighet med det anförda att uppgå till (606,000 + 204,000 + 125,000 + 20,000 =) 955,000 kronor. Anslagsminskningen utgör 165,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvård* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 955,000 kronor.

[24.] 16. **Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** I samband med den ändrade uppställning av fjärde huvudtiteln, som genomfördes från och med innevarande budgetår, uppfördes i riksstaten särskilda för de olika försvarsgrenarna avsedda sjukvårdsmaterielanslag, från vilka skulle bestridas kostnaderna för anskaffning, underhåll, vård och omsättning av ifrågavarande materiel, dock icke såvitt avsåge sådan förbandsmateriel och läkemedel som användes för den löpande fredssjukvården. Medelsbehovet beräknades för arméns del till 1½ procent av det beräknade värdet av arméns krigssjukvårdsmateriel, eller till 450,000 kronor, av vilket belopp emellertid omkring 100,000 kronor beräknades belöpa å förbandsmateriel och läkemedel, som komme att tagas i anspråk för den löpande egentliga sjukvården och sålunda borde ersättas med anlitande av medel från det allmänna sjukvårdsanslaget. Anslaget upptogs därför för budgetåret 1941/42 med allenast 350,000 kronor.

Av min redogörelse under nästföregående punkt rörande anslagsberäkningen för arméns allmänna sjukvårdsmaterielanslag framgår, att *arméförvaltningen* föreslagit vissa ändrade grunder för dispositionen av sistnämnda anslag. Ämbetsverket har i anslutning därtill framlagt ett av *riksräkenskapsverket*, *marinförvaltningen* och *flygförvaltningen* biträtt förslag, att kostnaderna under anslaget till sjukvårdsmateriel skola beräknas under två särskilda titlar, den ena avseende fredssjukvårdsmateriel och den andra krigssjukvårdsmateriel.

Titel I. Fredssjukvårdsmateriel. Arméförvaltningen har framhållit, att för bestridande av kostnaderna för anskaffning, vård och underhåll av för fredssjukvården erforderlig materiel — utrustning och inventarier för sjukhus, undersöknings- och behandlingsinstrument samt för den löpande sjukvården i övrigt erforderlig sjukvårdsmateriel utom förbandsmateriel och läkemedel — ett belopp beräknat efter 1 öre för tjänstgöringsdag syntes bliva erforderligt.

Titel II. Krigssjukvårdsmateriel. Arméförvaltningen har anfört, att då någon ytterligare erfarenhet rörande medelsbehovet och dess beräkning ännu icke kunnat vinnas, för ändamålet borde beräknas enahanda belopp som för innevarande budgetår, eller 350,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag förordar, att medelsbehovet under anslagen till sjukvårdsmateriel beräknas under ifrågavarande två särskilda anslagstitlar. Jag förutsätter därvid, att kostnader för den löpande sjukvården i vad avser förbandsmateriel och läkemedel alltså skola belasta de allmänna sjukvårdsanslagen.

Arméförvaltningens beräkning av medelsbehovet under Titel I. Fredssjukvårdsmateriel har i princip icke givit mig anledning till erinran. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och fast anställt manskap enligt arméförvaltningens uppskattning kan beräknas till 19,000,000, kommer medelsbehovet under denna anslagstitel att uppgå till $(19,000,000 \times 0.01 =)$ 190,000 kronor. Jag får härvid framhålla, att mot det under titel I upptagna beloppet svarar en minskning av medelsbehovet under det allmänna sjukvårdsanslaget. Under Titel II. Krigssjukvårdsmateriel förordar jag i likhet med arméförvaltningen en medelsanvisning av 350,000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda utgöra $(190,000 + 350,000 =)$ 540,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 190,000 kronor.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 540,000 kronor.

[25.] 17. **Inventarier för vissa sjukhus, reservationsanslag.** I byggnadsplanen för luftvärnsartilleriets beredskapsdivisioner i Sundsvall och Malmö ingår jämväl uppförandet av sjukhusbyggnader. För ändamålet erforderliga medel hava av riksdagen anvisats (jfr propositionen 1941: 267, punkten 3, och riksdagens skrivelse nr 364). I kostnadsberäkningarna för ifrågavarande byggnader — slutande å 178,200 kronor respektive 159,200 kronor — hava emellertid icke inräknats kostnaderna för sjukhusens förseende med erforderlig utrustning.

Arméförvaltningen har nu hemställt om anvisande av tillhoppa 50,000 kronor för anskaffande av för sjukhusen avsedd utrustning. Arméförvaltningen har i anslutning härtill anfört följande:

De för luftvärnsartilleriets beredskapsdivisioner avsedda sjukhusen hade planlagts efter i stort sett enhetlig typ. Sjukvårdsstyrelsen hade med ledning av nuvarande upphandlingspriser kostnadsberäknat standardutrustningen av ett dylikt sjukhus sålunda:

Möbler och övriga inventarier för sjuksalar och expeditioner		
m. m.	kronor	6,700
Möbler och inventarier för läkare och sjuksköterskerum	»	2,200
Instrumentarium	»	2,500
Elektrisk armatur	»	1,000

Sängutredning och sjukkläder	kronor	9,600
Förplägnadsmateriel	»	600
För prisstegringar och oförutsedda kostnader, cirka 10 procent	»	2,400
Summa kronor		25,000

Jag tillstyrker, att medel äskas för anskaffning av ifrågavarande inventarier. *Departements-*
Då intet synes vara att erinra mot kostnadsberäkningarna, får jag hemställa, *chefen.*
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inventarier för vissa sjukhus* för budgetåret 1942/43
anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

[26.] 18. **Inskrivnings- och färdkostnader, förslagsanslag.** I riksstaten finnes nu uppfört ett anslag till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader. Anslaget, som för budgetåret 1940/41 uppgick till 1,100,000 kronor, höjdes för innevarande budgetår till 1,300,000 kronor. Anslagshöjningen betingades dels av höjning av befodringsavgifterna å järnväg dels ock av den förlängda tjänstgöringstiden för värnpliktiga.

Arméförvaltningen har för budgetåret 1942/43 hemställt om oförändrad medelsanvisning.

Försvarsväsendets rullföringsnämnd har på min begäran i skrivelse den 12 november 1941 inkommit med uppgift i vad mån ett godkännande av de i propositionen 1941: 318 förordade ändrade grunderna för inskrivningsväsendets organisation kunde beräknas föranleda ändring i vederbörande myndigheters medelsäskanden för budgetåret 1942/43. Nämnden har därvid beträffande till förevarande anslag hänförliga kostnader framhållit, att kostnaderna för inskrivningsnämndernas verksamhet kunde beräknas nedgå med 50,000 kronor och kostnaderna för annonser och kungörelser angående kallelse till inskrivningsförrättning eller tjänstgöring med 70,000 kronor. De nuvarande kostnaderna för inskrivningsrevisionerna, beräknade till 10,000 kronor, samt för värnpliktsmönstringen, 15,000 kronor, bortföller helt. Å andra sidan tillkomme vissa kostnader för inskrivningsrådets verksamhet, beräknade till 1,000 kronor. Nämnden uppskattade förty kostnadsminskningen under anslaget till 144,000 kronor.

Med hänsyn till vad försvarsväsendets rullföringsnämnd anfört rörande *Departements-*
motsedd minskning av kostnaderna under förevarande anslag efter en över- *chefen.*
gång till det nya systemet för värnpliktigas inskrivning och redovisning finner jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår minskas med i runt tal 150,000 kronor till 1,150,000 kronor. Då mönstring icke längre skall anordnas, torde anslaget böra i fortsättningen benämnas Inskrivnings- och färdkostnader.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,150,000 kronor.

[27.] 19. **Reseersättningar m. m., förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 1,175,000 kronor.

Anslaget disponeras enligt en den 12 september 1941 fastställd stat på följande sätt:

I. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> :			
a) till hemvärnschefens förfogande att av honom fördelas på underlydande organ	kronor	120,000	
b) övriga myndigheter, <i>förslagsvis</i>	»	390,000	kronor 510,000
II. Tjänstgöringstraktamenten, <i>förslagsvis</i>	»		365,000
III. Flyttningssersättningar, <i>förslagsvis</i>	»		300,000
			Summa kronor 1,175,000

Arméförvaltningen har framhållit, att på grund av tillämpningen under sist-förflutna budgetår av krigsbokföringsföreskrifterna någon jämförelse med anslagsbelastningen under nämnda budgetår icke kunde ske. Anledning föreläge emellertid icke till antagande, att medelsbehovet skulle för budgetåret 1942/43 komma att undergå någon väsentlig förändring i förhållande till beräkningarna för budgetåret 1941/42. Ämbetsverket har därför hemställt, att anslaget måtte uppföras i riksstaten med oförändrat belopp, 1,175,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom av det föregående framgår, gäldas från det för innevarande budgetår anvisade anslaget jämväl de med hemvärnets verksamhet förenade rese- och traktamentskostnaderna. Jag utgår från att det för detta ändamål nu anvisade beloppet, 120,000 kronor, skall visa sig tillräckligt även under nästa budgetår och biträder alltså arméförvaltningens förslag i denna del. Ej heller i övrigt har jag någon erinran att framställa mot arméförvaltningens anslagsberäkning. Liksom hittills torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i erforderlig utsträckning meddela bestämmelser rörande den begränsning av till reseanslaget hänförliga utgifter, som kan finnas erforderlig.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,175,000 kronor.

[28.] 20. **Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 35,000 kronor. Då särskilt tillkallade sakkunniga den 19 december 1941

framlagt förslag rörande omläggning av systemet för hästuttagning och det är att förvänta, att proposition i ämnet skall kunna föreläggas 1942 års riksdag, torde i avbidan härför anslaget böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp, 35,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 35,000 kronor.

Expenser m. m.

[29.] 21. **Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 7,400,000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget har tidigare beräknats med ledning av medeltalet av nettoutgifterna under de tre närmast tillämdalupna budgetåren. För de senaste budgetåren har emellertid en dylik beräkningsgrund av olika anledningar (prisstegring å bränsle, extra personalinkallelser m. m.) icke kunnat tillämpas. För budgetåret 1941/42 beräknades anslaget i stället på följande sätt: Till de till 4,125,000 kronor uppgående verkliga utgifterna under budgetåret 1938/39 lades dels de till 170,000 kronor beräknade kostnaderna för vissa nytillkommande truppförband, dels ett belopp av 500,000 kronor motsvarande den till 25 procent beräknade prisstegringen för bränsle och gas, dels i runt tal 2,700,000 kronor, motsvarande beräknade merutgifter för ökat antal tjänstgöringsdagar. Det sålunda beräknade medelsbehovet minskades med ett belopp av 68,000 kronor, som från anslaget överfördes till arméförvaltningens omkostnadsanslag, varför anslaget i riksstaten uppfördes med ett belopp av i runt tal 7,400,000 kronor.

Vad beträffar medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår, har *arméförvaltningen* ansett sig kunna lägga sistnämnda belopp av 7,400,000 kronor till grund för anslagsberäkningen. Tjänstgöringsförhållandena kunde nämligen i stort sett beräknas bli desamma som under budgetåret 1941/42. Sedan föregående års anslagsberäkning hade emellertid en ytterligare allmän prisförhöjning inträffat. Därtill komme, att tidigare beräknad höjning av kostnaderna för bränsle och gas med allenast 25 procent varit väl låg. Med hänsyn härtill hade arméförvaltningen efter samråd med bränslekommissionen och priskontrollnämnden funnit sig böra räkna med att den förhöjning av prisnivån, som inverkade på anslaget i dess helhet, skulle komma att medföra ett ökat medelsbehov med omkring 20 procent av de för innevarande budgetår anvisade medlen, eller 1,480,000 kronor. Medelsbehovet skulle således komma att uppgå till $(7,400,000 + 1,480,000 =) 8,880,000$ kronor.

Emellertid har arméförvaltningen erinrat, att ämbetsverket vid beräkningen av arméns avlöningsanslag förutsatt, att avlöningskostnaderna för viss personal, vilka kostnader hittills bestritts från underhållsanslag, framdeles skulle bestridas från avlöningsanslaget. Detta medförde en överflyttning av i runt

tal 110,000 kronor till avlöningsanslaget från här ifrågavarande anslag till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, vilket anslag alltså borde för nästa budgetår uppföras med 8,770,000 kronor eller i runt tal 8,800,000 kronor.

Beträffande den sålunda berörda frågan om överflyttning av avlöningskostnader till avlöningsanslag från förevarande anslag liksom från ett flertal andra under fjärde huvudtiteln uppförda omkostnads-, underhålls- eller anskaffningsanslag, från vilka för närvarande bestridas kostnader för avlöning till vissa icke-ordinarie befattningshavare, må erinras om följande:

De sakkunniga, som av chefen för finansdepartementet den 22 juni 1939 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades för att verkställa utredning och framlägga förslag angående ändrad uppställning av riksstatens fjärde huvudtitel, förordade i sitt den 6 maj 1940 avgivna betänkande, att avlöningskostnaderna för denna personal skulle bestridas från vederbörligt avlöningsanslag. De sakkunniga gävo emellertid samtidigt uttryck åt den uppfattningen, att med ett omedelbart genomförande av förslaget med hänsyn till det därmed förenade engångsarbetet måhända borde anstå till dess mera normala förhållanden inträtt och att det därför kunde ifrågasättas, om icke ett successivt genomförande av förslaget vore att tillråda. Vid anmälan av propositionen 1941: 155 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel uttalade jag min anslutning i princip till de sakkunnigas uppfattning, att sådana kostnader för avlöning av icke-ordinarie personal, som bestredes ur anskaffnings- och underhållsanslag, borde i största möjliga utsträckning överflyttas till avlöningsanslagen. Med hänsyn till svårigheterna att på grundval av den till buds stående utredningen överblicka konsekvenserna av ett genomförande helt eller delvis av den nya principen för bestridande av ifrågavarande avlöningskostnader ansåg jag mig dock icke kunna föreslå, att för budgetåret 1941/42 någon ändring vidtoges i förevarande hänseende. Den icke-ordinarie personal, som enligt dittills gällande ordning avlönats med anlåtande av sakanslag, borde således även för nämnda budgetår avlönas på samma sätt. Jag ansåg emellertid, att åtgärder i tid borde vidtagas för att till därpå följande budgetår kunna efter enhetliga grunder för samtliga försvarsgrenar genomföra den av de sakkunniga hävdade principen.

I sin framställning rörande medelsbehoven för nästkommande budgetår har arméförvaltningen framlagt förslag till överflyttning av här ifrågavarande personalkostnader. Avlöningskostnaderna hava tagits i beräkning dels under arméförvaltningens avlöningsanslag och dels under arméns allmänna avlöningsanslag. Samtidigt har ämbetsverket föreslagit en av överflyttningen betingad minskning av sakanslagen.

*Departements-
chefen.*

Vad först angår frågan om överflyttning till vederbörligt avlöningsanslag av nämnda kostnader för avlöning till icke-ordinarie personal, är jag alltjämt av den åsikten, att en dylik överflyttning bör komma till stånd. Dock kan jag av flera skäl icke förorda, att sådana åtgärder nu vidtagas. Av arméförvaltningens framställning framgår, att det här är fråga om ett betydande antal befattningshavare; ett bifall till arméförvaltningens i ämnet framlagda förslag skulle

medföra en uppräknig av arméförvaltningens avlöningsanslag med inemot 1,100,000 kronor och av arméns avlöningsanslag med omkring 650,000 kronor. En överflyttning av lönekostnader av denna storleksordning till avlöningsanslagen måste föregås av en omprövning rörande såväl behovet av personalen som ock löneställningen för vissa av befattningshavarna. Den nu föreliggande utredningen lämnar icke tillräckliga hållpunkter för ett ställningstagande i dessa frågor. Härtill kommer, att arméförvaltningen icke nu ansett sig kunna föreslå en överflyttning av all icke-ordinarie personal; beträffande viss extra personal och personal med arvode har förvaltningen nämligen på grund av rådande beredskapstillstånd ansett sig icke kunna med säkerhet bedöma i vilken utsträckning dylik personal kan komma att kvarstå vid återgång till normala fredsförhållanden. Det bör även framhållas, att det föreliggande spörsmålet har nära samband med den under utredning varande frågan om organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltningsmyndigheter och svårligen kan bedömas fristående från denna fråga. Jag förordar förty, att nu ifrågavarande icke-ordinarie personal även under budgetåret 1942/43 avlönas från de anslag, som hittills kommit till användning, och att frågan om överflyttning av lönekostnaderna till avlöningsanslag tills vidare i avbidan på ytterligare utredning och mera normala förhållanden anstår.

Vad sålunda anförts torde i tillämpliga delar gälla jämväl marinen och flygvapnet.

Vad härefter angår medelsbehovet under arméns bränsleanslag får jag erinra, att jag vid anmälan av denna anslagsfråga i fjolårets statsverksproposition anförde, att stora svårigheter föreläge att med någon större exakthet beräkna medelsbehovet. Vid anslagsberäkningen för nästa budgetår möta samma svårigheter. Under förhandenvarande omständigheter finner jag mig emellertid böra godtaga arméförvaltningens anslagskalkyler, enligt vilka medelsbehovet under bränsleanslaget skulle utgöra 8,880,000 kronor. I nämnda belopp ingår kostnaden för avlöning till den icke-ordinarie personal, som arméförvaltningen ifrågasatt skola överflyttas till avlöningsanslag.

Från anslaget bestridas för närvarande kostnaderna för bränsle, lyse etc. för vissa inskrivnings- och rullföringsexpeditioner. Efter genomförandet av det nya till truppförbanden lokalt anknutna systemet för de värnpliktigas inskrivning och redovisning komma dessa expeditioner att försvinna. En motsvarande kostnadsökning för truppförbandens del är emellertid att förvänta, varför särskild hänsyn till denna omorganisation icke torde behöva tagas vid anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Med hänsyn härtill synes medelsbehovet för budgetåret 1942/43 under förvarande anslag kunna beräknas till förutnämnda belopp, vilket dock lämpligen bör avrundas till 8,900,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 8,900,000 kronor.

[30.] 22. *Övriga expenser m. m., reservationsanslag.* Ifrågavarande anslag är nu uppfört med ett belopp av 965,000 kronor. Enligt fastställd stat disponeras anslaget sålunda:

Expenser vid staber och truppförband m. fl.	kronor 540,000
Blankettryck	» 180,000
Expenser vid rullföringsexpeditioner	» 35,000
Telefonabonnemangavgifter till hemvärnskrets- och hemvärns- områdesbefälhavare	» 115,000
Oförutsedda expenser	» 95,000
Summa kronor 965,000	

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* anført bland annat följande:

Vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1941/42 hade hänsyn tagits till de merkostnader, som beräknades uppkomma bland annat genom att anskaffningskostnaderna för olika slag av skrivmaterialier och expeditionsinventarier efter ingången av budgetåret 1939/40 ökats med omkring 20 procent.

Sedan berörda beräkning avgavs hade en ytterligare prisförhöjning med omkring 10 procent inträtt å vissa kontorsmaskiner, varjämte priserna å övrig expeditionsmateriel visat tendens till stegring. Även om normala förhållanden komme att inträda under nästkommande budgetår, torde man icke kunna räkna med någon nämnvärd sänkning av gällande priser. Arméförvaltningen ansåge emellertid, att den ökning av gällande priser, som nu ytterligare inträtt, icke vore av sådan storleksordning, att en höjning av anslaget av denna anledning vore oundgängligen erforderlig, särskilt som tjänstgöringsförhållandena under nästkommande budgetår åtminstone delvis måste beräknas bli va av liknande art som de nu rådande. Anslagsposterna för expenser vid staber och truppförband m. fl., för blankettryck och för oförutsedda expensbehov syntes sålunda böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med respektive 540,000 kronor, 180,000 kronor och 95,000 kronor.

Vad beträffade anslagsposten för expenser vid rullföringsexpeditioner, komme medelsbehovet för detta ändamål givetvis att röna inverkan av resultatet av den utredning, som för närvarande påginge rörande rullföringsväsendets omläggning. Innan nämnda utredning slutförts, kunde icke exakt bedömas, huru stort belopp som erfordrades för expensutgifter för rullföringen, ej heller av vilka myndigheter medlen borde disponeras. Arméförvaltningen funne sig därför böra föreslå, att anslagsposten nu upptoges till samma belopp som för innevarande budgetår eller med 35,000 kronor. Det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera bestämma, huru dessa medel skulle fördelas.

Vidkommande anslagsposten för telefonavgifter till hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavare syntes medlen härför, enligt vad från hemvärnsstaben inhämtats, för nästkommande budgetår kunna minskas från 115,000 kronor till 110,000 kronor på grund av beräknade minskade utgifter för inträdesavgifter för telefonabonnemang.

Arméförvaltningen har under åberopande av vad sålunda anförts hemställt om en medelsanvisning av tillhopa (540,000 + 180,000 + 95,000 + 35,000 + 110,000 =) 960,000 kronor.

Departements- Mot de av arméförvaltningen gjorda beräkningarna i fråga om medels-
chefen. behovet för expenser vid staber och truppförband, för telefonabonnemang och

för oförutsedda utgifter har jag intet att erinra. Vad åter angår de i arméförvaltningens anslagsberäkningar ingående delposterna för blankettryck och för expenser vid rullföringsexpeditionerna får jag till en början framhålla, att anslagsposten till expenser vid rullföringsexpeditionerna bortfalla i och med genomförandet av det nya systemet för redovisningen av de värnpliktiga. Enligt en av försvarsväsendets rullföringsnämnd verkställd utredning torde emellertid en motsvarande ökning av expenskostnaderna vid truppförbanden vara att förvänta, varför någon anslagsminskning av denna anledning icke är möjlig. Rullföringsnämndens utredning ger vidare vid handen, att kostnaderna för blankettryck beräknas komma att under budgetåret 1942/43 uppgå till i stort sett samma belopp som under innevarande budgetår.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synes förevarande anslag kunna för nästa budgetår i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag beräknas till 960,000 kronor. Stat för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 960,000 kronor.

[31.] 23. **Publikationstryck, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till publikationstryck är för innevarande budgetår upptaget med 190,000 kronor.

Jämlikt av Kungl. Maj:t fastställd stat har detta belopp jämte 15,000 kronor, utgörande beräknade inkomster från lantförsvarets kommandoexpeditioners bokdetaljs försäljningsverksamhet, fördelats sålunda:

Lantförsvarets kommandoexpedition, <i>förslagsvis</i>	kronor 180,000
Till hemvärnschefens disposition, <i>högst</i>	» 3,000
Till Kungl. Maj:ts disposition, <i>förslagsvis</i>	» 22,000
Summa kronor 205,000	

Arméförvaltningen har erinrat, att huvudparten av förevarande anslag eller 180,000 kronor disponerades av lantförsvarets kommandoexpedition för tryckning av reglementen och läroböcker m. m. Beträffande nämnda post hade intendenturdepartementet inhämtat, att en prisförhöjning av cirka 10 procent inträtt sedan föregående års anslagsberäkning. Med hänsyn härtill syntes ifrågavarande anslagspost böra höjas med i runt tal 20,000 kronor till 200,000 kronor. Arméförvaltningen har vidare framhållit, att enligt inhämtad uppgift något överskott av reglementen och läroböcker i lantförsvarets kommandoexpeditioners förråd, utöver ordinärt sådant, icke kunde påräknas.

I fråga om den för hemvärnsorganisationen avsedda anslagsposten har arméförvaltningen föreslagit en höjning med 9,000 kronor till 12,000 kronor. Höjningen motiveras med den omfattande tryckning av reglementen och instruktioner m. m., som påkallas av hemvärnsorganisationens genomförande.

För mötande av prisstegring har arméförvaltningen beräknat ytterligare 1,000 kronor och således hemställt om en medelsanvisning av (190,000 + 20,000 + 9,000 + 1,000 =) 220,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag erinra, att *försvarsväsendets rullföringsnämnd* i skrivelse den 8 november 1941 anförde, att den omorganisation av inskrivningen och redovisningen av krigsmaktens personal, som av nämnden föreslagits, krävde omarbetande och nytryck av flertalet av de redovisningsblanketter, som för närvarande användes. Den exakta kostnaden för en dylik nyanskaffning kunde icke för det dåvarande uppgivas, men med utgångspunkt från de årliga kostnaderna för dessa blanketter samt med hänsyn till det engångsbehov, som uppstode vid uppläggandet av nya register, kunde kostnaderna uppskattas till omkring 100,000 kronor. Rullföringsnämnden hemställde, att detta belopp måtte för ändamålet anvisas.

I anledning härav medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 14 november 1941, att ett belopp av högst 100,000 kronor finge för ifrågavarande ändamål bestridas från den å staten för förslagsanslaget till arméns publikationstryck uppförda posten Lantförsvarets kommandoexpedition.

Departements-
chefen.

Jag biträder arméförvaltningens förslag till beräkning av förevarande anslag för nästa budgetår, vilket innebär en anslagshöjning med 30,000 kronor. Det belopp, som av Kungl. Maj:t anvisats genom beslutet den 14 november 1941, är att betrakta som en av inskrivningsväsendets omorganisation föranledd tillfällig medelsanvisning, vilken icke påverkar anslagsberäkningarna för nästa budgetår.

Stat för anslaget torde Kungl. Maj:t få i sinom tid fastställa. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikationstryck* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 220,000 kronor.

Mathållning m. m.

[32.] 24. *Mathållning, förslagsanslag.* Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 27,000,000 kronor. Medelsbehovet har beräknats efter en portionskostnad av 127 öre för man och tjänstgöringsdag, varvid 115 öre beräknats motsvara kostnaden för proviant å förläggningssorten (normalportionspriset) samt återstoden, 12 öre, övriga kostnader för arméns mathållning — med undantag av kostnaderna för kvinnlig köks- och servispersonal — nämligen merkostnaden för proviant utom förläggningssorten samt under transporter och vissa övningar ävensom för sjukföda, kostnader för de centrala magasinens drift m. m. Kostnaderna för de kvinnliga köks- och servisbiträdena inräknades i nämnda anslagssumma med 2,250,000 kronor.

För närmast föregående budgetår hade portionskostnaden beräknats till 101 öre för man och tjänstgöringsdag, varav 90 öre hade beräknats motsvara kostnaden för proviant å förläggningssorten och 11 öre omförmälda övriga kostnader för arméns mathållning. Kostnaderna för de kvinnliga köks- och servisbiträdena hade för nämnda budgetår uppskattats till 1,200,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under mathållningsanslaget för budgetåret

1942/43 har *arméförvaltningen* ansett sig böra räkna med en höjning av normalportionspriset med 15 öre till 130 öre. Till stöd härför har anförts följande:

Den stegring av livsmedelspriserna, som ägt rum under de senaste budgetåren, hade fortsatt och visade allt fortfarande tendens till ökning. Huru priserna å livsmedelsmarknaden kunde komma att ställa sig under budgetåret 1942/43 undandroge sig för närvarande allt bedömande. I detta sammanhang torde böra erinras om att livsmedelsprisen enligt socialstyrelsens beräkningar under tiden den 1 juli 1940—den 30 juni 1941 stigit med 12 procent. Efter nu gällande priser uppginge normalportionens kostnad till i medeltal 130 öre. Med hänsyn till det under den senaste tiden inträdda försvårade allmänna försörjningsläget och den rådande varuknappheten syntes livsmedelspriserna sannolikt kunna antagas icke komma att under nästkommande budgetår sjunka under nuvarande prisnivå, även om fredstillstånd skulle komma att inträda under budgetåret. *Arméförvaltningen* ansåge sig därför icke böra räkna med lägre normalportionspris än det nyss angivna.

Beträffande dagskostnadsbeloppet för »övriga kostnader» ävensom kostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen har *arméförvaltningen* icke ifrågasatt någon ändring.

Vid anmälan av denna anslagsfråga i fjol framhöll jag, att beräkningen av medelsbehovet under detta anslag liksom även under övriga »öresanslag» erbjöde de största svårigheter. Jag erinrade, att en exakt beräkning skulle erfordra kännedom om prisnivån under det kommande budgetåret. Under dåvarande förhållanden vore det så gott som omöjligt att med någon större grad av säkerhet förutse prisläget beträffande åtskilliga förnödenheter. Under sådana förhållanden syntes — försåvitt det icke vore uppenbart, att en höjning eller sänkning av prisnivån i fråga om viss förnödenhet vore att förvänta — den lämpligaste utvägen vara att beräkna dagskostnaden med utgångspunkt från senast kända prisnivå.

Vad sålunda anfördes synes mig alltjämt äga giltighet. *Arméförvaltningen* har med utgångspunkt från den vid medelsäskandena gällande prisnivån beräknat kostnaden för proviant å förläggningssorten (normalportionspriset) till 130 öre för man och tjänstgöringsdag, medan övriga dagskostnader för arméns mathållning (merkostnad för proviant utom förläggningssorten m. m.) beräknats till oförändrat 12 öre. Dessa beräkningsgrunder finner jag mig böra godtaga. Portionskostnaden för man och tjänstgöringsdag torde sålunda för budgetåret 1942/43 böra beräknas till $(130 + 12 =)$ 142 öre för man och tjänstgöringsdag.

Antalet tjänstgöringsdagar för fast anställda och värnpliktiga har, såsom av *arméförvaltningens* skrivelse framgår, uppskattats till 19,000,000. Medelsbehovet under anslaget kan sålunda — bortsett från kostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen — beräknas till $(19,000,000 \times 1.42 =)$ 26,980,000 kronor. Kostnaderna för nämnda personal beräknar jag i likhet med *arméförvaltningen* till oförändrat belopp, 2,250,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle enligt dessa beräkningar komma att utgöra $(26,980,000 + 2,250,000 =)$ 29,230,000 kronor, vilket belopp dock torde böra avrundas till 29,000,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 2,000,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mathållning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 29,000,000 kronor.

[33.] 25. *Furagering, förslagsanslag.* Vid utfodring av armétruppförbandens hästar tillämpas för närvarande en normalrationsstat bestående av en normalfoderstat — uppdelad i en stat nr 1, avsedd för stamhästar, och en stat nr 2, avsedd för ackordshästar och lejda hästar — samt en normalströstat. Vid uppskattningen av medelsbehovet för furagering å förlägningsorten för budgetåren 1940/41 och 1941/42 beräknades kostnaden för normalfoderstat 1 till 116 öre respektive 158 öre, för normalfoderstat 2 till 123 öre respektive 168 öre och för normalströstaten till 9 öre respektive 15 öre, allt för häst och underhållsdag. Härjämte beräknades medel för bestridandet av övriga furageringskostnader — transporter, magasinshyror o. s. v. — efter ett belopp av 4 öre respektive 5 öre för häst och underhållsdag. Slutligen beräknades medel, 190,000 kronor respektive 258,000 kronor, för bestridandet av kostnader för utfodring av de vid remontdepåerna befintliga remonterna. Med tillämpning av dessa beräkningsgrunder uppfördes anslaget till furagering för nämnda båda budgetår med ett belopp av 2,880,000 kronor respektive 4,600,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 har *arméförvaltningen* framhållit, att det icke syntes erforderligt att till grund för beräkningarna lägga de till följd av rådande ogynnsamma förhållanden på fodermarknaden vid medelsäskandenas framläggande gällande extraordinära foderpriserna, omkring 25 öre per kg för havre, 18 öre för hö och 9 öre för halm. I stället syntes man böra räkna med samma à-priser som beräknades förslå för innevarande budgetår, nämligen för havre 20 öre, hö 10 öre och råghalm 5 öre. Kostnaden för häst och dag kunde på grund härav beräknas för normalfoderstat nr 1 till 158 öre, för normalfoderstat nr 2 till 168 öre och normalströstaten till 15 öre. Övriga furageringskostnader syntes kunna beräknas oförändrat till 5 öre. Då antalet hästunderhållsdagar beräknades till 1,950,000 för normalfoderstat nr 1, till 500,000 för stat nr 2 och till 2,450,000 för normalströstaten, komme medelsbehovet för furagering — bortsett från kostnaderna för utfodring av remonterna — att uppgå till $(1,950,000 \times 1.58 + 500,000 \times 1.68 + 2,450,000 \times 0.15 + 2,450,000 \times 0.05) = 4,411,000$ kronor. Kostnaden för remonternas utfodring åter kunde med ett beräknat antal underhållsdagar av 225,000 uppskattas till 327,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda utgöra $(4,411,000 + 327,000) = 4,738,000$ kronor.

Departements-
chefen.

Det synes icke oberättigat att i avbidan på närmare erfarenheter rörande prisutvecklingen godtaga arméförvaltningens beräkningsgrunder, enligt vilka furageringskostnaderna för budgetåret 1942/43 kunna beräknas till i avrundat tal 4,700,000 kronor mot 4,600,000 kronor för innevarande budgetår.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Furagering* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 4,700,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[34.] 26. **Munderingsutrustning, reservationsanslag.** Anslaget, som i riksstaten för budgetåret 1941/42 uppförts med 17,500,000 kronor, beräknades under två titlar, munderingsutrustning och skidmateriel, sålunda:

Titel I. Munderingsutrustning	kronor 17,000,000
Titel II. Skidmateriel	» 500,000
	Summa kronor 17,500,000

För nästa budgetår torde medelsbehovet böra beräknas under samma anslagstitlar.

Titel I. Munderingsutrustning. Det under denna titel upptagna anslagsbeloppet är avsett till bestridande av kostnader för anskaffning och underhåll av personliga beklädnadspersedlar för manskapet, utrednings- och remtygspersedlar, tältutredning och annan förläggningsmateriel m. m. Vidare bestrides det fortlöpande underhållet av hemvärnets intendenturutrustning från medel under detta anslag. För innevarande budgetår har medelsbehovet under ifrågavarande anslag beräknats efter en kostnad av 85 öre per man och tjänstgöringsdag.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet för 1942/43 anfört bland annat följande.

Tillverkning av intendenturmateriel skedde alltjämt genom den sedan början av 1940 igångsatta krigsindustrien. Vid tillverkningars utläggning hade efter hand i allt större omfattning anbudsförfarandet tillämpats, varigenom fördelaktigare å-priser i regel kunnat erhållas. Genom verkställda materielanskaffningar hade de betydande nya behov av intendenturmateriel, som föranletts av genomförandet av 1941 års krigsorganisation samt genom av neutralitetsvakten föranledd förslitning, kunnat tillgodoses. Tillverkningen påginge alltjämt för sistnämnda ändamål.

Under budgetåren 1939/40 och 1940/41 tillämpade dagskostnadsbelopp för munderingsutrustning hade utgjort 65 öre per man och tjänstgöringsdag. Beloppet hade beräknats med utgångspunkt från det i slutet av år 1938 gällande prisläget. Under framhållande av att det måste vara ett oavvisligt krav att munderingsanslaget vid en återgång till normala förhållanden så avvägdes, att medelstillgången bleve tillfyllest för vidmakthållande av under försvarsberedskapstiden genom särskilda anslagsmedel verkställda materielanskaffningar, hade arméförvaltningen vid avgivande av anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagt en utförlig beräkning, som med hänsyn till inträffade prisstegringar m. m. givit till resultat, att munderingsanslaget borde beräknas efter 85 öre per man och tjänstgöringsdag.

Sedan hösten 1940 hade med undantag för de öknings i avlöningskostnader, som på grund av indextalets höjning förekommit, i stort sett inga prisförändringar ägt rum, som kunde giva anledning till en förnyad omräkning av grunderna för munderingsanslagets beräkning. Anslaget syntes därför även för budgetåret 1942/43 böra beräknas efter 85 öre per man och tjänstgöringsdag.

För underhållet av hemvärnets intendenturutrustning borde beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, eller 250,000 kronor.

Titel II. Skidmateriel. *Arméförvaltningen* har under denna anslagstitel för nästa budgetår föreslagit oförändrad medelstilldelning, 500,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för budgetåret 1941/42 anförde jag, att svårigheten att beräkna medelsbehovet för »öresanslagen» vore särskilt stor beträffande de av dessa anslag, som hade karaktär av reservationsanslag. Jag framhöll, att i fråga om dessa anslag dagskostnadsbeloppet bleve grundläggande för den verkliga medelstillgången för det med anslaget avsedda ändamålet. Därest det med utgångspunkt från viss prisnivå beräknade dagskostnadsbeloppet skulle komma att för visst budgetår ligga väsentligt högre än det för budgetåret verkligen gällande, skulle detta nämligen i själva verket innebära, att mer medel kommit att ställas till förfogande för visst ändamål än som vid anslagsberäkningen varit avsett. Vid stigande prisnivå åter komme det anvisade beloppet icke att förslå för tillgodoseende av det ändamål, varför medelsanvisningen avsetts. Med hänsyn härtill förutsatte jag, att det vid fastställande av stat för anslaget eller eljest när skäl därtill förefunnes skulle ligga i Kungl. Maj:ts skön att — därest de prisförhållanden, med ledning av vilka dagskostnadsbeloppet bestämts, komme att undergå väsentlig förändring i förbilligande riktning — vidtaga de inskränkningar i anslagsdispositionen, som kunde befinnas erforderliga. Skulle åter en ytterligare förhöjning av de på dagskostnadsbeloppets bestämmande inverkan faktorererna komma att inträffa, syntes frågan om en eventuell ökning av medelstilldelningen för ifrågavarande ändamål böra göras till föremål för särskild prövning.

Vad sålunda anförts rörande de grundläggande principerna för medelsberäkningen och anslagsdispositionen under förevarande anslag liksom även beträffande flertalet övriga under fjärde huvudtiteln uppförda s. k. öresanslag av reservationsanslags karaktär torde böra äga giltighet jämväl såvitt avser budgetåret 1942/43.

Medelsbehovet under titel I av arméns munderingsanslag har av arméförvaltningen uppskattats med utgångspunkt från en dagskostnad av 85 öre per man och tjänstgöringsdag eller samma belopp som för innevarande budgetår. Denna beräkningsgrund finner jag mig under förhandenvarande omständigheter böra godtaga. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och fast anställda kan beräknas komma att utgöra 19,000,000, skulle medelsbehovet — fränsett kostnaderna för underhåll av hemvärnets intendenturutröstning — komma att utgöra $(19,000,000 \times 0.85 =)$ 16,150,000 kronor. I enlighet med arméförvaltningens förslag torde för hemvärdet böra beräknas ett belopp av 250,000 kronor. Medelsbehovet under titel I uppgår sålunda till $(16,150,000 + 250,000 =)$ 16,400,000 kronor.

Medelsbehovet under titel II, skidmateriel, torde i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag böra beräknas till oförändrat belopp, 500,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts torde anslaget till munderingsutrustning för budgetåret 1942/43 böra uppföras i riksstaten med ett belopp av

(16,400,000 + 500,000 =) 16,900,000 kronor. Anslagsminskningen utgör 600,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Munderingsutrustning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 16,900,000 kronor.

[35.] 27. **Kasern- och förplägnadsutredning, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 2,150,000 kronor, vilket fördelas sålunda:

Titel I. Kasernutredning	kronor 1,140,000
» II. Förplägnadsutredning	» 1,010,000
Summa kronor 2,150,000	

Medelsbehovet under titel I beräknades dels efter en uppskattad dagskostnad av 5 öre för man för anskaffning och underhåll av sängservis och annan för manskapet avsedd kasernutredning, dels ock med ett fast belopp av 150,000 kronor för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier, möbler till dagrum och andra gemensamma lokaler, gymnastikmateriel m. m. Den under titel II upptagna anslagsposten till förplägnadsutredning beräknades efter 5 öre per man och tjänstgöringsdag samt 1 öre för häst och underhållsdag. Dessa beräkningsgrunder överensstämmer med dem, som tillämpades för budgetåret 1940/41.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1941/42 framhöll arméförvaltningen bland annat, att även beträffande materiel, som anskaffades med anlitan- de av medel från förevarande anslag, viss prisstegring inträtt. Denna hade dock varit mera begränsad än i fråga om övrig materiel. Med hänsyn härtill även- som till det förhållandet, att viss för den personella beredskapen erforderlig materiel (såsom sängar, madrassvar, lakan, filtar och handdukar) måst an- skaffas i så stor omfattning, att någon större nyanskaffning härav icke be- räknades behöva ifrågakomma under de närmaste åren, borde de hittills- varande beräkningsgrunderna för anslaget kunna bibehållas även för budget- året 1941/42.

I fråga om medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1942/43 framhåller *arméförvaltningen*, att en ytterligare prisstegring inträtt å materiel, som be- kostas av anslaget. Av samma skäl, som åberopats för ett bibehållande under budgetåret 1941/42 av tidigare tillämpade beräkningsgrunder, anser sig emel- lertid arméförvaltningen icke heller nu böra ifrågasätta någon ändring av be- räkningsgrunderna för anslaget i annan mån än att det under titel I beräknade fasta beloppet av 150,000 kronor till anskaffning och underhåll av expeditions- inventarier m. m. borde höjas till 225,000 kronor på grund av den utökade fredsorganisationen och inträffade prisstegringar.

I likhet med arméförvaltningen finner jag icke anledning ifrågasätta någon ändring i förhållande till innevarande budgetår av de dagskostnadsbelopp, som ligga till grund för uppskattningen av medelsbehovet under förevarande

*Departements-
chefen.*

anslag. Dessa torde sålunda böra beräknas för kasernutredning till 5 öre samt för förplägnadsutredning till 5 öre för man och 1 öre för häst. En ökning av den fasta posten för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier m. m. — för budgetåret 1941/42 beräknad till samma belopp som för budgetåret 1940/41 — torde vara motiverad med hänsyn till inträffade prisstegringar och utökningen av fredsorganisationen. En höjning med 50,000 kronor till 200,000 kronor synes emellertid vara tillräcklig i betraktande av de särskilda anslag till engångskostnader för anskaffning av vissa hit hörande inventarier, som utgått under de senaste budgetåren och även för nästa budgetår komma att av mig förordas (jfr nästföljande punkt). På grundval av tidigare angivet antal tjänstgörings- och underhållsdagar kan sålunda medelsbehovet beräknas utgöra under titel I, kasernutredning, $(19,000,000 \times 0.05 + 200,000 =)$ 1,150,000 kronor, och under titel II, förplägnadsutredning, $(19,000,000 \times 0.05 + 2,450,000 \times 0.01 =)$ 974,500 kronor, eller tillhopa i runt tal 2,125,000 kronor. Anslagsminskningen utgör 25,000 kronor.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall kunna framdeles vid fastställande av stat för anslaget meddela beslut om jämkning inbördes mellan de under de båda titlarna beräknade beloppen, därest så av särskild anledning skulle visa sig önskvärt.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kasern- och förplägnadsutredning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,125,000 kronor.

[36.] 28. **Engångskostnader för anskaffning av kaserninventarier, reservationsanslag.** I sin skrivelse den 8 september 1938 rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1939/40 anmälde arméförvaltningen, att behov föreläge av särskilda anslagsmedel för täckande av engångskostnader för anskaffning av vissa kaserninventarier. Inventarieanskaffningen, som avsåg filtöverdrag, manskapsskåp, logementsbord, logementsstolar samt möbler till dagrum och till furirrum, beräknades kunna genomföras inom en kostnadsram av i runt tal 800,000 kronor. Medelsanvisningen ansågs kunna fördelas på fyra år.

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen för ettvarrt av budgetåren 1939/42 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor för ifrågavarande anskaffning. Med anlitande av dessa medel hava följande inventarier anskaffats, nämligen 11,775 filtöverdrag för 119,000 kronor, 4,100 manskapsskåp för 203,000 kronor, 140 omgångar möbler till furirrum för 128,200 kronor samt logementsbord, logementsstolar och möbler till dagrum för 149,800 kronor.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 har *arméförvaltningen* anført, att fortsatt nyanskaffning av ifrågavarande kasernutredning vore av behovet synnerligen påkallad, samt hemställt, att för ändamålet måtte för nämnda budgetår anvisas ett belopp av ytterligare 200,000 kronor.

Arméförvaltningens ifrågavarande förslag anser jag mig böra biträda. Jag *Departements-*
hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*

att till *Engångskostnader för anskaffning av kaserninventarier*
för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000
kronor.

[37.] 29. *Inventarier för nya kasern- och mässbyggnader m. m., reservationsanslag.*
För budgetåret 1940/41 uppfördes å riksstaten ett reservationsanslag av
240,000 kronor för anskaffning av inventarier för vissa nybyggnader vid
armén, som beräknades bli färdigställda under budgetåren 1939/40 och
1940/41. För innevarande budgetår åter har anvisats ett reservationsanslag
av 500,000 kronor för anskaffning av kasern- och förplägnadsutredning för
vissa nya truppförband av luftvärnsartilleriet.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43
har *arméförvaltningen* hemställt om anvisande av särskilda medel för anskaff-
ning av inventarier i anledning av vissa om- och tillbyggnader, som beräknades
bli avslutade under budgetåren 1941/42 och 1942/43. Ämbetsverket har
anfört bland annat följande:

Under budgetåren 1941/42 och 1942/43 beräknades vissa byggnader (om-
byggnader) bli färdigställda genom fortifikationsstyrelsens försorg. För
dessa erfordrades nyanskaffning av inventarier. Då ordinarie anslaget för
kasern- och förplägnadsutredning med nuvarande dagskostnadsbelopp per
man och tjänstgöringsdag icke i någon mån kunde bära härmed förenade kost-
nader, erfordrades särskilda medel för ändamålet. På grund härav hade inten-
denturdepartementet från truppförband, där om- eller nybyggnad förekomme,
infordrat uppgift å de med nyanskaffning av erforderlig kasern- och förpläg-
nadsutredning förenade kostnaderna, varvid förutsatts, att vid uppgörande av
förslag å nyanskaffning endast det materielbehov skulle upptagas, som icke
kunde tillgodoses genom överflyttning av materiel inom vederbörliga trupp-
förband, ävensom att i övrigt all hänsyn skulle tagas till möjlig sparsamhet.

Efter inom intendenturdepartementet verkställd granskning av de sålunda
inkomna förslagen och under beaktande av att viss för den förstärkta försvars-
beredskapen anskaffad kasernutredningsmateriel kunde ställas till förfogande
hade departementet beräknat ifrågavarande kostnader sålunda:

Matsal samt baracker vid Södra skånska infanteriregementet å Revingehed	kronor	61,000
Tillbyggnad av matsal och utvidgning av köket vid Norrbottens regemente	»	10,000
Manskapsmäss och underofficersmäss vid Smålands armé- artilleriregemente	»	22,000
Baracker å Skillingaryd	»	39,000
Nytt kanslihus m. m. vid Gotlands artillerikår	»	33,000
Nya officers- och underofficersmässar vid Karlsborgs luft- värnsregemente	»	20,000
Kasernbyggnader m. m. vid Svea trängkår, Göta trängkår och Skånska trängkåren	»	136,000
Expeditionsbyggnad och förrådsbyggnader vid arméns inten- denturförråd å Järvafältet	»	24,000
Summa kronor		345,000

Arméförvaltningen har hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1942/43 anvisas ett anslag av 345,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Av vad arméförvaltningen anfört rörande ifrågavarande inventarieanskaffning framgår, att vid beräkningen av medelsbehovet hänsyn tagits till möjligheterna att för ändamålet taga i anspråk vid truppförbanden redan befintlig materiel eller i samband med den förstärkta försvarsberedskapen anskaffad kasernutredningsmateriel. Vid sådant förhållande och då det ordinarie anslaget till kasern- och förplägnadsutredning icke torde kunna bära kostnaderna för en nyanskaffning av denna storleksordning, finner jag mig böra biträda arméförvaltningens förslag om anvisande av särskilda medel för anskaffningens genomförande. Mot det äskade beloppet synes intet vara att erinra.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inventarier för nya kasern- och mässbyggnader m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 345,000 kronor.

[38.] 30. **Växelbordsanläggningar, reservationsanslag.** I skrivelse den 26 november 1941 har *arméförvaltningens intendenturdepartement* hemställt, att medel måtte ställas till förfogande för anordnande av växelbordsanläggningar för telefoner vid staber, truppförband och vissa anstalter. Intendenturdepartementet har anfört följande:

Ernåendet av bättre och ändamålsenligare telefonförhållanden vid truppförbanden hade sedan länge varit föremål för framställningar från truppförbandschefernas sida. På grund av de ytterst begränsade medel, som stått till förfogande för ifrågavarande ändamål, hade emellertid kraven endast i obetydlig omfattning kunnat tillgodoses. Sålunda hade medelstillgången icke medgivit bataljons- och kompaniexpeditionernas förseende med telefoner, varjämte ett flertal andra befattningshavare, förråd och verkstäder m. m. icke kunnat erhålla telefonförbindelse. Detta hade medfört avsevärda olägenheter och varit till men för tjänsten, i synnerhet som avstånden emellan de olika befattningshavarnas expeditioner ofta vore relativt stora samt tjänsten såsom regel krävde tillgodoseendet av ständiga, ofta hastigt påkommande behov av förbindelse emellan vederbörande befattningshavare. Budskickning med ty åtföljande förlust av tid och arbetskraft hade därför måst anlitas i alltför stor utsträckning. I och med nuvarande beredskapsläges inträdande hade förhållandena i många fall blivit ohållbara, varför flera nya telefonförbindelser under denna tid måst anordnas. Fortfarande vore emellertid bataljons- och kompaniexpeditioner, många förråd och verkstäder, stallar och skjutbanor m. m. i stort sett i avsaknad av telefoner. Med anledning av det alltmer trängande behovet att få telefonförbindelserna ändamålsenligt ordnade vid arméns staber, truppförband och anstalter och för att få enhetliga principer tillämpade för telefonförbindelsernas ordnande, hade intendenturdepartementet under år 1941 beslutat upptaga hela frågan för översyn och utredning. Arméfördelningschefer och likställda befälhavare hade i anslutning härtill verkställt viss utredning i samråd med vederbörande telegrafkommissarier och till departementet inkommit med av utredningen betingade förslag.

Sedan de inkomna utredningarna och förslagen bearbetats inom intendenturdepartementet hade ärendet underställt telegrafstyrelsens granskning med anhållan att styrelsen måtte dels utarbета en kostnadsberäkning för telefonförhållandenas ordnande vid staber, truppförband och anstalter i enlighet med av departementet i samråd med styrelsen fastslagna riktlinjer, dels ock — med beaktandet av telefonförbindelsernas säkerställande under krig — utreda möjligheten och lämpligheten av ifrågasatta gemensamma telefonväxlar för å samma garnisonsort förlagda staber och truppförband.

Telegrafstyrelsens ifrågavarande kostnadsberäkning och utredning föreläge nu. På grundval av desamma hade inom intendenturdepartementet utarbetats en tablå, utvisande föreslagna och befintliga telefonapparater vid staber, truppförband och anstalter jämte kostnader. Med hänsyn till det relativt stora behovet av telefonapparater vid truppförbanden hade såsom regel föreslagits anordnandet av växelbordsanläggningar för automatisk drift med plats för 50 anknytningar. Större anläggningar hade — förutom vid Svea livgarde — endast upptagits i de fall telefonväxlar planerats gemensamma för flera truppförband m. m. Genom att växelbordsanläggningarna gjordes automatiska vunnos den fördelen att desamma i allmänhet ansetts kunna skötas av den ordinarie expeditionspersonalen utan anställandet av särskilda telefonister.

Engångskostnaderna för anordnandet av föreslagna växelbordsanläggningar hade beräknats till 298,684 kronor, vartill komme omkring 10,100 kronor för ordnandet av lokaler för anläggningarna. Sammanlagt erfordrades alltså i runt tal 310,000 kronor för genomförandet av föreslagna telefonanordningar. Dessa beräknades kunna levereras successivt under budgetåret 1942/43 enligt från telegrafstyrelsen lämnat meddelande. Vid genomförandet av de föreslagna anordningarna borde det få ankomma på intendenturdepartementet att efter de militära myndigheternas hörande och efter samråd med telegrafstyrelsen vidtaga de jämkningar rörande föreslagna växelanordningars storleksordning samt anordnande av för flera truppförband m. m. gemensamma växlar, som kunde visa sig erforderliga och lämpliga på grund av ändrad organisation eller av andra skäl.

Intendenturdepartementet har framhållit, att de årligen återkommande driftkostnaderna, huvudsakligen abonnemangsavgifter, efter genomförandet av det nya telefonsystemet kunde, därest den nuvarande samtalsfrekvensen lades till grund för kostnadsberäkningen, uppskattas till högst 53,000 kronor. I verkligheten syntes emellertid avgifterna bliva avsevärt mycket lägre. Sålunda komme alla samtal mellan till en och samma växel anslutna apparater icke att påverka telegrafverkets debitering och följaktligen avgifterna att beräknas efter en lägre taxa än förut. Vissa apparater syntes därjämte kunna spärras för utgående samtal över telegrafverkets linjenät. Intendenturdepartementet beräknade sålunda, att abonnemangsavgifterna på anförda skäl skulle komma att nedgå med minst 20 procent, varför de verkliga kvartalsavgifterna icke borde komma att överstiga 42,000 kronor. Då motsvarande kostnader för närvarande uppginge till i runt tal 48,000 kronor, skulle kvartalsavgifterna trots den betydande ökningen av antalet telefonapparater komma att minskas med omkring 6,000 kronor.

Departementet har vidare framhållit, att vissa driftkostnader syntes komma att uppstå för växelanläggningarnas betjänande. Vid beräkningen av dessa kostnader hade departementet utgått ifrån att för hela armén högst nio telefo-

nister skulle behöva nyanställas, huvudsakligen för betjänaandet av anläggningar, gemensamma för flera truppförband m. m. Kostnaden för denna personals avlöning, som beräknats till omkring 19,600 kronor per år, syntes böra bestridas från arméns avlöningsanslag.

Under återopande av vad sålunda anförts har intendenturdepartementet hemställt om anvisande av ett belopp av 310,000 kronor för bestridandet av engångskostnaderna för växelbordsanläggningarnas anordnande.

Departements-
chefen.

Av vad arméförvaltningens intendenturdepartement anført torde med tydlighet framgå, att ett trängande behov föreligger av mer ändamålsenligt ordnade telefonanläggningar vid arméns truppförband och de övriga militära institutioner, om vilka här är fråga. Det i sådant hänseende av departementet efter samråd med telegrafstyrelsen framlagda förslaget synes mig väl grundat. Förslagets genomförande innebär, såsom av handlingarna i ärendet framgår, en utökning av antalet telefonapparater från 1,157 till 1,868 (1,239 öppna och 629 spärrade). Det oaktat kunna enligt intendenturdepartementets beräkning de årliga kostnaderna — inklusive kostnaderna för anställande av erforderligt antal telefonister — efter telefonsystemets omläggning minskas med omkring 5,000 kronor.

Mot de beräknade engångskostnaderna för växelbordsanläggningarnas inmontering och därmed sammanhängande kostnader för iordningställande av lokaler, tillhoppa 310,000 kronor, synes intet vara att erinra. Jag förordar, att sistnämnda belopp äskas för budgetåret 1942/43.

Av de telefonister, som enligt vad intendenturdepartementet framhållit kunna komma att behöva nyanställas, uppstår behov först efter hand som anläggningarna utbyggas. Erforderliga avlöningsmedel torde med hänsyn härtill kunna under budgetåret 1942/43 disponeras från under avlöningsanslaget uppförd anslagspost för tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Växelbordsanläggningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 310,000 kronor.

Undervisning och övningar.

[39.] 31. **Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 250,000 kronor, är avsett för bestridande av kostnader för anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel (dock icke tryckningskostnader såvitt angår läroböcker) ävensom förekommande kostnader för utarbetande eller överarbetning av reglementen, instruktioner och läroböcker. *Arméförvaltningen* har icke ifrågasatt någon ändring i anslaget för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

I likhet med arméförvaltningen förordar jag, att anslaget för budgetåret 1942/43 beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår. Närmare bestämmelser angående anslagets användning torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1942/43
anvisa ett *reservationsanslag* av 250,000 kronor.

[40.] 32. Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m., *reservationsanslag*. Detta anslag, i riksstaten för budgetåret 1941/42 uppfört med 1,300,000 kronor, har beräknats under två titlar sålunda:

Titel I. De fasta undervisningsverken	kronor	550,000
Titel II. Särskilda skolor och utbildningskurser m. m.	»	750,000
Summa kronor		1,300,000

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet under titel I framhållit, att vissa ändringar i officersutbildningen väntades under budgetåret 1942/43 komma att medföra omläggning av undervisningen vid flertalet militära läroverk. Medelsbehoven för de olika skolorna komme därför att i vissa hänseenden icke oväsentligt avvika från de belopp, som beräknades för innevarande budgetår. Det totala anslagsbelopp, som erfordrades för nästkommande budgetår, beräknades dock på grundval av från de olika undervisningsverken infordrade uppgifter komma att understiga det belopp, som för innevarande år anvisats under titel I.

I fråga om medelsbehovet under titel II har *arméförvaltningen* yttrat, att det ställde sig svårt att redan nu överblicka kursverksamheten under det kommande budgetåret. En viss ökning av denna verksamhet syntes emellertid bliva ofrånkomlig. Vidare kunde redan nu förutses, att en väsentlig ökning av utbildningsverksamheten för läkare och veterinärer bleve nödvändig. Ifrågavarande utvidgning beräknades draga en kostnad av omkring 20,000 kronor. Det ökade medelsbehovet under titel II kunde emellertid antagas motsvaras av förutsedda minskningar under titel I. Med hänsyn därtill borde anslaget i sin helhet för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp.

Då den militära undervisningen och kursverksamheten kan förväntas röna inverkan av resultatet av pågående försvarsutredning är det såsom *arméförvaltningen* anfört svårt att nu överblicka medelsbehovet under förevarande anslag. *Arméförvaltningen* har emellertid vid en preliminär uppskattning av medelsbehovet funnit, att detta i stort sett kan för nästa budgetår beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår. Häremot synes intet vara att erinra. Jag förordar alltså, att anslaget upptages i riksstaten med oförändrat belopp, 1,300,000 kronor. Det torde få tillkomma Kungl. Maj:t att verkställa den fördelning av anslaget mellan de båda undertitlarna, som befinnes lämplig, ävensom i övrigt meddela närmare bestämmelser rörande anslagsmedlens disposition. *Departements-
chefen.*

Aberopande det anförda och vad inledningsvis yttrats får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,300,000 kronor.

[41.] 33. **Truppförbandens övningar, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 6,000,000 kronor. Medelsbehovet beräknades under nedan angivna titlar sålunda:

Titel I	Befälsövningar	kronor	150,000
» II	Truppförbandens vanliga övningar	»	2,380,000
» III	Vinterövningar	»	500,000
» IV	Luftförsvarsövningar	»	50,000
» V	Hemvärnets övningar	»	420,000
» VI	Drivmedel	»	2,500,000
			Summa kronor 6,000,000

Arméförvaltningen har för nästkommande budgetår föreslagit en i följande hänseenden ändrad titelindelning:

a) Då vinterutbildningen i och med införandet av ettårig första tjänstgöring komme att utgöra endast en period i den ordinarie utbildningen, borde den särskilda för vinterutbildningen avsedda delposten utgå och de för denna utbildning erforderliga medlen inräknas under titeln II, truppförbandens vanliga övningar.

b) De hittills under en särskild titel redovisade kostnaderna för luftförsvarsövningar borde överföras till anslaget för fält- och fälttjänstövningar, till vilket de principiellt vore att hänföra (jfr punkten 42).

c) Kostnaderna för målflygning och målbogsering borde beräknas under en särskild titel, benämnd Målflygning och målbogsering. Dessa kostnader uppginge nämligen till så avsevärda belopp, att de syntes böra redovisas särskilt och icke såsom för närvarande hänföras till den för truppförbandens vanliga övningar avsedda titeln.

Med tillämpning av dessa ändrade grunder har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet under nämnda titlar på följande sätt:

Titel I. Befälsövningar. Medelsbehovet under denna titel beräknades till samma belopp som för innevarande budgetår, eller till 150,000 kronor.

Titel II. Truppförbandens vanliga övningar. Under motsvarande anslagstitel för innevarande budgetår hade beräknats 610,000 kronor för målflygningsändamål och 1,770,000 kronor för övriga till anslagstiteln hänförliga kostnader, nämligen kostnader för de vanliga övningarna vid truppförbanden, för särskilda vid truppförbanden förlagda skolor och utbildningskurser samt för viss personals trupptjänstgöring, för vissa läkares, veterinärers, sjuksköterskors och indelt manskaps resor samt för vissa hästtransporter. Arméförvaltningen förutsätter för nästa budgetår icke någon ändring beträffande för sistnämnda ändamål erforderligt belopp. Under titeln borde emellertid i enlighet med den av arméförvaltningen föreslagna ändrade titeluppställ-

ningen beräknas medel jämväl för de särskilda kostnader för vinterutbildning, som hitintills bestritts från särskild anslagstitel. Arméförvaltningen anför i fråga om detta medelsbehov följande:

Anslagsbehovet för vinterövningar beräknades i 1941 års statsverksproposition till 500,000 kronor, vilket innebure en ökning i förhållande till arméförvaltningens anslagsäskanden med 200,000 kronor. Ökningen vore motiverad av den utökning av vinterövningarna, som bleve en följd av förlängningen av tjänstgöringstiden. I statsverkspropositionen ökades samtidigt det av arméförvaltningen äskade beloppet för fält- och fälttjänstövningar, motiverat bland annat därmed, att fälttjänstövningar i arméfördelnings- och högre förband skulle komma att anordnas jämväl under vinterperioden.

Vinterutbildningen vid truppförbanden syntes principiellt få ordnas så, att i sydligare delar av landet förlagda truppförbands utbildningskontingenter under vinterperioden förlades till nordligare förlagda truppförband m. m., där vinterförhållandena vore mera säkra. Kostnaderna för dylika omflyttningar torde icke kunna beräknas lägre än den summa, som för innevarande budgetår anvisats för vinterövningar, eller 500,000 kronor. Kostnaderna för särskilda vinterfälttjänstövningar borde, såsom förutsatts i 1941 års statsverksproposition, beräknas under anslaget till fält- och fälttjänstövningar.

Arméförvaltningen har sålunda uppskattat medelsbehovet under förevärande titel till $(1,770,000 + 500,000 =) 2,270,000$ kronor.

Titel III. Målflygning och målbogsering. För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål under anslagstiteln för truppförbandens vanliga övningar m. m. beräknats ett belopp av 610,000 kronor. Beloppet har avsetts för bestridandet av kostnaderna för luftvärnsartilleriets målflygningar. Dessa flygningar, vilka tidigare delvis utförts av flygvapnet, beräknades komma att under budgetåret 1941/42 i första hand utföras av civilflyg. Beräkningen grundade sig på ett sammanlagt antal flygtimmar av omkring 4,000.

Arméförvaltningen framhåller, att man syntes få förutsätta, att målflygning och målbogsering under budgetåret 1942/43 liksom under innevarande budgetår måste komma till utförande med anlitande av civila flygföretag, enär flygvapnets materielltillgång icke komme att medgiva dylika flygningar för arméns räkning. Behovet av målflygning och målbogsering beräknades emellertid under budgetåret 1942/43 bliva större än under innevarande budgetår. Under förstnämnda budgetår beräknades sålunda luftvärnsdivisionerna i Göteborg och Boden samt Stockholms luftvärnsregemente vara färdigorganiserade. Dessutom tillkomme även för infanteri- och kavalleriförbanden behov av målflygning. Ämbetsverket räknade med ett behov av 6,040 flygtimmar för luftvärnsartilleriets del, därav för målflygning 2,800 timmar (à 110 kronor per timme), för målbogsering 2,240 timmar (à 275 kronor per timme) och för riktövningar under mörker 1,000 timmar (à 150 kronor per timme). Därjämte erfordrades målbogsering för infanteriet och kavalleriet under 625 timmar (à 275 kronor per timme).

För bestridandet av härmed förenade kostnader beräknade ämbetsverket, att ett belopp av 1,250,000 kronor komme att erfordras.

Titel IV. Drivmedel. För innevarande budgetår har medelsbehovet under denna titel som nämnts beräknats till 2,500,000 kronor. Arméförvaltningen har till en början framhållit, att det ej varit möjligt att göra någon detaljerad beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1942/43, enär man svårigen kunde överblicka i vilken utsträckning motorfordon komme att tagas i bruk för övningar och det icke heller vore möjligt att beräkna de framtida priserna å driv- och smörjmedel. Arméförvaltningen har vidare anfört huvudsakligen följande:

Den ökade motoriseringen vid samtliga truppslag komme givetvis att medföra ökat drivmedelsbehov. Särskilt kunde framhållas såsom nytillkommande behov, att ett infanteriregemente helt och ett delvis komme att under trupp utbildningstiden vara motoriserade, att antalet i bruk varande stridsvagnar komme att minst fyrdubblas samt att vid nyuppsättningen av vissa luftvärnsförband ett icke obetydligt antal motorfordon ytterligare måste tagas i bruk. Under tiden augusti 1940—augusti 1941 hade priserna å bensin och smörjolja ökat med omkring 20 procent, under det att priserna å de fasta bilbränslena vore i stort sett oförändrade. Huru utvecklingen av prisläget å nämnda varor kunde i fortsättningen komma att gestalta sig, kunde nu icke överblickas. Man syntes dock böra räkna med att minst de nuvarande priserna kunde vara rådande under budgetåret 1942/43. Då dels ökat behov av drivmedel med säkerhet kunde förutses dels priserna å drivmedel kunde förmodas bli högre än vad för innevarande budgetår beräknats, vore en höjning av det för innevarande år anvisade beloppet motiverad. Denna ökning syntes kunna begränsas till 200,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har arméförvaltningen hemställt om en medelsanvisning för ändamålet av 2,700,000 kronor.

Titel V. Hemvärnets övningar. Under denna titel bör enligt arméförvaltningen medelsbehovet beräknas till oförändrat belopp, 420,000 kronor.

Departements-
chefen.

Den av arméförvaltningen förordade ändrade fördelningen av förevarande utgifter mellan olika titlar och den av ämbetsverket ifrågasatta överföringen av utgifterna för luftförsvarsövningar till det för fält- och fälttjänstövningar anvisade anslaget synes lämplig och tillstyrkes av mig. Mot arméförvaltningens förslag till beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra. Jag förutsätter, att, därest svårigheter möta att i erforderlig omfattning för målflygning och målbogsering anlita civilflyg och det skulle visa sig, att flygvapnet äger möjlighet att biträda vid dessa flygningar, Kungl. Maj:t skall äga att med anlitande av de under förevarande anslag anvisade medlen bereda flygvapnets vederbörande anslag täckning för i samband med flygningen uppkommande kostnader.

Ifrågavarande anslag bör sålunda för budgetåret 1942/43 uppföras med ett belopp av $(150,000 + 2,270,000 + 1,250,000 + 2,700,000 + 420,000 =)$ i runt tal 6,800,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 800,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Truppförbandens övningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,800,000 kronor.

[42.] 34. **Fält- och fälttjänstövningar, reservationsanslag.** Det för dessa övningar avsedda anslaget, som för budgetåret 1940/41 uppfördes med 600,000 kronor, är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 2,000,000 kronor.

Arméförvaltningen, som förutsatt, att till detta anslag skall från anslaget till truppförbandens övningar överflyttas de för innevarande budgetår till 50,000 kronor beräknade kostnaderna för luftförsvarsövningar, har framhållit, att det oaktat någon höjning av anslaget till fält- och fälttjänstövningar i dess helhet icke syntes för nästa budgetår erforderlig.

Såsom jag vid behandlingen av anslaget till truppförbandens övningar framhållit, torde kostnader för luftförsvarsövningar från och med budgetåret 1942/43 böra redovisas under nu förevarande anslag. *Departements-
chefen.*

I enlighet med arméförvaltningens förslag torde medelsbehovet under anslaget, inberäknat kostnaderna för luftförsvarsövningar, böra för budgetåret 1942/43 beräknas till 2,000,000 kronor.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fält- och fälttjänstövningar* för budgetåret 1942/43
anvisa ett *reservationsanslag* av 2,000,000 kronor.

Anskaffning och vård av hästar m. m.

[43.] 35. **Remontering, reservationsanslag.** Reservationsanslaget till remontering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 850,000 kronor. Medelsbehovet beräknades under följande titlar sålunda:

Titel I. Remonter samt stamhästar för dragbruk	kronor 793,320
» II. Ackordhästar	» 55,000
	Summa kronor 848,320

För nästkommande budgetår torde medelsbehovet böra beräknas under samma anslagstitlar som för innevarande budgetår.

Titel I. Remonter samt stamhästar för dragbruk. Medelsbehovet för innevarande budgetår under denna anslagstitel beräknades sålunda:

Inköp av 512 remonter à 1,500 kronor	kronor 768,000
Övriga kostnader	» 65,320
	Summa kronor 833,320

Beräknade inkomster vid försäljning av utrangerade stam-

hästar	kronor 40,000
	Återstå kronor 793,320

För inköp av stamhästar för dragbruk beräknades inga medel med hänsyn till den omfattande hästanskaffning, som ägt rum under åren 1939 och 1940.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 har *arméförvaltningen* icke föreslagit någon ändring av grunderna för remon-

tering. Ej heller för budgetåret 1942/43 erfordrades inköp av stamhästar för dragbruk. Medelinköpspriset för remonter, vilket för innevarande budgetår som nämnts beräknats till 1,500 kronor, borde enligt ämbetsverket kunna bibehållas oförändrat, varför anslagstiteln borde beräknas oförändrat till 793,320 eller i avrundat tal 795,000 kronor.

Titel II. Ackordhästar. I sina medelsäskanden för innevarande budgetår erinrade arméförvaltningen, att arméns stam av ackordhästar under budgetåret 1939/40 uppbringats till omkring 5,000 samt att i samband med den anbefallda beredskapen ytterligare omkring 20,000 hästar anskaffats, vilka befunne sig i kronans ägo. Arméförvaltningen fann det förmånligast, att dessa under beredskapen inköpta hästar i största möjliga utsträckning överfördes till ackordhäststammen för att bibehållas i densamma även sedan beredskapen avvecklats. För egen del ansåg jag mig emellertid för det dåvarande icke beredd att biträda förslaget, vilket i princip skulle betytt en högst avsevärd utökning av det normala ackordhästbeståndet vid armén. Jag ansåg det lämpligast, att antalet ackordhästar beräknades efter tidigare tillämpade grunder.

I riksstaten för innevarande budgetår har följaktligen denna anslagstitel — med utgångspunkt från ett ackordhästantal av 5,000 — upptagits med 55,000 kronor enligt nedanstående beräkning:

Ackordhästars utackordering (5,000 $\times$ 10 =)	kronor 50,000
Ersättning till fodervärdar för mottagna varmblodiga ackord-	
hästar	» 30,000
	Summa kronor 80,000
Beräknade inkomster vid försäljning av utrangerade ackord-	
hästar (250 $\times$ 100 =)	kronor 25,000
	Aterstå kronor 55,000

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästkommande budgetår har nu *arméförvaltningen* i fråga om anslagstiteln för ackordhästar anfört bland annat följande:

Antalet ackordhästar hade under budgetåret 1939/40 utökats till omkring 5,000 hästar. Med dessa hade man avsett att kunna fullgöra det enligt 1936 års försvarsbeslut fastställda antalet ackordhästdagar (240,000), motsvarande omkring 50 dagars tjänstgöring per ackordhäst och år.

Ackordhästdagarnas antal hade emellertid för nästkommande budgetår beräknats till 500,000. Med en beräknad tjänstgöring av 50 dagar per ackordhäst och år borde ackordhästantalet för nästkommande budgetår utgöra 10,000.

På grund av anbefallda beredskapsåtgärder anskaffades åren 1939 och 1940 ett stort antal hästar. Detta antal täckte mer än väl den erforderliga ökningen av ackordhästantalet. Ehuru en förnygring av ackordhästbeståndet successivt måste äga rum, ansåge sig *arméförvaltningen* icke heller för nästkommande budgetår böra föreslå någon nyanskaffning av ackordhästar.

För bestridande av kostnader för ackordhästars utackordering borde beräknas samma belopp som tidigare, eller 10 kronor för häst och år.

Såsom ersättning till fodervärdar, vilka mottog varmblodiga hästar såsom

ackordhästar, borde i likhet med innevarande budgetår upptagas ett belopp av 30,000 kronor.

I likhet med innevarande budgetår borde antalet utrangerade ackordhästar, för vilket ersättning beräknades inflyta, upptagas till 5 procent av ackordhästbeståndet. — Ej heller för kommande budgetår ansågo sig arméförvaltningen böra räkna med några inflytande ersättningsmedel för mottagna ackordhästar.

I överensstämmelse med vad ovan anförts borde anslagstitel II beräknas sålunda:

Utackordering av 10,000 hästar à 10 kronor	kronor 100,000
Ersättning till fodervärdar för mottagna varmblodiga ackord- hästar	» 30,000
	Summa kronor 130,000
Försäljning av 500 hästar à 100 kronor	kronor 50,000
	Återstå kronor 80,000

Mot arméförvaltningens beräkning av titel I, remonter samt stamhästar för dragbruk, har jag intet att erinra. För ändamålet torde sålunda böra avses 795,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Vad åter angår titel II, ackordhästar, finner jag det med hänsyn till antalet under beredskap anskaffade hästar icke erforderligt att nu fatta beslut om en utökning av det normala ackordhästbeståndet. Med prövning av denna fråga synes böra anstå i avvaktan på en framtida avveckling av beredskapen. Vid utmätande av medelsbehovet under titel II bör man sålunda enligt min mening utgå från ett ackordhästantal under nästkommande budgetår av 5,000.

I likhet med arméförvaltningen finner jag det icke erforderligt att för nästa budgetår verkställa inköp av ackordhästar. Mot ämbetsverkets beräkning av kostnaderna för ackordhästarnas utackordering har jag intet att erinra, liksom ej heller mot beräkningen av ersättning till fodervärdar, vilka mottaga varmblodiga hästar såsom ackordhästar. För dessa ändamål torde således med beaktande av vad nyss anförts rörande antalet ackordhästar böra för nästa budgetår beräknas 50,000 kronor respektive 30,000 kronor. För utrangerade ackordhästar torde i enlighet med arméförvaltningens förslag få beräknas inkomst av försäljning av 5 procent av stamhästantalet till ett belopp av 100 kronor per styck, d. v. s. 25,000 kronor. Enligt de erfarenheter som hittills gjorts torde man ej heller för nästa budgetår kunna räkna med några inflytande avgifter för de utackorderade hästarna.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle medelsbehovet under titel II för budgetåret 1942/43 uppgå till $(50,000 + 30,000 - 25,000 =) 55,000$ kronor.

Sammanlagda medelsbehovet under remonteringsanslaget uppgår enligt de av mig förordade beräkningsgrunderna till $(795,000 + 55,000 =) 850,000$ kronor.

I förevarande sammanhang får jag erinra, att 1941 års riksdag (skrivelse nr 4) på förslag av Kungl. Maj:t beslöt utöka stamhästbeståndet vid armén med tillhoppa 248 ridhästar. Sammanlagda antalet stamhästar för rid- och dragbruk vid armén kom därigenom att, inräknat tidigare av riksdagen fast-

ställt antal, uppgå till 5,160. Sedan arméförvaltningens intendenturdepartement ingivit förslag i ämnet, har Kungl. Maj:t den 15 augusti 1941 fastställt fördelning av arméns stamhästbestånd. Till fördelning har därvid upptagits ett sammanlagt antal hästar av 5,276, innefattande jämväl vissa första- och andraårsremonter, avsedda för remontering av högre stabers samt infanteri- och motoriserade artilleritruppförbands m. fl. stamhästar, vilka till ett antal av 116 hittills icke blivit redovisade bland stamhästbeståndet. Då även dessa remonter böra redovisas, torde antalet stamhästar böra fastställas till 5,276. Detta synes emellertid icke innebära någon reell ökning av stamhästbeståndet.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Remontering* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 850,000 kronor.

[44.] 36. **Veterinärvård, reservationsanslag.** Anslaget har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 145,000 kronor. Medelsbehovet har beräknats efter en kostnad av 5.5 öre för häst och underhållsdag. Arméförvaltningen har framhållit, att sedan denna dagskostnad fastställts, viss kostnadsökning inträtt för sådan materiel m. m., om vilken här vore fråga. Kostnadsökningen hade emellertid varit relativt begränsad. Då det nu icke vore möjligt att förutsäga, huruvida ytterligare prisökning eller eventuellt pris-sänkning kunde förväntas till kommande budgetår, syntes anslaget böra även för nästa budgetår beräknas efter en kostnad av 5.5 öre per häst och underhållsdag.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad arméförvaltningen anfört synes för närvarande någon ändring i den för innevarande budgetår tillämpade grunden för beräkning av dagskostnadsbeloppet för veterinärvård icke böra ske. Antalet underhållsdagar för stam- och ackordhästar för budgetåret 1942/43 har såvitt angår veterinärvården uppskattats till 2,675,000 kronor. Denna beräkning är uppgjord från förutsättningen, att stamhästbeståndet vid armén — med inräknande enligt under remonteringsanslaget angivna grunder av vissa tidigare icke redovisade remonter — utgör 5,276 hästar. Med godtagande av denna av arméförvaltningen framlagda beräkning uppskattar jag sålunda medelsbehovet under veterinärvårdsanslaget till $(2,675,000 \times 0.055 =)$ i avrundat tal 147,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 2,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärvård* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 147,000 kronor.

[45.] 37. **Arméns hundväsande, reservationsanslag.** Alltsedan budgetåret 1937/38 har i riksstaten funnits uppfört ett särskilt reservationsanslag för bestridandet av sådana med arméhundväsandet förenade kostnader, som icke äro att hänföra till avlöningskostnader. Anslaget, som för budgetåret 1940/41 ut-

gick med 10,000 kronor, har för innevarande budgetår uppförts med 25,000 kronor. Højningen av anslaget för innevarande budgetår avsåg att möjliggöra en utvidgning av arméhundväsendet i syfte att erhålla en ökad stam av för olika militära ändamål dresserade hundar.

Vid anmälan av propositionen 1941:155 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel förordade jag genomförandet i allt väsentligt av ett av chefen för armén framlagt förslag till omorganisation av arméns hundväsande. Mot omorganisationen och därav betingad personalökning hade riksdagen ingen erinran att framställa. Sedermera har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 juni 1941 utfärdat bestämmelser i ämnet. Av dessa inhämtas, att arméns hundväsande skall omfatta en arméhundgård med arméhundskola samt till truppförbanden anslutna hundgårdar. Arméhundgården jämte arméhundskolan skall vara förlagd till Västernorrlands regemente och vara underställd regementschefen, dock icke i vad som sammanhänger med personalens utbildning eller hundarnas uppfödning, vård m. m., i vilka avseenden hundgården med skola skall vara underställd chefen för arméns hundväsande. Truppförbandshundgårdarna åter skola ingå såsom särskilda underavdelningar i vederbörliga förband.

Arméhundväsendets uppgifter hava av chefen för armén i skrivelse den 1 juli 1941 angivits sålunda:

Arméhundväsendets huvuduppgift skulle alltså vara att tillgodose arméns behov av för militära ändamål dresserade hundar samt att utbilda för hundarnas användning i fält, skötsel och vård erforderlig personal. Å arméhundväsendet skulle emellertid vidare ankomma att registrera och för lämpliga uppgifter inom armén fördela till förfogande ställda, enskilda ägare tillhöriga, dresserade eller odresserade hundar. I den mån så kunde ske utan eftersättande av dessa uppgifter skulle det tillika åligga arméhundväsendet att tillhandahålla hundar åt samt med erforderligt biträde i fråga om instruktions- och dressyrpersonal tillhandagå övriga försvarsgrenar ävensom sådana statens civila verk och inrättningar, för försvaret arbetande industrier m. fl., som för sin verksamhet vore i behov av tjänstehundar. Härjämte skulle arméhundväsendet främja avel och uppfödning av för militära ändamål lämpade hundar samt säkra tillgången på sådana hundar, varvid samverkan borde ordnas med förefintliga särskilda organisationer och föreningar med liknande uppgifter.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 11 juli 1941 förklarat hinder icke möta för chefen för armén att meddela bestämmelser av nyss angiven innebörd, att tillämpas inom ramen för anvisade medel.

Vid beräkningen av anslaget till arméns hundväsande för innevarande budgetår uppskattades kostnaderna till 14,000 kronor för arméhundgården och 11,000 kronor för truppförbandens hundgårdar.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår anfört bland annat följande:

Erfarenheterna hade givit vid handen, att arméns hundväsande borde väsentligt utökas. Tjänstehundar borde ingå i infanteri- och trängtruppförbanden till större antal än förut beräknats och även tilldelas kavalleri- och artilleritruppförbanden, landstormen, hemvärnet samt marinen och flygvapnet.

Det för försvarsväsendet erforderliga antalet hundar kunde emellertid icke nu slutgiltigt fastställas. Emellertid kunde förutses, att behovet icke komme att understiga 100 hundar vid arméhundgården och 200 hundar vid truppförbandshundgårdarna. Utökning borde därför ske till detta antal. Därav följde viss utökning av posterna för utfodring, skatt, transporter m. m. De stegrade priserna på fodermedel krävde ökning av portionspriset vid arméhundgården; däremot syntes vid truppförbandshundgårdarna portionspriset kunna bibehållas med hänsyn till att matavfall från respektive truppförband i huvudsak räckte till därstädes befintliga hundars utfodring.

Anslaget borde därför beräknas i enlighet med följande specifikation:

Arméhundgården med arméhundskola.

20,000 foderdagar för stamhundar à kr. 0: 45	kronor	9,000
10,000 foderdagar för reserv- och beredskapshundar à kr. 0: 45	»	4,500
Skatt för omkring 100 stamhundar à kr. 30: —	»	3,000
Bidrag till skatt för reserv- och beredskapshundar	»	6,000
Stall-, dressyr- och försöksmateriel m. m.	»	2,000
Transporter av hundar till och från utbildning	»	2,500
Avels- och uppfödningsekostnader	»	2,000
Veterinärvårdskostnader	»	500
Oförutsedda behov	»	1,500
Summa kronor		31,000

Truppförbandshundgårdarna.

40,000 foderdagar för stamhundar à kr. 0: 10	kronor	4,000
60,000 foderdagar för reserv- och beredskapshundar à kr. 0: 10	»	6,000
Skatt för omkring 200 stamhundar à kr. 25: —	»	5,000
Stall- och dressyrmateriel m. m.	»	2,500
Transport av hundar till och från utbildning	»	3,000
Veterinärvårdskostnader	»	1,000
Oförutsedda behov	»	1,500
Summa kronor		23,000

Under åberopande av vad sålunda anförts har arméförvaltningen hemställt, att anslaget för budgetåret 1942/43 måtte beräknas till (31,000 + 23,000 =) 54,000 kronor.

Departements-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att från och med budgetåret 1941/42 arméhundväsendet erhållit en fastare organisation och att den för verksamheten avsedda personalen i vissa hänseenden utökats. Inom den sålunda fastställda organisationsramen synes en utökning av hundbeståndet utan svårighet kunna ske. Då krigserfarenheterna visat, att för speciella uppgifter dresserade hundar kunna vara försvarsväsendet till stor nytta, har jag intet att erinra mot ett tillmötesgående av arméförvaltningens i ämnet framlagda förslag. Detaljerna i anslagsberäkningarna finner jag mig kunna godtaga, och jag uppskattar alltså förevarande anslag för nästa budgetår till 54,000 kronor, vilket motsvarar en anslagshöjning med 29,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméns hundväsende* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 54,000 kronor.

[46.] 38. **Arméns brevdueväsande, reservationsanslag.** Under en följd av år har riksdagen anvisat särskilda medel till arméns brevdueväsande. För vart och ett av budgetåren 1932/42 har för ändamålet utgått ett anslag av 5,000 kronor. För nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* icke ifrågasatt ändring i det nu utgående anslagsbeloppet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements
chefen.*

att till *Arméns brevdueväsande* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000 kronor.

Tygmateriel m. m.

[47.] 39. **Vapen och ammunition m. m., reservationsanslag.** Från ifrågavarande anslag bestridas utgifter för underhåll av befintlig materiel, för anskaffning av ammunition, som under övningar förbrukats, samt av målskjutningsmateriel, vidare allmänna omkostnader vid vissa försvarsväsendets fabriker och förråd, transportkostnader samt utgifter för vissa experiment och försök m. m.

Anslaget var i riksstaten för budgetåret 1940/41 uppfört med ett belopp av 6,000,000 kronor. I sina medelsäskanden för budgetåret 1941/42 hemställde *arméförvaltningen* om en väsentlig anslagsökning. Vid behandlingen i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag av denna anslagsfråga fann jag mig böra förorda, att anslaget för innevarande budgetår upptoges med ett belopp av 25,000,000 kronor. Jag anförde bland annat följande:

Såsom *arméförvaltningen* framhållit vore det icke möjligt att på sätt hittills plågat ske verkställa en mera noggrann beräkning av medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1941/42, utan vore man härvidlag hänvisad till att under hänsynstagande till nu kända faktorer söka uppskattningsvis komma fram till den anslagssumma, som i händelse av återgång under budgetåret till normala fredsförhållanden kunde beräknas bliva erforderlig för täckande av de till anslaget hänförliga kostnaderna. Uppenbarligen komme då med hänsyn till mängden av i beredskapssyfte anskaffad materiel en väsentlig kostnadsökning att bli ofrånkomlig i avseende å underhålls- och förråds-kostnader. Höjda materielpriser och arbetslöner torde jämväl nödvändiggöra ökad medelstilldelning. En uppräknig av anslaget till omkring den dubbla summan av vad för ändamålet beräknats för innevarande budgetår syntes dock av dessa anledningar i och för sig knappast motiverad.

Emellertid torde den förlängda tjänstgöringstid för de värnpliktiga, varmed jag räknat, komma att medföra en betydligt ökad belastning av vapenanslaget såväl vad beträffade underhållskostnader som jämväl i fråga om vapenslitage och ammunitionsförbrukning. Jag förutsatte nämligen, att den utökade utbildningstiden i mycket stor utsträckning komme att utnyttjas för att bibringa de värnpliktiga större färdigheter i vapnets bruk. Enligt vad jag inhämtat från arméstabens utbildningsavdelning vore avsikten att samtliga värnpliktiga skulle utbildas med gevär samt dessutom med tunga vapen. Detta komme givetvis att medföra en avsevärd ökning av ammunitionsåtgången — lös ammunition beräknades komma att erfordras i minst dubbel kvantitet — ävensom en större slitning av vapnen. Verkställd beräkning hade givit vid handen, att medelsbehovet under vapenanslaget för tillgodoseende av det tilltänkta utbildningsprogrammet skulle utgöra omkring 30,000,000 kronor.

Av ökningen från det i medelsäskandena angivna beloppet beräknades omkring 8,000,000 kronor belöpa å den förlängda tjänstgöringstiden i och för sig — antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknades stiga till inemot det dubbla — samt omkring 10,000,000 kronor å den ökade ammunitionsåtgången och vapenförslitningen genom den mera omfattande utbildningen med tunga vapen.

En ökning av vapenanslaget i nu angiven omfattning vore naturligen ägnad att ingiva betänkligheter. Å andra sidan komme uppenbarligen värdet av den förlängda tjänstgöringstiden att bliva illusoriskt, därest icke medel ställdes till förfogande för att i erforderlig utsträckning möjliggöra utbildningstidens utnyttjande genom en intensivare övnings- och utbildningsverksamhet. Jag vore därför beredd att förorda en väsentlig uppräknings av vapenanslaget. Dock ansåge jag att i avvaktan på närmare erfarenhet om anspråken på materiel och ammunition för övningsändamål anslaget för nästa budgetår borde kunna begränsas till 25,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framlagda förslag blev av riksdagen bifallet.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 framhållit, att de synpunkter, åt vilka jag i förutnämnda statsverksproposition givit uttryck, alltjämt ägde riktighet, samt hemställt, att anslaget måtte jämväl för budgetåret 1942/43 uppföras i riksstaten med ett belopp av 25,000,000 kronor.

Emellertid har arméförvaltningen av mig anmodats att inkomma med utredning om och i vad mån ett bifall till det i propositionen 1941:318 framlagda förslag till ny värnpliktslag borde föranleda ändring i ämbetsverkets anslagsäskanden för budgetåret 1942/43. Arméförvaltningen har i anledning härav i ett den 24 november 1941 avgivet yttrande framhållit, att ett bifall till propositionen i vad densamma anginge utökning av de värnpliktigas övningstid icke komme att inverka på de anslag, som av arméförvaltningen beräknats med ledning av antalet tjänstgöringsdagar. I övrigt komme förslaget till ökad utbildningstid att beröra allenast tygdepartementets ordinarie underhållsanslag, vilka i anslagsäskandena beräknats under förutsättning av en tjänstgöringstid av 360 dagar.

Den ökade utbildning, som enligt propositionen skulle tillkomma under budgetåret 1942/43 och som utövade något väsentligt inflytande på ifrågasvarande anslag, torde komma att utgöras av en första och en andra repetitionsövning samt en efterutbildningsövning, vardera för en årsklass under en månad. Under förutsättning att utbildningen under dessa månader komme att bedrivas efter samma normer som under en genomsnittsmånad under första tjänstgöringen, skulle den erforderliga anslagsökningen kunna beräknas till $\frac{3}{12}$ eller $\frac{1}{4}$ av de för första tjänstgöringen beräknade beloppen. Då man emellertid torde hava att räkna med en mera forcerad utbildningsverksamhet under nu avsedda tre månader, torde kostnadsökningen kunna förväntas uppgå till förslagsvis $\frac{1}{3}$ av tidigare beräknad årlig kostnad.

På grund härav ansåge arméförvaltningen att en omräkning av följande anslag borde verkställas enligt sålunda angivna grunder:

Reservationsanslag till vapen och ammunition m. m., som i arméförvaltningens anslagsäskanden upptagits till 25,000,000 kronor, borde ökas med i avrundat tal 8,500,000 kronor till 33,500,000 kronor.

Reservationsanslag till signal- och ingenjörteknisk materiel m. m., i anslagsäskandena upptaget med 1,000,000 kronor, borde ökas med i avrundat tal 350,000 kronor till 1,350,000 kronor.

Reservationsanslaget till motor- och anspanssfordon m. m., i anslagsäskandena upptaget till 3,300,000 kronor, borde ökas med 1,100,000 kronor till 4,400,000 kronor.

Beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1941/42 — som avsåg det belopp, som beräknades erforderligt i händelse av en återgång till mera normala förhållanden — skedde under hänsynstagande bland annat till den provisoriskt förlängda tjänstgöringstid för de värnpliktiga, omfattande en första tjänstgöring av ett år, varmed jag vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1941 års riksdag räknade. Jag förutsatte jämväl, att utbildningen av samtliga värnpliktiga skulle komma att bedrivas såväl med gevär som med tunga vapen. *Departements-
chefen.*

Genom beslut av 1941 års riksdag har tjänstgöringstiden för arméns värnpliktiga, inberäknat en första tjänstgöring om ett år, bestämts till 15 månader. Det torde för närvarande vara svårt att avgöra vilken inverkan detta beslut kan komma att utöva på medelsbehovet under förevarande anslag. En på erfarenhet rörande utbildningens närmare utformning grundad uppskattning kan sålunda icke nu förebringas.

Arméförvaltningen har för sin del ansett, att den beslutade förlängningen av utbildningstiden kan förväntas öka medelsbehovet under detta anslag liksom jämväl i fråga om anslagen till signal- och ingenjörteknisk materiel m. m. samt till motor- och anspanssfordon m. m. med omkring en tredjedel. Mot denna beräkning synes i och för sig intet vara att erinra. Emellertid är det icke sannolikt, att en anslagshöjning av denna storleksordning skall behöva vidtagas redan för budgetåret 1942/43. Jag finner det tillräckligt, om det nu förevarande anslaget till vapen och ammunition för nästa budgetår ökas med 7,000,000 kronor och föreslår alltså, att detta anslag uppföres med 32,000,000 kronor. Till frågan om beräkningen av de båda återstående anslagen återkommer jag under de två nästföljande punkterna.

Liksom för innevarande budgetår förutsätter jag, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att när skäl därtill föreligga föreskriva den begränsning av dispositionsrätten till de för vapen och ammunition anvisade anslagsmedlen, som med hänsyn till ändrade förhållanden med avseende å prisutveckling eller annorledes kan befinnas erforderlig.

Under åberopande av det anförda och av vad inledningsvis av mig yttrats rörande beräkningarna för nästa budgetår av anslag, som kunna påverkas av blivande beslut rörande försvarsorganisationens omfattning, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 32,000,000 kronor.

[48.] 40. *Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m., reservationsanslag.* I sina medelsäskanden för innevarande budgetår hemställde arméförvaltningen, att för

bestridandet av kostnaderna för anskaffning och underhåll av ifrågavarande materiel måtte anvisas 1,250,000 kronor mot omkring 500,000 kronor för budgetåret 1940/41. På min hemställan beslöt Kungl. Maj:t föreslå riksdagen uppföra anslaget i riksstaten för budgetåret 1941/42 med ett belopp av 1,000,000 kronor. Riksdagen biföll vad sålunda föreslagits. *Arméförvaltningen* har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästkommande budgetår framhållit, att underlag saknades för en noggrannare beräkning av medelsbehovet under förutsättning av återgång till normala fredsförhållanden, varför anslaget för nästkommande budgetår borde upptagas med oförändrat belopp. Sedermera har arméförvaltningen, såsom framgår av under nästföregående punkt lämnad redogörelse, med hänsyn till beslutad förlängning av de värnpliktigas tjänstgöringstid, föreslagit en höjning av ifrågavarande anslag med 350,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Under återopande av vad jag under punkten 47 anfört förordar jag, att nu förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 250,000 kronor till 1,250,000 kronor. Vad under sagda punkt yttrats om rätt för Kungl. Maj:t att under vissa betingelser föreskriva begränsning rörande anslagsdispositionen torde även böra hava avseende å förevarande anslag.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,250,000 kronor.

[49.] 41. **Motor- och anspanssfordon m. m., reservationsanslag.** Detta anslag, från vilket bestridas kostnaderna för motorfordon och motormateriel, hästfordonsmateriel och cykelmateriel, har för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 3,300,000 kronor. *Arméförvaltningen* har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästkommande budgetår i avvaktan på den utredning beträffande behovet av stammotorfordon, som borde företagas i samband med en kommande avveckling av det på grund av krisförhållandena exceptionellt ökade fordonsbeståndet vid armén, för nästkommande budgetår uppskattat förevarande anslag till oförändrat belopp. Sedermera har, såsom framgår av min redogörelse under punkten 47, arméförvaltningen framlagt förslag om en av den beslutade ökningen av utbildningstidens längd betingad höjning av anslaget med 1,100,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Beräkningen av detta anslag torde böra ske i samband med prövningen av 1941 års försvarsutrednings förslag. Jag föreslår därför, att anslaget i riksstatsförslaget — i avbidan på särskild proposition i ämnet — uppföres med beräknat belopp. Då enligt vad jag inhämtat en avsevärd stegring av medelsåtgången är att emotse, föreslår jag, att anslaget beräknas till 7,000,000 kronor. I nämnda belopp har icke inräknats kostnaden för gäldandet av fordonsskatt för kronan tillhöriga automobiler. Till frågan om anvisande av för sistnämnda ändamål erforderligt belopp torde jag få återkomma senare.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Motor- och anspannsfordon m. m.* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 7,000,000 kronor.

[50.] 42. **Industriell krigsberedskap, reservationsanslag.** Beträffande det nu till den industriella krigsberedskapen utgående anslaget, 200,000 kronor, har *arméförvaltningen* för nästa budgetår icke ifrågasatt någon ändring.

Jag får med biträdande av arméförvaltningens förslag hemställa, att Kungl. *Departements-*
Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*

att till *Industriell krigsberedskap* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

[51.] 43. **Försök med viss tygmateriel, reservationsanslag.** För anställande av försök med tygmateriel anvisade riksdagen för vart och ett av budgetåren 1939/40 och 1940/41 ett *reservationsanslag* av 250,000 kronor. För innevarande budgetår anvisades för ändamålet ett till 500,000 kronor förhöjt anslag. Genom beslut den 29 augusti 1941 har Kungl. Maj:t fastställt plan till disposition av anslaget.

Arméförvaltningen har framhållit, att nödvändigheten av att följa och deltaga i utvecklingen på den tekniska krigsmaterielens område krävde, att även för nästkommande budgetår ett för ändamålet avsett särskilt anslag ställdes till förfogande. Från ett dylikt anslag borde liksom hittills bestridas kostnaderna för sådana försök, vilka var för sig vore av en relativt ringa ekonomisk storleksordning. För mer omfattande försök däremot syntes framställning om medel böra göras i annan ordning. Medelsbehovet under här avsett anslag borde beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår.

Det är givetvis av den allra största betydelse för vår beredskap, att vårt *Departements-*
land följer utvecklingen på det krigstekniska området. Jag finner det därför *chefen.* angeläget, att jämväl för budgetåret 1942/43 ett särskilt anslag uppföres i riksstaten för bestridande av kostnaderna för sådana materieförsök, som Kungl. Maj:t kan finna önskvärda. Mot det av arméförvaltningen för ändamålet föreslagna beloppet har jag intet att erinra. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försök med viss tygmateriel* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

[52.] 44. **Anskaffning av tygmateriel, reservationsanslag.** På förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1941 års riksdag för ifrågavarande ändamål ett belopp av 47,000,000 kronor. Detta belopp utgjorde på budgetåret 1941/42 belöpande

delkostnad (9,000,000 + 38,000,000) för den materielanskaffning å tillhopa (35,000,000 + 104,000,000 =) 139,000,000 kronor, som underställts riksdagen i propositionerna 1940 U: 60, punkten 1, och 1941: 2, bilaga 4, punkten 2. I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 har *arméförvaltningen* framhållit, att de på sistnämnda budgetår belöpande kostnaderna för förenämnda materielanskaffning uppginge till ett belopp av (11,000,000 + 15,000,000 =) 26,000,000 kronor, om vars anvisande arméförvaltningen hemställde.

*Departements-
chefen.*

Utöver beloppet om 26,000,000 kronor torde under förevarande anslag böra beräknas medel för bestridande av å budgetåret 1942/43 belöpande delkostnad för den tygmaterielanskaffning, som i propositionen 1941: 319, punkten 1, underställts riksdagens prövning. Då sistnämnda materielanskaffning i sin helhet beräknades draga en kostnad av 108,970,000 kronor, eller i runt tal 109,000,000 kronor, och riksdagen för ändamålet å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisat 36,000,000 kronor, återstå att nu taga i beräkning 73,000,000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet för å budgetåret 1942/43 belöpande, redan beslutad materielanskaffning utgör sålunda (26,000,000 + 73,000,000 =) 99,000,000 kronor.

Frågan om och i vad mån ytterligare medel under budgetåret 1942/43 komma att erfordras under förevarande anslag är beroende av resultatet av den i det föregående omnämnda utredningen rörande försvarsväsendets fortsatta utbyggnad. Tills vidare anser jag mig böra räkna med ett medelsbehov för budgetåret 1942/43 av tillhopa 110,000,000 kronor.

Aberopande vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Anskaffning av tygmateriel* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 110,000,000 kronor.

Fortifikatoriska anläggningar.

[53.] 45. *Befästningars underhåll m. m., reservationsanslag.* Enligt principerna för redovisningen av försvarsväsendets fastigheter m. m. å en för försvarsväsendet inrättad fastighetsfond skola försvarsväsendets befästningsanläggningar icke upptagas till redovisning å nämnda fond. Kostnader för uppförandet och underhåll av anläggningar av ifrågavarande slag skola i stället bestridas från särskilda å riksstaten uppförda anslag. För arméns del upptogs i riksstaten för budgetåret 1940/41 för underhåll av befästningsanläggningar m. m. ett reservationsanslag av 300,000 kronor. Motsvarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med 500,000 kronor.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet för budgetåret 1942/43 framhållit, att med hänsyn till de stegrade arbets- och materialkostnaderna erfordrades en anslagsökning med minst 5 procent, d. v. s. med 25,000 kronor. Under erinran att under budgetåret 1941/42 anvisats omkring

55,000,000 kronor för nybyggnad av befästningar, varjämte vissa ytterligare befästningsanläggningar av permanent karaktär tillkommit, som tarvade underhåll, har ämbetsverket för dessa nya anläggningar beräknat en underhållskostnad av tillhoppa 175,000 kronor. Sammanlagt erfordrades sålunda (500,000 + 25,000 + 175,000 =) 700,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 200,000 kronor.

Den utökning av befästningsanläggningarna, som skett under innevarande budgetår, torde nödvändiggöra en anslagshöjning. Ökad medelstilldelning synes också erforderlig på grund av de stegrade arbets- och materielkostnaderna. Jag finner mig emellertid på grundval av den nu förebragta utredningen icke beredd att tillstyrka en ökning av medelsanvisningen i den av arméförvaltningen begärda omfattningen utan förordar, att anslaget upptages i riksstaten för budgetåret 1942/43 med ett belopp av 650,000 kronor, innebärande en ökning med 150,000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 650,000 kronor.

Bidrag och understöd.

[54.] 46. **Understöd åt den frivilliga landstormsutbildningen, reservationsanslag.** För den frivilliga landstormsutbildningen har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

Sveriges landstormsföreningars centralförbund har i skrivelse till arméförvaltningens civila departement hemställt, att anslaget för nästkommande budgetår måtte upptagas till ett belopp av 350,000 kronor, varav 325,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för frivillig landstormsutbildning och 25,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för landstormspojkarnas utbildning jämlikt centralförbundets bestämmelser för ungdomsavdelningars organisation och verksamhet. Såsom skäl för den föreslagna ökningen har centralförbundet anfört följande:

Kostnaden för utbildningen hade hittills kunnat täckas av den frivilliga landstormsorganisationens egna medel samt avgifter från landstormspojkarna. Antalet deltagare i utbildningen och därmed även kostnaderna för densamma hade likväl år från år ökats, varför den frivilliga landstormsorganisationen icke längre kunde i önskad omfattning med egna medel bedriva ifrågavarande utbildningsverksamhet. En höjning av landstormspojkarnas avgifter hade centralförbundet icke ansett lämplig, då denna skulle medföra, att en stor del pojkar av ekonomiska skäl förhindrades delta i utbildningen. Centralförbundets strävan vore i stället att söka minska eller utesluta pojkarnas egna utbildningskostnader.

Arméförvaltningen har anfört, att ämbetsverket under hand inhämtat, att antalet deltagare i landstormens ungdomsutbildning år från år ökats och för närvarande utgjorde över 8,000 mot 3,955 den 30 juni 1939.

Till täckande av kostnaderna för landstormspojkarnas utbildning hade bidragit:

	Kronor	Kronor
<i>under verksamhetsåret 1939/40</i>		
centralförbundet med	7,693: 25	
landstormsförbunden med anslutna föreningar (främst lottakårer) med	40,802: 80	
landstormspojkarna med	3,744: —	52,240: 05
<i>under verksamhetsåret 1940/41</i>		
centralförbundet med	11,096: 34	
landstormsförbunden med anslutna föreningar (främst lottakårer) med	44,299: 55	
landstormspojkarna med	4,023: 37	59,419: 26

Härtill hade kommit ytterligare avsevärda kostnader för läroböcker, propaganda m. m., vilka under verksamhetsåret 1940/41 uppgått till cirka 6,000 kronor.

Arméförvaltningen har för egen del framhållit, att landstormspojkarnas utbildning, som bedrivits sedan år 1915, under nu rådande förhållanden syntes böra tillmätas ökad betydelse. Ämbetsverket har fördenskull ansett sig böra tillstyrka bifall till den föreslagna anslagshöjningen.

Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet har tillstyrkt bifall till framställningen.

Enligt vad jag under hand inhämtat utgöras de kostnader, som landstormspojkarna själva få vidkännas, av medlemsavgifter, omkring 1 krona per år, utgifter för uniform (overall och mössa), i ett för allt omkring 20 kronor — eller mera därest ytterligare plagg anskaffas — samt kostnader för vissa läroböcker, beräknade till 1 à 2 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom av det anförda framgår, har antalet deltagare i landstormens ungdomsutbildning gott och väl fördubblats från år 1939. Det synes ligga i statens intresse att understödja denna verksamhet, som är ägnad att stärka vårt försvarsväsende och underlätta värnpliktsutbildningen. Jag vill därför förorda, att under förevarande anslag särskilda medel avses till främjande av landstormens ungdomsutbildning.

Lämpligen bör medelsanvisningen få sådan form, att en allsidig rekrytering av landstormsungdom underlättas. I första hand synes av denna anledning statsunderstödet böra disponeras för nedbringande av den enskildes utgifter för anskaffning av uniform m. m. Återstoden av statsunderstödet synes böra användas till förbättrande av utbildningen.

Från dessa utgångspunkter har jag intet att erinra mot bifall till den av arméförvaltningen förordade anslagshöjningen. Jag föreslår alltså, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 350,000 kronor. Stat för anslaget och närmare bestämmelser i övrigt rörande anslagets användning torde Kungl. Maj:t få framdeles fastställa.

Vid anmälan av propositionen 1941: 318 med förslag till värnpliktslag påpekade jag, att i försvarsutredningens slutliga betänkande landstormsbefälet torde komma att föreslås ersatt med värnpliktigt befäl med frivillig efterut-

bildning. Det är icke osannolikt, att nu förevarande anslag kan komma att påverkas av de fortsatta övervägandena i denna fråga. Såvitt nu kan bedömas, lärer dock någon ändring redan för nästa budgetår icke komma till stånd, varför hinder icke synes böra möta att i detta sammanhang förelägga riksdagen förslag rörande medelsanvisning för nästa budgetår.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt den frivilliga landstormsutbildningen* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 350,000 kronor.

[55.] 47. **Bidrag till frivilliga automobilkåren, reservationsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 10,000 kronor. För närmast föregående budgetår hade för ändamålet anvisats 8,000 kronor.

Styrelsen för frivilliga automobilkåren har hos arméförvaltningen hemställt om utverkande av en höjning för budgetåret 1942/43 av det av statsmedel utgående bidraget med 3,200 kronor till 13,200 kronor. *Arméförvaltningen* har för egen del framhållit, att det ökade medelsbehovet närmast vore föranlett därav, att, sedan kårens officerare jämlikt det av Kungl. Maj:t den 25 oktober 1940 fastställda nya reglementet för kåren anslutits till arméns reservpersonal, en mera omfattande och kontinuerlig plan för kårens utbildning ansetts påkallad. Under det att tidigare varje befälskurs slutförts innan en ny påbörjats, komme enligt en ny jämlikt arméorder fastställd utbildningsplan kurser av olika grader att pågå parallellt, vilket givetvis medförde viss kostnadsökning men i utbyte gäve ökat antal befäl. Med hänsyn till nu angivna omständigheter ansåge arméförvaltningen intet vara att erinra mot anslagets höjning. Jämväl *centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet* har tillstyrkt bifall till framställningen.

Med hänsyn till den mera omfattande utbildningsverksamhet, som enligt vad arméförvaltningen framhållit kommer att bedrivas inom kåren under budgetåret 1942/43, synes det berättigat att höja det för kåren avsedda statsbidraget. Anslagshöjningen synes dock böra begränsas till 2,000 kronor. Jag föreslår förty, att anslaget i riksstaten för nämnda budgetår uppföres med ett belopp av 12,000 kronor. Erforderliga dispositionsbestämmelser torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Bidrag till frivilliga automobilkåren* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 12,000 kronor.

[56.] 48. **Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, reservationsanslag.** Alltsedan år 1906 har riksdagen årligen anvisat medel till befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. För innevarande budgetår har för ändamålet i riksstaten upptagits ett anslag av 20,000 kronor. I skrivelse den 8 juli 1941 har *överstyrelsen för Svenska Röda Korset* anhållit, att anslaget måtte jämväl för nästkommande budgetår upptagas med 20,000 kronor. *Arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen* hava i gemensamt utlåtande till-

styrkt bifall till framställningen. Likaså har *centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet* tillstyrkt bifall till densamma.

*Departements-
chefen.*

Det föreliggande förslaget finner jag mig böra biträda och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till befrämjande av det *Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

[57.] 49. **Frivilliga djursjukvården i krig, reservationsanslag.** För ett vart av budgetåren 1938/41 har i riksstaten varit uppfört ett anslag å 6,500 kronor till den frivilliga djursjukvården i krig. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett belopp av 8,000 kronor. Anslagen hava utgått till centralstyrelsen för föreningen svenska blå stjärnan (tidigare svenska röda stjärnan) såsom understöd för anordnande av kurser i djurvård och djursjukvård samt till föreningens administrations- och andra allmänna kostnader.

Arméförvaltningen har framhållit, att centralstyrelsen vid flera tidigare tillfällen angivit det årliga medelsbehovet till 8,500 kronor, varav 6,000 kronor avsetts för administrations- och andra allmänna kostnader samt 2,500 kronor för anordnande av erforderliga utbildningskurser. Med hänsyn till ökad omfattning av de av centralstyrelsen anordnade utbildningskurserna samt ökat antal underställda distrikt och kretsar ansåge ämbetsverket skäligt, att anslaget för nästkommande budgetår höjdes till 8,500 kronor.

Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet har tillstyrkt bifall till framställningen.

*Departements-
chefen.*

För egen del förordar jag, att anslaget i riksstaten upptages med oförändrat belopp, 8,000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till befrämjande av *Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 8,000 kronor.

[58.] 50. **Frivilliga skytteväsendets befrämjande, reservationsanslag.** För budgetåret 1939/40 anvisades tillhopa 870,000 kronor till frivilliga skytteväsendets befrämjande.

Vid framläggandet i 1940 års statsverksproposition av anslagsäskandena för budgetåret 1940/41 beräknades anslagsbehovet för detta ändamål under nämnda budgetår till 470,000 kronor. Då emellertid denna beräkning grundade sig på en framställning i ämnet från skytteförbundens överstyrelse av så tidigt datum som den 21 juni 1939, befanns det med hänsyn till att verksamheten inom den frivilliga skytterörelsen alltsedan krigsutbrottet hösten 1939 undergått en utomordentlig stegring nödvändigt att i särskild proposition till riksdagen (nr 240) begära en väsentlig höjning av det tidigare för skytteverksamhetens befrämjande äskade beloppet. I samband härmed föreslogs, att särskilda anslag måtte beviljas för å ena sidan de löpande utgifter, som sam-

manhänge med själva verksamhetens bedrivande (organisationskostnader, understöd åt skytteföreningarnas verksamhet m. m.), och å andra sidan de utgifter av engångskaraktär, som vore att hänföra till ordnandet av skjutbanor. Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1940/41 dels för förstnämnda ändamål ett obetecknat anslag av 675,000 kronor (anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande), dels ock för iordningställande av skjutbanor ett reservationsanslag av 775,000 kronor (reservationsanslaget till bidrag till skjutbanors ordnande). För sistberörda ändamål anvisades sedermera av 1940 års urtima riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t ett ytterligare belopp av 500,000 kronor.

I 1941 års statsverksproposition beräknades anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande till 950,000 kronor, innebärande således en ökning i jämförelse med närmast föregående budgetår av 275,000 kronor. Denna ökning betingades huvudsakligen av att antalet anslagsberättigande skyttar beräknades komma att mer än fördubblas under år 1940, bland annat på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 6 december 1940, varigenom medgivande lämnades, att skytteföreningarna tillhörande hemvärnsmän fingo räknas såsom anslagsberättigande skyttar. Anslagsäskandet i fråga bifölls av riksdagen.

Här må vidare erinras, att 1941 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 305) beviljat ett bidrag av 800,000 kronor till frivilliga skytteväsendet för möjliggörandet av en utökning av skytterörelsens gevårsbestånd genom inköp av gevär från kronans förråd.

I skrivelse den 20 juni 1941 har nu *skytteförbundens överstyrelse* hemställt om bidrag av statsmedel för den löpande verksamheten under budgetåret 1942/43 med tillhoppa 1,320,450 kronor och därvid anfört bland annat följande:

Under år 1940 hade anslutningen till det frivilliga skytteväsendet ökats i en omfattning, som hittills saknat motstycke. Genom de av verkställande utskottet anordnade beredskapsskjutningarna och genom hemvärnets tillkomst tillfördes sålunda skytteföreningarna stora skaror av nya medlemmar. Antalet anslagsberättigande medlemmar, som den 31 december 1939 utgjort 95,501, hade den 31 december 1940 stigit till 233,085, vilket innebure en ökning under år 1940 av 137,584. Antalet skytteföreningar, som under år 1940 nybildats eller återupptagit verksamheten, utgjorde 776. Av dessa hade de flesta gjort framställning om erhållande av statsbidrag till anläggning eller iståndsättande av skjutbanor.

Vid bedömande av det anslag, som enligt överstyrelsens mening borde äskas för verksamheten under budgetåret 1942/43, hade överstyrelsen utgått ifrån, att denna under år 1941 komme att bli av i stort sett samma omfattning som under år 1940. På grund av att antalet anslagsberättigande skyttar under år 1940 (233,085), väsentligt överstege det av överstyrelsen beräknade (175,000), måste anslagsbeloppet per dylik skytt för budgetåret 1941/42 sättas så lågt som till 2 kronor 80 öre. Överstyrelsen hade vid flera tillfällen framhållit, att 4 kronor utgjorde det minsta belopp, som borde utgå till skytteföreningarna per anslagsberättigande skytt, såvida föreningarnas verksamhet skulle kunna bedrivas utan ekonomiska svårigheter. Under hänvisning härtill ansåge överstyrelsen, att anslaget i denna del borde beräknas att utgå med 4 kronor per anslagsberättigande skytt, dock högst med 1,000,000 kronor.

I samband med ny- och återbildandet av skytteföreningar hade kravet på nya och förbättrade skjutbaneanläggningar ökat i mycket stor omfattning. Det arbete, som åvilade Kungl. Maj:ts ombud i skytteförbundens styrelser, hade därigenom ökat i väsentlig grad. Med hänsyn därtill och då överstyrelsen jämväl ansåge nödvändigt, att medel ställdes till förfogande för utförande genom Kungl. Maj:ts ombud av en fortlöpande, effektiv besiktning och kontroll av dessa värdefulla anläggningars beskaffenhet, underhåll och vård, syntes anslagsposten till reseersättningar åt ifrågavarande ombud böra höjas från 16,000 till 23,000 kronor.

I sin skrivelse har överstyrelsen vidare anført, att av det för nästkommande budgetår äskade beloppet 69,350 kronor beräknats åtgå för överstyrelsens administrationskostnader, 219,600 kronor — däri inräknat förenämnda belopp av 23,000 kronor — för skytteförbundens verksamhet, 28,500 kronor för skytteföreningarna för anskaffning av skyttemärken m. m. samt 3,000 kronor för understöd åt nybildade eller återupplivade skytteföreningar.

Härjämte har överstyrelsen hemställt om bidrag till skjutbanors ordnande med ett belopp av 500,000 kronor.

Arméförvaltningen har framhållit, att då det ökade medelsbehovet huvudsakligen vore betingat av det stegrade antalet anslagsberättigande skyttar och önskemålet att kunna hålla bidragsbeloppen till skytteföreningarna vid avsett och behövt belopp av 4 kronor för varje sådan skytt, ämbetsverket intet hade att erinra mot den av överstyrelsen gjorda anslagsberäkningen.

Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet har tillstyrkt bifall till överstyrelsens framställning.

I förevarande sammanhang får jag till behandling upptaga uppkommen fråga om sänkning av minimiåldern för anslagsberättigande skytt.

I sin skrivelse 1937: 4 framhöll riksdagen (punkten 28), att enligt gällande av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter skytt för att vinna inträde i skytteförening skulle hava fyllt eller under inskrivningsåret fylla tolv år. För att kunna upptagas såsom anslagsberättigande för visst år skulle skytt hava fyllt femton år. Fråga hade uppkommit, huruvida icke nämnda åldersgräns för inskrivning i skytteförening finge anses vara väl låg och om ej rätten att bli anslagsberättigande skytt lämpligen borde knytas till en något högre ålder än som nu vore gällande. Dessa och därmed sammanhängande spörsmål ansåge riksdagen böra närmare utredas och prövas av Kungl. Maj:t och tillfälle beredas riksdagen att därefter härutinnan fatta ståndpunkt.

Vid anmälan i statsverkspropositionen till 1938 års riksdag av frågan om anslag för det frivilliga skytteväsendet framhöll föredragande departementschefen, att han för sin del funne det icke kunna förnekas, att skäl förefunnes, som talade för en viss höjning av de åldersgränser, som dittills tillämpats vid inträde i skytteförening respektive för att få räknas såsom anslagsberättigande skytt. I fråga om minimiåldern för inträde i skytteförening kunde departementschefen ansluta sig till den mening, som uttalats av såväl skytteförbundens överstyrelse som arméförvaltningens civila departement, nämligen att densamma lämpligen kunde på så sätt höjas, att vederbörande skulle vid inträde i skytteförening hava fyllt eller under inskrivningsåret fylla 14 år.

Denna förändrade bestämmelse syntes böra tillämpas från och med år 1939. Vad beträffade minimiåldern för att få räknas som anslagsberättigande skytt, ansåge departementschefen likaledes, att en jämkning uppåt borde äga rum, vilken lämpligen syntes böra ske på det sätt, att från och med budgetåret 1938/39 minimiåldern hos de skyttar, till vilka hänsyn skulle tagas vid bestämmande av de till de särskilda skytteföreningarna utgående understödsbeloppen, höjdes från 15 till 16 år. Riksdagen lämnade vad sålunda föreslagits utan erinran.

I skrivelse den 5 september 1941 har nu *skytteförbundens överstyrelse* gjort framställning om sänkning av åldersgränsen för anslagsberättigande skytt från nuvarande 16 till 15 år från och med år 1941. Överstyrelsen har till stöd härför anfört bland annat följande:

Beträffande såväl värntjänstutbildningen som hemvärdet syntes det vara av stor betydelse, att de ynglingar, som deltog i skjutövningarna, redan före dessas början hade nått en viss grad av skutfärdighet. För att skytteföreningarna skulle kunna bibringa sina yngsta medlemmar denna skjututbildning utan att tyngas av ekonomiska uppostringar, syntes det överstyrelsen nödvändigt, att statsanslag finge beräknas för dessa skyttar under åtminstone ett år före värntjänstutbildningens början, respektive inträde i hemvärdet, d. v. s. från och med det år, under vilket de fyllde 15 år. Ungdomens deltagande i frivilliga skjutövningar syntes överstyrelsen vara ett oefftergivligt villkor för utvinnande av största möjliga försvarsvärde ur det frivilliga skytteväsendet. Att bliva en verkligt god skytt krävde ett flertal års omfattande övningar, och det vore därför av vikt, att anslutningen till skytteleden på allt sätt underlättades genom statsmakternas åtgärder.

Arméförvaltningens civila departement har i yttrande den 23 september 1941 under hänvisning till de nytillkomna omständigheter, som i framställningen åberopats, tillstyrkt en sänkning åtminstone tills vidare av nämnda åldersgräns.

Vidare får jag här anmäla gjord framställning om statsanslag för svenska pistolskytteförbundets verksamhet.

Styrelsen för svenska pistolskytteförbundet har i skrivelse den 30 september 1941 hemställt om bidrag av statsmedel med 10,000 kronor för förbundets verksamhet under budgetåret 1942/43. Styrelsen har därvid bland annat anfört följande:

Svenska pistolskytteförbundet hade enligt förbundets stadgar till uppgift att främja skjutskickligheten med pistol av arméns modell. I förbundets uppgifter inginge även att främja skyttet med av Kungl. Maj:t för rikets polispersonal fastställda tjänstevapen. Förbundet hade bildats år 1936 genom att en redan år 1934 organiserad pistolskyttekommitté med i huvudsak enahanda uppgifter, som numera ålåg förbundet, erhållit en mera omfattande och fullständigare organisation.

Till förbundet vore för närvarande anslutna i runt tal 360 föreningar, varav den övervägande delen vore föreningar inom militär- och polisväsendet. Skytte med tjänstevapen hade sedan förbundets tillkomst och genom av förbundet instiftade särskilda utmärkelsetecken vunnit en utomordentlig spridning och påtagligt förbättrat skutfärdigheten hos en stor del av dem, som

vore utrustade med tjänstevapen. Den utveckling, förbundet nu kunde se tillbaka på, återspeglades i viss mån i det förhållandet, att under åren 1936—40 erövrats pistolskyttemärken av olika valörer till ett antal av 1,454, 1,601, 1,828, 1,809 respektive 2,317.

Förbundet leddes av en styrelse bestående av en ordförande, tillika ordförande i förbundet, samt tio ledamöter. Kungl. Maj:t hade därutöver förordnat ett ombud i styrelsen och fastställt instruktion för detsamma. Styrelsen hade sitt säte i Stockholm. Av styrelsens ledamöter utsåges en ledamot jämte suppleant av var och en av följande sammanslutningar, nämligen skytteförbundens överstyrelse, Sveriges militära idrottsförbund, svenska arméns reservofficersförbund, svenska reservunderofficersförbundet samt Sveriges landstormsföreningars centralförbund.

Sedan förbundet numera genom sin organisation kommit att omfatta pistolskyttesammanslutningar inom hela riket, hade i ett flertal fall visst samarbete även kommit att äga rum med bland annat länsstyrelser, som till förbundet remitterat framställningar från föreningar om inköp av vapen m. m. Förbundet hade därvid varit i tillfälle att avgiva vissa principiella uttalanden och trodde sig veta, att länsstyrelserna i allmänhet fäste ett visst avseende vid avgörandet av olika framställningar om en sökandeförening vore ansluten till förbundet eller icke.

Sedan krigsutbrottet hösten 1939 hade intresset för skjutning med pistol ökat i allt större omfattning. Detta intresse hade givetvis stått i nära sammanhang med svenska folkets allmänna intresse för försvaret och viljan att förbättra den personliga skutfärdigheten. Ett förhållandevis stort antal nya pistolskytteföreningar hade grundats och även beviljats anslutning till förbundet.

För verksamhetens bedrivande hade hittills endast stått de medel till förfogande, som influtit genom medlemsavgifter till förbundet, och den förtjänst, som uppstått vid försäljning av skyttemärken. Emellertid hade den stora anslutningen till förbundet ökat förbundets verksamhet i sådan omfattning, att särskild expeditiionslokal ävensom härför erforderlig personal måste anlitas. Den ökade verksamheten hade även medfört ökade medelsbehov för expenser och för stöd i olika former till föreningar. Frågan om framställning om anslag av statsmedel för pistolskytteförbundets verksamhet och statsstöd till föreningarna hade tid efter annan dryftats. Förbundet hade emellertid icke ansett sig böra upptaga av föreningar i detta avseende uttryckta önskemål till behandling, förrän förbundet i sin verksamhet nått sådan utveckling, att man med rätta kunde tala om en riksorganisation, som omfattade allt tjänstevapenskytte och skytte med grovkalibriga pistoler.

Medelsbehovet kunde i stort sett hänföras till fyra skilda utgiftsgrupper, nämligen:

1. förbundets administrationskostnader, inklusive expenser och resekostnader,
2. anslag till föreningar för anordnande av större tävlingar, omfattande riket i sin helhet eller delar därav,
3. bidrag till ammunitionskostnader för militära föreningar,
4. bidrag till ammunitionskostnader för övriga pistolskytteföreningar.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget ansågo sig förbundet för närvarande icke böra ifrågasätta något bidrag till ammunitionskostnader i allmänhet.

Till förbundets organisationskostnader kunde hänföras kostnader för lokal, skrivbiträde och expeditiionsföreståndare, telefon, städning, lyse ävensom porto, för vilka ett bidrag av statsmedel med i runt tal 8,000 kronor erfordrades.

Anslag till föreningar ifrågakomme då förbundet givit i uppdrag att anordna större tävlingar, som omfattade riket i sin helhet eller delar därav, såsom tävlan om svenskt mästerskap å tjänstepistol. Ett bidrag för detta ändamål av i runt tal 2,000 kronor syntes för närvarande vara tillfyllest.

Arméförvaltningens civila departement har i utlåtande den 11 november 1941 förklarat sig i princip icke hava något att erinra mot att ifrågavarande sammanslutning med hänsyn till dess betydelse för försvarsväsendet av statsmedel tilldelades bidrag till sin verksamhet. Icke heller hade departementet något att erinra mot storleken av det äskade beloppet i och för sig. I anslutning härtill har emellertid ämbetsverket ifrågasatt, huruvida icke för ifrågavarande ändamål avsedda medel lämpligen borde inrymmas under anslaget till frivilliga skytteväsendets befrämjande. Departementet har härom anfört följande:

Enligt numera gällande principer för uppställning av fjärde huvudtiteln skulle bidrag av nu angiven natur i riksstaten uppföras såsom särskilda anslag, en anordning, som dock förutsatte, att ett permanent bidragsbehov prövats föreligga. I avvaktan härpå hade Kungl Maj:t plägat från något för lantförsvaret avsett anslag anvisa för ändamålet erforderliga medel.

Det syntes emellertid, särskilt i betraktande av karaktären av förbundets verksamhet samt den omständigheten att vid flera av de av det frivilliga skytteväsendet anlagda skjutbanorna numera inrättats särskilda kortdistansbanor för pistolskytte, kunna ifrågasättas, huruvida icke medel för ändamålet lämpligen borde inrymmas under det i riksstaten, fjärde huvudtiteln, uppförda anslaget till frivilliga skytteväsendets befrämjande.

En dylik lösning syntes såväl ur organisatorisk som ekonomisk synpunkt kunna medföra betydande fördelar. Sålunda skulle förbundet därigenom komma att inordnas under skytteförbundens överstyrelse och därmed under ett centralt organ, som utåt kunde företräda förbundets intressen. Vid en sådan lösning syntes för verksamhetens bedrivande erforderligt lokalutrymme kunna beredas genom överstyrelsens försorg samt eventuellt även administrationskostnaderna i övrigt begränsas.

Frågan om minimiåldern för skytt, som vid utmätande av understödsbelopp till de särskilda skytteföreningarna skall anses såsom anslagsberättigande, var såsom av det föregående framgår föremål för övervägande senast vid 1938 års riksdag. Skäl ansågos då föreligga för en jämkning av åldern uppåt från 15 till 16 år. Även om jag i likhet med arméförvaltningens civila departement finner vissa skäl kunna åberopas för en återgång till 15-årsåldern som undre gräns, anser jag mig likväl med hänsyn till att riksdagen så sent som år 1938 träffat avgörande i frågan icke böra nu förorda en återgång till tidigare gällande åldersgräns.

*Departements-
chefen.*

Vad angår överstyrelsens framställning om bidrag för budgetåret 1942/43 för den frivilliga skytterörelsen, finner jag mig böra tillstyrka, att ett belopp av i runt tal 1,320,000 kronor, eller i stort sett det av överstyrelsen äskade anslaget, anvisas för ändamålet. Detta innebär i förhållande till innevarande budgetår en anslagshöjning med — bortsett från av riksdagen beviljade medel för inköp av gevär — omkring 370,000 kronor. Det må framhållas, att höjningen till huvudsaklig del är betingad därav, att antalet anslagsberättigande skyttar beräknats stiga utöver det till grund för beräkningarna av

medelsbehovet för innevarande budgetår liggande antalet. Icke minst med tanke på att statens bidrag till den frivilliga skytterörelsen numera vuxit till betydande belopp vill jag uttala den förväntan, att skjututbildningen så bedrives, att största möjliga utbyte av densamma erhålles. Vid fastställande av skjutprogrammet för år 1943 torde böra tagas under omprövning, huruvida de senare årens krigserfarenheter böra föranleda en omläggning av utbildningsprogrammet. Lämpligen bör skytteförbundens överstyrelse vid programmets upprättande samråda med chefen för armén.

Vad som upplysts rörande svenska pistolskytteförbundets verksamhet synes utvisa att förbundet är förtjänt av bidrag av statsmedel. Understödet torde dock böra tills vidare begränsas till 5,000 kronor. Jag delar civila departementets uppfattning, att medel för ändamålet lämpligen böra upptagas under förevarande anslag. Därav följer dock icke enligt min mening, att pistolskytteförbundet organisatoriskt underställes skytteförbundens överstyrelse. Denna fråga torde böra av de berörda förbunden upptagas till övervägande och ånyo underställas Kungl. Maj:ts prövning i samband med medelsäskanden för budgetåret 1943/44. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser rörande villkor för åtnjutande av ifrågavarande statsbidrag.

För tillgodoseende av de ändamål, som i det föregående angivits, torde förevarande anslag böra för nästa budgetår uppföras med $(1,320,000 + 5,000 =)$ 1,325,000 kronor. Det för pistolskytteförbundet avsedda anslagsbeloppet synes böra under anslaget upptagas såsom särskild anslagspost.

Till frågan om anvisande av medel till bidrag för ordnandet av skjutbanor återkommer jag under nästföljande punkt.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,325,000 kronor.

[59.] 51. **Bidrag till skjutbanors ordnande, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål anvisades för budgetåret 1940/41 tillhopa 1,275,000 kronor och för innevarande budgetår 775,000 kronor (jfr närmast föregående punkt).

Skytteförbundens överstyrelse har i sin förutnämnda skrivelse av den 20 juni 1941 framhållit, att — även om på grund av de jämförelsevis stora medelsanvisningarna under budgetåret 1940/41 och 1941/42 det väsentligaste behovet av skjutbaneanläggningar kunde anses vara tillgodosett — ett stort antal nyanläggningar av skjutbanor och utvidgningar av redan befintliga dylika bland annat med hänsyn till det ökade behovet av banor för hemvärnets skjututbildning borde utföras jämväl under nästkommande budgetår. Ett belopp av 500,000 kronor erfordrades för detta ändamål. *Arméförvaltningen* och *centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet* hava tillstyrkt bifall till framställningen.

Sedermera har överstyrelsen i skrivelse den 12 december 1941 gjort framställning om ytterligare medel för ändamålet. Som skäl härför har överstyrelsen anført, att anslaget till skjutbanors ordnande under en längre tid visat

sig otillräckligt, vilket medfört olägenheter av skilda slag för en stor del av de skytteföreningar, som ansökt om bidrag. Sålunda hade utförandet av skjutbaneanläggningarna på flera platser fördröjts till förfång för skjutövningarnas bedrivande i önskvärd utsträckning, och vissa föreningar haft svårt att ordna sina ekonomiska förhållanden. Det syntes därför överstyrelsen vara av största vikt för bibehållandet och stärkandet av det allttjämt starka skytteintresset i landet, att ytterligare medel ställdes till förfogande för tillgodoseende av nu föreliggande behov av skjutbaneanläggningar. Till grund för beräkningen av det ytterligare medelsbehovet hade styrelsen lagt inkomna ansökningar om bidrag, omfattande tillhoppa över 600,000 kronor, samt de ansökningar, som beräknades inkomma under återstoden av innevarande och under nästa budgetår. Med hittills tillämpade grunder för beviljande av bidrag kunde medelsbehovet i sistnämnda hänseende beräknas till lika stort belopp, eller 600,000 kronor. Utöver de i skrivelsen den 20 juni 1941 begärda medlen erfordrades därför för ändamålet ytterligare 700,000 kronor. Styrelsen hemställde, att sistnämnda belopp måtte beviljas redan under innevarande budgetår.

Då det för den frivilliga skjututbildningen är en angelägenhet av vikt, att skjutbanor i erforderlig utsträckning finnas tillgängliga, vill jag förorda bifall till föreliggande förslag. Under erinran att jag senare denna dag hemställer, att ett belopp av 700,000 kronor måtte för ändamålet upptagas å tilläggsstat II för innevarande budgetår, får jag i detta sammanhang hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att såsom *Bidrag till skjutbanors ordnande* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

[60.] 52. *Understöd åt vissa föreningar m. m., reservationsanslag.* I riksstaten för innevarande budgetår har till understöd åt vissa föreningar m. m. uppförts ett reservationsanslag av 20,000 kronor. *Arméförvaltningen* har i sina anslags-
äskanden för nästkommande budgetår hemställt, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp. *Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet* har tillstyrkt bifall till framställningen.

Med biträdande av arméförvaltningens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[61.] 53. *Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.* Vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under arméns motsvarande anslag har jag ansett mig böra förorda, att nämnda anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med ett allenast beräknat belopp. Av enahanda skäl som därvid åberopats vill jag föreslå, att samma förfarande tillämpas jämväl med avseende å marinens avlöningsanslag, nu uppfört med 23,800,000 kronor. Anslagsbeloppet torde tills vidare kunna sättas till 27,000,000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förlagsanslag* av 27,000,000 kronor.

[62.] 54. **Avlöningar till personal å övergångsstat, förlagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 940,000 kronor. Anslaget är avsett för avlöning åt *dels* personal, som överförts till övergångsstat med tillämpning av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), *dels* en vid kustartilleriet kvarstående underofficer av 3:e graden, *dels* ock ämneslärare upptagna å staten för viss personal vid förutvarande skeppsgosseskolorna.

Anslaget har för innevarande budgetår beräknats sålunda: för avlöning av förstnämnda personalkategori 875,000 kronor, för avlöning av underofficer av 3:e graden vid kustartilleriet 4,000 kronor, för lön och tjänstgöringspenningar till lärarna vid förutvarande skeppsgosseskolorna 22,000 kronor och för rörligt tillägg 40,000 kronor, tillhopa sålunda 941,000 kronor eller, i avrundat tal, 940,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

Med avseende å personal, som överförts till övergångsstat enligt övergångsstatskungörelsen, beräknas denna årligen minskas på grund av till övergångsstaten uppförda befattningshavares avgång med pension. Så länge vanlig budgetårsredovisning ägde rum, togs till utgångspunkt för beräkningen av anslaget den faktiska utgiften närmast föregående budgetår, från vilken summa därefter avdrogs den beräknade minskade belastningen å anslaget för löpande och det därpå kommande budgetåret. Under nuvarande förhållanden är detta med hänsyn till krigsbokföringen icke möjligt. Marinförvaltningen har därför ansett sig böra beräkna anslaget sålunda, att från den summa, som beräknats för avlöning av nu ifrågavarande personalkategori innevarande budgetår, vilken summa uträknats med hänsyn till den beräknade minskade anslagsbelastningen innevarande budgetår, drages det minskade anslagsbehov, som beräknas uppstå nästkommande budgetår.

Enligt från cheferna för Ostkustens och Sydkustens marindistrikt och inspektören för kustartilleriet infordrade uppgifter torde antalet av de beställningshavare, som väntas kvarstå å övergångsstaten under budgetåret 1942/43, komma att minskas med 48 i jämförelse med antalet för det löpande budgetåret kvarstående. Den lönebesparing, inberäknat minskade utgifter för sjö-tillägg och andra vid sjö-tjänstgöring utgående förmåner, med undantag av mässpenningar, ävensom flygtillägg, som härigenom skulle uppstå, beräknar marinförvaltningen till 125,000 kronor.

Avlöningskostnaderna för den jämlikt ovannämnda kungörelse till övergångsstat överförda personalen skulle alltså i enlighet med vad ovan anförts kunna för nästkommande budgetår beräknas till (875,000 — 125,000 =) 750,000 kronor.

Underofficeren av 3:e graden vid kustartilleriet beräknas kvarstå även nästkommande budgetår.

I fråga om den återstående personalkategorien, d. v. s. de till övergångsstat överförda lärarna vid förutvarande skeppsgosseskolorna — fyra ordinarie ämneslärare — har marinförvaltningen enligt Kungl. Maj:ts brev den 15 juni 1939 erhållit i uppdrag att i samråd med skolöverstyrelsen verkställa utred-

ning angående möjligheterna att placera någon eller några av omförmälda lärare till tjänstgöring inom försvarsväsendet i övrigt eller att på annat sätt bereda dem sysselsättning. I likhet med vad marinförvaltningen tidigare anfört föreslår ämbetsverket, att med avgörande av ifrågavarande spörsmål måtte få anstå till dess av 1939 års rekryteringssakkunniga berört spörsmål rörande omorganisation av flottans underofficersskola vunnit sin slutliga lösning.

Ämbetsverket har icke någon ändring att föreslå med avseende å staten för viss personal vid förutvarande skeppsgosseskolorna för nästkommande budgetår eller i för denna personal beräknat anslagsbelopp.

För rörligt tillägg beräknar marinförvaltningen ett med hänsyn till minskningen av övergångsstatens personal med 5,000 kronor minskat belopp eller 35,000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet kommer vid sådant förhållande att uppgå till $(750,000 + 4,000 + 22,000 + 35,000 =)$ 811,000 kronor eller i runt tal 810,000 kronor.

Emot de av marinförvaltningen framlagda beräkningarna av medelsbehovet under förevarande anslag har jag intet annat att erinra än att anslaget torde bära avrundas till 800,000 kronor. Anslagsminskningen utgör 140,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att för budgetåret 1942/43 fastställa stat för viss personal vid de förutvarande skeppsgosseskolorna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 800,000 kronor.

[63.] 55. **Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.** Sedan den av 1925 års riksdag beslutade avvecklingen av flottans reservstat numera slutförts, avlönas från förevarande anslag allenast beställningshavare å reservstat vid kustartilleriet. Den för innevarande budgetår genom brev den 6 juni 1941 fastställda personalförteckningen för dessa beställningshavare upptager beställningar för en överste, två majorer, fem kompaniofficerare och sex underofficerare.

Å innevarande budgetårs riksstat är anslaget uppfört med ett belopp av 40,000 kronor. Från anslaget bestridas numera i anslutning till vad som förordats i 1941 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 61) löner, avlöningstillägg, förekommande sjöstillägg och andra förmåner under sjötjänstgöring utom mässpenningar ävensom flygtillägg.

Marinförvaltningen har — med förmålan att ämbetsverket icke föresloge någon ändring av den för innevarande budgetår gällande personalförteckningen för kustartilleriets beställningshavare å reservstat — beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat belopp, 40,000 kronor.

Denna anslagsberäkning ger mig icke anledning till erinran. Personalförteckning för kustartilleriets personal å reservstat för budgetåret 1942/43 torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 40,000 kronor.

[64.] 56. **Avlöningar till personal i marinens reserver, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 225,000 kronor. Av anslaget

bestridas följande kostnader, nämligen löner, tjänstgöringstraktamenten med vissa undantag, förekommande sjötillägg och vissa andra vid sjötjänstgöring utgående förmåner. Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

I likhet med arméns motsvarande anslag och av samma skäl torde förevarande anslag böra i riksstatsförslaget i avbidan på särskild proposition uppföras med beräknat belopp, förslagsvis 225,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 225,000 kronor.

[65.] 57. **Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m., förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 230,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 13 juni 1941 fastställd stat är anslaget fördelat på följande sätt:

I. Rekryteringsmedel	kronor 71,500
II. Anställningspenningar, <i>förslagsvis</i>	» 56,000
III. Avskedspremier, <i>förslagsvis</i>	» 98,000
IV. Civilanställning	» 4,500
Summa kronor 230,000	

Av *rekryteringsmedlen* disponeras enligt staten 50,200 kronor för flottan och 18,150 kronor för kustartilleriet. Med hänsyn till rekryteringskontingenternas beräknade storlek har marinförvaltningen funnit en höjning av förevarande anslagspost för budgetåret 1942/43 erforderlig. Höjningen beräknas till sammanlagt 16,150 kronor, varav 11,200 kronor för flottan och 4,950 kronor för kustartilleriet, och anslagsposten i dess helhet således till (71,500 + 16,150 =) 87,650 kronor eller, i avrundat tal, 87,000 kronor.

Anställningspenningarna äro enligt staten fördelade med 39,000 kronor för flottan och 17,000 kronor för kustartilleriet. Av samma skäl som anförts beträffande rekryteringsmedlen har marinförvaltningen förordat en höjning av denna anslagspost till 64,000 kronor, varvid delposterna för flottan och kustartilleriet beräknats till respektive 43,000 kronor och 21,000 kronor.

Beträffande *avskedspremierna* har marinförvaltningen erinrat, att det för innevarande budgetår beräknade beloppet är fördelat med 88,000 kronor på flottan och 10,000 kronor på kustartilleriet. Med hänsyn till den beräknade manskapsavgången under nästa budgetår — varvid hänsyn även tagits till avgång av sedan budgetåret 1939/40 över stat kvarstående personal vid en eventuell återgång till fredsorganisation — har marinförvaltningen uppskattat medelsbehovet i denna del för budgetåret 1942/43 till 186,000 kronor, varav 166,000 kronor för flottan och 20,000 kronor för kustartilleriet.

I avseende å det för *civilanställning* beräknade beloppet, 4,500 kronor, ifrågasätter marinförvaltningen icke någon ändring för nästa budgetår.

På grundval av anförda beräkningar uppskattar marinförvaltningen det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till (87,000 +

64,000 + 186,000 + 4,500 =) 341,500 kronor eller, i avrundat tal, 341,000 kronor.

Emot de av marinförvaltningen anförda synpunkterna på beräkningen av ifrågavarande anslag har jag intet annat att erinra än att jag funnit det för avskedspremier beräknade beloppet väl högt beräknat. I betraktande av de ovissa faktorer, som äro förknippade med anslagsberäkningen i denna del, finner jag likväl försiktigheten bjuda att icke nu vidtaga större reduktion av beloppet i fråga än till 170,000 kronor. Anslagets slutsumma torde böra avrundas till 325,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i anslutning till vad nu anförts fastställa stat för anslaget.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 325,000 kronor.

[66.] 58. **Ekiperingersättningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag, vilket disponeras jämlikt vissa i militära avlöningsreglementet och gällande reservbefälsförordningar givna föreskrifter, är nu uppfört med ett belopp av 580,000 kronor.

Med hänsyn till ifrågasatta ökningar av antalet ordinarie beställningshavare vid marinen har *marinförvaltningen* beräknat medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår till ett med 10,000 kronor förhöjt belopp, eller sålunda till 590,000 kronor.

Anslaget synes kunna för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ekiperingersättningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 580,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

[67.] 59. **De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 2,000,000 kronor och beräknat med utgångspunkt från 360 dagars övningstid samt nu gällande bestämmelser i fråga om gottgörelse åt värnpliktiga under tjänstgöring (jfr punkten 21).

För nästa budgetår har *marinförvaltningen* med enahanda utgångspunkter beräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till 1,989,191 och i följd härav med ett penningbidrag av en krona om dagen kommit fram till ett grundläggande belopp av 1,989,191 kronor. Till detta belopp har marinförvaltningen lagt dels 4,200 kronor för avlöningstillägg till reservkadetter vid kustartilleriet dels 2,400 kronor för motsvarande förmån till reservintendentskadetter, eller sålunda tillhopa 6,600 kronor. För inkvarteringsbidrag till kadetter — kostnaderna för denna förmån bestridas från förevarande anslag — räknar marinförvaltningen på grundval av tillgängliga uppgifter om kadettantalet vid sjökrigsskolan nästa budgetår med ett medelsbehov av 150,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för de värnpliktigas avlöning beräknar marinförvaltningen i anslutning till det anförda till (1,989,191 + 6,600 + 150,000 =) 2,145,791 kronor eller, i avrundat tal, till 2,145,000 kronor.

Med hänsyn till de i propositionen 1941:318 föreslagna ändringarna i fråga om värnpliktstiden har marinförvaltningen sedermera uppräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid marinen till 2,320,450, medförande en ökning av den grundläggande posten i förevarande anslag, under förutsättning av oförändrat penningbidrag med en krona om dagen, till 2,320,450 kronor. Med i övrigt oförändrade beräkningsgrunder skulle det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgå till $(2,320,450 + 6,600 + 150,000 =)$ 2,477,050 kronor eller, avrundat, 2,475,000 kronor.

Departements-
chefen.

De av marinförvaltningen framlagda, med hänsyn till den nya värnpliktslagen justerade beräkningarna av medelsbehovet under anslaget till de värnpliktigas avlöning kan jag i huvudsak godtaga. Jag vill emellertid erinra, att de nya avlöningsbestämmelser för värnpliktigt befäl m. fl. under utbildningstiden, som på sätt under punkten 21 framhållits kunna komma till stånd redan för nästa budgetår, synas komma att påverka belastningen av förevarande anslag. Med hänsyn härtill torde anslaget, i avvidan på särskild proposition i ämnet, böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp, förslagsvis 2,800,000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 2,800,000 kronor.

[68.] 60. **Familjebidrag åt värnpliktiga, förslagsanslag.** I 1941 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 66) upptogs förslagsanslaget till familjebidrag åt värnpliktiga med ett belopp av 65,000 kronor. Anslaget beräknades på grundval av fredsfamiljebidragsförordningen den 17 maj 1940 (nr 422). I samband med framläggande av förslag till förordning om provisorisk höjning av fredsfamiljebidragen uppräknades anslaget sedermera i propositionen nr 137 till 75,000 kronor. Förslaget antogs av riksdagen (skrivelse nr 361) och i anslutning härtill utfärdades den 28 juni 1941 förordning (nr 530) om provisorisk höjning av familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen den 17 maj 1940.

I sin skrivelse den 29 augusti 1941 har *marinförvaltningen* i avvaktan på närmare erfarenheter rörande anslagsbelastningen icke ifrågasatt någon ändring av anslagets belopp för nästa budgetår. Sedermera har emellertid marinförvaltningen bland annat med hänsyn till ökningen av antalet tjänstgöringsdagar på grund av den beslutade förlängningen av de värnpliktigas utbildningstid hemställt, att anslaget måtte uppräknas med 25,000 kronor till 100,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag har intet att erinra mot att medelsbehovet under förevarande anslag på sätt marinförvaltningen föreslagit för nästa budgetår beräknas till 100,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 100,000 kronor.

Sjukvård.

[69.] 61. **Sjukvård, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 284,000 kronor. Anslaget är i likhet med arméns motsvarande anslag uppdelat på fyra särskilda titlar, nämligen titel I sjukvård för värnpliktiga, titel II sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet, titel III sjukvård enligt militära avlöningsreglementet samt titel IV sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet. De olika titlarna ha för innevarande budgetår i den för anslaget gällande staten uppförts med följande förslagsvis angivna belopp, nämligen respektive 96,000 kronor, 136,000 kronor, 36,000 kronor och 16,000 kronor. Till grund för anslagsberäkningen under titel I ligger ett beräknat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 1,920,000 samt en dagskostnad av 5 öre. För sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet har innevarande budgetår räknats med en årskostnad av 25 kronor för beställningshavare, varvid antalet beställningshavare uppskattats till 5,450. Under titlarna III och IV har för samma budgetår räknats med en årskostnad av 20 kronor per beställningshavare och ett antal beställningshavare av respektive 1,600 och 800.

Såsom framgår av bilagan fjärde huvudtiteln till 1941 års statsverksproposition, skola från detta anslag bestridas jämväl *dels* kostnader för sjukvård enligt civilt avlöningsreglemente i den mån dessa icke skola bestridas från annat särskilt anslag, *dels ock* utgifter för verks- och tjänsteläkare vid försvarsväsendet till den del dessa utgifter belöpa på marinen.

För budgetåret 1942/43 har *marinförvaltningen* i sin skrivelse den 27 augusti 1941 beräknat medelsbehovet under sjukvårdsanslaget på följande sätt:

Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknas till 1,990,400, motsvarande sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga — utom å statens isbrytarfartyg — ökat med 17,400 tjänstgöringsdagar för reservkadetter. Med en dagskostnad av 5 öre erhålles därför under *titel I* ett belopp av $(1,990,400 \times 0.05 =)$ 99,520 kronor eller i avrundat tal, 100,000 kronor. Under titel II räknar marinförvaltningen med en manskapsstyrka av 7,329 och oförändrad årskostnad, 25 kronor. På grundval härav uppskattas medelsbehovet under förevarande titel till $(7,329 \times 25 =)$ 183,225 kronor, eller avrundat 183,000 kronor. För *titlarna III och IV* räknas med en personalstyrka av respektive 2,224 och 770 samt med en årskostnad för båda titlarna av 20 kronor, motsvarande en kostnad under dessa titlar av respektive $(2,224 \times 20 =)$ 44,480 kronor och 15,400 kronor eller, i avrundat tal, respektive 44,000 och 15,000 kronor. Till titel III har härutöver lagts ett belopp av 4,000 kronor för sjukvård för tjänstgörande övergångsstats-, reservstats- och reservpersonal. — Det sammanlagda medelsbehovet under sjukvårdsanslaget uppgår sålunda enligt marinförvaltningens beräkningar till $(100,000 + 183,000 + 48,000 + 15,000 =)$ 346,000 kronor.

Vid behandlingen av arméns motsvarande anslag har jag föreslagit vissa ändrade grunder för beräkandet av medelsbehovet under försvarsgrenarnas allmänna sjukvårdsanslag. Förslaget innebär, att kostnaderna för anskaffning av viss för den löpande fredssjukvården erforderlig materiel — dock icke förbandsmateriel och läkemedel — vilka hittills bestritts från de allmänna sjuk-

*Departements-
chefen.*

vårdsanslagen, i fortsättningen skola bestridas från anslagen till sjukvårdsmateriel samt att med hänsyn härtill dagskostnadsbeloppet för de värnpliktigas sjukvård skall sänkas med 1 öre och det årliga medelkostnadsbeloppet för manskapets sjukvård med 5 kronor. Med hänsynstagande till det antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga, som beräknats på grundval av den nya värnpliktslagens bestämmelser om utbildningstidens längd, och under åberopande av vad jag under arméns motsvarande anslag anförde i fråga om antalet befattningshavare, till vilka hänsyn bör tagas, torde medelsbehovet under de olika anslagstitlarna böra beräknas sålunda.

Titel I. Sjukvård för värnpliktiga. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknas till 2,316,850, motsvarande sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga — utom å statens isbrytarfartyg — ökat med 12,600 tjänstgöringsdagar för reservkadetter. Med en dagskostnad av 4 öre per tjänstgöringsdag utgör medelsbehovet ($2,316,850 \times 0.04 =$) 92,674 kronor eller i runt tal 93,000 kronor.

Titel II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet. Medelsbehovet under denna anslagstitel utgör med en beräknad manskapsstyrka av 7,329 och ett årligt medelkostnadsbelopp av 20 kronor i runt tal 147,000 kronor.

Titel III. Sjukvård enligt militära avlöningsreglementet. Titel IV. Sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet. Medelsbehovet under dessa titlar torde kunna beräknas till, i avrundade tal, 48,000 kronor respektive 15,000 kronor.

Sammanfattning. Det sammanlagda medelsbehovet under marinens sjukvårdsanslag torde i enlighet med det anförda kunna uppskattas till ($93,000 + 147,000 + 48,000 + 15,000 =$) 303,000 kronor eller, i avrundat tal, 300,000 kronor.

Åberopande vad sålunda anförts får jag — under erinran om vad under punkten 23 yttrats i fråga om utredning rörande tandvården vid försvars-väsendet — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvård* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 300,000 kronor.

[70.] 62. **Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** Förevarande anslag är uppfört med ett belopp av 20,000 kronor. Anslaget motsvarar $1\frac{1}{2}$ procent av förefintlig sjukvårdsmateriels uppskattade värde, 2,000,000 kronor, eller sålunda 30,000 kronor, från vilket belopp dock dragits 10,000 kronor, avseende medicin och förbandsartiklar för den löpande egentliga sjukvården. Sistnämnda löpande sjukvårdskostnader bestridas ur det allmänna sjukvårdsanslaget.

Marinförvaltningen har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår icke ifrågasatt någon ändring av förevarande anslagsbelopp.

Sedermera har emellertid marinförvaltningen, såsom framgår av vad jag tidigare under punkterna 23 och 24 anförde, beretts tillfälle att avgiva utlåtande över ett av arméförvaltningen väckt förslag rörande i vissa hänseenden

ändrade grunder för beräkningen av medelsbehovet under sjukvårdsmaterielanslagen. Rörande den närmare innebörden av detta förslag får jag hänvisa till tidigare lämnad redogörelse. I sitt utlåtande har marinförvaltningen anfört, att medelsbehovet under förevarande anslag vid tillämpning av de ändrade beräkningsgrunderna och med hänsyn tagen till marinförvaltningens ändrade uppskattning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga borde under följande titlar beräknas sålunda:

Titel I. Fredssjukvårdsmateriel. Antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga samt för fast anställt manskap, som bör tagas i betraktande vid medelsbehovets utmätande, har angivits till 4,955,290. Med ett dagskostnadsbelopp av 1 öre skulle medelsbehovet utgöra ($4,955,290 \times 0.01 =$) i runt tal 50,000 kronor.

Titel II. Krigssjukvårdsmateriel. Medelsbehovet under denna anslagstitel har beräknats till oförändrat 20,000 kronor.

Under åberopande av vad jag vid behandlingen av arméns motsvarande anslag anfört och då intet synes vara att erinra mot marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet under anslagets båda titlar får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 70,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

[71.] 63. **Inskrivnings- och färdkostnader, förslagsanslag.** Till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader för marinen är nu uppfört ett förslagsanslag av 210,000 kronor. *Marinförvaltningen* har i brist på närmare erfarenheter rörande anslagsbelastningen icke ifrågasatt ändring i anslaget för nästa budgetår. *Försvarsväsendets rullföringsnämnd* har framlagt beräkningar rörande den minskning av anslagsbehovet, som inträder vid genomförandet av det nya systemet för de värnpliktigas inskrivning och redovisning (jfr propositionen nr 318 till 1941 års riksdag). Under erinran att inskrivningsväsendet hädanefter anordnas gemensamt för alla värnpliktiga och att alltså den nuvarande särskilda inskrivningen av marinens värnpliktiga slopas samt vidare att mönstringskostnaderna bortfalla, har nämnden uppskattat besparingen under detta anslag till 40,000 kronor.

I enlighet med föreliggande beräkningar uppskattar jag detta anslag för nästa budgetår till ($210,000 - 40,000 =$) 170,000 kronor. Eftersom mönstringskostnader hädanefter icke uppstå, torde anslaget böra benämnas Inskrivnings- och färdkostnader. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets användning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 170,000 kronor.

[72.] 64. **Reseersättningar m. m., förslagsanslag.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med ett belopp av 195,000 kronor.

Enligt gällande stat är anslaget fördelat på tre titlar sålunda:

I. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ...	kronor	100,000
II. Tjänstgöringstraktamenten, <i>förslagsvis</i>	»	40,000
III. Flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	55,000
Summa kronor		195,000

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har *marinförvaltningen* an-
fört följande:

För tillgodoseende av de till *resekostnads- och traktamentsersättningar* hänförliga utgifterna för nästkommande budgetår hava lokalkommissionerna i sina förslag till anslagsäskanden räknat med ett i jämförelse med nu löpande budgetår till omkring 35 procent förhöjt medelsbehov. Denna förhöjning tillskrives förutsedda personalökningar och därmed sammanhängande ökning av antalet kommanderingar och resor. Marinförvaltningen, som biträder uppfattningen om nödvändigheten av en anslagsförstärkning för ifrågavarande ändamål, anser emellertid att, innan erfarenhet ännu vunnits beträffande omfattningen av förevarande utgifter efter den uppdelning anslaget erhållit i och med den ändrade uppställningen av fjärde huvudtiteln, en viss återhållsamhet bör iakttas vid anslagsbeloppets beräkning. I anslutning härtill finner ämbetsverket, att ifrågavarande anslagspost för budgetåret 1942/43 bör kunna begränsas till *115,000 kronor*.

I fråga om medelsbehovet till *tjänstgöringstraktamenten* torde för budgetåret 1942/43 icke behöva räknas med högre belopp än som avsetts för innevarande budgetår, eller således *40,000 kronor*.

Vad slutligen beträffar kostnaderna för *flyttningersättningar*, torde på grund av höjda transportkostnader ävensom förflyttningar i större omfattning än för närvarande böra räknas med en erforderlig anslagshöjning av 10,000 kronor. Denna anslagspost bör sålunda beräknas till *65,000 kronor*.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle anslaget till *reseersättningar m. m.* för nästkommande budgetår beräknas till 220,000 kronor.

Departements-
chefen.

På sätt marinförvaltningen anfört torde en viss förhöjning av ifrågavarande anslag vara av behovet påkallad för nästa budgetår. Innan emellertid någon erfarenhet vunnits av belastningen å anslaget, synes förhöjningen kunna begränsas till 15,000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 210,000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 210,000 kronor.

Expenser m. m.

[73.] 65. **Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag.** Ifrågavarande förslagsanslag är uppfört med 1,450,000 kronor.

Vid behandlingen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* utgått från att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga icke kommer att minskas samt att av ämbetsverket under avlöningsanslaget förordad ökning av antalet fast anställt manskap kommer att medföra en ökad belastning å bränsleanslaget av 85,000 kronor. I anslutning härtill har *marinförvaltningen* anfört följande:

Den stegring av bränsle-, rengörings- och tvättkostnaderna, som inträffat efter den senaste beräkningen av anslagsbehovet, kunde uppskattas till i genomsnitt 15—20 procent av de priser, som då lades till grund för *marinförvaltningens* anslagsäskande. Någon nämnvärd nedgång härav torde icke kunna förväntas under budgetåret 1942/43. Då härtill komme, att anslaget numera belastades med utgifter för omsättningsskatt å vissa artiklar, hade ämbetsverket ansett sig böra räkna med en förhöjning av anslaget med 250,000 kronor. Anslaget borde minskas med de avlöningskostnader till extra ordinarie personal, som hittills belastat bränsleanslaget men som från och med budgetåret 1942/43 föreslagits skola överföras till avlöningsanslaget. Ifrågavarande kostnader beräknades till 25,000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet enligt ovanstående beräkningar utgjorde $(1,450,000 + 85,000 + 250,000 - 25,000 =) 1,760,000$ kronor.

Sedermera har *marinförvaltningen* meddelat, att en utsträckning av de värnpliktigas utbildningstid på sätt i propositionen 1941: 318 föreslagits torde kunna beräknas medföra en ökning med omkring 50,000 kronor av kostnaderna för tvätt.

Beträffande beräkningen av förevarande anslag, som är beroende av såväl *Departements-* storleken av befintlig personal som ock prissättningen å de med anslaget avsedda förnödenheterna, måste naturligen stor osäkerhet råda. De synpunkter i avseende å anslagsberäkningen, som *marinförvaltningen* framlagt, finner jag mig emellertid kunna i stort sett godtaga. Såsom framgår av vad tidigare anförts, ämnar jag dock icke föreslå överflyttning till avlöningsanslaget av de av *marinförvaltningen* angivna kostnaderna för avlöning av icke-ordinarie personal, vilka nu bestridas från förevarande anslag. *chefen.*

Vid bifall till *marinförvaltningens* förslag skulle förevarande anslag, med beaktande jämväl av den på grund av värnpliktstidens förlängning uppstående kostnadsökningen med 50,000 kronor, för nästa budgetår uppföras med $(1,760,000 + 50,000 =) 1,810,000$ kronor eller, därest minskning icke sker med det på vissa löneutgifter belöpande beloppet av 25,000 kronor, med 1,835,000 kronor. För egen del föreslår jag, att anslaget avrundas till 1,800,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 350,000 kronor.

Av försvarsväsendets rullföringsnämnd verkställda beräkningar synas giva vid handen, att omläggningen av organisationen för de värnpliktigas inskrivning och redovisning icke påverkar förevarande anslag på sådant sätt, att särskild hänsyn härtill vid anslagsberäkningen behöver tagas.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förlagsanslag* av 1,800,000 kronor.

[74.] 66. *Övriga expenser m. m., reservationsanslag.* För övriga expenser m. m. är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 332,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1942/43 har marinförvaltningen anfört följande:

Enär den framtida marina fredsorganisationen ännu icke blivit fastställd, ställde det sig svårt att tillförlitligt bedöma anslagsbehovet för budgetåret 1942/43. Någon ledning kunde ej heller hämtas ur belastningssiffrorna för nästförflutet budgetår, emedan en stor del därunder förekomna kostnader varit att hänföra till rena beredskapsåtgärder. I stort sett hade således vid anslagets beräkning samma synpunkter gjort sig gällande som föregående år. Vad då framhållits, nämligen att de anskaffningar av kontorsmaskiner och andra inventarier, vilka verkställts med anlitande av särskilda medel till den förstärkta försvarsberedskapen, skulle kunna medföra en minskning av anskaffningsbehoven under närmaste år, ägde således alltjämt giltighet. Å andra sidan måste även nu förutsättas, att en viss ökning av arbetsuppgifterna med därmed förenade expensutgifter måste vara av konstant natur med hänsyn till en mer bestående utvidgning av sjöförsvaret. Därjämte måste påräknas ytterligare prisstegringar å olika artiklar. Med beaktande av dessa synpunkter hade lokalmyndigheterna i sina förslag till anslagsbelopp för budgetåret 1942/43 genomsnittligt räknat med att de för innevarande år i stat anvisade medlen borde ökas med drygt 20 procent. Marinförvaltningen ansågo dock, att ökningen icke borde sättas högre än till omkring 10 procent, eller 35,000 kronor och funne förty det erforderliga anslagsbeloppet utgöra (332,000 + 35,000 =) 367,000 kronor.

Departements-
chefen.

I anslutning till den ståndpunkt jag intagit vid behandlingen av arméns motsvarande anslag förordar jag, att förevarande anslag till övriga expenser m. m. vid marinen för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Under erinran att försvarsväsendets rullföringsnämnd, såsom av handlingarna i ärendet framgår, icke ansett sig böra för nästa budgetår räkna med någon väsentligare jämkning i beräkningarna av detta anslag på grund av den numera beslutade omläggningen av systemet för de värnpliktigas inskrivning och redovisning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 332,000 kronor.

[75.] 67. *Publikationstryck, förslagsanslag.* Detta anslag är nu upptaget med ett belopp av 80,000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för tryckning av reglementen, instruktioner, beskrivningar och läroböcker m. m.

Under erinran att av nämnda belopp 25,000 kronor avses för redan under budgetåret 1940/41 påbörjade arbeten med tryckning av ny signalbok för marinen, ny signalinstruktion för marinen jämte signaltabeller och ny handledning i förbindelsetjänst har *marinförvaltningen* beträffande medelsbehovet för publikationstryck under nästa budgetår anfört följande:

I sin särskilda skrivelse den 31 juli 1941 med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1942/43, i vad angår marinstabens arbetsområde, har chefen för marinstaben meddelat, att omförmälda arbete beräknas pågå även sist-

nämnda budgetår. Enligt skrivelsen bilagd beräkning skulle arbetet under sistnämnda budgetår draga en kostnad av 66,900 kronor.

Till övrig tryckning medger det för innevarande budgetår upptagna anslaget kostnader till 55,000 kronor. Samma belopp torde med hänsyn till beräknade prisstegringar icke kunna förslå under budgetåret 1942/43. Den höjning, som erfordras, beräknar marinförvaltningen till 5,000 kronor.

För tryckning av den i Sveriges officiella statistik ingående årsberättelsen över hälso- och sjukvården vid marinen har marinförvaltningen hittills i särskild ordning hos Kungl. Maj:t begärt anvisande av medel från den post under förevarande anslag, som står till Kungl. Maj:ts disposition. Med hänsyn till att ifrågavarande kostnad årligen förekommer, synes riktigast, att ett särskilt belopp upptages under anslaget för ändamålet. Härom torde ämbetsverket få återkomma i samband med avgivande av förslag till stat för anslaget.

På ovan angivna grunder bör anslaget i sin helhet upptagas med (66,900 + 55,000 + 5,000 =) 126,900 kronor, eller i avrundat tal 127,000 kronor.

Av vad marinförvaltningen anfört torde visserligen framgå, att ett ökat behov av medel för bestridande av kostnaderna för marinens publikations- tryck kan förutses för nästa budgetår. På grundval av den föreliggande utredningen i ärendet är jag emellertid icke beredd att tillstyrka högre medelsanvisning för ändamålet än 100,000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 20,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikationstryck* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 100,000 kronor.

Mathållning.

[76.] 68. **Mathållning, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är marinens mathållningsanslag uppfört med 6,700,000 kronor. Medelsbehovet under anslaget har beräknats på grundval av en portionskostnad av 1 krona 27 öre vid tjänstgöring i land (1 krona 8 öre för budgetåret 1940/41) och 1 krona 90 öre vid tjänstgöring ombord (1 krona 64 öre), varvid i fråga om landportionskostnaden 1 krona 15 öre (97 öre) beräknats motsvara kostnaden för normalportionen samt återstoden 12 öre (11 öre) övriga mathållningskostnader. Härutöver har beräknats ett belopp av 290,000 kronor (231,000 kronor) till bestridande av avlönings- m. fl. kostnader för viss civil personal vid marinens matinrättningar samt 818,000 kronor för mässpenningar, vilka tidigare bestritts från flottans övningsanslag.

I avseende å beräkningen av marinens mathållningskostnader för nästa budgetår har *marinförvaltningen* i skrivelse den 29 augusti 1941 anfört följande:

Under den tid, som förflutit sedan ovannämnda portionskostnader beräknades, har en fortsatt stegring av livsmedelspriserna ägt rum. Enligt från socialstyrelsen inhämtad uppgift har sagda stegring under tiden 1 juli 1940—30 juni 1941 utgjort 12 procent. Då under den tid krigsförplägnadsbestämmelserna tillämpats några normalportionspriser icke fastställts och marinförvalt-

ningen sålunda icke såsom hittills kan lägga medeltalet av fastställda normalportionspriser till grund för sin beräkning av mathållningsanslaget, anser marinförvaltningen sig därför böra utgå från det portionspris, som låg till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1941/42, nämligen 115 öre, ökat med den av socialstyrelsen angivna prisstegringen av 12 procent, d. v. s. 129 öre avrundat till 130 öre. »Övriga mathållningskostnader» anser marinförvaltningen sig böra beräkna till samma belopp som för innevarande budgetår eller 12 öre. Sammanlagda kostnaden blir alltså 142 öre. Med stöd av föreskrifterna i »Spisordning för friska å flottans fartyg» och ett genomsnittsvärde å normalportionsprisen av 130 öre beräknas skeppsportionspriset i medeltal uppgå till 215 öre.

Beträffande de i det föregående omförmälda kostnaderna för viss civil personal vid marinens matinrättningar har marinförvaltningen anfört följande:

Antalet husmödrar och biträdande husmödrar utgör enligt stat sammanlagt 17.

Antalet tjänstgöringsdagar för köks- och servisbiträden beräknades för innevarande budgetår till 42,000. Med hänsyn till dels de ändrade grunder för anställande av kvinnlig köks- och servispersonal vid marinens matinrättningar, som fastställdes av Kungl. Maj:t den 4 april 1941, dels det ökade antalet tjänstgöringsdagar för såväl stam som värnpliktiga beräknas sagda antal nu ökat med omkring 45 procent eller till 60,900.

Avlöning till manlig civil personal vid matinrättningarna, som hittills utgått från mathållningsanslaget, beräknas från och med budgetåret 1942/43 till största delen komma att bestridas under förslagsanslaget för avlöningar till aktiv personal m. fl., varför under mathållningsanslaget, i vad avser manlig civil personal, endast beräknas avlöning för vid sjöreservernas matinrättning samt viss vid Karlskrona kustartilleriregemente anställd personal.

Kostnaderna å den särskilda anslagsposten till civil personal vid marinens matinrättningar hava i enlighet härmed beräknats sålunda:

	Husmödrar, biträdande husmödrar kronor	Kvinnliga köks- och servisbiträden kronor	Manlig civil personal kronor	Summa kronor
Avlöning	—	215,140	26,600	241,740
Portioner	—	88,810	—	88,810
Arbetskläder (skyddsbeklädnad)	1,000	10,500	1,000	12,500
Sjukvård	—	3,000	—	3,000
Kronor	1,000	317,450	27,600	346,050

Sedermera har marinförvaltningen i skrivelse den 22 november 1941, med hänsyn till beslutad förlängning av tjänstgöringstiden för värnpliktiga, föreslagit en ökning av anslagsposten till civil personal med 25,000 kronor till 371,050 kronor.

Till grund för anslagsberäkningen för nästkommande budgetår bör, enligt den uppskattning som marinförvaltningen verkställt under hänsynstagande till i den nya värnpliktslagen föreskriven tjänstgöringsskyldighet, läggas ett dagantal, vars storlek framgår av följande sammanställning:

		Antal tjänstgöringsdagar	
Flottan.			
Stammanskap, inklusive musikelever	1,890,335 ¹⁾	3,083,152 eller i av- rundat tal 3,083,200	
Kadetter	96,400 ²⁾		
Värnpliktiga (inklusive officers- m. fl. aspiranter)	1,096,417		
Kustartilleriet.			
Stammanskap, inklusive musikelever	524,505 ¹⁾	1,664,738 eller i av- rundat tal 1,664,700	
Kadetter	39,740		
Värnpliktiga (inklusive officersaspiranter)	1,100,493		
Summa	—	4,747,900	

Antalet tjänstgöringsdagar ombord borde beräknas till samma antal som för innevarande budgetår eller 1,000,000 (inklusive 65,000 tjänstgöringsdagar för sjöreservens personal), vadan antalet tjänstgöringsdagar i land alltså uppgår till $(4,747,900 - 1,000,000 =) 3,747,900$.

Kostnaderna för mässpenningar har marinförvaltningen beräknat till samma belopp som för innevarande budgetår, 818,000 kronor.

Sammanfattningsvis bör enligt marinförvaltningen medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1942/43 beräknas till $(3,747,900 \times 1.42 + 1,000,000 \times 2.15 =) 7,472,018$, ökat med det för den särskilda anslagsposten till kostnader för civil personal beräknade beloppet, 371,050 kronor, och beräknat belopp för mässpenningar, 818,000 kronor.

Medelsbehovet i sin helhet skulle alltså uppgå till $(7,472,018 + 371,050 + 818,000 =) 8,661,068$ kronor eller, i avrundat tal, 8,660,000 kronor.

Stora svårigheter föreligga naturligen att under nuvarande förhållanden beräkna medelsbehovet under mathållningsanslaget för nästa budgetår. Anledning synes emellertid icke föreligga att frångå marinförvaltningens beräkningar i förevarande avseende. En viss ökning av medelsbehovet under förevarande anslag torde visserligen vara att förvänta med hänsyn till att den överföring av avlöningskostnad för manlig civil personal vid marinrättningarna, varmed marinförvaltningen räknat, enligt vad jag tidigare framhållit icke bör komma till stånd under budgetåret 1942/43. Denna ökning torde emellertid icke vara av den storleksordning, att den nämnvärt påverkar anslagsbehovet. Jag föreslår därför, att anslaget för budgetåret 1942/43 uppföres med ett till 8,600,000 kronor avrundat belopp, innebärande en anslagsökning med 1,900,000 kronor. Av denna anslagsökning faller ett belopp av omkring 500,000 kronor på den utsträckning av värnpliktstiden, som förutsättes i den av 1941 års riksdag antagna nya värnpliktslagen.

*Departements-
chefen.*

¹⁾ Här i ingå ej tjänstgöringsdagar för flaggkorpraler och högblåtsmän, beräknade till för flottan 235,425 och för kustartilleriet 37,230.

²⁾ Här i ingå 12,600 tjänstgöringsdagar för reservkadetter vid flottan.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Mathållning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 8,600,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[77.] 69. **Beklädnad, reservationsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 3,130,000 kronor, varvid medelsbehovet beräknats efter en kostnad av 80 öre för man och tjänstgöringsdag mot 65 öre för närmast föregående budgetår.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1942/43 har *marinförvaltningen* anfört följande:

Det erbjuder stora svårigheter att under nuvarande förhållanden föreslå riktiga storleken av den dagskostnad, efter vilken medelsbehovet bör beräknas för det kommande budgetåret. Vid beräkning av denna kostnad måste nämligen hänsyn tagas till förändringar i materialpriser och arbetslöner. Dessa utvisa liksom föregående år fortsatt stigande tendens, ehuru prisstegringar å materialier och persedeltillverkningar i civil industri under medverkan av industrikommissionens prisbyrå till en del kunnat begränsas. En avsevärd kostnadsökning drabbar beklädnadsanslaget därigenom, att statlig omsättningsskatt utgår å materialier och persedlar, som upphandlas för kronans räkning. Rådande knapphet å de för beklädnadsförsörjningen viktigaste råvarorna ull, bomull och lin har medfört, att inblandningar av mindervärdigt material i vävnader och trikåvaror kommit att nedsätta de färdiga persedlarnas kvalitet, orsakande avsevärt snabbare förslitning av beklädnaden än under normala förhållanden. Då det knappast kan förväntas att råvarutillgångarna komma att medgiva återgång till fredsqualiteter förrän långt efter det den nuvarande avspärrningen i råvarutillförseln upphört och då de mindervärdiga kvaliteter, jämväl med hänsyn till nödvändigheten av att ineliggande förråd omsättas, måste nyttjas under en följd av kommande fredsår, kommer den verkliga dagskostnaden för beklädnad att ligga betydligt högre än det belopp, som enligt tidigare beräkningsgrunder skulle kunna angivas.

Med anledning av vad sålunda anförts anser *marinförvaltningen* nödvändigt att räkna med en höjning av dagskostnaden för kommande budgetår, men på grund av svårigheterna att nu fixera rätta beloppet anser *marinförvaltningen* sig för närvarande icke böra räkna med högre dagskostnad än den, som lagts till grund vid beräkningen av arméns medelsbehov för munderingsutrustning, eller 85 öre per man och tjänstgöringsdag. Hänsyn har då också tagits till det förhållande, att avlöning till viss icke-ordinarie personal, som hittills utgått från beklädnadsanslaget med ett sammanlagt belopp av omkring 40,000 kronor, från och med budgetåret 1942/43 beräknats komma att bestridas från förslagsanslaget för avlöningar till aktiv personal m. fl. *Marinförvaltningen* förutsätter jämväl, att därest under inverkan av de faktorer, som bestämma dagskostnadens verkliga storlek, förhöjning av medelstildelningen bliver erforderlig, frågan härom göres till föremål för särskild prövning.

Marinförvaltningen har beräknat dagantalet efter samma grunder, som angivits under *mathållningsanslaget* — dock med avdrag av 12,600 tjänstgöringsdagar för reservkadetter vid flottan, vilka i stället för fri beklädnad erhålla ekiperingshjälp — eller till (4,747,900 — 12,600 =) 4,735,300, varav för flottan 3,070,600 och för kustartilleriet 1,664,700.

På grund härav beräknas anslaget för flottan till (3,070,600 $\times$ 0.85 =) 2,610,010 kronor och för kustartilleriet till (1,664,700 $\times$ 0.85 =) 1,414,995 kronor, d. v. s. till i avrundat tal 4,025,000 kronor.

De av marinförvaltningen i det föregående angivna förhållandena försvara i hög grad uppskattningen av medelsbehovet under beklädnadsanslaget. Så mycket torde emellertid vara klart, att en viss höjning av dagskostnaden är ofrånkomlig. Med hänsyn bland annat till den snabbare förslitningen av beklädnadsmaterielen synes denna höjning i överensstämmelse med marinförvaltningens förslag kunna sättas till 5 öre och sålunda dagskostnaden för nästa budgetår fixeras till 85 öre. Såsom jag tidigare framhållit, bör kostnaden för avlöning till viss icke-ordinarie personal alltjämt bestridas från förevarande anslag. En uppräknig av anslaget med 40,000 kronor i förhållande till marinförvaltningens förslag torde av denna anledning böra ske. På grund härav och med utgångspunkt från det av marinförvaltningen angivna antalet tjänstgöringsdagar kan medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår beräknas uppgå till 4,065,000 kronor. Av anslagshöjningen, 935,000 kronor, kan ett belopp av omkring 280,000 kronor beräknas belöpa på den utsträckning av värnpliktstiden, som kommit till stånd genom den nya värnpliktslagen.

I detta sammanhang torde för riksdagen böra anmälas, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 oktober 1941 i samband med den omorganisation av Sveriges frivilliga motorbåtskår till en sjövärnsskår, för vilken närmare kommer att redogöras i det följande under anslaget till bidrag till sjövärnsskåren, kårmedlemmarna tillhandahållas viss beklädnadsutrustning på kronans bekostnad enligt i beslutet angivna grunder. Härav föranledda kostnader — vilka icke äro av den storleksordning att de behöva påverka anslagsberäkningen — torde böra utgå av förevarande anslag.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beklädnad* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 4,065,000 kronor.

[78.] 70. *Kasern- och förplägnadsutredning, reservationsanslag.* Kasernutredningsanslaget är nu upptaget med 405,000 kronor. Därvid har räknats med en dagskostnad av 14 öre per man mot tidigare 12 öre och det till grund för beräkningen av mathållningsanslaget liggande antalet landtjänstgöringsdagar, ökat med 65,000 dagar för sjöreservens manskap. Den på så sätt erhållna summan har dels minskats med 20,000 kronor — varav 16,800 kronor för flottan och 3,200 kronor för kustartilleriet — varmed utgifterna ansetts kunna reduceras på grund av att manskapet i vitt utsträckning själv ombesörjer sin inkvartering och härför åtnjuter hyresbidrag och inkvarteringsersättning, dels ökats med 7,500 kronor — varav 4,500 kronor för flottan och 3,000 kronor för kustartilleriet — avsett för anskaffning och underhåll av musikmateriel.

I avseende å medelsbehovsberäkningen under kasernutredningsanslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anført följande:

Marinförvaltningen hade i sina anslagsöskanden för budgetåret 1941/42 räknat med en dagskostnad av 15 öre per man, vilket belopp dock med hänsyn till det ökade antal tjänstgöringsdagar, som till följd av förlängningen av tjänstgöringstiden för de värnpliktiga komme att ligga till grund för anslagsberäkningen, reducerats till 14 öre. På grund av de stegrade materialkostnaderna, bland annat orsakade av tillkomsten av statlig omsättningsskatt, synes

emellertid nödvändigt att för nästkommande budgetår räkna med det tidigare föreslagna dagskostnadsbeloppet av 15 öre. Hänsyn har då också tagits till det förhållandet, att avlöning till viss icke-ordinarie personal, som hittills utgått från kasernutredningsanslaget, med ett sammanlagt belopp av omkring 10,000 kronor, beräknats komma att bestridas från förslagsanslaget för avlöningar till aktiv personal m. fl.

Enligt vad som anförts under avlöningsanslaget, har marinförvaltningen förordat uppsättandet av en musikkår vid Gotlands kustartillerikår. För anskaffning av instrument m. m. för sådan musikkår har inspektören för kustartilleriet beräknat erforderligt ett belopp av 14,000 kronor. I överensstämmelse härmed får marinförvaltningen föreslå, att detta belopp upptages under kasernutredningsanslaget för budgetåret 1942/43.

I övrigt har marinförvaltningen icke funnit sig böra föreslå någon ändring i förut tillämpade beräkningsgrunder.

Med ledning av ovanstående har marinförvaltningen beräknat anslaget på följande sätt:

Flottan.

$(2,083,000 + 65,000) \times 0.15 - 16,800 + 4,500 =$ kronor 309,700
eller avrundat kronor 310,000

Kustartilleriet.

$(1,664,700 \times 0.15 - 3,200 + 3,000 + 14,000 =)$ kronor 263,505
eller avrundat » 263,500

Summa kronor 573,500

eller i runt tal 574,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Marinförvaltningens beräkningar av medelsbehovet under nästkommande budgetår finner jag mig i stort sett kunna biträda. Frågan om anvisande av medel för musikinstrument m. m. för Gotlands kustartillerikår torde dock böra upptagas till prövning först i samband med ställningstagandet framdeles till spörsmålet om inrättande av en musikkår vid förbandet i fråga. Vidare torde, då jag icke räknar med överflyttning av avlöningskostnad för icke-ordinarie personal till avlöningsanslaget, medelsbehovet under förevarande anslag böra uppskattas till ett belopp, som med 10,000 kronor överstiger marinförvaltningens beräkningar. På grund härav beräknar jag anslaget till $(574,000 - 14,000 + 10,000 =)$ 570,000 kronor. Av anslagshöjningen, 165,000 kronor, belöper ett belopp av omkring 50,000 kronor på den utsträckning av värnpliktstiden, som skett genom den nya värnpliktslagen.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att nya lokaler för sjökrigsskolan torde kunna färdigställas under budgetåret 1942/43. För inredning av dessa lokaler torde, enligt vad som under hand från marinförvaltningen meddelats, ett belopp av sammanlagt omkring 1,300,000 kronor vara erforderligt. Då utredningen i ärendet icke slutförts och framställning i ämnet ej heller föreligger, har jag i nuvarande läge ansett mig endast böra förutskicka, att förslag rörande medelsanvisning för detta ändamål framdeles torde böra föreläggas riksdagen, sedan fastare hållpunkter vunnits för ett bedömande av medelsbehovet.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kasern- och förplägnadsutredning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 570,000 kronor.

Undervisning och övningar.

[79.] 71. **Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag.** Reservationsanslaget till undervisningsmateriel är uppfört med ett belopp av 89,000 kronor. Enligt för anslaget av Kungl. Maj:t den 20 juni 1941 fastställd stat disponeras det samma på följande sätt:

Sjökrigshögskolan	kronor	4,000
Sjökrigsskolan	»	36,000
Flottans underofficersskolor	»	5,000
Flottans rekryt- och underbefälsskolor	»	5,000
Flottans yrkeskurser	»	5,000
Vaxholms kustartilleriregemente	»	4,000
Karlskrona kustartilleriregemente	»	5,500
Gotlands kustartillerikår	»	1,500
Kustartilleriets underofficersskola	»	1,000
Framställning av militär undervisningsfilm	»	8,000
Upprättande och underhåll av filmdepåer	»	4,000
Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.	»	10,000
		Summa kronor 89,000

Från den sistnämnda posten bestridas samtliga förekommande arvodeskostnader för utarbetande eller överarbetning av läroböcker, beskrivningar etc. I övrigt bestrides från anslaget — förutom nämnda kostnader för framställning av film m. m. — huvuddelen av kostnaderna för anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel och läroböcker, dock vad kostnaderna för läroböcker beträffa endast i den mån de icke äro att hänföra till tryckningskostnader.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår har *marinförvaltningen* till en början refererat en av chefen för sjökrigsskolan gjord framställning om höjning av den för skolan beräknade posten. Av nämnda framställning inhämtas följande:

Anslagsposten hade tidigare beräknats till 10,000 kronor med utgångspunkt från ett kadettantal vid skolan av 60. Med denna beräkningsgrund och i betraktande av inträffad prisstegring med omkring 20 procent erfordrades med ett beräknat kadettantal av 300 under läsåret 1942/43 ett belopp av 60,000 kronor. Detta belopp skulle visserligen kunna minskas med 4,000 kronor på grund av att kustartilleriets reservkadetter endast tjänstgjorde vid skolan under omkring tre månader. Å andra sidan vore sjökrigsskolans åskådningsmateriel i behov av komplettering och förnyelse, vadan det nyssnämnda beloppet, 60,000 kronor, vore erforderligt i dess helhet.

För egen del har marinförvaltningen biträtt sjökrigsskolchefens framställning och beräknar sålunda skolans medelsbehov för budgetåret 1942/43 till 60,000 kronor, innebärande en ökning med 24,000 kronor.

Vidare har marinförvaltningen med anledning av en av inspektören för kustartilleriet gjord framställning uppräknat posten till kustartilleriets underofficersskola med 1,000 kronor till 2,000 kronor. Denna höjning har motiverats med av Kungl. Maj:t genom beslut den 8 augusti 1941 medgiven ökning av relevantalet.

I övrigt har marinförvaltningen icke ifrågasatt några ändringar i avseende å beräkningen av förevarande anslag och sålunda upptagit detsamma med ett belopp av $(89,000 + 24,000 + 1,000 =)$ 114,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Det synes icke troligt, att behovet av undervisningsmateriel ökas i direkt proportion till relevantat. Jag kan därför icke tillstyrka en höjning av anslagsmedlen för sjökrigsskolan i den utsträckning som av marinförvaltningen ifrågasatts. En höjning av anslaget på grund av prisstegringar och vid sist-nämnda skola samt vid kustartilleriets underofficersskola ökat relevantal synes likvisst vara nödvändig. Jag förordar, att anslaget bestämmes till 100,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 11,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 100,000 kronor.

[80.] 72. **Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m., reservationsanslag.** I riksstaten är detta reservationsanslag uppfört med ett belopp av 134,000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t den 20 juni 1941 fastställd stat för anslaget är detsamma fördelat på tvenne titlar med följande belopp, nämligen titel I. De fasta undervisningsverken 76,000 kronor och titel II. Särskilda skolor och utbildningskurser m. m. 58,000 kronor.

Under titel I hava för innevarande budgetår medel beräknats för vissa utgifter, som äga samband med praktiska övningar vid sjökrigsskolan, underofficersskolorna, rekryt- och underbefälsskolor samt vissa yrkeskurser. Beträffande medelsbehovet under denna titel för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anført följande:

På grund av beräknad utökning av kadettantalet och inträdd prisstegring beräknar chefen för sjökrigsskolan för kommande budgetår ett belopp av 40,000 kronor vara erforderligt för sjökrigsskolan, innebärande en ökning i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade medelsbehovet med 12,000 kronor.

Med hänsyn till ovan omförmäld utökning av antalet elever vid kustartilleriets underofficersskola beräknar inspektören för kustartilleriet för ifrågavarande ändamål ett från 2,700 kronor med 2,500 kronor ökat belopp vara erforderligt för kommande budgetår.

Under förevarande anslagstitel böra emellertid medel jämväl beräknas för vissa utgifter, som äga samband med praktiska övningar vid sjökrigshögskolan, vilket icke varit fallet för innevarande budgetår. Chefen för sagda skola upp-tager medelsbehovet för detta ändamål med 2,900 kronor.

Marinförvaltningen har intet att erinra mot vad cheferna för sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan samt inspektören för kustartilleriet föreslagit. Då samtliga under förevarande anslagstitel uppförda anslagsposter i samband med från och med innevarande budgetår genomförd ändring av fjärde huvudtitelns uppställning överföras hit från flottans och kustartilleriets övningsanslag, har någon erfarenhet ännu icke vunnits beträffande desammas lämpliga avpassning, varför marinförvaltningen i övrigt anser sig böra upptaga dem med oförändrade belopp. Ämbetsverket beräknar sålunda det sammanlagda medelsbehovet under anslagstiteln till $(76,000 + 12,000 + 2,500 + 2,900 =)$ 93,400 kronor.

För innevarande budgetår hava under titel II beräknats medel för ett flertal olika fortbildningskurser för marinens officerare och övrig fast anställd personal m. fl. Vad angår medelsbehovet i denna del för nästa budgetår har marinförvaltningen anfört följande:

Med anledning av utav tidsläget och neutralitetsvakten föranledda förhållanden, vilka framför allt påverka i gällande stat närmare angivna utbildningskurser, kan icke nu förutsägas, i vilken omfattning dessa kunna genomföras under kommande budgetår. Under budgetåret 1940/41 hava förhållandena varit sådana, att endast vissa av ovan angivna kurser kommit till stånd. Behovet av kurserna torde dock vara uppenbart. Marinförvaltningen anser därför, att medelsbehovet för dessa ändamål även för nästkommande budgetår böra upptagas med oförändrade belopp. De från och med innevarande budgetår under förevarande anslagstitel redovisade anslagsposterna till »Övriga skolor, kurser och övningar i land» samt till »Utbildning av ekonomipersonal», vilka tidigare belastat flottans och kustartilleriets övningsanslag, anser sig marinförvaltningen med hänsyn till vad ovan under titel I anförts beträffande liknande poster jämväl böra upptagas med oförändrade belopp.

Efter marinläkarkårens tillkomst hava marinläkarkurser ägt rum, då antalet marinläkare av 2:a graden, som ej genomgått dylik kurs uppgått till omkring 10. Sista kursen var anordnad hösten 1940. Då nämnda antal marinläkare av angivet slag åtminstone under förutsättning av återgång till fredsförhållanden torde komma att uppnås under instundande budgetår, synes det marinförvaltningen påkallat, att en marinläkarkurs anordnas hösten 1942.

Marinförvaltningen har beräknat kostnaderna för en sådan kurs i huvudsak efter samma grunder som för 1940 års kurs till 12,500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under denna titel skulle alltså uppgå till (58,000 + 12,500 =) 70,500 kronor.

Vid bifall till marinförvaltningens förslag skulle anslaget höjas med 29,900 kronor till 163,900 kronor. En uppräknings av anslaget med hänsyn till inträdda prisstegringar och ökat elevantal vid vissa skolor synes icke kunna undvikas. Ej heller synes något vara att erinra mot att en marinläkarkurs anordnas hösten 1942. I det hela synes emellertid en viss begränsning av medelsbehovet under detta anslag böra eftersträvas. En omprövning av behovet av de särskilda kurser, som normalt skola bekostas ur anslaget, synes vid lämpligt tillfälle böra företagas. Jag vill för egen del förorda, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 155,000 kronor, motsvarande en höjning med 21,000 kronor. Närmare bestämmelser rörande anslagets disposition torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

*Departements-
chefen.*

I anslutning härtil får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 155,000 kronor.*

[81.] 73. *Flottans övningar, reservationsanslag.* Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 9,200,000 kronor. Vid beräkningen av anslaget har hänsyn tagits till följande särskilda utgiftsändamål:

1. Av fartygsexpeditioner direkt föranledda kostnader	kronor 7,623,750
2. Vissa kostnader i land samt av fartygsexpeditioner först i andra hand föranledda utgifter	» 394,570
3. Vissa resekostnader, traktamentsersättningar och expens- utgifter	» 19,000
4. Målflygning	» 77,000
5. Luftskydds- m. fl. krigsövningar i land	» 25,000
	Summa kronor 8,139,320
	Avrundat » 8,140,000
6. Højning på grund av tjänstgöringstidens ökning för flot- tans värnpliktiga samt semesteravlönning åt marinens arbetare	» 1,060,000
	Summa kronor 9,200,000

Beträffande de allmänna förutsättningarna för beräkningen av medelsbehovet under budgetåret 1942/43 har *chefen för marinstaben* erinrat, att han i sin skrivelse till marinförvaltningen angående flottans medelsbehov för innevarande budgetår framhållit, att beräkningen av kostnaderna under flottans övningsanslag under nu pågående beredskap, då all kostnadsstatistik upphört, vore högeligen försvårad. Det hade sålunda visat sig synnerligen vanskligt att ur tillgängligt siffermaterial draga slutsatser om övningskostnader beträffande ombyggda och nytillkomna fartyg och båtar. I betraktande av nytillkommen fartygsmateriel och i enlighet med hittills vunna erfarenheter hade det till en början befunnits nödvändigt att i viss mån revidera den rustningsplan beträffande flottans fartyg i fred, som legat till grund för 1936 års beslut i försvarsfrågan. Den reviderade planen gjorde emellertid icke anspråk på att vara definitiv utan endast att utgöra en arbetsplan i nämnda hänseende samt tjäna som underlag för beräkning av övningskostnaderna.

Det sålunda anförda ägde, framhåller *chefen för marinstaben*, alltjämt och i ökad utsträckning sin giltighet beträffande beräkningarna av övningsanslaget för budgetåret 1942/43.

Vad härefter angår beräkningen rörande av fartygsexpeditioner direkt föranledda kostnader, har *chefen för marinstaben* erinrat, att i nämnda post inginge tre delposter, nämligen maskinutredning, ammunitionsutredning och övriga kostnader. Med utgångspunkt från å ena sidan den i det föregående berörda reviderade rustningsplanen för flottans fartyg och å andra sidan prisläget under 1938—1939 kunde dessa kostnader beräknas till följande belopp, nämligen för maskinutredning 2,748,000 kronor, för ammunitionsutredning 1,271,000 kronor samt för övriga kostnader 658,000 kronor, eller sålunda tillhopa 4,677,000 kronor. På grundval av närmare angivna detaljberäkningar med hänsyn till nu gällande priser har *chefen för marinstaben* uppskattat kostnaderna för maskinutredning och ammunitionsutredning samt övriga kostnader för nästa budgetår till respektive 6,853,900 kronor, 1,715,850 kronor samt 756,700 kronor, vadan det sammanlagda medelsbehovet i denna del för nästa budgetår skulle uppgå till 9,326,450 kronor.

I det föregående omnämnda »vissa kostnader i land samt av fartygsexpedi-

tioner först i andra hand föranledda utgifter» uppskattar marinstabschefen för nästa budgetår till ett belopp av 412,505 kronor, motsvarande kostnaden enligt 1938/1939 års prisnivå med en förhöjning av 15 procent. Vissa resekostnader, traktamentsersättningar och expensutgifter, målflygning samt luftskyddsm. fl. krigsövningar i land uppskattas av marinstabschefen till samma belopp som för innevarande budgetår, eller till respektive 19,000 kronor, 77,000 kronor och 25,000 kronor. — Beträffande slutligen beräknad höjning av övningsanslaget på grund av tjänstgöringstidens ökning för flottans värnpliktiga samt semesteravlöning åt marinens arbetare har marinstabschefen i avsaknad av belastningssiffror upptagit dessa kostnader till samma belopp som för innevarande budgetår, 1,060,000 kronor.

I enlighet med de av chefen för marinstaben i det föregående angivna beräkningarna skulle medelsbehovet under övningsanslaget för nästa budgetår uppgå till $(9,326,450 + 412,505 + 19,000 + 77,000 + 25,000 + 1,060,000 =)$ 10,919,955 kronor eller, i avrundat tal, till 10,900,000 kronor.

För egen del har *marinförvaltningen* beträffande beräkningen av förevarande anslag anfört följande:

Mot de av chefen för marinstaben gjorda beräkningarna har marinförvaltningen intet att erinra, och vill ämbetsverket ytterligare framhålla svårigheten av att i nuvarande läge på ett fullt tillförlitligt sätt beräkna kostnader av hithörande slag.

I det belopp av 19,955 kronor, varmed ifrågavarande anslagssumma avrundats, ingår den minskning, 14,000 kronor, av medelsbehovet under förevarande anslag, som beräknas bliva betingade av kanonbåten Svensksunds överförande till sjökarteverket i samband med omorganisation av detta verk.

I detta sammanhang får marinförvaltningen anmäla, att, sedan hörselundersökningar av hydrofonister numera påbudits, kostnaderna synas för dessa undersökningar, beräknade till ett årligt belopp av omkring 500 kronor, böra bestridas från ifrågavarande anslag.

Jag anser mig böra räkna med att för flottans målflygning under nästa budgetår anlitas förhyrda plan. Endast i den mån förhyrning icke kan komma till stånd torde målflygningen böra ombesörjas av flygvapnet; för sådant fall torde erforderliga medel få överföras från förevarande anslag till flygvapnets vederbörliga anslag. Vad jag nu anfört står i överensstämmelse med vad i motsvarande hänseende gäller för innevarande budgetår.

*Departements-
chefen.*

I fråga om medelsbehovet under förevarande anslag vill jag, med framhållande av svårigheten att i nuvarande läge på ett tillförlitligt sätt beräkna kostnader av hithörande slag, för min del ansluta mig till de av chefen för marinstaben föreslagna, av marinförvaltningen utan erinran lämnade grunderna för anslagsberäkningen. Jag vill förutskicka, att jag i det följande kommer att förorda ett av sjökarteverket framlagt förslag om överförande till sjökarteverket av de militära sjömätningarna. I följd härav räknar jag i detta sammanhang med den av marinförvaltningen till 14,000 kronor angivna minskning av medelsbehovet under förevarande anslag, som inträder vid bifall till nämnda förslag.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flottans övningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 10,900,000 kronor.

[82.] 74. *Kustartilleriets övningar, reservationsanslag*. I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 1,480,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 13 juni 1941 fastställd stat ingå i anslaget två titlar, titel I. Kustartilleriförbandens övningar med 1,440,000 kronor och titel II. Krigsövningar vid kustfästningarna m. m. med 40,000 kronor. I avseende å medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *inspektören för kustartilleriet* i skrivelse till marinförvaltningen anfört, bland annat, följande:

Titel I. Kustartilleriförbandens övningar. För budgetåret 1942/43 erfordrades höjning av denna anslagstitel till följd av dels föreslagen kaderökning, dels tillkomsten av vissa nya batterier, dels inträffade prisstegringar. Den på grund av kaderökningen erforderliga anslagshöjningen kunde beräknas till 20,000 kronor. Med hänsyn till att nya batterier tillkommit eller beräknades tillkomma under tiden till och med budgetåret 1942/43 borde för skjutövningar vid nämnda batterier anslaget ökas med 70,000 kronor. De efter föregående års beräkningar inträffade prisstegringarna uppskattades i vad avsåge ammunition till 10 procent och beträffande övriga förbrukningsartiklar till 5 procent. Den med anledning härav erforderliga anslagsförstärkningen uppginge till sammanlagt 65,000 kronor. Beträffande anslaget i övrigt hade inspektören för kustartilleriet med hänsyn till pågående utredning om landets försvarskrafter för närvarande icke ansett sig böra framställa förslag om någon ytterligare ökning av det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

På grund av det anförda hade för budgetåret 1942/43 under förevarande anslagstitel upptagits ett belopp av $(1,440,000 + 20,000 + 70,000 + 65,000 =)$ 1,595,000 kronor.

Titel II. Krigsövningar vid kustfästningarna m. m. Med hänsyn till inträffade prisstegringar vore en förhöjning av denna anslagstitel med 2,000 kronor till 42,000 kronor erforderlig.

Mot de av inspektören för kustartilleriet gjorda beräkningarna, vilka såsom av det föregående framgår sluta å ett belopp av $(1,595,000 + 42,000 =)$ 1,637,000 kronor, har *marinförvaltningen* förklarat sig intet hava att erinra.

Departements-
chefen.

I avseende å beräkningen av förevarande anslag göra sig i stort sett enahanda synpunkter gällande som anförts vid behandlingen under nästföregående punkt av anslaget till flottans övningar. Jag finner mig böra förorda, att kustartilleriets övningsanslag i anslutning till inspektörens för kustartilleriet beräkningar upptages med ett till 1,630,000 kronor avrundat belopp.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kustartilleriets övningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,630,000 kronor.

[83.] 75. *Studiestipendier, reservationsanslag*. I kostnadsberäkningarna för 1936 års marinorganisation upptogos för kustartilleriet två årliga studiestipendie-

belopp, vardera å 1,000 kronor, till stipendier åt underbefäl och underofficerare för bedrivande av studier för vinnande av inträde vid sjökrigsskolan. I fråga om flottan räknades däremot, med hänsyn till ifrågasatt omläggning av systemet för rekrytering av sjökadetter från flottans manskap, icke med något medelsbelopp för studiestipendier. I avvaktan på den sålunda ifrågasatta omläggningen hava emellertid, i överensstämmelse med vad 1936 års särskilda utskott förutsatt, under de senaste tre budgetåren från anslaget tagits i anspråk medel för beredande av stipendier jämväl för underbefäl och underofficerare ur flottan. För budgetåret 1940/41 beräknades medelsbehovet under anslaget till 10,000 kronor. Med hänsyn till odisponerad behållning å 6,000 kronor kunde emellertid anslagskravet för samma budgetår begränsas till 4,000 kronor, med vilket belopp anslaget är uppfört i riksstaten. Av samma skäl har anslaget för innevarande budgetår ytterligare reducerats till 1,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår har *marinförvaltningen* — under erinran om ändamålet med ifrågavarande studiestipendier — anfört följande:

Då under nuvarande förhållanden underbefäl och underofficerare beretts andra möjligheter för uppnående av officersanställning, föreläge för närvarande icke något behov av studiestipendier. På grund härav vore det synnerligen vanskligt att bedöma medelsbehovet för kommande budgetår. Marinförvaltningen ansåge emellertid, att något behov utöver vid slutet av innevarande budgetår å anslaget kvarstående odisponerad behållning icke torde komma att förefinnas, varför något anslag till studiestipendier icke syntes erforderligt för budgetåret 1942/43.

Vid anmälan av frågan om medelsbehovet under anslaget till studie- *Departements-*
stipendier för budgetåret 1941/42 framhöll jag, att frågan om ändrade prin- *chefen.*
ciper för rekrytering av försvarsväsendets officerskårer varit föremål för
prövning av särskilda sakkunniga, vilka den 21 december 1939 inkommit med
betänkande och förslag i ämnet (statens off. utredn. 1939: 43), samt att i av-
vaktan på statsmakternas beslut i frågan skäl icke syntes föreligga att frångå
den av marinförvaltningen verkställda beräkningen av medelsbehovet för
nämnda budgetår under ifrågavarande anslag, vilken beräkning grundade sig
på det nu rådande rekryteringssystemet.

Med hänsyn härtill och då de av marinförvaltningen antydda möjligheterna
för underbefäl och underofficerare att vinna officersanställning endast äro
av temporär natur, kan jag icke för närvarande tillstyrka, att förevarande
anslag utgår ur riksstaten. I betraktande av förefintliga reservationer — vid
utgången av budgetåret 1940/41 omkring 9,200 kronor — torde emellertid
anslaget bära upptagas allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiestipendier* för budgetåret 1942/43 anvisa ett
reservationsanslag av 100 kronor.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

[84.] 76. **Fartygsbyggnader för flottan, reservationsanslag.** Beräkningen av medelsbehovet under detta anslag, i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 73,320,000 kronor, kommer uppenbarligen att påverkas av det resultat, vartill pågående utredning rörande den fortsatta utbyggnaden av landets försvarskrafter kan komma. Jag finner det därför lämpligast, att med prövning av denna anslagsfråga må tills vidare anstå. Anslaget torde därför bära i riksstatsförslaget upptagas med allenast beräknat belopp, vilket torde bära sättas till 50,000,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fartygsbyggnader för flottan* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 50,000,000 kronor.

[85.] 77. **Fartygsbyggnader för kustartilleriet, reservationsanslag.** I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1940/41 framlade marinförvaltningen — efter en ingående redogörelse för en av chefen för kustartilleriet verkställd utredning i ämnet — ett förslag till nybyggnadsprogram för kustartilleriets båtmateriel, medförande en kostnad av sammanlagt 5,730,000 kronor (årskvot under fem år 1,146,000 kronor).

I anslutning härtill hemställde marinförvaltningen, att för byggnadsprogrammets genomförande den första årskvoten eller 1,146,000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1940/41.

Vid anmälan av ärendet i 1940 års statsverksproposition anförde jag följande:

Det framlagda programmet synes i och för sig vara väl genomtänkt och ägnat att utgöra en grund för den blivande ersättningsbyggnaden av ifrågasvarande materiel. Emellertid anser jag det av ekonomiska skäl icke vara att tillråda att nu bestämma sig för att inom den avsedda tiden, fem år, genomföra hela programmet. Sålunda synes det bära ytterligare övervägas, huruvida icke vissa av de i programmet upptagna båtarna bära kunna anskaffas först vid mobilisering och i så fall med anlitande av gällande förfogandelagstiftning. Detta föranleder till att det synes vara en lämpligare väg för den erforderliga ersättningsbyggnadens fullföljande, att för varje budgetår, liksom hittills skett, för ändamålet anvisas ett något så när rikligt tillmätt anslagsbelopp, för vars användning Kungl. Maj:t sedermera må efter förslag av vederbörande myndigheter fastställa en plan, upptagande de mest aktuella av de i byggnadsprogrammet upptagna byggnadsarbetena. Att detta anslagsbelopp under de närmaste budgetåren måste upptagas med ett i förhållande till vad som hittills utgått väsentligen höjt belopp, synes genom den förebragta utredningen stå klart. Vid övervägande av det belopp, som sålunda bör anvisas för nästkommande budgetår, har jag stannat vid att föreslå, att för ändamålet i fråga måtte i riksstaten upptagas ett belopp av 600,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framställda anslagsäskande anvisade riksdagen för budgetåret 1940/41 för ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmateriel ett anslag av 600,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42

hemställde marinförvaltningen, att för fortsatt snabbt genomförande av nämnda nybyggnadsprogram ett belopp av 2,500,000 kronor måtte anvisas. Dessförinnan hade marinförvaltningen i skrivelse den 5 oktober 1940 hemställt, att ett ytterligare belopp av 1,130,000 kronor måtte för ändamålet anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1940/41. I anledning av dessa framställningar anvisade riksdagen i enlighet med av Kungl. Maj:t framställda förslag dels på tilläggsstat för budgetåret 1940/41 ett belopp av 1,130,000 kronor under anslaget till ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmateriel, i följd varav den sammanlagda medelsanvisningen för ändamålet för detta budgetår uppgick till 1,730,000 kronor, dels ock på riksstaten för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för fartygsbyggnader för kustartilleriet under nästa budgetår har *marinförvaltningen* framhållit, att av förenämnda ersättningsbyggnadsprogram återstode nybyggnad av fyra vedettbåtar och två bogserbåtar typ A. För de två senare hade av tidigare anvisade medel fördelats 25,000 kronor för konstruktionsarbete. Marinförvaltningen ville hemställa, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att ovannämnda av det ursprungliga ersättningsprogrammet återstående fyra vedettbåtar och två bogserbåtar typ A finge nybyggas. Under förutsättning att marinförvaltningen erhöle bemyndigande att beställa denna materiel, kunde medlen fördelas på två budgetår. Ämbetsverket beräknade, att under budgetåret 1942/43 för ändamålet erfordrades ett belopp av 1,500,000 kronor och under budgetåret 1943/44 resterande 1,325,000 kronor ävensom merkostnader på grund av fördyring.

Marinförvaltningen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till fartygsbyggnader för kustartilleriet för budgetåret 1942/43 anvisa 1,500,000 kronor med rätt för marinförvaltningen att beställa av ursprungliga ersättningsprogrammet för kustartilleriet resterande vedettbåtar och bogserbåtar.

Såsom av marinförvaltningens framställning i ämnet framgår, önskar marinförvaltningen fullfölja det under budgetåret 1940/41 påbörjade programmet för fartygsbyggnader för kustartilleriet. Med hänsyn till önskvärdheten av att detta program så snart ske kan slutföras, finner jag mig böra biträda marinförvaltningens hemställan om anvisande av för ändamålet för nästa budgetår erforderligt belopp, 1,500,000 kronor. *Departementschefen.*

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i den mån så skulle visa sig erforderligt bemyndiga marinförvaltningen att redan under budgetåret 1942/43 beställa den materiel, för vilka medel komma att äskas först för budgetåret 1943/44.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fartygsbyggnader för kustartilleriet* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,500,000 kronor.

[86.] 78. **Underhåll av flottans fartyg m. m., reservationsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag upptaget med ett belopp av 11,250,000 kronor.

För nästa budgetår hava nedannämnda myndigheter beräknat medelsbehovet till följande belopp, nämligen:

Chefen för Karlskrona örlogsvarv.

för underhåll av fartyg och båtar	kronor 6,110,000
för avlöning av administrativ personal	» 105,000
för åtskilliga behov	» 85,000
Summa kronor 6,300,000	

Chefen för Stockholms örlogsvarv.

för underhåll av fartyg och båtar (4,366,300 — 49,950 ¹) =) ...	kronor 4,316,350
för avlöning av administrativ personal	» 61,000
för åtskilliga behov	» 149,400
Summa kronor 4,526,750	

Chefen för Väst kustens marindistrikt.

för underhåll av fartyg och båtar	kronor 465,000
för avlöning av administrativ personal	» ²) 80,000
för åtskilliga behov	» 18,000
Summa kronor 563,000	

Till de sålunda anmälda medelsbehoven borde enligt *marinförvaltningen* läggas följande belopp, nämligen:

för omsättning av ubåtars ackumulatorbatterier	kronor 350,000
för underhåll av minmateriel utom örlogsvarven	» 20,000
för underhåll av marinförvaltningens radioförråd	» 10,000
för marinförvaltningens disposition och till underhåll av torpedbåtar utöver vad varvscheferna därför upptagit	» 800,000
Summa kronor 1,180,000	

Från nämnda belopp borde enligt *marinförvaltningen* dragas ett belopp av 40,000 kronor, motsvarande från förevarande anslag tidigare bestridda avlöningskostnader, vilka *marinförvaltningen* i annat sammanhang föreslagit skola överföras till avlöningsanslaget.

Enligt de av *marinförvaltningen* framlagda beräkningarna skulle sålunda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgå till (6,300,000 + 4,526,750 + 563,000 + 1,180,000 — 40,000 =) i avrundat tal 12,500,000 kronor. Att kostnaderna för det kommande budgetåret ökade berodde, framhåller *marinförvaltningen*, i huvudsak på den prisstegring, som ägt rum under det gångna budgetåret, ävensom på det ökade fartygsbeståndet och den ökade förslitningen av materielen i samband med den förstärkta försvarsberedskapen. Härutöver har *marinförvaltningen* framhållit, att de av myndigheterna

¹) I chefs för Stockholms örlogsvarv uppgift ingående kostnad för underhåll av sjökarteverkets båtar, Svensksund och fyra motorbåtar, vilka överförts till sjökarteverket.

²) Denna summa har i chefs för Väst kustens marindistrikt skrivelse den 2 augusti 1941 upptagits under rubriken avlöningar m. m. men i denna uppställning upptagits bland underhållskostnaderna för att uppnå enhetlighet med örlogsvarvens uppställningar av kostnadsberäkningar.

beräknade beloppen vore uppgjorda på grundval av fredsförhållanden, planerade generalbesiktningar m. m.

Jag föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 12,450,000 kronor. Härvid har jag förutsatt dels att förutnämnda av marinförvaltningen till 40,000 kronor uppskattade avlöningskostnader alltjämt skola belasta anslaget, dels ock att medelsbehovet under anslaget kommer att minskas med 49,950 kronor på grund därav, att vissa delar av marinens båtbestånd komma att vid omorganisation av sjökarteverket på sätt i det följande anges överföras till detta verk. Departements-
chefen.

Under erinran att anslagshöjningen utgör 1,200,000 kronor hemställer jag således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll av flottans fartyg m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 12,450,000 kronor.

[87.] 79. *Underhåll av kustartilleriets materiel m. m., reservationsanslag.* I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag uppfört med ett belopp av 1,540,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 28 juni 1941 fastställd stat för anslaget disponeras detsamma på följande sätt:

Artilleriinventarier utom artillerimotorfordon	kronor	199,000
Artillerimotorfordon	»	98,000
Maskin- och timmermansinventarier	»	546,000
Min- och radioinventarier	»	206,500
Sjö- och landförbindelser	»	223,500
Yttre renhållning	»	48,000
Underhåll av handvapenförrådet	»	31,000
Minammunition	»	52,000
Till vederbörande kommandants (respektive chefs för Gotlands kustartilleriförsvar) disposition för förstärkning av ovan angivna anslag	»	81,000
Ersättning för tillsyn m. m. inom kustfästningarnas skyddsområden	»	5,000
Till marinförvaltningens disposition	»	50,000
Summa kronor		1,540,000

Kommandanterna i kustfästningarna och chefen för Gotlands kustartilleriförsvar hava till underhåll av kustartilleriets materiel m. m. för budgetåret 1942/43 äskat följande belopp:

Vaxholms fästning	kronor	572,600
Karlskrona fästning	»	379,000
Älvsborgs fästning	»	180,500
Hemsö fästning	»	40,000
Gotlands kustartilleriförsvar	»	221,000
Summa kronor		1,393,100

Marinförvaltningen har hemställt, att för ändamålet måtte för budgetåret 1942/43 anvisas ett reservationsanslag av 1,700,000 kronor.

Av det till fästningarna m. m. fördelade beloppet å 1,485,000 kronor hade, erinrar marinförvaltningen, för innevarande budgetår 81,000 kronor ställts till vederbörande kommandanters m. fl. förfogande i och för erforderliga förstärkningar av de olika anslagsposterna, medan 1,404,000 kronor fördelats på övriga poster enligt staten. Detta senare belopp hade av marinförvaltningen tagits till utgångspunkt vid beräkningen.

Från beloppet 1,404,000 kronor borde avdragas 278,685 kronor, belöpande på avlöningskostnader, vilka icke i fortsättningen borde belasta anslaget. Med hänsyn till inträffade prisstegringar, vilka kunde beräknas till 20 procent, borde det återstående beloppet, 1,125,315 kronor, ökas med 225,063 kronor. — Det av kommandanterna m. fl. beräknade beloppet för underhåll av nytillkommande materiel under budgetåret 1942/43 uppginge till 198,397 kronor. — Av kommandanterna m. fl. begärt belopp till förfogande för anslagsförstärkning å sammanlagt 93,500 kronor borde utgå oförändrat, varjämte 5,000 kronor borde beräknas till ersättning för tillsyn m. m. inom kustfästningarnas skyddsområden och 50,000 kronor till marinförvaltningens disposition. — Enligt dessa beräkningsgrunder skulle anslaget till underhåll av kustartilleriets materiel m. m. för budgetåret 1942/43 bliva $(1,125,315 + 225,063 + 198,397 + 93,500 + 5,000 + 50,000 =)$ 1,697,275 kronor eller avrundat 1,700,000 kronor.

Marinförvaltningen beräknade fördelningen av nämnda medel på följande sätt:

Vaxholms fästning	kronor	671,000
Karlskrona fästning	»	445,000
Älvsborgs fästning	»	223,000
Hemsö fästning	»	47,000
Gotlands kustartilleriförsvar	»	259,000
Ersättning för tillsyn m. m. inom kustfästningarnas skyddsområden	»	5,000
Till marinförvaltningens förfogande	»	50,000
Summa kronor		1,700,000

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad av mig i det föregående anförts torde de av marinförvaltningen angivna avlöningskostnaderna, 278,685 kronor, alltfört böra belasta anslaget. Därest marinförvaltningens anslagsberäkning i övrigt godtages, skulle anslaget uppföras med ett belopp av $(1,700,000 + 278,685 =)$ 1,978,685 kronor. Av anslagsökningen — 438,685 kronor — synes ett belopp av 225,063 kronor belöpa på prisstegringar. Den återstående anslagsökningen torde i huvudsak vara att hänföra till underhåll av nytillkommande materiel. Mot dessa beräkningar har jag intet att erinra. I följd härav uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till i avrundat tal 1,970,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att faställa stat för anslaget.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,970,000 kronor.

[88.] 80. **Anskaffning och underhåll av motorfordon, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 70,000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t den 20 juni 1941 fastställd stat är anslaget fördelat

med 39,800 kronor för flottan (23,200 kronor för underhåll och drift, 16,600 kronor för förnyelse) samt med 30,200 kronor för kustartilleriet (22,450 kronor för underhåll och drift, 7,750 kronor för förnyelse).

Underhåll och drift. Årskostnaden för underhåll och drift anser *marinförvaltningen* för nästkommande budgetår böra beräknas enligt samma grunder, som tillämpats för innevarande budgetår (jfr 1941 års statsverksproposition, bilagan fjärde huvudtiteln, sid. 185), men med beaktande att fordonsskatten för kronan tillhöriga motorfordon numera bestrides i särskild ordning. Med tillämpning av dessa beräkningsgrunder skulle medelsbehovet för underhåll och drift av disponibla motorfordon uppgå till sammanlagt 50,900 kronor, av vilket belopp 26,000 kronor belöpte på flottan och 24,900 kronor på kustartilleriet.

Förnyelse av motorfordon. *Chefen för Karlskrona kustartilleriregemente* har gjort framställning om anvisande av medel för anskaffning av en ny lastbil för regementet. Av framställningen inhämtas följande:

Genom beslut den 14 februari 1936 hade Kungl. Maj:t bemyndigat marinförvaltningen att för Karlskrona kustartilleriregementes räkning emottaga en 2 tons lastbil av 1930 års modell, vilken av ägaren utan särskild ersättning överlämnats till regementet. För underhåll och drift av bilen hade alltsedan överlåtelsen Kungl. Maj:t beviljat anslagsmedel. Bilen hade numera icke annat än skrotvärde. Det vore oundgängligen nödvändigt, att ny lastbil i den kasserades ställe anskaffades. Kostnaderna beräknades med ledning av infordrade kostnadsförslag till 10,000 kronor.

Marinförvaltningen har biträtt denna hemställan och beräknat ett belopp av 10,000 kronor för ändamålet.

Enligt marinförvaltningens beräkningar skulle således medelsbehovet under förevarande anslag uppgå till $(50,900 + 10,000 =) 60,900$ kronor.

Emot marinförvaltningens beräkningar av medelsbehovet har jag intet annat att erinra än att beloppet torde böra avrundas till 60,000 kronor. Anslagsminskningen utgör 10,000 kronor. Stat för anslaget torde Kungl. Maj:t böra fastställa. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departementets
chefen.*

att till *Anskaffning och underhåll av motorfordon* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 60,000 kronor.

[89.] 81. *Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel, reservationsanslag.* Å riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag uppfört med ett belopp av 6,507,000 kronor, varförutom å tilläggsstat för samma budgetår anvisats vissa ytterligare anslagsmedel för samma ändamål. Då beräkningen av anslaget för nästa budgetår torde komma att i hög grad påverkas av den nu pågående försvarsutredningens arbetsresultat, anser jag mig böra föreslå, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföres med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 8,000,000 kronor.

[90.] 82. **Vissa materielförsök, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 400,000 kronor. — Å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har vidare till vissa konstruktionsarbeten upptagits ett belopp av 250,000 kronor (proposition 1941: 319, riksdagens skrivelse nr 493).

För nästa budgetår har marinförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag på följande sätt:

Titel I. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner. Under förevarande anslagstitel har marinförvaltningen beräknat 60,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Titel II. Försök med teknisk materiel. Till detta ändamål utgående anslagsmedel hava för budgetåren 1940/42 höjts från 65,000 kronor till 100,000 kronor. Med hänsyn till de omfattande tekniska försök, som avses skola äga rum under nästkommande budgetår, har marinförvaltningen hemställt, att posten måtte höjas till 150,000 kronor.

Titel III. Försök med torped- och radiomateriel. Till detta ändamål har marinförvaltningen för nästa budgetår beräknat oförändrat belopp, 100,000 kronor.

Titel IV. Prövning och undersökning m. m. av brisanta sprängämnen. Marinförvaltningen har under denna anslagstitel för nästa budgetår beräknat 50,000 kronor eller samma belopp som upptagits för innevarande budgetår.

Titel V. Försök med undervattensbåtsmateriel. För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål beräknats ett belopp av 90,000 kronor. För nästa budgetår har marinförvaltningen för enahanda ändamål upptagit 80,000 kronor.

Titel VI. Försök med vissa instrument för kustartilleriet. På anförda skäl har marinförvaltningen under förevarande anslagstitel upptagit ett belopp av 125,000 kronor, utgörande hälften av ett till 250,000 kronor beräknat medelsbehov, vars andra hälft anses böra anvisas att utgå för budgetåret 1943/44.

epartements-
chefen.

Ärendet är i stort sett av den beskaffenhet, att det icke synes lämpligt att till statsrådsprotokollet i vidare mån än nu skett redogöra för dess innebörd. Riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som komma att tillhandahållas utskottet.

I enlighet med marinförvaltningens förslag synes medelsbehovet till vissa materielförsök för budgetåret 1942/43 böra beräknas sålunda:

Titel I. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner	kronor	60,000
» II. Försök med teknisk materiel	»	150,000
» III. Försök med torped- och radiomateriel	»	100,000
» IV. Prövning och undersökning m. m. av brisanta sprängämnen	»	50,000
» V. Försök med undervattensbåtsmateriel	»	80,000
» VI. Försök med vissa instrument för kustartilleriet ...	»	125,000
Summa kronor		565,000

Anslagshöjningen utgör (565,000 — 400,000 =) 165,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa materielförsök* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 565,000 kronor.

[91.] 83. *Vissa konstruktionsarbeten, reservationsanslag.* I samband med framläggande av sina medelsäskanden för fartygsbyggnader för flottan å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 har *marinförvaltningen* i skrivelse den 29 augusti 1941 bland annat uttalat sig för anskaffning av visst antal fartyg av i skrivelsen närmare angiven typ. I skrivelsen har marinförvaltningen i anslutning därtill förordat vissa förberedande experiment- och konstruktionsarbeten för igångsättande av tillverkning inom landet av ifrågavarande fartyg samt härför lämpade motorer.

För de ifrågasatta experiment- och konstruktionsarbetena har marinförvaltningen hemställt om anvisande av följande belopp, nämligen för motorerna 200,000 kronor för innevarande budgetår och 300,000 kronor för budgetåret 1942/43 samt för fartygen 100,000 kronor, att fördelas med hälften å ettvarvt av budgetåren 1941/42 och 1942/43. Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda uppgå till 250,000 kronor för innevarande budgetår och 350,000 kronor för budgetåret 1942/43.

Vid ärendets anmälan i statsrådet den 24 oktober 1941 i samband med framläggandet av propositionen 1941: 319 anförde jag (punkten 3) följande:

För konstruktionsarbeten av mera löpande natur ha under senare år särskilda medel beräknats under anslaget till flottans ersättningsbyggnad, respektive anslaget till fartygsbyggnader för flottan. Den nu föreliggande framställningen avser tillgodoseendet av ett mera tillfälligt medelsbehov för speciella konstruktions- och experimentarbeten, anknutna till vissa angivna båt- och motortyper.

För egen del finner jag det visserligen lämpligt, att särskilda medel stå till förfogande för speciella konstruktionsarbeten, men anser åtskilliga skäl tala för att en medelsanvisning för ändamålet icke bindes vid ett på förhand utstatat program. Enligt min mening böra sålunda medel för speciella konstruktions- och liknande arbeten stå till förfogande för Kungl. Maj:t, som bör äga att efter prövning i varje särskilt fall utanordna erforderliga belopp.

Från angivna utgångspunkter förordar jag, att för innevarande budgetår för vissa konstruktionsarbeten äskas ett särskilt anslag, vilket torde böra bestämmas till det av marinförvaltningen i förevarande sammanhang äskade beloppet.

Efter därom av mig i anslutning till det anförda gjord hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till vissa konstruktionsarbeten å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor. Förslaget bifölls av riksdagen (skrivelse nr 493).

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår utgör det å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisade beloppet första delen av ett till sammanlagt 600,000 kronor beräknat medelsbehov för konstruktionsarbeten, vars återstod, 350,000 kronor, av marinförvaltningen äskats för nästa budgetår. På de i det föregående anförda skälen vill jag biträda detta äskande.

*Departement
chefen.*

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa konstruktionsarbeten* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 350,000 kronor.

[92.] 84. **Förstärkning av kustartilleriförsvaret, reservationsanslag.** För detta ändamål har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 10,824,000 kronor. I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen hemställt om anvisande av ett belopp av 15,318,000 kronor till vissa i särskild skrivelse närmare angivna förstärkningar av kustartilleriförsvaret. Nämda belopp utgör hälften av ett till 30,636,000 kronor beräknat medelsbehov, vars andra hälft av marinförvaltningen äskats å tilläggsstat för innevarande budgetår. Denna anslagsfråga sammanhänger nära med spörsmålet om avvägningen av marinstridskrafternas framtida omfattning. Som detta spörsmål torde komma under bedömande senare under 1942 års riksdag, vill jag förorda, att medelsbehovet i nu förevarande avseende tills vidare upptages med ett allenast beräknat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Förstärkning av kustartilleriförsvaret* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 10,000,000 kronor.

[93.] 85. **Båtar för sjökrigsskolan, reservationsanslag.** I sin skrivelse den 29 augusti 1941 angående vissa medelsäskanden å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 har *marinförvaltningen* — i anslutning till en av *chefen för sjökrigsskolan* hos ämbetsverket gjord framställning i ämnet — till behandling upptagit frågan om anvisande av medel för anskaffande av båtar för sjökrigsskolan.

I framställningen erinras till en början om den betydande ökning av sjökrigsskolans elevantal, som ägt rum under senare år och alltjämt fortsätter. Sålunda beräknas den aspirantskola, som tager sin början år 1941, omfatta 140 elever och nästa års skola 160 elever. Sjökrigsskoleavdelningen omfattar år 1941 130 kadetter och antalet beräknas år 1942 komma att överstiga 150.

I samband härmed framhålla marinförvaltningen och skolchefen, att behovet av læringsbåtar, ångslupar och motorbåtar för utbildningsändamål vid sjökrigsskolan väsentligt ökats, medan å andra sidan hittills föreliggande möjligheter att rekvirera för utbildningsarbetet erforderliga båtar från örlogsvärven under nu rådande förhållanden väsentligt minskats. I anslutning härtill framhålles, att, eftersom båtarna erfordrades vid sjökrigsskolan oberoende av nu rådande beredskapstillstånd, det vore nödvändigt, att skolan tillfördes egna båtar, som med säkerhet kunde disponeras, då behov av desamma föreläge. Med hänsyn tagen till å ena sidan det föreliggande behovet av olika slags båtar för sjökrigsskolan och å andra sidan möjligheterna för örlogsvärven att ställa båtar till förfogande, hava marinförvaltningen och skolchefen angivit anskaffningsbehovet av båtar för sjökrigsskolan på följande sätt:

20 läringsbåtar (10-huggare) med rigg och segel à 5,000 kronor ...	kronor	100,000
2 större motorbåtar à 60,000 kronor	»	120,000
2 mindre motorbåtar à 10,000 kronor	»	20,000
Summa kronor		240,000

Marinförvaltningen har räknat med att 12 läringsbåtar och en större motorbåt skulle kunna färdigställas under budgetåret 1941/42 för en sammanlagd kostnad av 120,000 kronor. För färdigställande av de övriga båtarna skulle återstående belopp, 120,000 kronor, erfordras under budgetåret 1942/43, därvid marinförvaltningen förutsatt, att ämbetsverket erhöile bemyndigande att på en gång verkställa beställning av samtlig materiel.

I anslutning till det anförda har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor med rätt för marinförvaltningen att på en gång beställa samtliga i det föregående angivna båtar.

I likhet med marinmyndigheterna finner jag det med hänsyn framför allt till den avsevärda utökningen och intensifieringen av undervisningsverksamheten vid sjökrigsskolan påkallat, att skolan tillförsäkras erforderlig båt-materiel för övnings- och utbildningsändamål. Jag är dock icke beredd tillstyrka, att hela anskaffningsprogrammet nu genomföres. För tillgodoseende av det mest trängande behovet vill jag förorda, att ett belopp av 120,000 kronor ställes till förfogande. Härjämte kommer jag senare i dag att tillstyrka anvisande för ändamålet av 50,000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår, vadan det sammanlagda beloppet av den av mig förordade medelsanvisningen för anskaffning av båtar för sjökrigsskolan skulle uppgå till (120,000 + 50,000 =) 170,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med blivande dispositionsbeslut efter förslag av marinförvaltningen fatta ståndpunkt till frågan vilka båttyper som skola anskaffas inom ramen av nyssnämnda belopp.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Båtar för sjökrigsskolan* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 120,000 kronor.

[94.] 86. **Industriens krigsorganisation, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 200,000 kronor. Beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anmält, att å anslaget vid utgången av budgetåret 1940/41 förefunnes en reservation till betydande belopp samt i anslutning därtill ifrågasatt en sänkning av anslaget till 100,000 kronor.

Mot marinförvaltningens förslag har jag intet att erinra. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

Fjärde huvudtiteln: *Marinen.*

att till *Industriens krigsorganisation* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 100,000 kronor.

Fortifikatoriska anläggningar.

[95.] 87. **Befästningars underhåll m. m., *reservationsanslag.*** Förevarande reservationsanslag, som för budgetåret 1940/41 utgick med 200,000 kronor, är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 400,000 kronor.

Trots att avsevärda medel under senare tid anvisats för nybyggnader och kompletteringar av marinens befästningsanläggningar, varigenom underhållsobjektens antal och omfattning betydligt ökats, har *marinförvaltningen* såsom sin åsikt uttalat, att anslagsbehovet i förevarande hänseende för lokalmyndigheternas del ändock kunde begränsas till i huvudsak samma belopp som för innevarande budgetår. Dock borde ett något större belopp än tidigare beräknas till marinförvaltningens disposition för mötande av uppkommande krav på kompletteringar m. m. I anslutning härtill och med frånräknande av vissa avlöningskostnader för icke-ordinarie personal, vilka förutsatts skola belasta avlöningsanslaget, har marinförvaltningen angivit medelsbehovet under ifrågavarande anslag till 440,000 kronor.

*Departements
chefen.*

Mot marinförvaltningens förslag till beräkandet av anslaget till befästningars underhåll m. m. för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att jag såsom i det föregående anförts alltfört räknar med att förekommande avlöningskostnader för icke-ordinarie personal skola belasta samma anslag som hittills. På grund härav torde anslaget böra avrundas uppåt till 450,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 450,000 kronor.

Bidrag och understöd.

[96.] 88. **Bidrag till sjövärnskåren, *reservationsanslag.*** Å riksstaten för innevarande budgetår är uppfört ett reservationsanslag av 45,000 kronor till bidrag till Sveriges frivilliga motorbåtskår.

Genom beslut den 17 oktober 1941 har Kungl. Maj:t förklarat, att från och med den 1 november 1941 Sveriges frivilliga motorbåtskår skall organiseras såsom en sjövärnskår enligt vid beslutet fogat reglemente, vilket trätt i kraft den 1 november 1941. Enligt reglementet rekryteras sjövärnskåren på frivillighetens väg och ingår i sjöförsvaret. Kåren har till uppgift att vid förstärkt försvarsberedskap (mobilisering) ävensom eljest, då så finnes lämpligt, ställa särskilt utbildad personal till krigsmaktens förfogande. Från kåren tillhandahållas krigsmakten vidare för övningsändamål lämpliga motorbåtar. Med avseende å sin verksamhet organiseras sjövärnskåren på sjövärnsflottiljer, vilka då så med hänsyn till flottiljernas verksamhet finnes lämpligt kunna uppdelas på avdelningar.

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget till bidrag till Sveriges frivilliga motorbåtskår skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1941 disponeras enligt närmare fördelning, som chefen för marinen efter förslag av kårstyrelsen för motorbåtskåren äger bestämma, *dels* för traktamenten och underhåll, ersättning för inkvartering samt ersättning till självkostnadspris för bränsle och smörjolja, *dels* för resor och expenser vid kårstyrelsen och flottiljer, *dels* för rese- och traktamentskostnader för instruktörer, *dels* för kostnader för ammunitions- och övningsmateriel samt hyra av undervisningslokaler m. m., *dels ock* för arvoden åt militär och civilmilitär personal, som utöver ordinarie tjänstgöring tjänstgjort såsom instruktörer vid kåren, därvid dylikt arvode, för det fall att vederbörande i samband med föreläsningsverksamhet företagit resa berättigande till rese- och traktamentsersättning, må utgå med högst tre kronor för föreläsningstimme och eljest med högst fem kronor för föreläsningstimme.

Vad härefter angår medelsbehovet för understöd åt sjövärnskåren för nästa budgetår, har *kårstyrelsen för Sveriges frivilliga motorbåtskår* i skrivelse till marinförvaltningen anfört i huvudsak följande:

Medelsbehovet för innevarande budgetår vore beräknat med utgångspunkt från 14 flottiljer och ett medlemsantal av 1,250. Efter omorganisation av motorbåtskåren till en sjövärnskår — vilken bland annat innebure, att kårens medlemsantal skulle bestämmas efter behovsprincip — utvisade inkomna uppgifter från marindistriktscheferna, att medlemsbehovet uppginge till 1,794 man. Härtill komme ett ytterligare erforderligt medlemsantal för arméns och flygvapnets behov, uppgående till omkring 200, vadan det sammanlagda behövliga medlemsantalet kunde beräknas till omkring 2,000. — Härav förändrades en ökning av medelsbehovet, som kunde beräknas till omkring 45 procent, eller till 20,000 kronor, vadan det sammanlagda medelsbehovet för sjövärnskåren för nästa budgetår skulle uppgå till 65,000 kronor.

Emot denna beräkning har *marinförvaltningen* icke haft något att erinra. *Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet* har tillstyrkt bifall till kårstyrelsens medelsäskande.

Den omorganisation av Sveriges frivilliga motorbåtskår till en sjövärns-
kår, för vilken i det föregående redogjorts, avser att stärka denna gren av
det frivilliga försvarsarbetet. Med hänsyn till den medlemsökning, som
omorganisationen för med sig, kommer helt naturligt medelsbehovet under
detta anslag att ökas. Anslagsberäkningarna synas dock vara något osäkra;
i avbidan på mer uttömmande anslagskalkyler torde medelsanvisningen böra
begränsas till 60,000 kronor. Närmare bestämmelser rörande anslagsdis-
positionen torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjövärnskåren* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 60,000 kronor.

*Departement
chefen.*

[97.] 89. **Understöd åt föreningar m. m., reservationsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 10,000 kronor. *Marinförvaltningen* har icke ifrågasatt någon ändring av anslagets belopp för nästa budgetår.

*epartements-
chefen.*

Under en lång följd av år till och med budgetåret 1939/40 har å riksstaten (fjärde huvudtiteln) varit uppfört ett anslag — under de senaste åren å 6,200 kronor — till biblioteksverksamhet för underofficerare och manskap vid marinen. Anslaget uteslöts från riksstaten från och med budgetåret 1940/41 i samband med att anslagsmedel anvisades för främjande av biblioteksverksamhet vid truppförband, örlogsstationer etc. vid försvarsväsendet i dess helhet, vilka medel voro avsedda jämväl för biblioteksverksamhet för manskap vid marinen (jfr propositionen 1940 L: 160). Såsom framgår av den till 1940 års lagtima riksdag avlåtna propositionen nr 159 (sid. 143), förutsattes emellertid att, i den mån särskilda medel i fortsättningen kunde finnas erforderliga för biblioteksverksamheten för marinens underofficerare, dylika borde ställas till förfogande i annan ordning. I anslutning härtill har sedermera Kungl. Maj:t för ettvarrt av budgetåren 1940/41 och 1941/42 till biblioteksverksamhet för marinens underofficerare anvisat ett belopp av 800 kronor från vederbörligt anslag till extra utgifter, varvid såsom villkor föreskrivits, att vederbörande underofficerskår skulle av egna medel för ändamålet anslå ett belopp minst lika stort som statsbidraget. Då ifrågavarande biblioteksverksamhet får anses vara förtjänt av att — på enahanda villkor — för framtiden ekonomiskt stödjas, anser jag att för ändamålet lämpligt bidragsbelopp, 800 kronor, bör beräknas under nu förevarande anslag till understöd åt föreningen.

Då jag i övrigt icke har något att erinra mot marinförvaltningens föreliggande förslag, föreslår jag således, att anslaget för budgetåret 1942/43 upptages till (10,000 + 800 =) 10,800 kronor. Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 10,800 kronor.

Flygvapnet.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[98.] 90. **Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.** I likhet med arméns och marinens motsvarande anslag och av samma skäl torde jämväl för flygvapnets del anslaget till avlöningar till aktiv personal m. fl., nu uppfört med 12,700,000 kronor, böra tills vidare i riksstatsförslaget uppföras med ett allenast beräknat belopp, vilket torde kunna angivas till 16,300,000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* beräkna ett *förslagsanslag* av 16,300,000 kronor.

[99.] 91. **Avlöningar till personal i flygvapnets reserv, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 285,000 kronor. Enligt flygförvaltningens beräkningar skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till 751,000 kronor.

Från flygförvaltningen har under hand meddelats, att det av flygförvaltningen beräknade medelsbehovet icke är att hänföra till sådana beredskapsåtgärder, vilka skola i särskild ordning bekostas.

I likhet med arméns och marinens motsvarande anslag torde förevarande anslag böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp i avbidan på särskild proposition i ämnet. Jag anser mig böra räkna med ett lägre anslagsbehov än flygförvaltningen gjort och uppskattar anslaget för budgetåret 1942/43 till 600,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 600,000 kronor.

[100.] 92. **Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m., förslagsanslag.** Förevarande anslag är nu uppfört med 80,000 kronor. Enligt den för anslaget den 4 juli 1941 fastställda staten skola av anslaget disponeras 43,000 kronor för rekryteringsmedel, förslagsvis 32,500 kronor för anställningspenningar, förslagsvis 4,250 kronor för avskedspremier och 250 kronor för civilanställningskommissionen i Stockholm. *Flygförvaltningen* har för nästa budgetår räknat med oförändrat anslag.

I fråga om detta anslag ifrågasätter jag icke någon ändring för nästa budgetår. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 80,000 kronor.

[101.] 93. **Ekiperingsersättningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 180,000 kronor. Ur anslaget skola bestridas kostnaderna för ekiperingshjälp och årligt ekiperingsbidrag enligt de militära avlöningsbestämmelserna till personal på aktiv stat samt ekiperingsbidrag enligt vederbörlig reservbefälsförordning till militär och civilmilitär personal i reserven.

Flygförvaltningen har för nästkommande budgetår uppskattat medelsbehovet till i runt tal 258,000 kronor. Härvid har flygförvaltningen räknat med bifall till vissa av ämbetsverket framställda förslag om inrättande av nya befattningar från och med nästa budgetår.

Innan ställning tagits till flygförvaltningens förslag om inrättande av nya befattningar, kan medelsbehovet icke med större säkerhet angivas. Såvitt jag nu kan bedöma, torde emellertid ett belopp av 250,000 kronor vara tillfyllest. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 250,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

[102.] 94. **De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag.** Detta anslag upptogs i 1941 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 104) med 1,120,000 kronor. Såsom under arméns motsvarande anslag (punkten 21) närmare utvecklats, företogs sedermera i samband med förhöjning av de värnpliktigas avlöningsförmåner (jfr propositionen 1941:136) en uppräknings anslagen till de värnpliktigas avlöning, vilken för flygvapnets del belöpte sig till 380,000 kronor, varför anslaget i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 1,500,000 kronor.

För nästa budgetår har *flygförvaltningen* beräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till i runt tal 1,577,000. Enligt beräkningar, som *flygförvaltningen* sedermera, i anledning av den nya värnpliktslagens bestämmelser om de värnpliktigas utbildningstid, på anmodan ingivit, skulle emellertid antalet tjänstgöringsdagar komma att uppgå till 1,587,800.

Till bestridande av kostnaderna för avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter, för vilket ändamål för innevarande budgetår avsetts 20,000 kronor, har *flygförvaltningen* för nästa budgetår beräknat ett belopp av 16,500 kronor.

Departements-
chefen.

Den av *flygförvaltningen* i anledning av den nya värnpliktslagens utbildningsbestämmelser verkställda uppskattningen av antalet tjänstgöringsdagar torde kunna läggas till grund för beräkningen av medelsbehovet under detta liksom under flygvapnets övriga på grundval av antalet tjänstgöringsdagar beräknade anslag. Av skäl, som framgå av vad jag vid behandlingen av arméns anslag till de värnpliktigas avlöning (punkten 21) anför, torde emellertid anslaget böra, i avbidan på särskild proposition i ämnet, i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp, förslagsvis 1,800,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,800,000 kronor.

[103.] 95. **Familjebidrag åt värnpliktiga, förslagsanslag.** Anslaget till familjebidrag åt värnpliktiga, vilket i 1941 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 105) upptogs med 25,000 kronor, uppräknades sedermera i samband med genomförandet av provisorisk höjning av familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen (jfr propositionen 1941:137 och riksdagens skrivelse nr 361) med 5,000 kronor och är alltså i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 30,000 kronor. *Flygförvaltningen* har icke ansett sig böra för nästa budgetår ifrågasätta ändring i anslagets storlek.

Departements-
chefen.

Jag biträder *flygförvaltningens* förslag och får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 30,000 kronor.

Sjukvård.

[104.] 96. **Sjukvård, förslagsanslag.** Anslaget till sjukvård, nu uppfört med 173,000 kronor, har för budgetåret 1941/42 beräknats på följande sätt:

Titel I. Sjukvård för värnpliktiga, efter 5 öre för man och tjänstgöringsdag	kronor	74,000
Titel II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet, efter 25 kronor för beställningshavare och år	»	56,000
Titel III. Sjukvård enligt militära avlöningsreglementet, efter 20 kronor för beställningshavare och år	»	10,000
Titel IV. Sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet, efter 20 kronor för befattningshavare och år	»	16,000
Titel V. Vissa specialundersökningar, varvid beräknats för specialundersökningar av i tjänst varande flygförare och av elever, som beordras till första flygutbildning såsom flygförare, 50 kronor per undersökt person samt för specialundersökningar av elever, som beordras till första flygutbildning såsom flygspanare, 25 kronor per undersökt person	»	17,000
Summa kronor		173,000

Kungl. Maj:t har den 1 augusti 1941 fastställt stat för anslaget i överensstämmelse med denna beräkning.

För nästa budgetår har *flygförvaltningen*, som enligt nästföljande punkt under anslaget till sjukvårdsmateriel beräknat medel (1 öre för man och tjänstgöringsdag för manskap) till underhåll av i bruk varande fredssjukvårdsmateriel, ansett sig böra på grund härav vid beräkningen för samma budgetår av kostnaderna för sjukvård räkna med en från 5 till 4 öre sänkt dagskostnad för värnpliktiga och med en från 25 kronor till 20 kronor sänkt kostnad för beställningshavare och år för sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet.

Med tillämpande i övrigt av i huvudsak oförändrade beräkningsgrunder och med hänsyn tagen till flygförvaltningens ändrade uppskattning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga har anslagsbehovet av flygförvaltningen beräknats på följande sätt:

Titel I. Sjukvård för värnpliktiga. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga bör enligt vad under punkten 102 anförts uppskattas till 1,587,800. Efter ett dagskostnadsbelopp av 4 öre skulle medelsbehovet under denna titel utgöra ($1,587,800 \times 0.04 =$) 63,512 kronor.

Titel II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet. Med utgångspunkt från ett antal fast anställda av 2,695 och en årskostnad av 20 kronor per beställningshavare har denna titel beräknats till ($2,695 \times 20 =$) 53,900 kronor.

Titel III. Sjukvård enligt militära avlöningsreglementet. Titel IV. Sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet. Flygförvaltningen har för nästa budgetår räknat med 760 beställningshavare tillhörande militära avlöningsregle-

mentet och 1,265 tillhörande icke-ordinarie avlöningsreglementet och i anledning därav angivit medelsbehovet till $(760 \times 20 =)$ 15,200 kronor under titel III och $(1,265 \times 20 =)$ 25,300 kronor under titel IV.

Titel V. Vissa specialundersökningar. Kostnaderna för dessa undersökningar ha för nästa budgetår beräknats till 24,000 kronor. Beträffande beräkningsgrunderna torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår alltså för nästa budgetår enligt flygförvaltningens beräkningar till $(63,512 + 53,900 + 15,200 + 25,300 + 24,000 =)$ 181,912 kronor.

Departements-
chefen.

Vid behandlingen av arméns motsvarande anslag har jag förordat, att de ändrade grunder, efter vilka flygförvaltningen beräknat medelsbehovet under ifrågavarande anslag, i fortsättningen skola tillämpas för samtliga försvarsgrenars sjukvårdsanslag. På grund härav ansluter jag mig till flygförvaltningens föreliggande förslag till beräkning av kostnaderna för sjukvård åt värnpliktiga och enligt manskapsavlöningsreglementet. Mot flygförvaltningens anslagsberäkningar i övrigt, vilka grunda sig på hittills tillämpad praxis, finner jag icke anledning till väsentlig erinran. Jag beräknar det totala medelsbehovet med lämpliga avrundningar på följande sätt:

Titel	I. Sjukvård för värnpliktiga	kronor	63,000
»	II. Sjukvård enligt manskapsavlöningsreglementet	»	53,000
»	III. Sjukvård enligt militära avlöningsreglementet	»	15,000
»	IV. Sjukvård enligt militära icke-ordinariereglementet ...	»	25,000
»	V. Vissa specialundersökningar	»	24,000
			Summa kronor 180,000

Anslagshöjningen för nästa budgetår utgör sålunda $(180,000 - 173,000 =)$ 7,000 kronor.

Såsom av punkten 98 i det föregående framgår, är det först vid en senare tidpunkt möjligt att närmare fixera antalet beställningshavare inom flygvapnet under nästa budgetår. De jämkningar i flygförvaltningens föreliggande beräkningar, som i detta hänseende framdeles kunna befinnas erforderliga, torde dock såvitt nu kan bedömas icke komma att mera avsevärt påverka medelsåtgången under sjukvårdsanslaget, varför förslag rörande beräkning för nästa budgetår av detta anslag redan i detta sammanhang torde kunna föreläggas riksdagen.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles fastställa stat för anslaget.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvård* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 180,000 kronor.

[105.] 97. **Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetåret uppfört med 65,000 kronor, av vilket belopp 10,000 kronor avsetts

för underhåll, vård, omsättning och förnyelse av den befintliga sjukvårdsmaterielen (närmast krigssjukvårdsmaterielen) samt 55,000 kronor för anskaffning av sjukvårdsmateriel för under budgetåret 1941/42 tillkommande nya förband. Kungl. Maj:t fastställde den 1 augusti 1941 stat för anslaget i överensstämmelse härmed.

Som skäl för sitt under närmast föregående punkt berörda förslag om ändrad beräkning av förevarande anslag har *flygförvaltningen* anfört i huvudsak följande:

Beloppet å 10,000 kronor hade beräknats endast för underhåll av *i förråd upplagd* sjukvårdsmateriel. Såsom beräkningsgrund hade tillämpats 5 procent av det till 200,000 kronor uppskattade värdet av samtlig dylik materiel vid flygvapnet. I sina anslagsberäkningar för innevarande budgetår hade flygförvaltningen emellertid därjämte för flygvapnets vidkommande upptagit en anslagspost för underhåll av *i bruk varande* sjukvårdsmateriel. Denna beräknades till 35,000 kronor. Denna anslagspost hade emellertid icke upptagits i 1941 års statsverksproposition. Det torde emellertid vara ofrånkomligt, att medel beräknades för underhåll, vård, omsättning och förnyelse av all fredssjukvårdsmateriel, så mycket mer som förslitningen av denna vore långt högre än av krigssjukvårdsmaterielen. Vid beräkandet av anslagsposten i fråga måste hänsyn även tagas till att vissa nyanskaffningar och kompletteringar av nämnda materiel vore ofrånkomliga.

Flygförvaltningen har för budgetåret 1942/43 beräknat medel för underhåll, vård, omsättning och förnyelse av förefintlig sjukvårdsmateriel under följande anslagstitlar:

Titel I. Fredssjukvårdsmateriel. Från denna anslagstitel skulle bestridas kostnader för anskaffning, vård och underhåll av för fredssjukvården erforderlig materiel, såsom inventarier i sjukhus, instrumentutrustning samt för den löpande sjukvården i övrigt erforderlig sjukvårdsmateriel utom förbandsmateriel och läkemedel. Beräkningsgrunden för anslagsposten syntes lämpligen böra vara visst belopp för manskapstjänstgöringsdag. Med hänsyn till dittills vunna erfarenheter borde nämnda belopp bestämmas till 1 öre för man och tjänstgöringsdag. En motsvarande minskning kunde ske vid beräkningen av sjukvårdsanslaget. Sålunda kunde beräkningsgrunden för sjukvård för värnpliktiga och enligt manskapsavlöningsreglementet sänkas från 5 till 4 öre för man och tjänstgöringsdag respektive från 25 till 20 kronor för beställningshavare och år. Beträffande samma anslags titlar III och IV borde däremot ingen ändring ske med hänsyn till att vid den sjukvård, som meddelades enligt militära avlöningsreglementet och militära icke-ordinarie-reglementet, fredssjukvårdsmaterielen endast i mycket ringa utsträckning toges i anspråk.

Med ett beräknat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 1,587,800 (jfr punkten 21) samt för fast anställt manskap av 949,000, eller tillhopa 2,536,800 uppginge medelsbehovet under anslagsposten till $(2,536,800 \times 0.01 =)$ i runt tal 25,500 kronor.

Titel II. Krigssjukvårdsmateriel. Från denna anslagstitel skulle bestridas kostnaderna för krigssjukvårdsmaterielens underhåll, vård, omsättning och förnyelse. Posten syntes kunna beräknas till viss procent av krigssjukvårdsmaterielens uppskattade värde. Liksom för innevarande budgetår skett vid beräkning av motsvarande belopp för arméns och marinens del kunde

härvidlag en procentsats av $1\frac{1}{2}$ tillämpas. Värdet av krigssjukvårdsmaterielen vid flygvapnet uppskattades till 240,000 kronor. $1\frac{1}{2}$ procent av detta belopp utgjorde 3,600 kronor, vilket belopp alltså motsvarade medelsbehovet under denna post.

Titel III. Sjukvårdsmateriel för under budgetåret nyuppsatta flygförband. Under denna anslagstitel har flygförvaltningen upptagit kostnaderna för anskaffning av sjukvårdsmateriel för en ny flygflottilj — Kalmar flygflottilj — med 35,000 kronor, varav 15,000 kronor beräknats för fredssjukvårdsmateriel och 20,000 kronor för krigssjukvårdsmateriel.

I enlighet med det anförda skulle det sammanlagda anslagsbehovet enligt flygförvaltningens beräkningar utgöra ($25,500 + 3,600 + 35,000 =$) i runt tal 64,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under åberopande av vad jag vid behandlingen av arméns motsvarande anslag anført (jfr punkten 24) biträder jag flygförvaltningens förslag om beräkning för nästa budgetår under detta anslag av särskilda medel för underhåll av fredssjukvårdsmateriel. Till den härav betingade minskningen av flygvapnets sjukvårdsanslag har jag vid behandlingen av nämnda anslag tagit hänsyn. Mot de av flygförvaltningen gjorda beräkningarna av medelsbehovet i övrigt har jag icke funnit anledning till erinran. I enlighet härmed beräknar jag, med lämplig avrundning av det för förstnämnda ändamål avsedda beloppet, medelsbehovet under förevarande anslag sålunda:

Titel I. Underhåll av fredssjukvårdsmateriel	kronor 25,400
Titel II. Underhåll av krigssjukvårdsmateriel	» 3,600
Titel III. Anskaffning av sjukvårdsmateriel för under budget- året nytillkommande flygförband	» 35,000
Summa kronor 64,000	

Stat för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 64,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

[106.] 98. **De värnpliktigas färdkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 130,000 kronor. *Flygförvaltningen* har för nästa budgetår hemställt om anvisande för ändamålet av oförändrat anslag, 130,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag biträder flygförvaltningens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De värnpliktigas färdkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 130,000 kronor.

[107.] 99. *Reseersättningar m. m., förslagsanslag*. För innevarande budgetår är anslaget till reseersättningar m. m. uppfört med 115,000 kronor.

Enligt den för anslaget av Kungl. Maj:t den 12 september 1941 fastställda staten disponeras anslaget sålunda:

Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	40,000
Tjänstgöringstraktamenten, <i>förslagsvis</i>	»	20,000
Flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	55,000
Summa kronor		115,000

Flygförvaltningen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp och med enahanda fördelning å de olika undertitlarna.

Jag biträder flygförvaltningens förslag och får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 115,000 kronor.

Expenser m. m.

[108.] 100. *Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag*. Detta anslag är i innevarande budgetårs riksstat uppfört med 1,200,000 kronor. *Flygförvaltningen* har anført, att kostnaderna under budgetåret 1940/41 för de med anslaget avsedda ändamålen beräknades ha uppgått till omkring 1,250,000 kronor. För nästa budgetår har flygförvaltningen, på grund av tillkomsten av nya förband ävensom den avsevärda prisstegring å bränsle som ägt rum, beräknat anslagsbehovet till 1,600,000 kronor, därvid nuvarande bränslepriser lagts till grund för beräkningen.

Flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet synes kunna godtagas. *Departements-
chefen*
Den omläggning av systemet för de värnpliktigas redovisning, som beslutats av 1941 års riksdag, torde i viss mån påverka medelsåtgången under detta anslag, dock icke så avsevärt, att särskild hänsyn härtill torde behöva tagas vid anslagsberäkningarna. Under erinran att anslagshöjningen utgör 400,000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,600,000 kronor.

[109.] 101. *Övriga expenser m. m., reservationsanslag*. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 110,000 kronor. Enligt en av Kungl. Maj:t den 1 augusti 1941 fastställd stat för anslaget äga av detta belopp flygförvaltningen och flygförbanden för bestridande av kostnader för skrivmaterialier och böcker (dock ej läroböcker), tidningsprenumeration, telefonavgifter till den del de ej belöpa på övningar, inbindning av böcker, arkivalier och andra handlingar, expeditionsinventarier m. m. samt vissa annonser, enligt närmare angiven fördelning, uppbära tillhopa 62,000 kronor; återstående 48,000 kronor avses för blankettryck ävensom för oförutsedda expensbehov.

Flygförvaltningen har beräknat anslaget för nästa budgetår till 160,000 kronor.

En uppräknig av förevarande anslag för nästa budgetår vore, yttrar flygförvaltningen, ofrånkomlig. För innevarande budgetår hade flygförvaltningen beräknat kostnaderna för flygförbanden till 5,000 kronor per förband. Det hade emellertid visat sig, att detta belopp vore otillräckligt. Enbart de årliga abonnemangsavgifterna för automatisk telefonväxel med tillhörande ledningar och apparater belöpte sig till över 4,000 kronor. Härtill komme stegrade kostnader för övriga expenser främst maskinell expensutredning, varå kraven med nu tillämpade arbetsmetoder och ordergivning ökats i mycket betydande omfattning. Förbandens kostnader beräknades nu till 7,000 kronor per förband. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknades sålunda:

1 eskaderstaben	kronor	5,000	
2 »	»	1,000	
12 flygförband à 7,000	»	84,000	
Flygkrigshögskolan	»	2,500	
Flygkrigsskolan	»	10,000	
Underofficersskolan	»	3,000	
Bomb- och skjutskolan	»	3,000	108,500
Blankettryck			30,000
Oförutsedda expensbehov			21,500
			Summa kronor 160,000

*Departements-
chefen.*

Jag vill till en början fästa uppmärksamheten på att flygförvaltningen beräknat medel under detta anslag jämväl för eskaderstaber, beträffande vilkas inrättande ställning först framdeles kan tagas. Då emellertid anslagsberäkningen endast i förhållandevis ringa grad röner inverkan av ståndpunkts-tagandet i denna fråga, torde redan i detta sammanhang förslag kunna framläggas rörande anslagets storlek för nästa budgetår.

Jag delar flygförvaltningens uppfattning, att en anslagshöjning är erforderlig. Dock förutsätter jag, att utgifterna skola kunna hållas inom en anslagsram av 150,000 kronor under normala förhållanden och föreslår alltså, att anslagshöjningen begränsas till 40,000 kronor. Det av mig förordade anslagsbeloppet torde vara tillräckligt jämväl för bestridande av de särskilda kostnader, som från och med den 1 januari 1942 uppstå av den anledningen, att redovisningen av flygvapnets värnpliktiga skall äga rum vid flygförbanden enligt de av 1941 års riksdag godkända grunderna.

Stat för anslaget torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 150,000 kronor.

[110.] 102. **Publikationstryck, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 60,000 kronor, vilket belopp enligt en av Kungl. Maj:t den 1 augusti 1941 fastställd stat fördelats sålunda:

Flygvapnets kommandoexpedition, <i>förslagsvis</i>	kronor	55,000
Till Kungl. Maj:ts disposition, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
		Summa kronor 60,000

Flygförvaltningen har icke ifrågasatt någon ändring beträffande förvarande anslag utan hemställt, att detsamma för nästa budgetår måtte upptagas med 60,000 kronor.

Med biträdande av flygförvaltningens förslag hemställer jag, att Kungl. *Departementschefen*.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikationstryck* för budgetåret 1942/43 anvisa ett
förslagsanslag av 60,000 kronor.

Mathållning.

[111.] 103. **Mathållning, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till mathållning är nu uppfört med 3,300,000 kronor. Medelsbehovet under anslaget har beräknats på grundval av en portionskostnad av 1 krona 35 öre, varav 1 krona 15 öre utgör normalportionspriset och 20 öre beräknas för »övriga kostnader» för flygvapnets mathållning. Med ett uppskattat antal tjänstgöringsdagar av 2,290,000 beräknades sålunda kostnaderna för manskapets mathållning till 3,091,500 kronor. Under anslaget upptogs vidare 2,000 kronor för ökade portionskostnader under sjökommendering, 2,000 kronor för förplägnad åt officerare och underofficerare under tjänstgöring utom förläggningssorten samt 286,500 kronor till bestridande av avlöning, portioner, arbetskläder samt sjukvård för kvinnlig personal vid flygvapnets matinrättningar.

För nästa budgetår har *flygförvaltningen* funnit sig böra i likhet med armé- och marinförvaltningarna räkna med ett normalportionspris av 1 krona 30 öre. »Övriga kostnader» kunde på grund av beredskapsläget icke tillförlitligt beräknas, varför flygförvaltningen därvidlag räknat med samma belopp som innevarande år eller 20 öre. Portionspriset uppginge därför till 1 krona 50 öre.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har flygförvaltningen under hänsynstagande till den nya värnpliktslagens bestämmelser i fråga om utbildningstidens längd beräknat till, för värnpliktiga 1,587,800 och för fast anställt manskap 949,000, eller tillhoppa 2,536,800. Kostnaderna för manskapets mathållning har i enlighet härmed beräknats till $(2,536,800 \times 1.50 =) 3,805,200$ kronor.

Kostnaden för fri förplägnad åt officerare och underofficerare under vissa övningar utom förläggningssorten har för flygvapnets vidkommande under nästkommande budgetår uppskattats till omkring 4,000 kronor. För ökade kostnader under sjökommendering har upptagits samma belopp som för innevarande budgetår eller 2,000 kronor.

Vad slutligen beträffar kostnaderna för de förut angivna förmånerna till kvinnliga köks- och servisbiträden vid flygvapnet, har flygförvaltningen med utgångspunkt från ett med hänsyn till beslutad utökning av organisationen samt manskapsnumerärens storlek beräknat behov av 2,400 tjänstgöringsmånader för dylik personal beräknat dessa kostnader sålunda (inom parentes angivas motsvarande för budgetåret 1941/42 beräknade kostnader):

Kontanta avlöningsförmåner	kronor	217,600	(190,440)
Portioner	»	93,600	(85,050)
Arbetskläder	»	10,800	(9,450)
Sjukvård	»	2,000	(1,560)
Summa kronor		324,000	(286,500)

Departements-
chefen.

Emot flygförvaltningens beräkning av priset å manskapsportion synes intet vara att erinra. Normalportionspriset överensstämmer med det för armén och marinen beräknade. Ett dagsbelopp av 20 öre för »övriga kostnader» fann jag vid behandlingen av förevarande anslag i 1941 års statsverksproposition motiverat därav, att flygförbanden ofta äro i tjänstgöring utom den ordinarie förläggningssorten. Som jag finner mig kunna godtaga jämväl flygförvaltningens övriga här angivna kostnadsberäkningar, uppskattar jag medelsbehovet under förevarande anslag till $(3,805,200 + 4,000 + 2,000 + 324,000 =)$ 4,135,200 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 4,100,000 kronor. Anslagshöjningen skulle sålunda utgöra 800,000 kronor, av vilken höjning omkring 10,000 kronor föranletts av den nya värnpliktslagens bestämmelser rörande de värnpliktigas utbildningstid. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mathållning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av 4,100,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[112.] 104. **Beklädnad, reservationsanslag.** Vid beräkningen av detta anslag, för närvarande uppfört med 1,500,000 kronor, torde liksom i 1941 års statsverksproposition böra särskiljas två titlar, munderingsutrustning och speciell flygarbeklädnad.

Titel I. Munderingsutrustning. Såsom framgår av 1941 års statsverksproposition, hade flygförvaltningen, oaktat den inträffade väsentliga prisstegringen, icke ansett sig böra föreslå högre beräkningsgrund för innevarande budgetår än den som tillämpats för budgetåret 1940/41, eller 60 öre för man och tjänstgöringsdag. *Flygförvaltningen* har nu, med hänsyn till att denna beräkningsgrund till följd av fortsatt prisstegring visat sig icke längre vara hållbar, för nästa budgetår ansett sig böra räkna med ett dagskostnadsbelopp av 85 öre. Utifrån ett antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och fast anställt manskap av 2,536,800 (jfr punkten 111) har flygförvaltningen beräknat medelsbehovet för munderingsutrustning till $(2,536,800 \times 0.85 =)$ 2,156,280 kronor.

Titel II. Speciell flygarbeklädnad. Till speciell flygarbeklädnad har för innevarande budgetår avsetts ett belopp av 130,000 kronor. *Flygförvaltningen* har, med hänsyn till organisationens utökning och utbildningsverksamhetens omfattning ävensom den inträffade prisökningen, för nästa budgetår upptagit medelsbehovet under denna anslagstitel till 180,000 kronor.

En höjning av förevarande anslag synes med hänsyn såväl till den utökade *Departements-*
chefen. organisationen och omfattningen av utbildningsverksamheten som ock till prisstegringen vara ofrånkomlig. Mot de av flygförvaltningen gjorda beräkningarna, vilka utvisa ett medelsbehov av $(2,156,280 + 180,000 =) 2,336,280$ kronor, synes under förhandenvarande omständigheter icke finnas anledning till erinran. Jag beräknar anslaget till i avrundat tal 2,300,000 kronor, motsvarande en anslagshöjning med 800,000 kronor. Av anslagshöjningen synas omkring 9,000 kronor betingas av de ändringar i fråga om de värnpliktigas utbildningstid, som innefattas i den nya värnpliktslagen. Jag hemställer, under erinran att jag i det föregående för nästa budgetår för mundering vid armén räknat med ett dagskostnadsbelopp av 85 öre, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beklädnad* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,300,000 kronor.

[113.] 105. **Kasern- och förplägnadsutredning, reservationsanslag.** Detta anslag, nu uppfört med 340,000 kronor, fördelas med 205,000 kronor på kasernutredning och med 135,000 kronor på förplägnadsutredning.

Titel I. Kasernutredning. Såsom jag närmare utvecklade vid behandlingen av förevarande anslagsfråga i 1941 års statsverksproposition, avsågs enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut en successiv minskning skolas av det för denna anslagstitel grundläggande dagsbeloppet från ursprungligen 10 öre till 7 öre vid fullt genomförd organisation. Dagsbeloppet sänktes till följd härav från och med budgetåret 1937/38 till 9 öre. Av flygförvaltningen i medelsäskandena för budgetåren 1940/41 och 1941/42 på anförda skäl ifrågasatt återgång till det tidigare tillämpade dagsbeloppet, 10 öre, har icke vunnit bifall. För nästa budgetår har *flygförvaltningen* ånyo föreslagit höjning av dagsbeloppet till 10 öre och såsom skäl härför anfört, att det nu tillämpade beloppet, 9 öre, icke motsvarade de verkliga kostnaderna och än mindre försloge till att möta stegringen av materialkostnaderna.

Titel II. Förplägnadsutredning. I fråga om denna anslagstitel har *flygförvaltningen* icke ifrågasatt ändring i den nu tillämpade beräkningsgrunden, 6 öre för tjänstgöringsdag.

Flygförvaltningens förslag om höjning för innevarande budgetår från 9 till 10 öre per man och tjänstgöringsdag av det till grund för beräkningen av kostnaderna för kasernutredning liggande beloppet fann jag mig med hänsyn till det i förhållande till nästföregående budgetår avsevärt ökade antalet tjänstgöringsdagar icke böra tillstyrka. Då emellertid den fortgående prisstegringen synes nödvändig göra en höjning av nämnda belopp för nästa budgetår, finner jag mig nu kunna i enlighet med flygförvaltningens förslag förorda, att ett dagsbelopp av 10 öre lägges till grund för beräkningen av ifrågavarande kostnader. Medelsbehovet för förplägnadsutredning torde böra oförändrat beräknas efter 6 öre för man och tjänstgöringsdag. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och fast anställt manskap enligt vad förut anförts

(punkten 111) kan uppskattas till 2,536,800, beräknar jag medelsbehovet under detta anslags olika undertitlar till $(2,536,800 \times 0.10 =)$ 253,680 kronor för kasernutredning och $(2,536,800 \times 0.06 =)$ 152,208 kronor för förplägnadsutredning och hela anslagsbeloppet sålunda till $(253,680 + 152,208 =)$ i runt tal 400,000 kronor. Under erinran att anslagshöjningen utgör 60,000 kronor, varav omkring 2,000 kronor belöpa på den i den nya värnpliktslagen stadgade utsträckningen av de värnpliktigas utbildningstid, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kasern- och förplägnadsutredning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 400,000 kronor.

[114.] 106. **Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m., reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 3,135,000 kronor. Anslagsberäkningen för nästa budgetår bör ske i samband med behandlingen av frågan om flygvapnets utbyggande under nämnda budgetår. Då sistnämnda fråga först i ett senare sammanhang kan upptagas till övervägande, anser jag mig böra föreslå, att ifrågavarande anslag i riksstatsförslaget uppföres med beräknat belopp, förslagsvis 2,800,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 2,800,000 kronor.

Undervisning och övningar.

[115.] 107. **Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag.** Anslaget till undervisningsmateriel m. m., för närvarande uppfört med 100,000 kronor, disponeras enligt en av Kungl. Maj:t den 1 augusti 1941 fastställd stat till dels anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel (med undantag dock beträffande vissa tillfälliga kurser och skolor), dels anskaffning av läroböcker i den mån kostnaderna icke skola gäldas av anslaget till publikationstryck eller anskaffas för nyssnämnda tillfälliga kurser och skolor, dels ock arvoden för utarbetning eller överarbetning av reglementen, instruktioner och läroböcker.

I fråga om anslagsbehovet för nästa budgetår har *flygförvaltningen* anfört i huvudsak följande:

För undervisningsändamål användes vid flygvapnet i betydande omfattning teknisk materiel. Som exempel kunde nämnas instruktionsmotorer, telegraferingsanläggningar samt ammunitionsmateriel. För att bliva tjänlig för sitt syfte måste materielen apteras på lämpligt sätt (genomskäras och monteras), i den mån den icke direkt tillverkades för undervisning. Kostnaderna för anskaffning och underhåll vore därför förhållandevis höga och beräknades uppgå till 200,000 kronor.

Departements-
chefen.

De skäl, som flygförvaltningen anfört till stöd för en fördubbling av anslaget, finner jag icke tillräckliga. Jag kan för närvarande icke sträcka mig

längre än till att förorda en av prisstegringen och flygvapnets utbyggande be-
tingad höjning av anslaget till 135,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom
tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen

att till *Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1942/43
anvisa ett *reservationsanslag* av 135,000 kronor.

[116.] 108. **Flygvapnets övningar, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört
med 17,075,000 kronor. Enligt den 22 augusti 1941 fastställd stat skall detta
belopp jämte ett belopp av 1,725,000 kronor, som beräknas inflyta genom
restitution av erlagda tull- och skattemedel för bensen, tillhopa således
18,800,000 kronor, disponeras sålunda:

Drivmedelskostnader för flygmotorer	kronor 16,550,000
Övriga övningskostnader	» 1,600,000
Tjänstgöringstraktamenten m. m.	» 650,000
Summa kronor 18,800,000	

Vad först angår posten drivmedelskostnader för flygmotorer, har *flygför-
valtningen* beräknat för övningarna erforderlig flygtid till 140,800 timmar,
varav för utbildning vid flygkrigs- och flygreservskolorna sammanlagt 49,000
timmar. I avsaknad av tillförlitliga hållpunkter för bedömande av prisläget
för drivmedel under nästa budgetår har flygförvaltningen funnit sig böra
grunda beräkningen av drivmedelskostnaderna på det nuvarande prisläget.
Sålunda beräknade skulle dessa kostnader för nästa budgetår komma att
uppgå till i runt tal 23,000,000 kronor. För bestridande av övriga övnings-
kostnader, däri inräknade jämväl å väderlekstjänsten belöpande avgifter till
telegrafverket, har ett belopp av 2,200,000 kronor beräknats erforderligt.
Anslagsposten till tjänstgöringstraktamenten m. m. har flygförvaltningen be-
räknat till 800,000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna uppgå sålunda enligt flygförvaltningens be-
räkningar till (23,000,000 + 2,200,000 + 800,000 =) 26,000,000 kronor. Efter
avdrag av det belopp, som väntas inflyta i form av restituerade tull- och
skattemedel, av flygförvaltningen beräknat till 3,500,000 kronor, skulle således
anslagsbehovet bliva (26,000,000 — 3,500,000 =) 22,500,000 kronor.

Flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet, innebärande en anslags- *Departements-
chefen.*
ökning med 5,425,000 kronor, har med hänsyn till flygvapnets pågående ut-
vidgning icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnets övningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett
reservationsanslag av 22,500,000 kronor.

Flygmateriel m. m.

[117.] 109. **Anskaffning av flygmateriel, reservationsanslag.** Detta anslag är för
innevarande budgetår uppfört med 95,300,000 kronor. I sin skrivelse rörande

flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har flygförvaltningen hemställt om anvisande av ett belopp av 112,600,000 kronor för ifrågavarande ändamål. Sedermera har flygförvaltningen hemställt om anvisande för samma budgetår av 11,850,000 kronor för tillverkning av vissa jaktflygplan samt 300,000 kronor för bestridande av vissa licenskostnader. Dessa anslagsfrågor sammanhånga så nära med det under utredning varande spörsmålet om försvarskrafternas fortsatta utbyggnad under den närmaste femårsperioden, att ett bedömande av storleken av under budgetåret 1942/43 för flygmaterielanskaffning erforderligt belopp bör ske i berörda sammanhang. I riksstatsförslaget synes för ändamålet böra beräknas ett belopp av 134,000,000 kronor. Vid anslagsberäkningen har jag förutsatt, att medelsanvisning över förskottsstat för ifrågavarande ändamål skall kunna i görligaste mån undvikas, därest anslaget uppföres med det av mig nu angivna beloppet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1942/43 beräkna ett *reservationsanslag* av 134,000,000 kronor.

[118.] 110. *Underhåll av flygmateriel, reservationsanslag.* För innevarande budgetår är detta anslag upptaget med 10,625,000 kronor.

För budgetåret 1942/43 har *flygförvaltningen* beträffande detta anslag beräknat antalet erforderliga flygtimmar till 140,800, motsvarande 162,500 motortimmar, samt vidare anfört i huvudsak följande:

Utförda kostnadsberäkningar, grundade på ett flygtimantal av 140,800 och ett motortimantal av 162,500, utvisade följande anslagsbehov:

	Kronor	Kronor
Flygplan och motorer inklusive haverier	10,678,000	
Markutrustning	320,000	
Flygradio-, signal- och övrig elektrisk utrustning	425,000	
Fotografisk utrustning	47,000	
Meteorologisk utrustning	12,000	
Fallskärmar	81,000	
Frakter, oförutsedda utgifter samt avlöningar till civilanställd extra personal vid flottiljer och flygkrigsskolan	675,000	12,238,000
Avlöningar till extra samt kontraktsanställd personal i flygförvaltningen		390,000
Krigsindustrimateriel		40,000
Oförutsedda utgifter i allmänhet samt större modifikationer		850,000
	Kronor	13,518,000
	Avrundat kronor 13,520,000	

Beträffande vissa av dessa poster har flygförvaltningen närmare redogjort för beräkningsgrunderna. Redogörelsen överensstämmer i allt väsentligt med ämbetsverkets i 1941 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 120) citerade anförande beträffande beräkningarna av motsvarande anslag för innevarande budgetår.

Mot förestående anslagsberäkning har jag intet att erinra. Anslagssumman torde emellertid lämpligen böra avrundas till 13,500,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 2,875,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Underhåll av flygmateriel* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 13,500,000 kronor.

[119.] 111. **Vapen och ammunition, reservationsanslag.**¶ Detta anslag är nu uppfört med 6,130,000 kronor, av vilket belopp 2,930,000 kronor motsvara de på innevarande budgetår belöpande kostnaderna för ombeväpning av flygvapnets manskapspersonal i marktjänst med pistol och i viss utsträckning med kulsprutepistol. Såsom av propositionen 1941: 155 framgår, beräknades kostnaderna för denna ombeväpning till sammanlagt 5,862,800 kronor. I propositionen förutsattes, att frågan om anvisande av det för ombeväpningens genomförande ytterligare erforderliga beloppet, (5,862,800 — 2,930,000 =) 2,932,800 kronor, skulle efter anmälan av flygförvaltningen upptagas till behandling i 1942 års statsverksproposition.

Flygförvaltningen har i anledning härav hemställt, att nyssnämnda belopp av 2,932,800 kronor för ombeväpning av markpersonal måtte anvisas för budgetåret 1942/43, samt i övrigt beräknat medelsbehovet under anslaget enligt följande sammanställning (inom parentes angivas motsvarande för innevarande budgetår anvisade belopp):

Underhåll av materielgrupp	Kronor	Kronor
I. Handvapen, kulsprute- och bombmateriel	517,000	(450,000)
II. Handvapen- och kulspruteammunition	2,090,000	(1,300,000)
III. Bomber	1,110,000	(760,000)
IV. Torpeder	124,000	(155,000)
V. Målmateriel m. m.	350,000	(285,000)
VI. Pyroteknisk materiel	161,000	(150,000)
VII. Gasskyddsmateriel	50,000	(50,000)
VIII. Till flygförvaltningens förfogande för försök, transporter m. m.	82,000	(50,000)
	Summa kronor 4,484,000	(3,200,000)

Sammanlagda medelsbehovet beräknade flygförvaltningen sålunda till (2,932,800 + 4,484,000 =) 7,416,800 kronor.

Mot flygförvaltningens förestående beräkningar har jag icke funnit anledning till erinran. Beloppet torde dock lämpligen böra avrundas till 7,400,000 kronor, varför anslagshöjningen uppgår till 1,270,000 kronor. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget. Under erinran att av medelsanvisningen ett belopp av 2,932,800 kronor är av tillfällig natur får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departement-
chefen.*

att till *Vapen och ammunition* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 7,400,000 kronor.

[120.] 112. **Motorfordon och motorbåtar, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,110,000 kronor. Enligt en av Kungl. Maj:t den 1 augusti 1941 fastställd stat för anslaget äga av detta belopp flygförvaltningen och flygförbanden, enligt närmare angiven fördelning, disponera tillhopa 470,000 kronor för bestridande av *dels* kostnader för underhåll och drift av andra flygvapnets motorfordon än de centrala flygverkstädernas (dock icke för underhåll av radio-, elektricitets- och brandbilar) samt av motorbåtar och cyklar, såsom reparationer, drivmedel m. m., *dels ock* utgifter för anskaffning av cyklar. Till bestridande av kostnader för nyanskaffning av motorfordon (utom radio-, elektricitets- och brandbilar), motorbåtar och båtar — dock ej de centrala flygverkstädernas — äger flygförvaltningen uppbära 550,000 kronor. Återstående 90,000 kronor avses för oförutsedda behov.

För nästa budgetår har *flygförvaltningen* beräknat medelsbehovet till 1,670,000 kronor. Flygförvaltningen har anfört i huvudsak följande:

Behovet av materiel, som avsåges med detta anslag hade varit föremål för förnyad utredning, vilken givit vid handen, att även för fredsorganisationen krävdes flera fordon och båtar än som ingingo i de grundläggande beräkningarna för 1936 års försvarsbeslut. Det ökade behovet tillgodosåges för närvarande i viss utsträckning i samband med den förstärkta försvarsberedskapen. Flygvapenorganisationens utökning komme att för nästa budgetår medföra anskaffning av materiel dels för Kalmar flygflottilj dels för komplettering av materielen vid förband, som ännu icke erhållit erforderlig utrustning av motorfordon och motorbåtar. Därtill komme nödvändigt utbyte av försliten materiel. För Norrbottens flygbaskår erfordrades dessutom en båt för transport av personal och gods mellan Kallaxheden och Luleå, enär den nuvarande förbindelsen med buss eller bil och färja vore tidsödande. Då viss personal vid baskåren komme att beredas tjänstebostäder i Luleå och behov av personaltransporter genom kronans försorg därför komme att göra sig starkt gällande, vore det lämpligt och för kronan fördelaktigt att dessa transporter i största möjliga utsträckning utfördes med båt. För nu angivna ändamål lämplig båt för transport av 35 personer samt något gods hade kostnadsberäknats till 100,000 kronor. — Underhåll och drift av motorfordon och motorbåtar beräknades komma att draga en kostnad av 680,000 kronor, därvid räknats med oförändrade drivmedelskostnader. Med anledning av uttalande av chefen för försvarsdepartementet i 1941 års statsverksproposition rörande uppkommen fråga om anvisande av särskilda medel för ersättning av försliten bilmateriel finge flygförvaltningen anmäla, att i den nu angivna kostnaden inginge medel för anskaffning av materiel i ersättning för försliten materiel. Utredning rörande det årsbelopp, som erfordrades för att täcka kostnaden för materielens successiva förnyelse hade med stöd av berörda uttalande däremot icke nu förebragts. — För erforderlig anskaffning beräknades ett belopp av 940,000 kronor. Även vid beräkning av denna utgiftspost hade tillämpats det nuvarande prisläget, vilket emellertid kunde komma att undergå betydande förskjutning. Oförutsedda behov upptogos med 50,000 kronor.

I enlighet med det anförda beräknade flygförvaltningen anslagsbehovet sålunda:

Underhåll och drift	kronor	680,000
Anskaffning	»	940,000
Oförutsedda behov	»	50,000
Summa kronor		1,670,000

Enligt av Kungl. Maj:t den 16 augusti 1940 fastställd disposition för det under budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget till åtgärder för höjande av flygvapnets försvarsberedskap hade, erinrar flygförvaltningen, ett belopp av 205,000 kronor avsetts för anskaffning av vissa båtar. Genom beslut den 16 maj 1941 hade Kungl. Maj:t — med ändring av detta dispositionsbeslut — anvisat 150,000 kronor från nämnda anslag för anskaffning av båtar av annat slag än som med anslagsposten ursprungligen avsetts. Flygförvaltningen har nu anfört, att därest det återstående beloppet, 55,000 kronor, gjordes tillgängligt för ändamål, varom nu vore fråga, medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget till motorfordon och motorbåtar kunde reduceras till (1,670,000 — 55,000 =) 1,615,000 kronor.

I anledning av flygförvaltningens förslag om anskaffning av båt för trafik mellan Kallaxheden och Luleå har *länsstyrelsen i Norrbottens län* anfört, att ur civil synpunkt förefunnes intresse av en trafikförbindelse mellan staden och den invid Kallaxheden befintliga Hamnholmen, varest sommartid ett hundratal personer vore bosatta. En sådan trafikled skulle ur både civil och militär synpunkt bli till fördel. Kunde turerna läggas efter de vanligaste arbetstiderna skulle en god frekvens kunna påräknas och, då skälig avgift måste förutsättas, ett icke oväsentligt tillskott till driftens uppehållande kunna påräknas. Å andra sidan vore trafiken icke av den omfattning, att den ensam förmådde bära kostnaderna.

Flygförvaltningens framställning om anskaffning av båt för person- och godstransport mellan Luleå och Kallaxheden finner jag mig icke beredd att nu tillstyrka. Ytterligare någon tids erfarenhet synes böra inhämtas, innan frågan om vidtagandet av mer definitiva åtgärder för ordnandet av trafiken mellan Luleå och Kallaxheden upptages till bedömande.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till det ändamål, vartill den av flygförvaltningen omförmälda anslagsposten å 205,000 kronor avsetts, torde intet vara att erinra mot att ännu icke disponerade medel därav, 55,000 kronor, användas för tillgodoseende av medelsbehovet under detta anslag. Beslut härom torde av Kungl. Maj:t böra meddelas i samband med att det anslag, riksdagen kommer att anvisa, ställes till flygförvaltningens förfogande.

Vad angår flygförvaltningens anslagsberäkningar i övrigt, finner jag utredningen i ärendet icke ådagalägga behovet av en så avsevärd anslagshöjning för nästa budgetår som av flygförvaltningen ifrågasatts. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 1,300,000 kronor.

Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Under erinran att anslagshöjningen utgör 190,000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Motorfordon och motorbåtar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,300,000 kronor.

[121.] 113. **Motorvältar för flygfälten, reservationsanslag.** Till motorvältar vid flygflottiljerna ha 1940 och 1941 års riksdagar anvisat sammanlagt 145,000

kronor. Priset per vält beräknades år 1940 till 15,000 kronor och år 1941 till 20,000 kronor. För nästa budgetår har *flygförvaltningen* anmält behov av motorvältar för de under uppsättning varande flygförbanden Södermanlands och Kalmar flygflottiljer samt Norrbottens flygbaskår. Under erinran att vältarna måste förses med gengasaggregat har flygförvaltningen beräknat priset till 30,000 kronor per vält. Anslagsbehovet utgjorde sålunda 90,000 kronor.

*Departements-
chefen.* Jag biträder flygförvaltningens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Motorvältar för flygfälten* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 90,000 kronor.

[122.] 114. **Eldsläckningsmateriel, reservationsanslag.** För anskaffning av eldsläckningsmateriel vid flygvapnets etablissement har, såsom framgår av den närmare redogörelse härför som lämnats i föregående års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 125), anslagsbelopp om sammanlagt 516,000 kronor under budgetåren 1938/40 ställts till flygförvaltningens förfogande. I enlighet med det av Kungl. Maj:t under nämnda punkt i 1941 års statsverksproposition framlagda förslaget har riksdagen för budgetåret 1941/42 för samma ändamål anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor. Slutligen har i det anslag om 100,000 kronor, som riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen 1941:338 framlagda förslag anvisat till Flygmateriel m. m.: Eldsläckningsmateriel, inräknats ett belopp av 80,000 kronor för materiel av ifrågavarande slag.

De sålunda anvisade anslagsmedlen ha avsett anskaffning av eldsläckningsmateriel till redan uppsatta förband och andra flygvapnets anläggningar. Till de under uppsättning varande förbanden Södermanlands och Kalmar flygflottiljer samt Norrbottens flygbaskår ha medel för brandmateriel, 70,000 kronor för varje förband, inräknats i de kostnader för uppförande av kasernetablissement för dessa förband, vartill 1940 och 1941 års riksdagar anvisat medel.

För eldsläckningsmaterielens fullständiggande vid sistnämnda tre förband, Södermanlands och Kalmar flygflottiljer samt Norrbottens flygbaskår, har *flygförvaltningen* i sin skrivelse den 30 augusti 1941 angående flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår hemställt om anvisande av 180,000 kronor.

*Departements-
chefen.* Såsom av det anförda framgår, har flygförvaltningen hemställt, att — utöver redan beviljade medel för brandmateriel vid Södermanlands och Kalmar flygflottiljer samt Norrbottens flygbaskår, 70,000 kronor per förband — ett belopp av ytterligare 180,000 kronor måtte anvisas till eldsläckningsmateriel för nämnda förband. Enligt vad jag under hand inhämtat ligga till grund för detta medelsäskande vissa beräkningar rörande behovet av eldsläckningsmateriel, vilka verkstälts av en av försvarsstaben tillsatt kommitté för undersökning rörande försvarsväsendets brandskydd (jfr propositionen 1941:338). Kostnaderna för den eldsläckningsmateriel, som, enligt vad den av kom-

mittén verkställda utredningen givit vid handen, erfordrades vid varje förband, uppginge till 130,000 kronor. Genom det i det föregående omförmälda beloppet 80,000 kronor beräknades behovet av eldsläckningsmateriel vid redan uppsatta förband och andra flygvapnets anläggningar bliva helt tillgodosett. För de under uppsättning varande tre förbanden erfordrades för fyllandet av det genom brandskyddskommitténs utredning konstaterade behovet ytterligare 60,000 kronor för varje förband, eller således tillhopa 180,000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda i ärendet upplysts finner jag mig böra tillstyrka, att de begärda medlen äskas av riksdagen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 180,000 kronor.

[123.] 115. *Industriens krigsorganisation, reservationsanslag*. Detta anslag, som för budgetåren 1937/40 uppfördes med 35,000 kronor och för budgetåret 1940/41 med 75,000 kronor, är för närvarande uppfört med 85,000 kronor. På grund av flygvapnets pågående utökning har *flygförvaltningen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 100,000 kronor.

Mot dessa beräkningar har jag intet att erinra. Med hänsyn till å anslaget *Departements-
chefen* föreliggande reservation torde anslaget dock kunna för nästa budgetår bibehållas vid oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Industriens krigsorganisation* för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av 85,000 kronor.

D. Vissa till försvarsväsendet hörande institutioner.**Sjökarteverket.**

[124.] 1. **Sjökarteverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 477,000 kronor. Anslaget disponeras jämlikt följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 200,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 15,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 174,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 31,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 56,100
Summa kronor 477,000	

Den för sjökarteverket av 1941 års riksdag godkända personalförteckningen har följande utseende:

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 överdirektör	C 6
3 förste aktuarier	A 26
1 aktuarie	A 22
1 kartograf	A 22
1 föreståndare för militärdetaljen (militärkartograf)	A 21
1 assistent å jordmagnetiska avdelningen	A 21
1 redogörare	A 18
9 ritare	A 15
6 gravörer	A 15
2 ritbiträden	A 7
1 kanslibiträde	A 7
1 expeditivsvakt	A 5

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 föreståndare för avdelningen för nautiska publikationer	Eo 24
3 kontrollstationsföreståndare (i Stockholm, Göteborg och Malmö)	Eo 21
1 assistent (Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»)	Eo 21
1 assistent (Publikationen »Svensk lots»)	Eo 21

Anm. Befattningarna som föreståndare för avdelningen för nautiska publikationer samt som assistent för publikationen »Svensk lots» må enligt Kungl. Maj:ts beprövande uppehållas av pensionerade officerare i flottans reserv, därvid vederbörande befattningshavare skola äga att, i stället för till extra ordinarie tjänstemän utgående löneförmåner, åtnjuta arvode å sjökarteverkets stat, föreståndaren med 3,600 kronor och assistenten med 3,000 kronor.

Omorganisation av sjökarteverket. Sjökarteverket är indelat i en sjökortsavdelning, en instrumentkontrollavdelning, en jordmagnetisk avdel-

ning och en sjömättningssektion. Härtill kommer en från och med den 1 juli 1941 upprättad avdelning för nautiska publikationer, vilken bildats genom sammanslagning av försäljningskontoret med redaktionerna för Underrättelser för sjöfarande och för Svensk Lots. Vidare förfogar sjökarteverket över en militärdetalj och en expedition.

I skrivelse den 1 november 1940 framlade styrelsen för sjökarteverket förslag till vissa ändringar i denna organisation. Förslaget, som utarbetats av chefen för sjökarteverket, innebar — förutom upprättandet av avdelningen för nautiska publikationer — bland annat följande ändringar, nämligen *dels* sammanslagning av sjömättningssektionen och militärdetaljen till en sjömättningsavdelning, till vilken skulle hänföras jämväl marinassistenten vid sjökarteverket — såsom sådan beordras en i marinstaben tjänstgörande officer — *dels ock* överförande från marinen till sjökarteverket av de militära sjömätningarna, vilka skulle inom sjökarteverket handläggas inom sjömättningsavdelningen.

Till stöd för förslaget om upprättande av en sjömättningsavdelning och överflyttning av de militära sjömätningarna anförde chefen för sjökarteverket i huvudsak följande:

Frågan om de militära sjömätningarnas överflyttande hade tidigare behandlats vid flera tillfällen. De mera vägande skälen för en sådan åtgärd vore dels att det numera icke funnes någon artskillnad mellan militär och allmän sjömätning, dels att de mättningsförrättare, som anlitades vid de militära mätningarna, fått sin utbildning inom sjökarteverket, dels ock slutligen, att huvuddelen av det byråarbete, som erfordrades för de militära kortens framställande, redan nu utfördes å sjökarteverket. Härtill komme, att de för militärledsnädet erforderliga sjömätningarna utan tvivel kunde utföras både snabbare och säkrare, om de överflyttades till sjökarteverket. För den ökning av sjökarteverkets arbetsbörda, som en överflyttning komme att medföra, borde verket beredas kompensation i form av såväl personal som ock fartygs- och båtmateriel. Vad anginge personalfrågan, bemannades sjökarteverkets fartyg redan för närvarande i huvudsak av flottans personal, varför överflyttningen ej medförde någon ändring i princip härvidlag. Däremot borde den i sjökarteverket tjänstgörande marinassistenten, vilken hittills i regel tjänstgjort som fartygschef vid de militära mätningarna, i samband med överflyttningen erhålla heltidstjänstgöring vid sjökarteverket. Beträffande materielen borde sjökarteverket erhålla kompensation i den form, att den fartygsmateriel, som för närvarande användes av marinen för de militära mätningarna, liksom ock de medel, som disponerades för underhåll av denna materiel, överfördes till sjökarteverket.

Inom sjökarteverket borde all sjömättningsverksamhet planeras och ledas inom samma avdelning. Då det för militärledsväsendet erforderliga byråarbetet i huvudsak vore förlagt till militärdetaljen, vore det lämpligt att jämväl det i samband därmed stående fältarbetet hänfördes till samma detalj och denna borde därför gemensamt med sjömättningssektionen och marinassistenten ingå i den föreslagna sjömättningsavdelningen.

Beträffande omorganisationens inverkan i personalhänseende anförde chefen för sjökarteverket följande:

Sjömättningssektionens föreståndare, vilken vore officer å flottans stat, avsåges skola bli föreståndare för den ifrågasatta sjömättningsavdelningen.

134 Fjärde huvudtiteln: *Vissa till försvarsväsendet hörande institutioner.*

I samband därmed borde han erhålla ställning som ordinarie tjänsteman i sjökarteverket med placering i lönegraden A 26. Pensionsåldern borde dock med hänsyn till tjänstgöringens natur sättas till 60 år. — Å sjömätningssektionen vore anställd en ritare, placerad i lönegraden Eo 15, vilken tillika vore utbildad ingenjör och i denna egenskap omhändertog frågor om materielens underhåll och vård mot ett årligt arvode av 1,200 kronor. Att sålunda sammanföra skilda göromål å en person hade visat sig vara olämpligt och i förslaget hade därför befattningshavaren i fråga upptagits såsom ingenjör med placering i samma lönegrad som övriga assistenter, d. v. s. i Eo 21. — Slutligen borde den å sjömätningssektionen tjänstgörande däcksuppbörds- mannen, för närvarande uppförd å flottans stat i lönegraden Uo 2, överföras såsom tjänsteman i sjökarteverket med placering i lönegraden Eo 12.

Chefen för marinen, vilken i ärendet hört marinförvaltningen, förordade i sitt yttrande såväl överflyttningen till sjökarteverket av de militära sjömätningarna som ock bildandet av en sjömätningsavdelning. Vad anginge personalen, föreslog chefen för marinen, att till föreståndare å avdelningen borde avses en regementsofficer vid flottan, vilken borde uppföras å sjökarteverkets stat i någondera av lönegraderna Oa 4 eller Oa 5. Chefens för sjökarteverket förslag om heltidstjänstgöring för marinassistenten skulle nödvändiggöra, att flottan tillfördes en ytterligare kaptensbeställning. Denna ökning erfordrades emellertid icke, därest chefens för marinen förslag i fråga om föreståndaren å avdelningen vunne bifall. Statskontoret förklarade sig i sitt yttrande ej ha någon erinran i och för sig mot att den föreslagna sjömätningsavdelningen komme till stånd. Däremot fann statskontoret det vara tveksamt, huruvida tillräckliga skäl föreläge för överflyttandet av de militära sjömätningarna till sjökarteverket. Statskontoret avstyrkte förslaget om inrättande av nya tjänster. Allmänna lönenämnden fann sig icke kunna tillstyrka chefens för sjökarteverket förslag.

Vid anmälan av frågan i 1941 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, punkten 128) anförde jag, att förslaget om överflyttande till sjökarteverket av de militära sjömätningarna i och för sig vore värt allt beaktande. Emellertid syntes förslagets genomförande medföra vissa konsekvenser, särskilt i personalhänseende, vilka icke blivit fullt klarlagda. Frågorna om överflyttande till sjökarteverket av den för de militära sjömätningarna avsedda båtmaterielen m. m. syntes också böra till sina ekonomiska konsekvenser klarläggas, innan en sådan åtgärd företogs. Den föreslagna åtgärden syntes icke heller på något sätt vara av brådskande natur. Vid nämnda förhållanden och då frågan om överflyttande av de militära mätningarna syntes äga sådant samband med frågan om den föreslagna sjömätningsavdelningens organiserande, att de borde upptagas till avgörande samtidigt, fann jag mig ej för det dåvarande böra framlägga förslag beträffande någon av dessa frågor.

Riksdagen framförde ej erinran mot vad sålunda av mig yttrades.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1942/43 har styrelsen för sjökarteverket återkommit till samma fråga och — efter närmare utredning i de hänseenden, som av mig enligt det föregående angivits — förordat bifall till

ett av chefen för sjökarteverket framlagt förslag till omorganisation av sjökarteverket i huvudsaklig överensstämmelse med det tidigare framlagda förslaget. Vid ärendets behandling i styrelsen har dock sjökaptenen Osvald anmält reservation i dessa hänseenden.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

På därom av styrelsen för sjökarteverket framställd begäran har *chefen för marinen* i skrivelse den 5 juli 1941 framlagt utredning rörande de med omorganisationen sammanhängande personal- och materialfrågorna.

Det tidigare framlagda förslaget hade, erinrar chefen för marinen, inneburit bland annat, att militärsjömätningen skulle helt och hållet överföras till sjökarteverket och att i samband därmed den nuvarande sjömätningssektionen skulle ombildas till en avdelning jämställd med de andra båda större avdelningarna, sjökorts- och jordmagnetiska avdelningarna, samt att föreståndaren skulle vara förste aktuarie. Under föreståndaren skulle dels sortera en officer för den allmänna sjömätningen, dels marinassistenten för militärsjömätningarna, heltidstjänstgörande i sjökarteverket, dels slutligen militärkartografen, ordinarie tjänsteman, f. d. officer i flottans stam eller reserv.

Chefen för marinen ansåge fortfarande, att en överflyttning av militärsjömätningarna till sjökarteverket skulle medföra så avsevärda förbättringar, att en sådan borde komma till stånd. I marinchefens tidigare yttrande angående omorganisationsförslaget hade förordats, att förste aktuariens å sjömätningsavdelningen lön skulle uppföras å sjökarteverkets stat såsom Oa 4 eller Oa 5 samt att nämnde befattningshavare för att ernå likhet med föreståndarna för verkets övriga större avdelningar skulle förordnas av Kungl. Maj:t. En dylik anordning inom ett civilt verk skulle emellertid, efter vad som under hand inhämtats, icke överensstämma med gällande praxis. Lämpligare skulle därför vara att gå in för exakt samma system, som tillämpades för byråchefen vid järnvägsstyrelsens militärbyrå och som jämväl syntes komma att tillämpas för motsvarande befattning vid telegrafstyrelsens militärkontor. I enlighet härmed skulle förste aktuarien å sjömätningsavdelningen erhålla lön å flottans stat som Oa 4 eller Oa 5 och på generalorder kommanderas att vara förste aktuarie i sjökarteverket och föreståndare för sjömätningsavdelningen. Innan sådant kommanderingsförslag av chefen för marinen avgäves, komme givetvis samråd med chefen för sjökarteverket att äga rum. Eftersom ifrågavarande officer kvarstode å flottans stat, följde automatiskt, att hans pensionsålder bleve densamma som för övriga kommandörkapteners d. v. s. 55 år.

Marinassistentens överföring till heltidstjänstgörande i sjökarteverket skulle enligt marinchefens tidigare yttrande medföra en ökning av antalet kapteners vid flottan med *en*, eftersom en officer fortfarande erfordrades i marinstabens sjövägsdetalj. Man kunde emellertid för att åstadkomma minsta möjliga kostnadsökning för statsverket låta befattningen i marinstaben bestridas av pensionerad officer med det arvode, som redan funnes disponibelt för förbindelseavdelningen.

På så sätt skulle omorganisationen av sjökarteverkets sjömätningssektion till en sjömätningsavdelning och i samband därmed överförande av militärsjömätningen till sjökarteverket vad den sjömilitära personalen beträffade medföra, att en lön Oa 3 på flottans stat utbyttes mot en Oa 4 eller Oa 5, innebärande en högsta kostnadsökning av skillnaden mellan Oa 3 (10:e löneklassen) och Oa 5 (14:e löneklassen) å I-ort d. v. s. 2,430 kronor jämte skillnaden i rörligt tillägg.

Beträffande frågan om överförande av fartygs- och båtmateriel till sjökarte-

verket och om de ändringar i marinens anslag, som bleve en följd av förslagets genomförande, har chefen för marinen yttrat:

a. Det förutsattes, att överförandet från och med budgetåret 1942/43 och tills vidare skulle gälla kanonbåten Svensksund och de fyra för militärsjömätning hittills använda motorbåtarna utom Svensksunds artilleri- och mininventarier.

b. Enligt från marinförvaltningen inhämtat yttrande kunde rustnings- och avrustnings- samt underhållskostnaderna för i a. nämnd fartygs- och båtmaterial enligt 1939 års prisnivå beräknas till 48,000 kronor per år, vilket belopp alltså borde överföras till sjökarteverkets anslag för mättnings- och rekognosceringsverksamhet.

c. Enligt sistnämnda prisnivå kunde för en sjömätningsexpedition med Svensksund av 155 dagars längd kostnaderna för maskinutredning, materialutredning och övriga utgifter ombord beräknas till 14,000 kronor, vilka belopp likaledes borde överföras till sjökarteverkets anslag till mättnings- och rekognosceringsverksamhet.

d. Sjötillägg m. m. kunde enligt de grunder, som nu gällde, för samma expedition beräknas till 8,000 kronor, vilket belopp borde överföras till sjökarteverkets avlöningsanslag.

e. Slutligen kunde mässpenningar m. m. för samma expedition beräknas till 7,300 kronor, vilket belopp borde överföras till sjökarteverkets omkostnadsanslag.

I anslutning härtill har *chefen för sjökarteverket* anfört, att den föreslagna sjömättningsavdelningen borde förestås av en officer från flottan i lönegrad Oa 4—Oa 5 som i kommandoväg, efter förslag av chefen för marinen i samråd med chefen för sjökarteverket, förordnades att tjänstgöra såsom förste aktuarie vid sjökarteverket och föreståndare för sjömättningsavdelningen. Under denne föreståndare skulle verksamheten fördelas å fyra detaljer. Första detaljen skulle förestås av en officer vid flottan i lönegrad Oa 3, andra detaljen förestås av marinassistenten, officer vid flottan lönegrad Oa 3, tredje detaljen förestås av militärkartografen, civil tjänsteman i lönegrad A 21 och fjärde detaljen av ingenjören, civil tjänsteman i lönegrad A 21. Förutom ovanstående föreståndare och detaljchefer omfattade avdelningens personal sammanlagt 18 tjänstemän och arbetare. Det anförda innebure följande ändringar:

Föreståndaren skulle vara officer vid flottan i lönegrad Oa 4—5 i stället för såsom för närvarande befattningshavare i lönegrad Oa 3 plus 600 kronor årsarvode. Merkostnaden härför, d. v. s. högst skillnaden mellan Oa 5 och Oa 3 upptoges i chefens för marinen förslag till stat för budgetåret 1942/43. Hittillsvarande årsarvode, 600 kronor för denne officer, överflyttades till marinassistenten (se det följande).

Ingenjören. I 1940 års organisationsförslag angivna skäl för att uppflytta denne befattningshavare från nuvarande lönegrad Eo 15 plus årsarvode 1,200 kronor till lönegrad A 21 vore alltjämt giltiga och hade under sistförflutet år ytterligare bestyrkts. Bland annat borde framhållas, att den nu anställde ingenjören avgått den 1 september 1941 för erhållande av bättre avlönad anställning. Då härigenom uppkommen vakans kungjordes till ansökan ledig, anmälde sig 17 sökande, varav ingen var kompetent. Anledningen härtill måste givetvis huvudsakligen sökas i de dåliga avlöningsvillkoren. Tjänsteförteckningssakkunniga hade i sitt betänkande föreslagit, att denna befattning skulle hänföras till lönegrad A 21. I infordrat yttrande över

detta betänkande hade chefen för sjökarteverket förordat lönegrad A 24 såsom den lämpligaste i förhållande till motsvarande befattningar av samma art vid andra statliga organ. Tills vidare och till dess ytterligare erfarenhet vunnits borde man dock på försök kunna placera befattningen i lönegrad A 21.

Marinassistenten. I detta fall inträffade ingen ändring utom att marinassistenten bleve heltidstjänstgörande vid sjökarteverket och erhöle det årsarvode, 600 kronor, som för närvarande utginge till den officer, som vore föreståndare för sjömätningssektionen.

Från marinens anslag borde överföras de belopp, som chefen för marinen angivit och som vore beräknade efter 1939 års prisnivå. Härtill komme för sjökarteverkets vidkommande dels portionskostnad, beräknad till 4,500 kronor, och dels ökade kostnader på grund av sedan år 1939 inträffade prisstegringar för ändamål, vars kostnader skulle bestridas av medel under anslaget till mättings- och rekognosceringsverksamhet. Lågt räknat torde dessa prisstegringar uppgå till i medeltal 25 procent, motsvarande ett belopp av 15,000 kronor.

Allmänna lönenämnden har erinrat, att nämnden i sitt tidigare i ärendet avgivna utlåtande ställt sig avvisande mot det då föreliggande förslaget. Därest emellertid nu ansåges lämpligt, att den ifrågasatta organisationen av sagda avdelning komme till stånd, hade nämnden icke funnit anledning till erinran mot de för befattningshavarna å den ifrågasatta sjömätningsavdelningen avsedda avlöningsförmånerna.

Övriga förslag. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1942/43 har vidare styrelsen för sjökarteverket, med förordande av bifall till av verkets chef i ämnet framställda förslag, hemställt dels att en kartografaspirant i lönegraden Ex 16 måtte anställas å sjökortsavdelningen, dels att redogöraren, två ritare, en gravör och en expeditionsvakt måtte erhålla ändrad löneställning.

Kartografaspirant. I sitt förutnämnda förslag till vissa ändringar i sjökarteverkets organisation hade sjökarteverket förordat inrättandet av en amanuensbefattning i lönegrad Eo 18. Detta förslag hade icke upptagits av Kungl. Maj:t. Då detta behov för varje år bleve allt mer trängande hade under det sistförflutna året ytterligare utredning verkställts i syfte att planera ifrågavarande rekrytering på längre sikt. I de tidigare utredningar, som verkställts beträffande ersättningsbyggnad för kustmättingsfartyg, hade även påvisats behovet av en ökning av verkets för byråarbeten avsedda tjänstemän, i detta fall huvudsakligen för sjökortsframställning.

Den organisation inom sjökortsavdelningen, som nu efter flera års erfarenhet visat sig lämplig och som även för närvarande tillämpades, vore dock behäftad med en allvarlig brist såtillvida, att kvalificerad ledning av andra och tredje detaljerna saknades. Huvuduppgifterna för nämnda detaljer vore sjökortens utarbetande respektive fortlöpande ajourhållning. Det vore en ovillkorlig fordran, att sjökorten vore fria även från sådana fel, som kunde tillskrivas otillräcklig tillsyn och kontroll vid deras utarbetande och rättande. Då avdelningsföreståndarens tid icke medgäve en omedelbar ledning av nämnda detaljer, vore det därför av stor vikt, att avdelningen snarast ökades med två tjänstemän med erforderliga kvalifikationer. Då under nuvarande förhållanden varje utgiftsökning, som icke vore oundgängligen nödvändig, borde undvikas, torde dock frågan tills vidare kunna nöjaktigt lösas genom anställande av en amanuens (kartografaspirant). Denne avsåges i första hand tjänstgöra såsom avdelningsföreståndarens assistent beträffande ledningen av arbetena inom andra och tredje detaljerna samt i den mån tiden medgäve